

SKUPNO ODZIVNO POROČILO VLADE NA POROČILA VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC ZA LETO 2020:

**Odzivno poročilo Vlade Republike Slovenije na Letno poročilo Varuha človekovih pravic
Republike Slovenije za leto 2020**

in

**Odzivno poročilo Vlade Republike Slovenije na Poročilo Varuha človekovih pravic Republike
Slovenije o izvajanju nalog državnega preventivnega mehanizma po Opcijskem protokolu h
Konvenciji OZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali
ravnanju za leto 2020**

V Ljubljani, 23. septembra 2021

Kazalo

I.	Uvod	3
II.	Odzivno poročilo Vlade Republike Slovenije na Letno poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2020	5
A.	Osnovni pregled	5
B.	Realizacije novih priporočil	9
C.	Realizacija ponovljenih priporočil	47
D.	Podrobnejša pojasnila	131
III.	Odzivno poročilo Vlade Republike Slovenije na Poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije o izvajanju nalog državnega preventivnega mehanizma po Opcijskem protokolu h Konvenciji OZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju za leto 2020	174
A.	Osnovni pregled	174
B.	Pojasnila k navedbam iz poročila	175
IV.	Uporabljene kratice	182

I. Uvod

Skupno odzivno poročilo Vlade na poročila Varuha človekovih pravic za leto 2020 (v nadaljevanju Skupno poročilo) predstavlja odziv Vlade Republike Slovenije na Letno poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2020 (v nadaljevanju tudi šestindvajseto redno letno poročilo Varuha) ter Poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije o izvajanju nalog državnega preventivnega mehanizma po Opcijskem protokolu h Konvenciji OZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju za leto 2020 (v nadaljevanju tudi poročilo Varuha o izvajanju nalog DPM). Priprava poročila temelji na pozivu Državnega zbora Republike Slovenije, št. 000-04/21-11 (EPA 2008-VIII), z dne 1. 7. 2021.

V odzivnem poročilu Vlada izkazuje svoja prizadevanja, prizadevanja posameznih resorjev ter drugih subjektov, podrejenih Vladi, pri zagotavljanju in spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, hkrati pa poročilo omogoča vpogled v sodelovanje z institucijo Varuha. To sodelovanje sicer poteka kontinuirano, in sicer tako, da se posamezni resorji na aktivnosti, opozorila in priporočila Varuha odzivajo že sproti, zato je poročilo namenjeno predvsem tistim vprašanjem, ki jih Varuh šteje za tako pomembna, da jih v rednem letnem poročilu izpostavlja kot priporočila. Glavnino Skupnega poročila tako predstavljajo pojasnila Vlade glede uresničevanja posameznih Varuhovih priporočil.

Skupno poročilo je sestavljeno iz dveh samostojnih sklopov. V prvem sklopu (Odzivno poročilo Vlade Republike Slovenije na Letno poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2020; II. poglavje) so predstavljeni odzivi Vlade na šestindvajseto redno letno poročilo Varuha, predvsem pa ocena in način realizacije priporočil, ki jih je Varuh izdal v navedenem poročilu. Gre tako za nova priporočila kot priporočila, ki jih je Varuh podal v poročilih za prejšnja leta (2011–2019), vendar jih je v poročilu za leto 2020 ponovno izpostavil.

V drugem sklopu Skupnega poročila (Odzivno poročilo Vlade Republike Slovenije na Poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije o izvajanju nalog državnega preventivnega mehanizma po Opcijskem protokolu h Konvenciji OZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju za leto 2020; III. poglavje) se Vlada opredeljuje do Varuhovih aktivnosti, kot izhajajo iz Varuhovega tematskega poročila glede nalog DPM, v zvezi s prepovedjo mučenja, nečloveškega in ponižujočega ravnanja v primerih, ko je posameznikom odvzeta prostost.

Ob navedenem Vlada pojasnjuje, da – drugače kot v preteklih letih – prikaz uresničevanja priporočil iz preteklega leta ne predstavlja več samostojnega poročila oziroma samostojnega sklopa, pač pa je uresničevanje vseh preteklih priporočil prikazano v okviru odziva na zadnje, šestindvajseto redno letno poročilo Varuha. Navedeno je posledica novosti, ki jo je Varuh sicer uvedel že v rednem poročilu za leto 2019, in sicer, da posebej izpostavlja določena pretekla priporočila ter Vlado pozove, da se (ponovno) opredeli do uresničevanja le-teh. Kljub temu, da je Vlada v lanskem odzivnem poročilu še sledila praksi iz preteklosti in ločeno obravnavala priporočila iz predhodnega leta, pa za takšno razlikovanje ni več utemeljenih razlogov. Zato so v letošnjem letu vsa priporočila – tako nova kot tudi priporočila iz preteklih let, ki jih je Varuh ponovno izpostavil – prikazana v Odzivnem poročilu na Letno poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2020.

Skupno poročilo je, tako kot v preteklih letih, koordiniralo Ministrstvo za pravosodje, k podaji prispevkov pa so bili pozvani vsi resorji, torej vsa ministrstva in vladne službe. Pri tem so resorji, v pristojnost katerih pretežno spada problematika iz priporočila (nosilni resor), ocenjevali stopnjo realizacije posameznih priporočil, pojasnila pa so zraven nosilnega prispevali tudi drugi resorji (pristojni resorji).

Resorji so uresničevanje priporočil ocenjevali s petimi ocenami: realizirano, delno realizirano, nerealizirano, stalna naloga in zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja. Ocena zaradi številnih različnih oblik realizacije priporočil sicer ne temelji na natančnih kriterijih, je pa Ministrstvo za

pravosodje ocene resorjev usklajevalo, kolikor je zaznalo bistvena odstopanja pri njihovem dodeljevanju.

Glede realiziranih in delno realiziranih priporočil ter priporočil, ki predstavljajo stalno nalogo, so pristojni resorji navedli tudi aktivnosti, ki so jih v zvezi s priporočilom izvajali. Pri delno realiziranih in nerealiziranih priporočilih so navedeni vzroki, zaradi katerih ni prišlo do (popolne) realizacije, pri priporočilih, katerih realizacijo resorji zavračajo, pa so navedeni razlogi, zaradi katerih se resorji z vsebino priporočila Varuha ne strinjajo.

V nadaljevanju Skupnega poročila so zaradi večje preglednosti posamezna priporočila iz letnih poročil Varuha označena z vrstno številko, določeno v Varuhovem poročilu, in letom poročila. Ker Varuh v šestindvajsetem rednem letnem poročilu posebej številči priporočila z enkratno izpolnitvijo, stalne naloge ter priporočila, ki se nanašajo na epidemijo covid-19, je pri priporočilih, ki jih Varuh označuje kot stalno nalogo, številki priporočila dodana še črka s, pri priporočilih, povezanih z epidemijo, pa c. Pri tem pojasnujemo, da Varuhova razvrstitev priporočil v določeno kategorijo ne vpliva na oceno realizacije, ki jo je posameznemu priporočilu določila Vlada, kar pomeni, da so z oceno »stalna naloga« ocenjena tudi nekatera priporočila, ki jih Varuh sicer uvršča med priporočila z enkratno izpolnitvijo. Prav tako Vlada pri statističnem prikazovanju uresničevanja priporočil vsa priporočila obravnava skupaj.

II. Odzivno poročilo Vlade Republike Slovenije na Letno poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2020

A. Osnovni pregled

Varuh v šestindvajsetem rednem letnem poročilu, enako kot v preteklih letih, najprej obravnava uresničevanje človekovih pravic pripadnikov posameznih ranljivih skupin, v nadaljevanju pa tudi po posameznih vsebinskih področjih. Glede na to, da je leto 2020 zaznamovala epidemija covid-19, je Varuh poseben del poročila namenil problematiki človekovih pravic v zvezi z epidemijo.

Varuh posebej izpostavlja povečanje števila neuresničenih odločb Ustavnega sodišča. Odprta ostajajo različna vprašanja glede romskih naselij (oskrba s pitno vodo, elektrifikacija, pomanjkanje ustrezne strategije v zvezi z naselji, ki jih ni mogoče legalizirati), pa tudi glede (ne) vključevanja Romov v vzgojo, izobraževanje in na trg dela, k čemur prispeva tudi izostanek zbiranja osebnih oz. statističnih podatkov o nacionalnih skupnostih. V letu 2020 se je povečalo število brezposelnih, izrazit sistemski problem pa predstavlja prekarizacija dela; v zvezi s tem izpostavlja delo za krajši in določen čas v dejavnosti izobraževanja. Nadalje Varuh ugotavlja, da se pogosto tudi redno zaposlene osebe znajdejo pod pragom revščine. Izpostavlja problematiko nasilja nad ženskami in trgovine z ljudmi ter pomanjkljive pravice, ki jih žrtve uživajo v skladu z zakonodajo (odškodninske sheme, zdravstvena oskrba). Posebej pereča je problematika otrok s posebnimi potrebami. Kljub obstoju napredka pri uresničevanju zagovorništva otrok obstajajo velike razlike pri uporabi instituta v praksi. Tako kot v preteklih letih opozarja na pomanjkanje sodnih izvedencev v družinskih zadevah. V zvezi z epidemijo koronavirusne bolezni ugotavlja izrazito poslabšanje položaja staršev, ki so imeli že prej težave pri izvajanju stikov, sploh kadar prebivajo v različnih občinah. Opozarja na diskriminacijo invalidov, na dolgotrajne postopke odločanja o osebni asistenci, zmanjševanje ur odobrene osebne asistencije v primeru vključenosti uporabnika v druge storitve, različne standarde za priznavanje statusa invalida med posameznimi CSD in zamude pri prilagoditvi študijskega procesa in avtobusov. Glede starejših Varuh izpostavlja manko zakona o dolgotrajni oskrbi. Varuh problematizira vračanje migrantov Hrvaški na podlagi sporazuma med državama, brez ustreznih procesnih varovalk, pridobivanje podatkov iz telefonov pridržanih tujcev, neprimerne nastanitve pridržanih oseb v Centru za tujce v Postojni, kjer so posamezniki nameščeni v zabojnikih v pokriti betonski stavbi, z malo dnevne svetlobe, brez dnevnih izhodov in gibanja na prostem ter dolgotrajnost odločanja o mednarodni zaščiti. Opozarja, da zakonodaja ne premore učinkovitega varstva v zvezi s prepovedjo spodbujanja k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti. Nepredvideno za držanim osebam je onemogočeno uveljavljanje volilne pravice, sodno varstvo pravice do sodelovanja v postopkih priprave občinskih predpisov pa je pomanjkljivo. Varuh ponovno opozarja na prezasedenost zaporov, pomanjkanje kadra, slabe razmere v zaporu na Igu, slab položaj zaprtih oseb, ki zaradi starosti, bolezni ali invalidnosti potrebujejo dodatno pomoč ter težave forenzične psihiatrije. Izpostavlja tudi razmere v varovanih oddelkih v vseh socialno-varstvenih zavodih. Zdravstveno varstvo ostaja normativno neurejeno, vključno z dopolnilnimi, tradicionalnimi in alternativnimi oblikami diagnostike, zdravljenja in rehabilitacije, enako pa velja za področje psihoterapije. Ponovno izpostavlja problematiko samoinjektorjev adrenalina v šolah, problematiko razvojnih ambulant ter pomanjkanje zdravnikov družinske medicine. Varuh ugotavlja, da v Sloveniji primanjkuje kapacitet, kamor bi lahko nameščali posameznike, ki so zaključili bolnišnično zdravljenje, vendar niso sposobni samostojnega bivanja, ampak potrebujejo stalno nego druge osebe. Posebej izpostavlja zavrnitev sklepanja pogodb o osebni asistenci. Na področju okolja in prostora Varuh izpostavlja neskladnost ZIUZE-OP-A z Ustavo in Aarhuško konvencijo glede ustreznega ter učinkovitega sodelovanja javnosti v vseh upravnih in sodnih postopkih, ki imajo (potencialen) vpliv na okolje. Varuh je obravnaval tudi pobude,

iz katerih je razvidno, da lokalne skupnosti zelo različno uporabljajo Uredbo o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodih in prireditvah povzročajo hrup, ter problematizira dovoljenja, ki jih za obremenjevanja okolja s hrupom izdajo občine. Varuh ocenjuje tudi, da je objektivni preizkus utemeljenosti razlikovanja mejnih vrednostih emisij med sežigalnicami in sosežigalnicami izjemno otežen, če ne celo nemogoč, opozarja pa tudi na kadrovsko podhranjenost IRSOP. Po mnenju Varuha občine ne razpolagajo z zadostnim fondom neprofitnih najemnih stanovanj, da bi lahko zagotovile ustrezno bivanje svojih občanov. Varuh izpostavlja še zadeve, povezane z osebami, ki nimajo ustreznega dostopa do vode, elektrike, ogrevanja, svetovnega spleta in telekomunikacij, imajo težave s prometno povezanostjo ali ne prejmejo ustreznih informacij s strani pristojnih državnih organov. Pristojni organi prav tako še vedno niso pripravili predlogov za uskladitev zakonodaje s 70.a členom Ustave (pravica do pitne vode), čeprav se je rok za uskladitev zakonodaje iztekel že maja 2018.

Varuh je v zvezi z navedenimi vprašanji za leto 2020 podal 128 novih priporočil, od katerih se jih 116 nanaša na Vlado. Prav tako je ponovno izpostavil 138 priporočil, podanih v preteklih rednih letnih poročilih, za katera ocenjuje, da ostajajo delno ali v celoti neuresničena, in se nanašajo na Vlado. Varuh je v priporočilu št. 1 (2020) Vlado pozval, naj prouči in pojasni razloge, zaradi katerih Varuhova pretekla priporočila, ki so ponovljena v aktualnem letnem poročilu, niso bila uresničena. Vlada v nadaljevanju zato pojasnjuje realizacijo tako novih kot tudi ponovljenih priporočil.

Med novimi priporočili, ki se nanašajo na Vlado, jih glede na oceno posameznih resorjev 29 predstavlja stalno nalogo, 22 priporočil je v celoti realiziranih, 31 delno realiziranih in 23 nerealiziranih. Realizacijo 11 priporočil resorji zavračajo.

	stalna naloga	realizirano	delno realizirano	nerealizirano	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja	skupaj
MDDSZ	10	6	10	6	4	36
MF				1		1
MIZŠ	1	4	3	1	1	10
MJU		1		1		2
MK			1			1
MKGP				1		1
MNZ	7	6	1	2	1	17
MOP	2		4	2	1	9
MP	4		3	3	1	11
MZ	1	4	8	6	2	21
MZI		1			1	2
MZZ	1					1
UVN			1			1
Vlada	2					2
vsi resorji	1					1
skupaj	29	22	31	23	11	116

Tabela 1: ocena uresničevanja novih priporočil po resorjih.

Izmed priporočil, ki jih je Varuh podal že v preteklih letih, resorji ocenjujejo, da jih 25 predstavlja stalno nalogo, 34 priporočil je realiziranih, 48 priporočil je delno realiziranih, 17 priporočil ostaja nerealiziranih, realizacijo 14 priporočil pa resorji zavračajo zaradi nestrinjanja.

Resorji so realizacijo navedenih priporočil ocenjevali tudi v preteklih letih.¹ Glede na realizacijo v lanskem odzivnem poročilu Vlade je opazen napredek pri njihovem uresničevanju. Do izboljšanja ocene je prišlo pri 26 priporočilih, dve priporočili sta bili naknadno opredeljeni kot stalna naloga, pri enem priporočilu pa je prišlo do poslabšanja ocene. Glede na oceno, podano v preteklem letu, je tako dodatno realiziranih 16 priporočil, število delno realiziranih se je zmanjšalo za 6, število nerealiziranih priporočil se je zmanjšalo za 12, število zavrženih priporočil pa ostaja enako.

	stalna naloga		realizirano		delno realizirano		nerealizirano		zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja		skupaj
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
MDDSZ	3	5	10	15	18	14	12	9	9	9	52
MF					1	1			1	1	2
MIZŠ				3	4	1			1	1	5
MJU	1	1			2	2					3
MKGP					1	1					1
MNZ	5	5	2	4	3	1					10
MOP	2	2	1	1	8	10	3	1	2	2	16
MORS	1	1									1
MP	5	5	3	6	5	5	5	2			18
MZ	4	4	1	4	11	10	7	5	1	1	24
MZI	1	1									1
MZZ	1	1				1	1				2
UOIM			1	1	1	2	1				3
skupaj	23	25	18	34	54	48	29	17	14	14	138

Tabela 2: ocena uresničevanja ponovljenih priporočil po resorjih – prikazana je tako aktualna realizacija kot tudi realizacija iz odzivnega poročila Vlade na Varuhovo redno letno poročilo za leto 2019.

Med **novimi realiziranimi priporočili** velja izpostaviti, da je MIZŠ s podzakonskimi predpisi v vrtce, osnovne šole ter osnovne šole s prilagojenim programom sistemsko umestil romske pomočnike, s čimer je postalo realizirano priporočilo št. 9 (2020). Uresničeno je tudi priporočilo št. 11 (2020), saj predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih uvaja avtomatizem pri dodelitvi otroškega dodatka v naravi, in sicer se staršu otroški dodatek za otroka izplačuje v naravi tri mesece, če inšpektorat obvesti pristojni center za socialno delo o uvedbi prekrškovnega postopka zoper starše učenca, ki iz neopravičljivih razlogov ne obiskuje pouka. MNZ je pričelo v vabilih na seje pritožbenega senata v postopkih pritožb zoper delo policistov po ZNPPol opozarjati vabljene osebe na upravičene razloge za izostanek, s čimer je uresničeno priporočilo št. 74 (2020). Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 132/21), ki je začel veljati 11. avgusta 2021, se je uredil institut »nadomestne parkirnine« na sistemski ravni na način, ki bo z vidika načela enakosti zagotavljal enako obravnavanje vseh kršiteljev, s čimer

¹ Gl. Skupno poročilo Vlade za leto 2019: Informacija o realizaciji priporočila Državnega zbora Republike Slovenije ob obravnavi Štiriindvajsetega rednega letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2018 in Odzivno poročilo Vlade Republike Slovenije na Petindvajseto redno letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2019 in Odzivno poročilo Vlade Republike Slovenije na Poročilo o izvajanju nalog DPM v letu 2019 (Državni preventivni mehanizem po Opcijskem protokolu h Konvenciji OZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju), URL: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MP/Porocila-VCP/Odzivno-porocilo-vlade-2019.pdf>.

je realizirano priporočilo št. 71 (2020). Policija je na policijskih postajah, ki obravnavajo večje število migrantov, organizirala in pripravila posebne, posebej opremljene prostore z dodatno informacijsko in drugo opremo, s čimer je uresničeno priporočilo št. 75 (2020).

Vlada izpostavlja tudi realizacijo priporočila v zvezi z epidemijo covid-19. Realizirano je priporočilo št. 5c (2020), s katerim Varuh priporoča, da staršem otrok s posebnimi potrebami oziroma njihovim skrbnikom, ki potrebujejo dražje maske ali jih porabijo več kot splošna populacija, te (vsaj delno) sofinancira država. Upravičenci do dodatka za nego (torej starši otrok, ki potrebujejo posebno nega in varstvo) so v prvem valu epidemije prejeli enkratni solidarnostni dodatek, v nadaljevanju pa so bili upravičeni do povečanega dodatka.

Izmed **ponovljenih** priporočil Vlada izpostavlja realizacijo priporočila št. 92 (2019). Državni zbor je sprejel Zakon o spremembah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2J), ki črta pogoj poškodbe pri delu oziroma poklicne bolezni za priznanje pravice do invalidnine po ZPIZ-1. Po uveljavitvi sprememb bo torej mogoče priznati invalidnino tudi v primeru, ko je telesna okvara posledica bolezni ali pa poškodbe izven dela. MIZŠ je analiziralo dostopnost srednjih in osnovnih šol za invalide, v Načrtu za okrevanje in odpornost pa je načrtovana izvedba investicijskih projektov z namenom zagotavljanja ustreznih prostorskih pogojev za gibalno ovirane osebe in s tem izvajanje sodobnih dejavnosti otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, s čimer je realiziralo priporočilo št. 55 (2019). V letu 2021 je Državni zbor sprejel Zakon o zaščiti otrok v kazenskem postopku in njihovi celostni obravnavi v hiši za otroke, s čimer je realizirano priporočilo št. 36 (2019). Zavod za prestajanje kazni zapora Dob je v letu 2021 dodatno uredili nove prostore v I. oddelku, kjer bodo lahko nastanjene zaprte osebe, ki zaradi starosti, bolezni, invalidnosti ali druge oviranosti potrebujejo prilagojene prostore, s čimer je realizirano priporočilo št. 73 (2019). MP pa je uresničilo tudi priporočilo št. 51 (2013), s tem ko je v praksi zaživela spletna dražba v izvršilnem postopku. ZPIZ je pričel dobo, ki je političnim zapornikom priznana na podlagi Zakon o popravi krivic, upoštevati kot pokojninsko dobo brez dokupa, s čimer je realizirano priporočilo št. 88 (2019). Informacijski sistem centrov za socialno delo pa je bil meseca novembra 2020 nadgrajen z možnostjo izpisa »plačilnih listkov«, s katerimi se stranki pojasni nastanek dolga (napisana je konkretna odločba, na podlagi katere je nastal dolg, in tudi sodolžniki dolga) in poračunavanje samo; omogočen je tudi izpis opomina stranki o obstoju dolga ter opozorilo, da se bo v primeru neplačila začel postopek izvršbe, s čimer je realizirano priporočilo št. 105 (2019). Z implementacijo Direktive (EU) 2016/801 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene raziskovanja, študija, opravljanja pripravništva, prostovoljskega dela, programov izmenjave učencev ali izobraževalnih projektov in dela varuš *au pair* pa je bilo realizirano tudi priporočilo št. 50 (2019).

V nadaljevanju sledi tabelarni prikaz uresničevanja novih priporočil iz šestindvajsetega rednega letnega poročila Varuha (podpoglavje B), tabelarni prikaz uresničevanja priporočil, ki jih je Varuh podal v preteklih rednih letnih poročilih in ponovno izpostavil v letošnjem poročilu (podpoglavje C), ter podrobnejša pojasnila k nekaterim priporočilom in odzivi Vlade na druge navedbe iz Varuhovega poročila (podpoglavje D).

B. Realizacije novih priporočil

št. priporočila ²	priporočilo ³	nosilni in pristojni resorji ⁴	ocena realizacije/pojasnila
1.1	Splošno (2020: poglavje <i>Uvodnik varuha človekovih pravic</i> , str. 15, 2019: poglavje <i>Uvodnik Varuha</i> , str. 13)		
1s (2020) enako/ podobno: 1 (2019)	Varuh Vladi Republike Slovenije predlaga, naj v svojem odzivnem poročilu prouči in pojasni razloge, zaradi katerih Varuhova pretekla priporočila, ki so izpostavljena v tem letnem poročilu, niso bila uresničena. Vlada Republike Slovenije naj zagotovi, da bodo pristojni organi začeli učinkovito uresničevati vsebinsko neuresničena priporočila, ki jih Varuh poudarja že vrsto let, in bodo med sabo v ta namen sodelovali, kadar je to potrebno.	VLADA, VSI RESORJI	stalna naloga Vlada se je v preteklem letu ob pripravi odzivnega poročila na petindvajseto redno letno poročilo Varuha opredelila do vseh v preteklosti podanih priporočil, ki jih je Varuh izpostavil kot neuresničena. V aktualnem odzivnem poročilu se Vlada ponovno opredeljuje do preteklih priporočil, ki jih je Varuh izpostavil v šestindvajsetem rednem letnem poročilu. Pri tem Vlada oziroma posamezni resorji preučijo vsako posamezno priporočilo, priporočilo sprejmejo ali zavrnejo v skladu s svojo politiko, ocenijo uresničevanje priporočil, pojasnijo aktivnosti, s katerimi so bila priporočila uresničena, navedejo razloge, zaradi katerih do uresnitve posameznih priporočil (še) ni prišlo, ter navedejo načrtovane aktivnosti v zvezi z uresnitvijo priporočil.
2s (2020) enako/ podobno: 2 (2019)	Varuh priporoča, da pristojni organi pravočasno oziroma čim prej odpravijo protiusustavnosti, ugotovljene z odločbami Ustavnega sodišča Republike Slovenije, in pravočasno izvršijo sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice proti Sloveniji. Vladi Republike Slovenije priporočamo, da po vzoru mehanizma, ki ga je vzpostavila za uresničevanje sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, vzpostavi mehanizem, ki bo nudil strokovno podporo glede uresničevanja t. i. ugotovitvenih odločb Ustavnega sodišča in o stanju uresničenih odločb na pregleden način obveščal javnost, vključno glede dejavnosti pristojnih organov za njihovo uresničitev.	VLADA, VSI RESORJI	stalna naloga Vlada oziroma posamezni resorji si bodo v okviru svojih pristojnosti še naprej prizadevali za spoštovanje odločb Ustavnega sodišča in izvrševanje sodb ESČP. Zlasti se to nanaša na tiste odločbe Ustavnega sodišča, ki terjajo spremembo zakonodaje s pripravo ustreznih predlogov zakonov. Izpostaviti velja tudi, da so si resorji prirejeni ter da vsak resor nosi odgovornost za izvršitev odločb Ustavnega sodišča, ki se nanašajo na njegovo pristojnost. Medresorska delovna skupina si bo glede posameznih zadev, kjer so ugotovljene kršitve Evropske konvencije o človekovih pravicah, ki jih ugotovi ESČP, še naprej prizadevala za koordinirano pripravo potrebnih individualnih in sistemskih ukrepov za izvršitev sodb ESČP ter o tem poročala Svetu Evrope.

² Zaporedna številka priporočila in (v oklepaju) letnica Varuhovega rednega letnega poročila, v katerem je bilo priporočilo izdano. Če je pri številki priporočila iz leta 2020 pripisana črka s ali c, gre za priporočila, ki jih Varuh šteje med stalne naloge oziroma priporočila, izdana v zvezi z epidemijo covid-19.

³ Priporočila so razvrščena po tematskih sklopih, ki praviloma sledijo poglavjem iz Varuhovega rednega letnega poročila za leto 2020 in 2019. Če je pri številki priporočila iz leta 2020 pripisana črka s ali c, gre za priporočila, ki se nanašajo na stalne naloge oziroma priporočila, izdana v zvezi z epidemijo covid-19.

⁴ Kadar je zapisanih več resorjev, je prvi izmed zapisanih nosilni.

1.7	Mednarodni standardi delovanja (2020: Varuh kot nacionalna institucija za človekove pravice – mednarodni standardi delovanja, str. 52, 2019: poglavje 1.6 – <i>Varuh kot nacionalna institucija za človekove pravice</i> , str. 34)		
1 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje in Vladi Republike Slovenije, da v sodelovanju z Varuhom pripravita, Državnemu zboru pa, da sprejme ustrezne zakonodajne spremembe, katerih namen je krepitev položaja Varuha kot nacionalne institucije za človekove pravice s statusom A po Pariških načelih o položaju in delovanju nacionalnih institucij za človekove pravice (1993) skladno s priporočili Akreditacijskega odbora (SCA) Globalnega zavezništva nacionalnih institucij za človekove pravice (GANHRI) za Slovenijo iz decembra 2020.	MP	delno realizirano Ministrstvo za pravosodje je leta 2017 pripravilo novelo Zakona o Varuhu človekovih pravic, ki je uvedla spremembe normativnega okvira delovanja Varuha, ki so omogočile, da slednji dosega najvišji status po Pariških načelih o položaju in delovanju nacionalnih institucij za človekove pravice. Vlada zato ocenjuje, da ponovne obsežnejše spremembe zakonodaje za učinkovito delovanje institucije niso nujne, bo pa MP preučilo vse konkretne predloge izboljšav, ki jih je prejelo od Varuha, predvidoma v letu 2022.
2 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje in Vladi Republike Slovenije, da v sodelovanju z Varuhom pripravita, Državnemu zboru pa, da sprejme ustrezne zakonodajne spremembe, ki bodo odražale mednarodne standarde, kot so določeni v Načelih o zaščiti in krepitvi institucije varuha človekovih pravic (»Beneška načela«) iz leta 2019, ki jih je sprejela Evropska komisija za demokracijo skozi pravo (Beneška komisija) Sveta Evrope, in v resoluciji Generalne skupščine Združenih narodov 75/186 o vlogi varuha človekovih pravic in mediatorjev pri spodbujanju in varstvu človekovih pravic, z dne 16. decembra 2020.	MP	delno realizirano Gl. pojasnilo k priporočilu št. 1 (2020).
1.9	Center za človekove pravice (2020: poglavje Center za človekove pravice, str. 62, 2019: poglavje 1.6 – <i>Varuh kot nacionalna institucija za človekove pravice</i> , str. 34)		
3 (2020)	Varuh Državnemu zboru priporoča, naj ustrezno spremeni določbi 170. in 171. člena KZ-1 tako, da bosta kaznivi dejanji posilstva in spolnega nasilja temeljili na odsotnosti prostovoljne privolitve skladno s 36. členom Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju		

	nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulske konvencije).		
4 (2020) enako/ podobno: 33 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje in Vladi Republike Slovenije, da v letu 2021 pripravi in predloži Državnemu zboru novo Zakona o odškodninah žrtvam kaznivih dejanj (ZOZKD), s katero bo pravica do državne odškodnine določena tudi za osebe, ki niso državljani Republike Slovenije in drugih držav EU.	MP	nerealizirano MP ocenjuje, da je v okviru priprave sprememb zakona potrebna podrobnejša preučitev celotne sheme oziroma ureditve odškodnin po ZOZKD, tako z vidika aktualnih usmeritev na ravni EU, predpisov s področja pravic žrtev, kot tudi z vidika zagotavljanja pravic posebno ranljivim skupinam žrtev, kot so npr. žrtve nasilja v družini, otroci žrtve in tudi žrtve trgovine s ljudmi. V zvezi s tem je MP v letu 2020 začel s podrobnim preučevanjem izvajanja določb ZOZKD, prakse Komisije za odškodnine žrtvam kaznivih dejanj, evropske zakonodaje in primerjalnih ureditev, in sicer z namenom priprave osnutka celovitejšega predloga novele tega zakona. Med načrtovanimi spremembami je tudi 5. člen ZOZKD v zvezi s pogojem državljanstva.
5 (2020)	Varuh poziva Vlado RS k rednemu izvajanju raziskav o pojavnosti nasilja nad ženskami in nasilja v družini.	MDDSZ	stalna naloga MDDSZ podatke o obsegu nasilja v družini in nasilja nad ženskami spremlja preko evidenc centrov za socialno delo ter preko poročanj koordinatorič za preprečevanja nasilja, ki delujejo v okviru regijskih služb za koordinacijo in pomoč žrtvam. Informacije glede pojavnosti nasilja v družini in nasilja nad ženskami se spremljajo tudi preko programov socialnega varstva, kjer izvajalci beležijo uporabnike in uporabnice varnih hiš, zatočišč, kriznih centrov, svetovalnic ter klicnih centrov. MDDSZ je preučilo in v svoje delo implementiralo priporočila GREVIO, ki na več mestih opozarjajo na pomembnost preventivnega delovanja, raziskav in čim hitrejšega prepoznavanja vseh oblik nasilja nad ženskami in nasilja v družini. MDDSZ si bo tudi v prihodnje na ravni celotnega sistema prizadevalo za sistematično spremljanje pojavnosti nasilja nad ženskami in nasilja v družini kot tudi za izvedbo samostojnih raziskav o pojavnosti nasilju v družini in nasilja nad ženskami, kar je tudi eden od ciljev nove Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami.
6 (2020)	Z namenom zagotavljanja učinkovitega uresničevanja določb Zakona o dostopnosti spletnih strani in mobilnih aplikacij (ZDSMA) Varuh Vladi Republike Slovenije priporoča, da Upravi Republike Slovenije za informacijsko varnost zagotovi ustrezne kapacitete za izvajanje nalog v skladu z 10. in 11. členom ZDSMA.	MJU	nerealizirano V povezavi s kadrovsko krepitvijo inšpekcije na področju Zakon o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij (v nadaljnjem besedilu: ZDSMA) smo dolžni opozoriti, da je politika zaposlovanja v javnem sektorju določena v 60. členu Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2021 in 2022 (Uradni list RS, št. 174/20, 15/21 – ZDUOP in 74/21), ki določa, da neposredni uporabniki proračuna države in posredni uporabniki proračuna države in občin pripravijo kadrovski načrt za leti 2021 in 2022 tako, da dovoljeno število zaposlenih ne sme presežati dovoljenega števila zaposlenih določenega v kadrovskih načrtih za leto 2020, v nadaljevanju tega člena pa je v četrtem odstavku določena tudi izjema od navedenega, in sicer: »lahko organ, pristojen za sprejem kadrovskega načrta, na podlagi utemeljenih razlogov poveča dovoljeno število zaposlenih v kadrovskem načrtu za leti 2021 in 2022 izključno za potrebe obvladovanja okužb z virusom SARS-CoV-2 ter za učinkovito črpanje in investiranje sredstev iz skladov EU.«
7 (2020) enako/ podobno: 9 (2019)	Varuh Vlado Republike Slovenije poziva, naj preneha s pridržanji otrok, in priporoča, naj Vlada Republike Slovenije in pristojni organi zagotovijo, da se vse mladoletne tujce in družine z mladoletnimi tujci v skladu z 82. členom ZTuj nastani	MNZ, UOIM	delno realizirano MNZ: V skladu z določili Zakona o tujcih policija ne sme ravnati po svoji volji ob nastanitvi mladoletnika brez spremstva, temveč je dolžna upoštevati mnenje/napotek skrbnika za posebni primer. Zato policija v vseh postopkih z mladoletniki brez spremstva sodeluje s CSD. Policija tako vedno nastanja tovrstno kategorijo tujcev v dogovoru s skrbnikom za posebni primer, katerega določi CSD. Ker pa trenutno Republika Slovenija nima urejene druge primernejše nastanitve mladoletnikov brez spremstva, ki so v postopku vračanja, se skrbnik za posebni primer odloča za trenutno edino možnost, ki je v nastavitvi v Center za tujce, kjer so nastanjeni v posebnem oddelku

	v primernih ustanovah za nastanitve mladoletnih oseb.		za ranljive skupine in zanje velja posebna skrb. V primeru, da mladoletnik brez spremstva med policijskim postopkom zaprosi za mednarodno zaščito je predan v nadaljnji postopek in oskrbo azilnemu domu. S strani Urada Vlade Republike Slovenija za oskrbo in integracijo migrantov, je bila Policija konec avgusta 2021, seznanjena, da je t.i. Projekt nastanitve, oskrbe in obravnave mladoletnikov brez spremstva v medresorskem usklajevanju. Trenutno naj bi potekala usklajevanja z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Ker projekt vsebuje ustrezne rešitve za primerno nastanitev mladoletnikov brez spremstva, ki so v postopku vračanja, si Policija želi čim prej potrditve projekta in njegove implementacije. UOIM: Ko UOIM strani pristojnega CSD prejme pobudo oziroma namero, da želi mladoletnik brez spremstva zaprositi za mednarodno zaščito, je čimprej nastanjen v sprejemne prostore azilnega doma. Obstajajo pa tudi primeri, ko mladoletnik brez spremstva ni želel zaprositi za mednarodno zaščito in je bil takoj po prejeti pobudi s strani pristojnega CSD, kot ilegalni tujec nastanjen v Srednji gozdarski in lesni šoli oziroma v dijaškem domu v Postojni. Enako priporočilo kot je navedeno v poročilu Varuha za leto 2020 je navedeno tudi v Pregledu uresničevanj priporočil iz rednih letnih poročil Varuha za leta 2011–2019 (str. 23, priporočilo 23), kjer je navedeno, da je sistemska rešitev nastanitve mladoletnikov brez spremstva delno realizirana, saj se mladoletnike brez spremstva, do zaposlitve kapacitet nastanjuje v Srednjo gozdarsko in lesno šolo oziroma v dijaški dom v Postojni.
8 (2020) enako/ podobno: 4 (2019)	Varuh poziva Ministrstvo za finance in Vlado Republike Slovenije, da čim prej pripravita zakonodajni predlog, Državni zbor pa da v roku sprejme ustrezne zakonske rešitve, ki bodo ustrezno implementirale odločitev Ustavnega sodišča št. U-I-474/18-17 z dne 10. 12. 2020 in hkrati uresniči priporočilo Varuha št. 4 (2019).	MF	nerealizirano Ministrstvo preučuje rešitev za kompleksno ustavnopravno javno finančno materijo s ciljem sprejema zakonodajne rešitve v roku, ki ga je Ustavno sodišče z odločbo št. U-I-474/18 naložilo v sprejem Državnemu zboru RS (rok se izteče 10. 12. 2021). Končna rešitev mora biti ne glede na zakon, s katerim bo realizirana, celovita in uravnotežena. Glede določnosti in omejenosti pooblastila za podzakonsko urejanje mora biti upoštevana odločitev in razlogovanje ustavnega sodišča glede točke 4. in 5. izreka njegove odločbe, hkrati pa je potrebno zagotoviti tudi javnofinančno varnost, načrtnost, preglednost in javnost porabe javnih sredstev ter neodvisnost in prilagodljivost financiranja znotraj ustavnega okvirja, ki predstavlja zlasti načelo neodvisnosti in prirejenosti vej oblasti v sistemu medsebojnih zavor in ravnovesij ob upoštevanju fiskalnega pravila in z ustavo načel javnih financ.
3s (2020)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da zagotovi, da imajo vsi iskalci mednarodne zaščite, ki so pod dejansko pristojnostjo slovenskih organov, dostop do postopka mednarodne zaščite v skladu z mednarodnim pravom.	MNZ	stalna naloga Policija po prijemu s tujci, ki so nedovoljeno vstopili v Slovenijo, opravi individualne razgovore, kjer se ugotavljajo individualne okoliščine nedovoljenega prehoda meje. V kolikor je iz razgovora razbrati, da tujec želi v Sloveniji zaprositi za mednarodno zaščito, tujca preda v nadaljnji postopek pristojnim organom. Policija je natisnila skoraj 13.000 zloženek z informacijami o mednarodni zaščiti v naši državi. Zloženske so v 13 tujih jezikih in so na razpolago v vseh prostorih za obravnavo tujcev.
4s (2020)	Varuh priporoča vsem pristojnim organom, naj zagotovijo, da Republika Slovenija tujih državljanov ne vrača v druge države, ne da bi jim zagotovili postopkovne varovalke pred vračanjem, ki bi lahko vodilo v nevarnost kršitev njihovih človekovih pravic v državi, kamor bi bili neposredno ali posredno vrnjeni.	MNZ	stalna naloga Policija je v vsakem postopku vračanja dolžna preverjati pogoje 72. člena Zakona o tujcih, ki opredeljujejo pogoje prepovedi odstranitve tujce oz. načelo nevrčanja. Vračanje se izvaja na podlagi mednarodnega sporazuma o vračanju oz. v skladu z Zakonom o tujcih.
5s (2020) enako/ podobno:	Varuh priporoča, naj Vlada Republike Slovenije v skladu z ratificiranimi mednarodnimi pogodbami o človekovih pravicah pristojnim	MZZ	stalna naloga Ministrstvo za zunanje zadeve je koordinator pri posredovanju rednih poročil, ki jih Republika Slovenija pošilja pristojnim odborom v skladu z ratificiranimi mednarodnimi pogodbami o človekovih pravicah. Za koordinacijo je

3 (2019)	odborom, ustanovljenim po teh pogodbah, redno in pravočasno pošilja poročila o uresničevanju svojih obveznosti iz teh mednarodnih pogodb.		zadolžena Medresorska komisija za človekove pravice, ki problematiko poročanja obravnava na vsaki seji. Stanje zamud pri poročanju po omenjenih mednarodnopravnih instrumentih julija 2021: 1. OZN: 3. periodično poročilo po Mednarodnem paktu o kulturnih, ekonomskih in socialnih pravicah; 2. Svet Evrope: zamud ni.
1.12	Zagovorništvo otrok (2020: str. 93, 2019: poglavje 1.9, str. 53, 2018: str. 411)		
6s (2020) enako/ podobno: 13 (2019)	Varuh v primerih zagovorništva otrok ugotavlja, da pomanjkanje sodnih izvedencev v družinskih zadevah lahko vodi v kršitve pravic otrok, zato priporoča Vladi Republike Slovenije in Zdravniški zbornici Slovenije, da se stori vse potrebno, da se nevzdržno stanje v najkrajšem možnem času odpravi.	MP, MZ	stalna naloga MP: Na Ministrstvu za pravosodje se z ukrepi, ki bi pripomogli k izboljšanju stanja na tem področju, aktivno ukvarjamo že od leta 2013, zato menimo, da gre za stalno nalogo ministrstva. Kljub dejstvu, da so bili številni ukrepi, zlasti od leta 2017, na tem področju že sprejeti ter realizirani, pa žal niso prinesli rezultata, ki bi se izkazoval kot povečanje števila imenovanih sodnih izvedencev za to področje. V okviru prizadevanj za povečanje števila sodnih izvedencev, ki sodelujejo v družinskih zadevah, je bilo ugotovljeno, da je njihovo pomanjkanje predvsem posledica majhnega nabora možnih kandidatov za imenovanje za sodne izvedence. V zvezi s tem menimo, da enega izmed temeljnih ukrepov za povečanje nabora tovrstnih kandidatov predstavlja financiranje in izvajanje novih specializacij za klinično psihologijo. 14. julija 2021 je bil uveljavljen Zakon o nujnih ukrepih na področju zdravstva (Uradni list RS, št. 112/21), ki v 23. členu zagotavlja proračunska sredstva za dodatnih trideset specializacij iz klinične psihologije. Ker bodo učinki določbe vidni šele čez nekaj let, si Ministrstvo za pravosodje prizadeva tudi na druge načine pomagati pri reševanju problematike. Tako je pred kratkim ponovno sklicalo sestanek z vsemi ključnimi deležniki na tem področju (Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Vrhovno sodišče, Okrožno sodišče v Ljubljani, Zbornica kliničnih psihologov Slovenije, Skupnost centrov za socialno delo in Strokovni svet za sodno izvedenstvo, sodno cenilstvo in sodno tolmačenje), kjer je bilo izpostavljeno več predlogov v smeri skrajšanja trajanja postopkov v družinskih zadevah in povečanja števila izvedencev v teh postopkih. Ministrstvo za pravosodje se je zavezalo tekoče in periodično sklicevati tovrstne sestanke na namenom pregleda izvedenih aktivnosti in oblikovanja novih rešitev, v času do novega sestanka pa bo v sodelovanju z Vrhovnim sodiščem opravilo tudi poizvedbo o dobrih praksah na tem področju v drugih državah. Seveda bo pa Ministrstvo za pravosodje v okviru javnih pozivov na podlagi Zakona o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih še naprej razpisovalo prosta mesta za sodne izvedence v družinskih zadevah. MZ: Glede sodnih izvedencev v družinskih zadevah Ministrstvo za zdravje nima pristojnosti, tečejo pa prizadevanja in izobraževanja za izvedence medicinske stroke. V preteklosti je to vprašanje naslovil tudi Projekt Šilih, ki je v okviru enega izmed ukrepov proučeval vzroke za dolge sodne postopke. Pri tem se je pokazalo, da prav izvedenci medicinskih strok potrebujejo dodatno podporo v izobraževanju. Za ta namen sodelujemo z Zdravniško zbornico Slovenije.
2.2	Narodne in etnične skupnosti (2020: str. 122, 2019: str. 75, 2018: poglavje <i>Nacionalne in etnične skupnosti</i> , str. 121)		
9 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, da se sistemizira delovno mesto romskega pomočnika (za vrtce, osnovne in srednje šole z romsko populacijo).96	MIZŠ	realizirano MIZŠ je sistemsko umestil romske pomočnike v vrtce, osnovne šole ter osnovne šole s prilagojenim programom s spremembo pravilnikov: - Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o normativih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje je bil objavljen v Uradnem listu RS št. 54/2021 z dne 9. 4. 2021. - Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole je bil objavljen v Uradnem listu št. 54/2021 z dne 9. 4. 2021. - Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami je bil objavljen v Uradnem listu št. 54/2021 z dne 9. 4. 2021.

			- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole v dvojezičnih osnovnih šolah in osnovnih šolah z italijanskim učnim jezikom je bil objavljen v Uradnem listu RS št. 54/2021 z dne 9. 4. 2021.
10 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da preuči možnosti za sistemizacijo posebnega delovnega mesta romskega koordinatorja na centrih za socialno delo, ki pokrivajo področja občin, ki so dolžne zagotoviti pravico v občini naseljene romske skupnosti do enega predstavnika v občinskem svetu.	MDDSZ	nerealizirano Glede na dane proračunske možnosti in omejitve zaposlovanja skladno z ZIPRS2122 MDDSZ trenutno ne more zagotoviti dodatnih zaposlitev za namen sistemizacije delovnega mesta romskega koordinatorja na CSD, ki pokriva področja občin, ki so dolžne zagotoviti pravico v občini naseljene romske skupnosti do enega predstavnika v občinskem svetu. MDDSZ pričakuje, da se bo z večjo informatizacijo in avtomatizacijo postopkov na CSD razbremenilo strokovne delavce, s čimer bo omogočena krepitev in bolj poglobljeno delo z najbolj ranljivim, tudi z Romi.
11 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da preuči ali bi šlo zagotavljanje otroškega dodatka (kot prejemka za preživljanje, vzgojo in izobraževanje otroka) staršem pogojevati z obveznostjo dejanskega osnovnošolskega izobraževanja otroka in v ta namen tudi pripraviti spremembe področne zakonodaje.	MDDSZ	delno realizirano Po predhodno opravljeni javni razpravi je bil dne 23. 7. 2021 v medresorsko usklajevanje posredovan Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. S predlagano novelo se uvaja avtomatizem po samem zakonu pri dodelitvi otroškega dodatka v naravi in sicer se enemu od staršev otroški dodatek za otroka izplačuje v naravi tri mesece, če Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport po uradni dolžnosti obvesti pristojni center za socialno delo o uvedbi prekrškovnega postopka zoper starše učenca, ki iz neopravičljivih razlogov ne obiskuje pouka ali drugih dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole. Po sedaj veljavni zakonodaji ne gre za avtomatizem, ampak mora center za socialno delo v vsakem primeru posebej izvesti ugotovitveni postopek. S predlagano novelo zakona se nadalje znesek otroškega dodatka zniža za 33 odstotkov, kadar otrok po zaključku osnovnošolskega izobraževanja ne nadaljuje z izobraževanjem v srednješolskih programih, s katerimi pridobi višjo raven izobrazbe ali pa višjo raven kvalifikacije po postopkih pridobivanja kvalifikacije, opredeljenih v zakonih, ki urejata poklicne kvalifikacije. S tem želi predlagatelj spodbujati otroke, da dosežejo višjo stopnjo izobrazbe kot je osnovnošolska.
12 (2020) enako/ podobno: 21 (2019), 22 (2019)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da pripravi strategijo o tem, kaj z romskimi naselji, ki jih ni mogoče legalizirati.	MOP, VLADA	nerealizirano MOP: V zvezi s strategijo Vlade na področju urejanja naselij, v katerih živijo Romi, pa jih ni mogoče legalizirati, ugotavljamo, da so razlogi za to, da posameznih naselij ni mogoče legalizirati, zelo različni. Najpogostejši razlog je že v samem dejstvu, da ta naselja ležijo na zemljiščih, ki niso v lasti tamkajšnjih prebivalcev in so jih le-ti naselili nezakonito, na njih izvajajo dejavnosti, ki so v nasprotju z veljavnimi prostorskimi akti (npr.: gradnja objektov, deponiranje različnega materiala in surovin, odlaganje odpadkov, sekanje gozda, prilaščanje pridelkov na tujih kmetijskih površinah,...) in voljo lastnikov ter jim s tem povzročajo škodo. Drugi razlog v primerih, ko Romi pridobijo lastninsko pravico na zemljišču ali pravico graditi, večinoma gradijo brez projektne dokumentacije, gradbenega dovoljenja in dokazil o poravnavi komunalnih prispevkov. Iz teh razlogov se ne morejo legalno priključiti na komunalno infrastrukturo, pa čeprav je ta s sredstvi države in lokalne skupnosti pripeljana do samega naselja (t.i. primarni vodi). Priključek na sam objekt lahko izvede samo pooblaščen koncesionar na zahtevo lastnika objekta ob predložitvi potrebne dokumentacije. Gradbeni zakon je za vse državljane republike Slovenije enak in ne dopušča izjem, saj bi le-te pomenile razpad sistema, v konkretnih primerih pa lahko tudi hudo ogrožanje življenja in zdravja ljudi. Tretji razlog je lega nelegalnega naselja na zavarovanem območju, kar izhaja iz strokovnih podlag posameznih resorjev in sprejetih aktov o zavarovanju (naravna in kulturna dediščina, vodovarstvena območja). V nekaterih primerih pa gre tudi za območja, kjer lahko bivanje predstavlja nevarnost za življenje

			in zdravje; to so poplavna, plazovita in okoljsko degradirana območja (deponije nevarnih odpadkov, divja odlagališča odpadkov) ter območja pod koridorji komunalnih vodov (daljnovodi, plinovodi) in prometnih površin (npr.: območja v koridorju AC). Vsa ostala naselja in dele naselij v slovenskem naselbinskem sistemu, za katera ne veljajo prej navedene omejitve, pa je pod enakimi pogoji mogoče opredeliti, določiti poimenovanje in mejo ter njihove funkcije v omrežju naselij. Ta proces se lahko začne samo na pobudo lokalne skupnosti in pod enakimi pogoji v okviru priprave oziroma sprememb in dopolnitev občinskega prostorskega načrta (OPN). Občine so v veliki večini k temu že pristopile in to na enak način za naselja, v katerih živijo (tudi) Romi, kot za ostala naselja. Pri tem pa opazimo in opozarjamo na to, da so v te procese premalo vključeni Romi sami, pred vsem njihovi izvoljeni predstavniki v lokalni samoupravi – romski svetniki. Smernice, navodila in priporočila MOP s področja prostorskega načrtovanja za opredelitev vseh naselij v naselbinskem sistemu so za vsa naselja enaka in v primerih, ko lokalna skupnost predlaga opredelitev naselja na območju, kjer veljajo določene prostorske, okoljske ali varnostne omejitve, morajo nosilci urejanja prostora, v skladu s področno zakonodajo, takšne pobude argumentirano zavrniti. Če pa naselje že obstaja, ga je potrebno preseliti na ustrezno lokacijo. Takšni postopki morajo potekati ob aktivnem sodelovanju lokalne skupnosti, sodelujočih državnih institucij in prizadetih občanov, ki morajo biti pravočasno in celovito seznanjeni z razlogi za opredelitev nove lokacije, časovnico posega in delitvijo potrebnih finančnih bremen.
13 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da še v letu 2021 pripravi spremembe in dopolnitve Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (ZSKZ), s predvideno dopolnitvijo prvega odstavka 16.b člena na način, da bo na občino mogoče brezplačno prenesti lastninsko pravico zemljišč, ki jim je bila za namen legalizacije romskih naselij predhodno spremenjena namenska raba v stavbno zemljišče.	MKGP	nerealizirano K pripravi sprememb in dopolnitev Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije namerava MKGP pristopiti jeseni 2021. Glede na zahtevnost vsebin, ki se bodo urejale z zakonom, je predvideno, da bo Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije sprejet v drugi polovici leta 2022 oziroma prvi polovici leta 2023.
14 (2020)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da se, podobno kot se je že sprejelo pravno neobvezujoči delovni definiciji antisemitizma ter zanikanja in izkrivljanja dejstev o holokavstu, sprejme tudi pravno neobvezujočo delovno definicijo anticiganizma oziroma anti-romske diskriminacije.	UVN, MK	delno realizirano UVN: Oktobra 2020 je Mednarodna zveza za spomin na holokavst (IHRA) na podlagi večletnih razprav in predlogov strokovnjakov za romska vprašanja iz držav članic pod nemškim predsedovanjem sprejela pravno nezavezujočo delovno definicijo anticiganizma, ki jo je Ministrstvo za zunanje zadeve, ki vodi slovensko delegacijo pri IHRA, prevedlo v slovenski jezik za rabo v naši državi. Vsaka država je lahko naslovni termin (»Antigypsism/anti Roma discrimination«) prevedla glede na svoje jezikovne običaje. Strokovnjaki so se strinjali, da je v Sloveniji primerna raba termina »anticiganizem«. V oblikovanje delovne definicije anticiganizma je bila vključena tudi romska skupnost v Sloveniji preko svojih predstavnikov. Delovna opredelitev anticiganizma, ki jo je sprejela IHRA, je objavljena kot novica na spletnih straneh Vlade Republike Slovenije in je dostopna prek povezave: https://www.gov.si/novice/2020-10-20-delovna-opredelitev-anticiganizma/. Informacija o anticiganizmu je objavljena tudi na spletnih straneh Urada Vlade RS za narodnosti in je dostopna prek: https://www.gov.si/drzavni-organi/vladne-sluzbe/urad-vlade-za-narodnosti/teme-in-projekti-urada-vlade-za-narodnosti/. Anticiganizem je ena tistih ovir, ki onemogoča oziroma otežuje vključevanje Romov v širšo družbo. Tega se zaveda tudi Vlada Republike Slovenije. Z namenom boja proti anticiganizmu in diskriminaciji ter naslavljanja teh

			pojavov so bili oblikovani ukrepi, ki so vključeni v nov Nacionalni program ukrepov Vlade Republike Slovenije za obdobje 2021–2030. Ta je v zaključni fazi priprave; načrtuje se, da bo sprejet v kratkem.
2.3	Zaposleni in brezposelni (2020: st. 154, 2019: poglavje <i>Zaposleni</i> , str. 82, 2018: poglavje <i>Delovnopravne zadeve</i> , str. 249)		
15 (2020)	Varuh Vladi Republike Slovenije priporoča, da prouči problematiko odraslih invalidnih oseb, za katere še vedno skrbijo njihovi starši, in v okviru sistemske ureditve in enake obravnave vseh oseb, ki potrebujejo večjo pozornost, nego in skrb svojih staršev, skupaj s socialnimi partnerji razišče možnosti za uvedbo dodatnih dni letnega dopusta za takšne starše, zaposlene tako v javnem kot tudi v zasebnem sektorju.	MDDSZ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ureditev dodatnih dni letnega dopusta je bila tako kot preostale rešitve v ZDR-1, ki se je uveljavil v letu 2013, vključena po temeljitem usklajevanju in dogovoru med socialnimi partnerji, morebitne spremembe in dopolnitve tega zakona pa bi zahtevale dodaten dogovor oziroma kompromis med socialnimi partnerji. Skladno z načelom ugodnejšega urejanja pravic (načelo in favorem laboratoris), ki ga ZDR-1 določa v drugem odstavku 9. člena, se pravice in delovni pogoji v ZDR-1 ne določajo kot maksimalni, ampak kot minimalni delovni standardi, ki jih je mogoče s kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi nadgraditi oziroma urejati za delavca ugodneje. MDDSZ ocenjuje, da je veljavna splošno delovnopravna ureditev letnega dopusta primerna in ustrezna, vprašanje urejanja dodatnih dni letnega dopusta iz naslova določenih osebnih okoliščin, ki jih ZDR-1 ne vključuje, pa bi bilo po mnenju MDDSZ primerneje urediti na ravni kolektivnega dogovarjanja.
16 (2020)	Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da čim prej pristopi k sistemskemu reševanju problematike nevzdržnih delovnih razmer v centrih za usposabljanje, delo in varstvo, ki zaposlenim ne zagotavljajo pravice do varnega in dostojanstvenega dela.	MDDSZ	stalna naloga MDDSZ je že pristopilo k aktivnostim za reševanje navedene problematike. V sodelovanju z izvajalci na področju zavodov za usposabljanje (CUDV) načrtujemo tudi izvedbo nekaterih projektov, katerih cilj je izboljšati prostorske in kadrovske pogoje za izvajanje varovane obravnave. Socialna zbornica Slovenije je v okviru pogodbe z MDDSZ na temo preprečevanja in obvladovanja nasilja uporabnikov z vedenjskimi motnjami ali težavami v duševnem zdravju izvedla več dodatnih izobraževanj, pri čemer so bila le-ta namenjena varstveno delovnim centrom in zavodom za usposabljanje. Delodajalec oziroma CUDV je sicer dolžan v okviru letnega programa dela načrtovati primerna izobraževanje in usposabljanje delavcev. Glede vzpostavitve varnega delovnega okolja je delodajalec (CUDV) dolžan upoštevati veljavno zakonodajo in glede na specifične obravnave ciljne skupine izdelati ustrezne protokole ravnanja in ocene tveganja delovnega mesta. Pri tem sodelujejo tudi sindikati. V pripravi je novela ZDZdr, v okviru katere se MDDSZ, z namenom največjega varovanja koristi otrok in mladostnikov, zavzema za prilagojeno opredelitev varovanega oddelka za otroke in mladostnike v CUDV. Na MDDSZ smo predlagali opredelitev varovanega oddelka v socialno varstvenem zavodu za usposabljanje, in sicer da je varovani oddelk v socialno varstvenem zavodu za usposabljanje specializirani oddelk za otroke in mladostnike ter odrasle do 26. leta, ki so usmerjeni v posebni program vzgoje in izobraževanja ter imajo zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju ter hudo duševno motnjo in so zaradi svojih potreb nepretrgoma deležni posebne zaščite, varstva in obravnave ter oddelka oziroma zavoda ne morejo zapustiti po lastni volji. Na tej podlagi bo možno oblikovati smernice za izvedbo varovane obravnave v CUDV.
17 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje naj proučita vsebino seminarjev in delavnic, ki so v okviru ukrepov APZ na voljo brezposelnim osebam, izvedeta ocenjevanje in analizo ter ugotovita, ali je udeležba povečala zaposljivost udeleženca izobraževanja.	MDDSZ	stalna naloga MDDSZ sklepa, da gre za vsebine prvega ukrepa aktivne politike zaposlovanja Usposabljanje in izobraževanje, kot ga določata 29. in 30. člen Zakona o urejanju trga dela. MDDSZ na podlagi 145. člena ZUTD vsako leto pripravi letno poročilo o ukrepih države na trgu dela in o tem seznani socialne partnerje in Vlado RS. Podrobnejši podatki o udeležbi in izhodih v zaposlitev so torej na voljo v letnih poročilih (https://www.gov.si/teme/aktivna-politika-zaposlovanja/). Letno poročilo vsebuje tudi poglavje Vrednotenje ukrepov APZ, ki jih izvaja Zavod RS za zaposlovanje in vsebuje podatke o ohranitvi zaposlitve in prehodov v zaposlitev iz posameznih programov. Dodajamo, da zavod redno dopolnjuje vsebine programov neformalnega izobraževanja in usposabljanja, in sicer glede na potrebe delodajalcev oziroma trga dela. Delodajalec se lahko z Zavodom dogovori tudi o prilagoditvi določenega izobraževanja, kar pomeni, da se »ogrodje« posameznega izobraževanja prilagodi glede na potrebe delodajalca in se ga oblikuje po meri delodajalca.

			Nabor vseh programov izobraževanja in usposabljanja (trenutno je na voljo okrog 180 različni izobraževanj na različnih področjih) je objavljen v Katalogu programov: https://www.ess.gov.si/o_zrsz/register_zunanjih_izvajalcev#Katalog%20programov
18 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj analizira učinkovitost služb Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje in glede na ugotovitve sprejme organizacijske ukrepe.	MDDSZ	stalna naloga Zavod RS za zaposlovanje razvija sistem upravljanja uspešnosti že dvajset let. Ciljno vodenje je bilo uvedeno, da bi območne službe in urade za delo motivirali za stalno izboljševanje dela in rezultatov hkrati pa tudi z željo povečati njihovo vključenost v postopek določanja ciljev ter spodbujati nove rešitve in dobre prakse. Sistem upravljanja uspešnosti od 2004 tudi izpolnjuje zahteve standarda ISO9001 (sistem vodenja kakovosti vpeljan v Zavodu). Širši okvir sistema upravljanja uspešnosti Zavoda sestavljajo: - strategija razvoja Zavoda za določeno obdobje, ki vsebuje strateške smernice in cilje, - sistem vodenja kakovosti s priporočili notranje in zunanje presoje za izboljšanje kakovosti in učinkovitosti ključnih in podpornih procesov - priporočila iz pregledov Zunanje presoje pobude za primerjalno učenje Mreže Javnih zavodov za zaposlovanje EU; - spremljanje notranje učinkovitosti območnih služb - merjenje uspešnosti območnih služb po metodologiji vzpostavljeni leta 2017. Ključna elementa sistema upravljanja uspešnosti Zavoda sta letni cikel priprave in spremljanja Poslovnega načrta (https://www.ess.gov.si/trg_dela/publicistika/letna_porocila) in izvajanje Akcijskih načrtov Območnih služb ter področij na Centralni službi. Poslovni načrt vsebuje letne operative prioritete, cilje in dejavnosti za upravljanje in usmerjanje uspešnosti v organizaciji.
7s (2020) enako/ podobno: 33 (2019)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, naj zagotovi zadostna sredstva za izvajanje ukrepov APZ s ciljem zmanjševanja brezposelnosti.	MDDSZ	stalna naloga MDDSZ se zaveda pomena aktivne politike zaposlovanja (APZ) pri zmanjševanju števila brezposelnih. Sredstva za APZ se določijo v postopku priprave proračuna skladno z okvirnim razrezom odhodkov za posamezna področja, ki ga določi Vlada. Slovenija, v primerjavi z nekaterimi drugimi članicami EU, namenja relativno manj sredstev za APZ, izraženih v deležu bruto domačega prihodka (BDP), vendar pa je kljub temu uspešna pri zmanjševanju brezposelnosti in dosega primerljive kazalnike stopnje brezposelnosti. V 2019 je bila stopnja brezposelnosti po podatkih EUROSTAT-a v Sloveniji (4,5 %) enaka kot v Avstriji (4,5%) in nižja kot v vseh preostalih državah članicah, ki vlagajo več kot 2% BDP za izvajanje APZ. Zaradi korona krize se je stopnja brezposelnosti v letu 2020 zvišala za 0,5 odst. tč., vendar je bila še vedno pod povprečje EU-27, kjer je znašala 7,1 %.
2.5	Otroci (2020: str. 171, 2019: str. 92, 2018: poglavje <i>Pravice otrok</i> , str. 391)		
19 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naj pri pripravi zakonodaje upošteva, da je pri priznavanju pravic do javnih sredstev treba razlikovati med osebami, ki so poleg sebe dolžne preživljati tudi otroka, in tistimi, pri katerih takšne dolžnosti ni.	MDDSZ	realizirano Če oseba, kateri otrok ni dodeljen v varstvo in vzgojo, izkazuje lastni dohodek in plačuje preživnino, se ji pri ugotavljanju materialnega položaja pravic iz javnih sredstev sedaj plačilo preživnine upošteva kot odhodek (13. člen Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev).
20 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za zdravje, da uvede družinsko asistenco v družinah, ki skrbijo za otroke s posebnimi potrebami, mlajše od 18 let, s ciljem dodatnega zmanjšanja institucionalizacije otrok s posebnimi potrebami z	MZ	nerealizirano Gre za primanjkljaj skrbi za trajno in težko bolne otroke, ki niso strani 18 let in jih aktualna osebna asistenca ne pokriva. Pobudniki s strani nevladnih org. menijo, da se zadeva dotika urejanja področja tako s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, kot Ministrstva za šolstvo in Ministrstva za zdravje, ki je pripravljeno pristopiti k takšnemu načinu reševanja problematike.

	namenom uresničevanja pravice otrok s posebnimi potrebami do družinskega življenja.		
21 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za zdravje, da se pravica v družinah, ki skrbijo za otroke s posebnimi potrebami, ki naj bi nadomestila izgubljeni dohodek, odmeri vsaj v znesku minimalne zagotovljene plače, s ciljem zmanjševanja institucionalizacije otrok s posebnimi potrebami in uresničevanja pravice otrok s posebnimi potrebami do družinskega življenja.	MZ	nerealizirano Gre za celovit ukrep, ki ga je treba v nadaljevanju podrobno proučiti tudi v sodelovanju z MDDSZ in MIZŠ. Pobuda bo obravnavana v okviru Spremembe Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju.
22 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za zdravje in Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da se za otroke s posebnimi potrebami, ki niso slepi, vendar pa za opravljanje temeljnih ali podpornih dnevnih opravil prav tako potrebujejo pomoč, zagotovi pomoč tretje osebe.	MZ, MDDSZ	nerealizirano Smiselno bi bilo vzpostaviti sistem, ki je namenjen pomoči pri opravljanju temeljnih ali podpornih dnevnih opravil otrok s posebnimi potrebami, verjetno pa tudi v primeru katerekoli osebe s permanentno izgubo vida, ne glede na starost. Vprašanje bo preučeno v sodelovanju resorno pristojnih ministrstev.
23 (2020)	Varuh priporoča, da občine v dialogu z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport uredijo, da imajo učenci s posebnimi potrebami skladno z določbami 56. člena Zakona o osnovni šoli (ZOsn) pravico do organiziranega brezplačnega prevoza, ki jim ga je skladno z določbami Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI) dolžna zagotavljati lokalna skupnost, do šole oziroma zavoda, kjer se šolajo, in nazaj.	MIZŠ	delno realizirano O načinu zagotavljanja brezplačnega prevoza učencev, tudi otrok s posebnimi potrebami, ki jih financira lokalna skupnost, se dogovorijo šola, starši in lokalna skupnost. Država financira prevoze otrok s posebnimi potrebami ob pouka prostih dnevih in prevoze na obravnave v zavode za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami. Konsenza, da bi vse stroške pokrila država, ni.
24 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, da zagotovi, da bo na področju prevoza predšolskih otrok s posebnimi potrebami dejansko zagotovljena pravica do brezplačnega prevoza in ne zgolj povračilo stroškov prevoza, kadar prevoza otrok do zavoda ali vrtca ni mogoče organizirati.	MIZŠ	delno realizirano Zakon o zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami predvideva pravico staršev do povračila stroškov za prevoz otrok. V oddelkih prilagojenih programov je malo otrok, mreža še ni tako razvejana, zato organiziranega prevoza ni mogoče povsod zagotoviti. Je pa država s sprejetjem navedenega zakona zagotovila kritje razlike stroškov med rednimi oddelki in razvojnimi oddelki, kar pomeni, da se mreža razvojnih širi, otroci pa lahko program obiskujejo bližje domu.
25 (2020)		MDDSZ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja

enako/ podobno: 92 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da je treba invalidnost razumeti v povezavi z različnimi ovirami, ki posameznika omejujejo, da bi enako kot drugi polno in učinkovito sodeloval v družbi, zato podlaga za različno obravnavo invalidov ne more biti vrsta okvare, ki povzroča invalidnost, temveč le omejitev, ki jo ima posameznik zaradi nje. Taksativno naštevanje bolezni in stanj ima za posledico neenako obravnavo invalidov, saj je nemogoče sestaviti seznam vseh bolezni in stanj (tudi tistih najredkejših) ter njihovih kombinacij, ki bi vključeval vse invalidne osebe z enakimi omejitvami.		Kljub temu, da invalidnost s predpisanimi postopki ugotavljajo različni izvedenski organi, ki so opredeljeni v različnih predpisih, ter da so pravice, ki iz ugotovljene invalidnosti pri posamezni osebi nastanejo, opredeljene v različnih predpisih, MDDSZ meni da ne gre za neenako obravnavo invalidov. Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo (Uradni list RS, št. 89/14, 92/15, 18/17, 17/18, 3/19 in 97/21; v nadaljevanju Pravilnik) v 12. členu določa, da pri pripravi mnenja o pravici do dodatka za nego otroka in pravici do delnega plačila za izgubljeni dohodek zdravniška komisija poleg podatkov iz 10. člena tega pravilnika poda tudi mnenje o obdobju, v katerem otrok potrebuje posebno nego in varstvo. Zdravniška komisija v mnenju navede, na podlagi katerega člena pravilnika je mnenje podala. Zdravniška komisija vedno odloča o vsakem posameznem konkretnem primeru in upoštevajoč dejansko zdravstveno stanje otroka in ne samo diagnozo težke/redke bolezni oziroma dolgotrajno hudo bolnega otroka. Pravilnik se na predlog strokovnjakov specialistov pediatrov (članov komisi in drugih) približno enkrat letno spremeni oz. dopolni glede na nova dognanja in se med hude bolezni dodajajo nove.
26 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport, da v šolah zagotovi prilagojeno preverjanje in ocenjevanje znanja otrok z učnimi težavami.	MIZŠ	realizirano Učenci z učnimi težavami so v skladu s 12.a členom Zakona o osnovni tisti učenci, ki brez prilagoditev metod in oblik dela pri pouku težko dosegajo standarde znanja. Šole tem učencem prilagodijo metode in oblike dela pri pouku ter jim omogočijo vključitev v dopolnilni pouk in druge oblike individualne in skupinske pomoči. Iz zakonodaje s področja vzgoje in izobraževanja ne izhaja pravica vseh učencev, da se jim v šoli zagotovi spodbudno učno okolje, ki jim bo omogočilo optimalni razvoj. Tudi učencem z učnimi težavami je potrebno omogočiti stalno prilagajanje in izvajanje podpore pri učenju. Ministrstvo dobiva v neposredni komunikaciji s šolami povratne informacije, da je vzgojno-izobraževalni proces za skupino učencev z učnimi težavami strokovno voden. V Konceptu dela Učne težave v osnovni šoli (2008) (v nadaljevanju: koncept) so med drugim posebej opredeljene tudi prilagoditve pri preverjanju in ocenjevanju znanja učencev. Evalvacija dela z učenci z učnimi težavami se v skladu s konceptom vodi v obliki projekta pomoči učencu z učnimi težavami. Ta vsebuje dogovorjeno zaporedje nalog in odločitev v procesu pomoči učencu ter zapis o vseh udeleženi v projektu, o njihovih prispevkih in učenčevih uspehih. Za preprečevanje, zmanjševanje in odpravljanje šolske neuspešnosti oziroma težav pri učenju posamezna šola poleg individualnih projektov pomoči in oddelčnih programov potrebuje tudi program šole, v katerem so jasno razvidne kratkoročne in dolgoročne usmeritve (strokovna politika) šole. Tako šola sistematično poveže in z vidika odgovornosti še okrepi vse najpomembnejše nosilce in izvajalce preprečevanja ter reševanja učnih težav učencev. Osnovni namen programa šole na področju učnih težav so spodbujanje, zagotavljanje in preverjanje strokovnosti in profesionalnosti vzgojno-izobraževalnega dela na vseh ravneh šole. Z individualizacijo in diferenciacijo učnega procesa (oz. pouka) kot celote se sledi potrebam, zmogljivosti učencev z učnimi težavami. S tem pristopom bi se naj zajele vse stopnje učnega procesa, od pripravljanja in obravnave učne vsebine do vključno preverjanja in ocenjevanja usvojenega znanja in spretnosti. Diferenciacijo in individualizacijo preverjanja in ocenjevanja znanja učencem z učnimi težavami se zagotovi s prilagoditvami, kot so način posredovanja vprašanj in navodil (npr. ustno ali pisno, kompleksnejša navodila razčlenjena na podvprašanja, sprotne preverjanje razumevanja navodil, ipd.) in način posredovanja učenčevih odgovorov (npr. ustno ali pisno), podaljšan čas preverjanja in ocenjevanja znanja, prilagojena organizacija preverjanja (npr. preverjanje v delih), prilagojena oblika pisnih gradiv (npr. več grafičnih in barvnih opor, več vprašanj izbirnega tipa ali več odprtih

			vprašanj, povečan tisk, ipd.) ter prilagojeni prostorski pogoji (npr. ocenjevanje v manjši skupini, v tistem kotičku, ipd.), z namenom doseganja standardov znanja, določenih z učnimi načrti.
27 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za notranje zadeve, da prosilec, ki poda prošnjo kot mladoletnik brez spremstva, ta položaj in oskrbo ohrani do pravnomočnega zaključka postopka mednarodne zaščite, pri čemer bi si moralo Ministrstvo za notranje zadeve kot pristojni organ prizadevati, da prošnje mladoletnikov brez spremstva obravnava hitro, saj gre za ranljive prosilce s posebnimi potrebami.	MNZ	stalna naloga Ministrstvo v vsakem primeru prošnje mladoletnikov brez spremstva obravnava prednostno in si prizadeva, da so postopki rešeni kar se da hitro, ter v največji možni meri stremi k temu, da prosilec položaj in oskrbo, ki ju ima kot mladoletnik brez spremstva, ohrani do pravnomočno zaključenega postopka mednarodne zaščite.
8s (2020) enako/ podobno: 38 (2019)	Varuh priporočilo glede obravnavanja ugotovitev, predlogov in sklepov vsakoletnega nacionalnega otroškega parlamenta in opredelitve pristojnih organov do vsake ugotovitve, predloga ali sklepa ter njihovega ustreznega upoštevanja pri odločitvah, ki zadevajo otroke, ponavlja kot stalno nalogo.	MIZŠ, MDDSZ	stalna naloga MIZŠ: gre za stalno nalogo ministrstva, vzpodbujamo in podpiramo delovanje otroškega parlamenta ter spremljamo in obravnavamo vsakoletne ugotovitve, predloge in sklepe. MDDSZ: MDDSZ se strinja s stališčem, da je potrebno otrokom dati možnost izraziti svoje mnenje in želje ter priložnost aktivno sooblikovati politike, ki jih zadevajo, ter da je na podlagi tako prejetih informacij potrebno odločati oziroma sprejeti ukrepe o njihovih največjih koristih.
9s (2020)	Varuh priporoča sodiščem, da dosledno upoštevajo, da morajo biti vsi postopki, vezani na otroke, humani in da mora biti otrokova korist glavno vodilo.		
10s (2020)	Varuh priporoča sodiščem, da sledijo Ministrstvu za pravosodje, da med nujne zadeve sodijo vse izvršilne zadeve, v katerih se predlaga izvršitev oziroma se izvršuje kate-rakoli izmed odločb, izdanih v nepravdnih postopkih iz 93. člena ZNP-1 in pa tudi (vsi) postopki za odločanje o ukrepih za varstvo koristi otrok.		
11s (2020)	Varuh priporoča sodiščem, da mora v postopkih, v katerih je vloženo pravno sredstvo in so udeleženi otroci, biti skladno s 3. členom Konvencije (OZN) o otrokovih pravicah zadeva hitro in brez odlašanja predložena višjemu sodišču v nujno odločanje.		
12s (2020)			

	Varuh priporoča sodiščem, da naj bodo pri svojem delu transparentna, skladno z določbo 24. člena Ustave, in naj svoja stališča, s katerimi vplivajo na pravni ali dejanski položaj strank v postopku, podajajo v predpisanih postopkih, z obrazložitvijo in na način, ki bo strankam omogočal uporabo pravnih sredstev, ne pa na neformalne pisne ali celo ustne načine.		
13s (2020)	Varuh priporoča sodiščem, da upoštevajo, da morata biti obe stranki enakovredno seznanjeni s spisovno dokumentacijo in ravnanji sodišča.		
14s (2020)	Varuh priporoča sodiščem, da pri odločanju pazijo, da položaj otrok, ki so bili pred pričetkom uporabe Družinskega zakonika (DZ) v zavod nameščeni z začasno odredbo sodišča, ni slabši in manj varovan kot položaj otrok, ki so bili ob primerljivih okoliščinah in iz primerljivih razlogov v zavod nameščeni z odločbo centra za socialno delo, saj bi bilo to v nasprotju z določbo 14. člena Ustave RS.		
2.6	Invalidi (2020: str. 189)		
28 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Vladi Republike Slovenije, da pripravita ustrezen predlog, Državnemu zboru pa, da sprejme ustrezne pravne podlage, ki bodo zagotovile, da Republika Slovenija vzpostavi neodvisno telo za spodbujanje, varovanje in spremljanje izvajanja Konvencije o pravicah invalidov, skladno z drugim odstavkom 33. člena te konvencije in da za to nalogo imenuje Varuha človekovih pravic Republike Slovenije, ki je mednarodno akreditiran kot nacionalna institucija za človekove pravice s statusom A po Pariških načelih (1993).	MDDSZ	nerealizirano Varuh je MDDSZ pisno pozval naj vzpostavi neodvisno telo za spodbujanje varovanje in spremljanje izvajanja Konvencije o pravicah invalidov, skladno z drugim odstavkom 33. člena te konvencije in da za to nalogo imenuje Varuha človekovih pravic Republike Slovenije, ki je mednarodno akreditiran kot nacionalna institucija za človekove pravice s statusom A po Pariških načelih (1993). Ministrstvo je Varuhu poslalo pisni odgovor s pojasnilom, da je poleg Varuhovega predloga prejelo še predlog Sveta za invalide RS s podporo Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije, ki prav tako navaja, da je primerno za neodvisno telo. Prav tako je ministrstvo pojasnilo, da ni pristojno za odločanje o zadevi. Ministrstvo je nato 03.06.2021 na pobudo Varuha sklicalo sestanek, katerega so se udeležili Varuh človekovih pravic, predstavniki Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za pravosodje, Sveta za invalide RS in Nacionalnega sveta invalidskih organizacij. Na sestanku je bilo predlagano, da so vse strani zainteresirane, da se vzpostavi neodvisno telo za spodbujanje varovanja in spremljanja izvajanja Konvencije o pravicah invalidov, skladno z drugim odstavkom 33. člena te konvencije, vendar je prišlo do neskladja interesov, predlaganih je bilo več možnosti vzpostavitve neodvisnega telesa ali več njih. Zato je Varuh predlagal sklicati sestanek in nanj pozvati predstavnike Sveta za invalide RS in Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije. Želja vseh pa je, da se vzpostavi neodvisno telo.

2.9	Tujci (2020: str. 203, 2019: str. 128)		
29 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za notranje zadeve, da posebej preuči relevantne vidike procesne ureditve v zvezi z uporabo t. i. tajnih dokazov v postopkih mednarodne zaščite (tako glede obstoja jamstev, ki jih ima posameznik v zvezi s pravico do izjave in obrambe ter odločanja v razumnem roku, kot po drugi strani glede varovanja interesov državne varnosti) in nato pripravi tudi potrebne spremembe oziroma dopolnitve zakonodaje.	MNZ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ministrstvo ne deli mnenja Varuha (ki se opira na sodbo Upravnega sodišča št. I U 2019/2019-8 z 25. 9. 2019) da je domača zakonodaja na tem področju podnormirana in ravno tako ne deli njegovih stališč, da bi jo bilo potrebno kakorkoli popraviti ali dopolniti. Mnenja je namreč, da je mogoče že v skladu z obstoječo zakonodajo uporabiti tajne podatke pri obravnavi prošelj za mednarodno zaščito na način, ki je zakonit in pravno pravilen. Temu je pritrdilo tudi Upravno sodišče v svoji kasnejši sodbi v obravnavani konkretni zadevi opr. št. I U 107/2021 s 24. 4. 2021. Sodišče je v tej sodbi revidiralo svoje stališče iz sodbe, ki je bila v veliki meri podlaga za odločitev Varuha, v celoti pritrdilo stališčem Ministrstva in se izreklo, da je obstoječi način procesne ureditve v zvezi z uporabo tajnih podatkov (kot ga je Ministrstvo uporabilo v citiranem konkretnem primeru) povsem zadosten. V sodbi opr. št. I U 107/2021 s 24. 5. 2021 je zavrnilo tožbo vlagatelja in v celoti potrdilo odločitev Ministrstva. Sodišče je v omenjeni sodbi zapisalo, da je Ministrstvo postopek v zvezi z dokumenti SOVE vodilo zakonito in v ničemer ni kršilo vlagateljevih pravic v zvezi s seznanitvijo z vsebino spornih dokumentov.
2.10	Enakost pred zakonom in prepoved diskriminacije (2020: str. 223, 2019: str. 139, 2018: str. 65)		
30 (2020) enako/ podobno: 57 (2019)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da pripravi posebno strategijo oziroma da po potrebi na kakšen drug ustrezen način poskrbi za enakopraven dostop do informacij za vse ljudi, tudi za invalide (slepi, slabovidni, gluhi, naglušni) in starejše, ki se v vsakdanjem življenju srečujejo z najrazličnejšimi težavami na področju dostopa do informacij.	MDDSZ, MK, MJU	delno realizirano MDDSZ: MDDSZ v okviru medresorske delovne skupine sodeluje pri pripravi Zakona o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide, na podlagi Direktive (EU) 882/2019 o zahtevah glede dostopnosti do proizvodov in storitev. Predlog zakona povzema in delno razširja pravne podlage, ki urejajo dostopnost proizvodov in storitev za invalide. Predvideno je da se bodo določbe zakona začele uporabljati s 28. junijem 2025. MK: Trenutno je v pripravi zakonodaja s področja medijev, ki bo pomembno prispevala k izboljšanju dostopa do informacij za invalide. MK je pripravilo predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah - ZAvMS-B, v skladu s katerim morajo ponudniki avdiovizualnih medijskih storitev postopno in kontinuirano izboljševati dostopnost svojih storitev za invalide, v zvezi z izvrševanjem te obveznosti pa pripraviti triletni načrt in nato vsaka tri leta poročati o njegovi izvršitvi Agenciji za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije. Prav tako je v pripravi osnutek Zakona o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide, ki bo zagotavljal večjo dostopnost komplementarnih storitev, to je storitev, ki invalidom omogočajo spremljanje avdiovizualnih storitev, med drugim podnapisi za gluhe in naglušne, zvočni opisi dogajanja na zaslonu za slepe ter prilaganje elektronskih vodičev invalidom. Poleg navedenih zakonodajnih ukrepov pa se bo Vlada Republike Slovenije zavzemala za realizacijo projektov, s katerimi se bo povežalo dosedanje dosežke na področju jezikovnih tehnologij in storitev, tako da bi se invalidnim osebam omogočala večja dostopnost do medijev in avdiovizualnih storitev, npr. razpoznavnik govora za slovenski jezik, ki bi omogočal samodejno ustvarjanje podnapisov za televizijske oddaje. Gl. tudi podrobnejša pojasnila. MJU: Eden od ciljev projekta Prenova in optimizacija spletnih mest državne uprave je zagotoviti uporabniku celostne, točne, razumljive in uporabne vsebine na spletnih mestih organov državne uprave. Ker je uporabnik tudi predstavnik ranljive skupine, smo že v tehnične specifikacije javnega naročila vzpostavitev sistema GOV.SI vključili zagotavljanje dostopnosti na nivoju sistema za upravljanje z vsebinami (CMS) ter HTML kode, ki jo ta generira, in sicer skladno s standardi, ki jih zahteva Zakon o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij (v nadaljnjem besedilu: ZDSMA). Gl. tudi podrobnejša pojasnila.
2.11	Varstvo dostojanstva, osebnostnih pravic ter varnosti in zasebnosti (2020: str. 234, 2019: str. 144, 2018: str. 91)		
31 (2020)		MP	nerealizirano

	Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje, da ob pripravi izjem od inšpekcijskega nadzora s strani Informacijskega pooblaščenca v novem zakonu o varstvu osebnih podatkov upošteva tudi svojevrstnost ustavne kategorije, ki je Varuh, in predstavljene razloge za uvrstitev tudi njega (v okviru obravnave prejetih pobud) med te izjeme.		MP pripravlja predlog novega Zakona o varstvu osebnih podatkov. V okviru navedenega bo preučilo upravičenost uvrstitve Varuha med izjeme, glede katerih ne velja pristojnost Informacijskega pooblaščenca za izvajanje nadzora.
32 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za zdravje, da pripravi potrebne zakonodajne spremembe, da bo status zavarovanih oseb v procesu zdravstvenega varstva tudi za žrtve trgovine z ljudmi pravno formalno urejen.	MZ, MNZ	delno realizirano MZ: Nujna zdravstvena obravnava je zagotovljena vsem osebam, ki potrebujejo nujno zdravstveno obravnavo v Sloveniji. MNZ: MNZ podpira priporočilo Varuha, da so potrebne zakonodajne spremembe na področju zdravstvene zaščite žrtv trgovine z ljudmi za zagotovitev dostopa do potrebne medicinske pomoči oziroma ustreznega zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja. Na sistemsko ureditev Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi (MDS TZL) opozarja že več let, kar je razvidno tudi iz sprejetih akcijskih načrtov za boj proti trgovini z ljudmi. Zaradi dolgoletne sistemske neurejenosti področja je MDS TZL 20. 7. 2021 sprejela začasno rešitev v obliki sklepa MDS TZL, tako da bo za vsako žrtev, ki je kot taka prepoznana s strani Policije, na predlog nacionalne koordinatorice za boj proti trgovini z ljudmi MZ izdal potrdilo, da je oseba upravičena do zdravstvene oskrbe oz. izdaje predpisanih zdravil po mnenju zdravnika. Na tej podlagi bodo žrtve trgovine z ljudmi po presoji zdravnika upravičene do širšega nabora zdravstvenih storitev. Zaenkrat sklepa v praksi še nismo realizirali, zato o ustreznosti navedene rešitve še ne moremo poročati. Vsekakor pa MDS TZL podpira predlog, da se za rešitev problematike poišče ustrezno zakonodajno rešitev. Poudarjamo pa, da so bile kljub zakonski anomaliji vse žrtve trgovine z ljudmi v preteklosti vedno deležne vse potrebne zdravstvene oskrbe, ki ni bila omejena zgolj na nujno medicinsko pomoč.
33 (2020) enako/ podobno: 4 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje in Vladi Republike Slovenije, da v letu 2021 pripravita in predložita Državnemu zboru novo ZOKD, ki bo določala, da se v 5. členu črta navedba »državljanstva Republike Slovenije in Evropske unije«, in se s tem zagotovi ustrezno implementacijo Direktive 2011/36/EU, ki v 17. členu določa, da je treba vsem žrtvam kaznivih dejanj trgovine z ljudmi zagotoviti dostop do nacionalnih odškodninskih shem.	MP, MNZ	nerealizirano MP: MP ocenjuje, da je v okviru priprave sprememb zakona potrebna podrobnejša preučitev celotne sheme oziroma ureditve odškodnin po ZOKD, tako z vidika aktualnih usmeritev na ravni EU, predpisov s področja pravic žrtv, kot tudi z vidika zagotavljanja pravic posebno ranljivim skupinam žrtv, kot so npr. žrtve nasilja v družini, otroci žrtve in tudi žrtve trgovine z ljudmi. V zvezi s tem smo je MP v letu 2020 začel s podrobnim preučevanjem izvajanja določb ZOKD, prakse Komisije za odškodnine žrtvam kaznivih dejanj, evropske zakonodaje in primerjalnih ureditev, in sicer z namenom priprave osnutka celovitejšega predloga novele tega zakona. Med načrtovanimi spremembami je tudi 5. člen ZOKD v zvezi s pogojem državljanstva, pri čemer bo za zagotovitev dostopa do odškodnin žrtvam trgovine z ljudmi potrebno širše preučiti tudi potrebne spremembe drugih določb ZOKD oziroma celotnega sistema odškodnin. MNZ: MNZ podpira priporočila Varuha, da se pripravi novela ZOKD, ki bo omogočala dostop do nacionalnih odškodninskih shem vsem žrtvam trgovine z ljudmi, ne glede na državljanstvo. Na ureditev navedenega vprašanja MDS TZL opozarja že več let, kar je razvidno tudi iz sprejetih akcijskih načrtov za boj proti trgovini z ljudmi.
34 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje in Ministrstvu za notranje zadeve, Vladi Republike Slovenije in Državnemu zboru Republike Slovenije, da po	MNZ, MP	nerealizirano MNZ: MNZ podpira priporočilo Varuha za vzpostavitev neodvisnega mehanizma za spremljanje izvedenih dejavnosti državnih organov na področju preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej v okviru institucije Varuha človekovih pravic. Navedeni predlog je vključen tudi v Akcijski načrt za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2021-2022.

	posvetovanju z Varuhom ob pripravi novele ZVarCP ustanovijo nacionalnega poročevalca za boj proti trgovini z ljudmi v okviru Varuha ter za izvajanje te naloge zagotovijo kadrovska, resorska in finančna sredstva		MP: MP prav tako meni, da je smiselno vzpostaviti nacionalnega poročevalca za boj proti trgovini z ljudmi, vendar ne nujno v okviru institucije Varuha, glede na ustavno vlogo Varuha po 159. členu Ustave.
2.12	Svoboda izražanja (2020: str. 257, 2019: str. 151, 2018: str. 103)		
35 (2020) enako/ podobno: 66 (2019), 16 (2018)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o državni upravi (ZDU-1) naloži Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da dejansko opravi (zdaj že večkrat objavljeno) nalogo priprave predloga zakonodajnih sprememb, s katero bo določen organ za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku v primeru storitve prekrška iz prve alineje prvega odstavka 34. člena Zakona o invalidskih organizacijah (ZInVO).	MDDSZ	nerealizirano Sprememba Zakona o invalidskih organizacijah je predvidena v letu 2022, tedaj se bo preučila tudi možnost opredelitve prekrškovnega postopka.
36 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za javno upravo, da poda konkretne ocene o dodatnih finančnih in kadrovskih obremenitvah volilnih odborov in tudi konkretnije pojasni, kakšne »morebitne druge težave« bi se utegnile pojaviti ob uvedbi t. i. letečih odborov.	MJU	realizirano V začetku leta 2021 je bila sprejeta novela Zakona o volitvah v državni zbor, ki je za primere nepredvidenega odzema prostosti oz. nepredvidenega sprejema na zdravljenje v bolnišnico ali v institucionalno varstvo socialnovarstvenega zavoda ter za primere pozno prejetih odločb o invalidnosti, skrajšala splošni rok za priglasitev glasovanja po pošti z desetih dni na pet dni. Namen predlagane spremembe je bil omogočiti glasovanje čim večjemu številu volivcev. Glede konkretnega priporočila Varuha pojasnjujemo, da je ob morebitni uvedbi t. i. »letečih odborov« glede na izkušnje Državne volilne komisije (DVK) pri izvedbi glasovanja na domu treba odprta vprašanja reševati skupaj z Ministrstvom za zdravje. Ob uvedbi t. i. »letečih odborov« bi se glasovanje izvajalo tudi v bolnišnicah. Stroški t. i. »letečih odborov« so sekundarnega pomena in se po podatkih DVK ocenjujejo na približno 600 EUR/volilni odbor, kar pomeni, da bi se stroški izvedbe enih volitev oz. enega referendumu povečali za približno 52.000 EUR. Potrebno je upoštevati, da bi morala vsaka okrajna volilna komisija (88) imenovati vsaj en »leteči volilni odbor«.
2.14	Omejitve osebne svobode (2020: str. 275, 2019: str. 160, 2018: str. 169)		
37 (2020)	Varuh Upravi Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij priporoča, da sprejme dodatne potrebne ukrepe za odločanje brez nepotrebnega odlašanja o prošnjah za prekinitev prestajanja kazni zapora iz zdravstvenih razlogov.	MP	delno realizirano Glede odločanja o prošnjah za prekinitev prestajanja kazni zapora iz zdravstvenih razlogov se v postopkovnem smislu, ob določi 82. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1), upoštevajo tudi določbe Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP), po katerih je odločbo v takem postopku potrebno izdati najpozneje v roku enega meseca od vložitve popolne vloge. Po šestem odstavku 82. člena ZIKS-1 pa je o pritožbi zoper takšno odločbo potrebno odločiti v roku 3 delovnih dni. Pri tem pojasnjujemo, da se vloge za prekinitev prestajanja kazni zapora iz zdravstvenih razlogov obravnavajo prednostno, vendar je v teh postopkih potrebno pregledati zdravstveno dokumentacijo in najpogosteje za mnenje zaprositi Posebno zdravniško komisijo, kar podaljšuje časovni

			okvir odločanja. Potrebno je skrbno preučiti vse okoliščine zadeve ter zadevo obravnavati strokovno, celovito in odgovorno. V posameznih zahtevnejših primerih je tako težko odločiti v zakonskem roku, v kolikor želi organ pridobiti in preveriti vsa dejstva in okoliščine, ki so pomembne za pravilno odločitev, kar še posebej velja za odločanje o pritožbi, kjer je določen zgolj tridnevni rok. Pravilna in utemeljena vsebinska odločitev, s katero se dejansko varuje vrednota zdravja in tudi dostojanstva obsojenca, pa vsekakor pretehta nad časovnim okvirjem odločanja o zadevi. V Upravi RS za izvrševanje kazenskih sankcij bomo tudi v prihodnje posvetili posebno pozornost izobraževanju oziroma usposabljanju zaposlenih, ki vodijo upravne postopke, s ciljem, da bodo pridobili več strokovnega znanja ter upravne postopke vodili učinkovito in brez nepotrebnega odlašanja. Prav tako pa razmišljamo tudi o morebitni spremembi zakonodaje, na tem področju.
38 (2020)	Varuh priporoča, da Ministrstvo za zdravje pri pripravi novega ZDZdr-1 upošteva vse strokovno utemeljene pripombe, ki jih je prejelo v postopku javne obravnave predloga zakona in medresorskega usklajevanja, da bi se čim prej opravil nadaljnji zakonodajni postopek.	MZ	delno realizirano Priprava zakona poteka kot je določeno z Resolucijo o normativni dejavnosti, kar pomeni, da je zagotovljeno ustrezno usklajevanje ter so vse prejete pripombe deležne skrbne preučitve.
39 (2020)	Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da poskrbi za udejanjanje sprejetih sklepov oziroma zaključkov s sestanka z zastopniki oseb na področju duševnega zdravja, ki je bil opravljen v septembru 2020.	MDDSZ	delno realizirano MDDSZ je že pristopil k udejanjanjem sprejetih sklepov oziroma zaključkov s sestanka za zastopniki oseb na področju duševnega zdravja, ki je bil opravljen septembra 2020.
40 (2020)	Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da preveri ustreznost Pravilnika o kadrovskih, tehničnih in prostorskih pogojih za izvajanje nalog na področju duševnega zdravja za izvajalce institucionalnega varstva ter centre za socialno delo ter o postopku njihove verifikacije in potrebi za njegovo morebitno prilagoditev za starejše socialnovarstvene zavode, hkrati pa naj pospešeno odloči o vlogah za verifikacijo oddelkov, ki (že) izpolnjujejo zahtevane pogoje.	MDDSZ	nerealizirano Septembra 2020 je bila imenovana Komisija za postopek verifikacije varovanega oddelka za izvajalce socialno varstvenih storitev. Žal je delo komisije zaradi situacije, povezane s covid-19, zastalo. Komisija bo s svojim delom nadaljevala takoj, ko bo mogoče.
41 (2020)	Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da čim prej opravi evalvacijo poročil o izvedenih posebnih varovalnih ukrepih za leto 2019 in tudi 2020 ter nas seznani s svojimi ugotovitvami ter ukrepi,	MDDSZ	delno realizirano MDDSZ spremlja izvajanja posebnih varovalnih ukrepov v socialnovarstvenih zavodih. Skladno s tretjim odstavkom 99. člena Zakona o duševnem zdravju (v nadaljevanju: ZDZdr) socialnovarstveni zavodi predložijo v anonimizirani obliki redno letno poročilo o omejevanju pravic oseb iz 12. člena ZDZdr in uporabi posebnih varovalnih ukrepov iz 29. člena ZDZdr. Poročila so posredovana na obrazcu, ki ga je v ta namen pripravilo MDDSZ. Z namenom spremljanja izvedenih posebnih varovalnih ukrepov, je skladno s svojimi pristojnostmi in glede na podatke o katerih socialnovarstveni zavodi vodijo evidenco po drugem odstavku 99. člena ZDZdr, pripravilo

	sprejetimi na osnovi opravljene evalvacije.		obrazec, ki poleg splošnih podatkov o socialnovarstvenem zavodu, vsebuje podatke o odrejenih in izvedenih posebnih varovalnih ukrepih, kot npr. vrsti uporabljenih posebnih varovalnih ukrepov, (povprečnem) času trajanja posameznega ukrepa, spolu osebe pri kateri je bil uveden oziroma uporabljen posebni varovalni ukrep, razlogu uvedbe posebnega varovalnega ukrepa. Na podlagi prejetih podatkov za leto 2019 je bilo pripravljeno in Varuhu človekovih pravic posredovano opisno poročilo, ki je vključevalo podatke za socialnovarstvene zavode, ki imajo (so imeli) verificiran varovani oddelek. Opisno poročilo je vključevalo podatke 12 socialnovarstvenih zavodov, tako posebnih socialnovarstvenih zavodov kakor tudi domov za starejše. MDDSZ bo pristopilo tudi k pripravi opisnega poročila o izvedenih posebnih varovalnih ukrepih za leto 2020.
42 (2020)	Varuh priporoča, da Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v sodelovanju z drugimi odgovornimi nemudoma sprejme ustrezne ukrepe, ki bodo omogočili nameščanje in ustrezno obravnavo otrok in mladostnikov s hudimi duševnimi motnjami v javne zavode.	MDDSZ	delno realizirano V zadnjih letih se na MDDSZ se vse pogosteje srečujemo s potrebo po ureditvi varovane obravnave otrok in mladostnikov z motnjami v duševnem in telesnem razvoju ter duševnimi motnjami, zato smo na MDDSZ, v sodelovanju z Varuhom človekovih pravic, Ministrstvom za zdravje, Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport, predstavniki posebnih socialnovarstvenih zavodov, predstavniki zavodov za usposabljanje in predstavniki psihiatričnega zdravljenja, pristopili k reševanju naslovljene problematike. Za vzpostavitev varovane obravnave otrok in mladostnikov ter odraslih do 26. leta, ki so usmerjeni v posebni program vzgoje in izobraževanja na podlagi določb Zakona o duševnem zdravju (v nadaljnjem besedilu: ZDZdr) je MDDSZ prejelo predloge za tri projekte, h katerim so oziroma bodo pristopili trije zavodi za usposabljanje, in sicer Zavod za usposabljanje delo in varstvo dr. Marijana Borštnarja Dornava (v nadaljevanju: ZUDV Dornava), Center za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič, Draga (v nadaljevanju: CUDV Draga) in Center za usposabljanje delo in varstvo Črna na Koroškem (v nadaljevanju: CUDV Črna na Koroškem). V letu 2021 se za namestitev otrok in mladostnikov ter odraslih do 26. leta, ki so usmerjeni v posebni program vzgoje in izobraževanja, v varovano obravnavo na podlagi določb ZDZdr, predvideva vzpostavitev prvega projekta v okviru ZUDV Dornava. Ustrezna preureditev prostorov skladno s trenutno veljavno zakonodajo, ki ureja kadrovske, tehnične in prostorske pogoje na področju socialnega varstva, kot tudi obravnavo oseb s težavami v duševnem zdravju, bo predvidoma zaključena jeseni 2021. V ta namen bodo izvajalcu zagotovljena sredstva za dodatne kadre za socialno oskrbo, potekajo pa tudi dogovori za pridobitev dodatnih sredstev za izvajanje zdravstvene dejavnosti. Varovana obravnavo otrok in mladostnikov ter odraslih do 26. leta, ki so usmerjeni v posebni program vzgoje in izobraževanja po sklepu sodišča, se bo v okviru ZUDV Dornava izvajala skladno z ZDZdr, ki v 17. točki 2. člena določa, da je varovani oddelek v socialno varstvenem zavodu oddelek, kjer so osebe zaradi svojih potreb nepretrgoma deležne posebne zaščite in varstva ter zavoda ne morejo zapustiti po lastni volji. Skladno z 29. členom ZDZdr bo v okviru varovanega oddelka zavoda za usposabljanje dopustno izvajanje posebnih varovalnih ukrepov, ki morajo biti nujno prilagojeni potrebam otroka ter zasledovati otrokovo največjo korist. V pripravi je novela ZDZdr, v okviru katere se MDDSZ, z namenom največjega varovanja koristi otrok in mladostnikov, zavzema za prilagojeno opredelitev varovanega oddelka za otroke in mladostnike v CUDV. Na MDDSZ smo predlagali opredelitev varovanega oddelka v socialno varstvenem zavodu za usposabljanje, in sicer da je varovani oddelek v socialno varstvenem zavodu za usposabljanje specializirani oddelek za otroke in mladostnike ter odrasle do 26. leta, ki so usmerjeni v posebni program vzgoje in izobraževanja ter imajo zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju ter hudo duševno motnjo in so zaradi svojih potreb nepretrgoma deležni posebne zaščite, varstva in obravnave ter oddelka oziroma zavoda ne morejo zapustiti po lastni volji. Kot navedeno uvodoma, sta poleg projekta ZUDV Dornava v pripravi še dva projekta, in sicer CUDV Draga in CUDV Črna na Koroškem, ostale zavode za usposabljanje pa smo pozivali, da proučijo potrebe uporabnikov in temu ustrezno načrtujejo prilagoditev prostorov za vzpostavitev varovane obravnave ter o tem obvestijo MDDSZ.

43 (2020)	Varuh priporoča, da Ministrstvo za notranje zadeve preveri učinkovitost dostopa prosilcev za mednarodno zaščito do podpore in pravne pomoči, ki jo nudijo svetovalci za begunce.	MNZ	realizirano Ministrstvo pojasnjuje, da iztek projekta z nevladno organizacijo PIC – centrom za pravno varstvo človekovih pravic in okolja v ničemer ni vplival na učinkovitost dostopa prosilcev za mednarodno zaščito do svetovalcev za begunce in informiranost o postopku. V praksi samo informiranje prosilcev za mednarodno zaščito poteka preko brošur, videofilmov in tudi z ustnim informiranjem o postopku (v prosilcu razumljivem jeziku), kar vse izvede uradna oseba Ministrstva pred podajo prošnje. Prosilci niso pri ničemer oškodovani v zvezi z dostopom do svetovalcev za begunce in zagotavljanjem učinkovite pravne pomoči. Po izteku projekta z omenjeno nevladno organizacijo, ki je predstavljala vezni člen med prosilcem in izbranim svetovalcem, je to nalogo prevzelo samo in jo tudi uspešno opravlja. Gl. tudi podrobnejša pojasnila.
44 (2020)	Varuh priporoča, da Policija in Skupnost centrov za socialno delo poskrbijo za posodobitev in prenovno protokola o medsebojnem sodelovanju pri obravnavi mladoletnikov brez spremstva in pri tem upoštevajo tudi predloge Varuha.	MNZ, MDDSZ	nerealizirano MNZ: Z namenom spremembe oziroma prenove protokola o medsebojnem sodelovanju pri obravnavi mladoletnikov brez spremstva se je policija že povezala s Skupnostjo centrov za socialno delo. Prvi skupni sestanek je bil konec leta 2020. Učinkovitejšo delo pri prenovi protokola pa ovirajo omejitveni ukrepi za preprečevanje širjenja nalezljive bolezni covid-19. Pri prenovi protokola bo potrebno upoštevati tudi morebitno potrditev oziroma sprejetje vladnega Projekta nastanitve, oskrbe in obravnave mladoletnikov brez spremstva. MDDSZ: MDDSZ se strinja s priporočili Varuha.
15s (2020) enako/ podobno: 7 (2019)	Varuh Upravi Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij priporoča stalno skrb za to, da bodo tudi priporniki dnevno vsaj osem ur izven svojih celic in vključeni v različne koristne aktivnosti, kot so delo, izobraževanje, šport ali druge primerne aktivnosti.	MP	stalna naloga Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij se strinja s stališčem Varuha, da je potrebno posebno skrb nameniti za to, da bodo priporniki dnevno čim več časa preživel v zunaj svojih celic in se vključevali v različne koristne dejavnosti. V okviru projekta Razvoj delovnih kompetenc za zaprte osebe smo v okviru izvajanja delovnih terapij v letu 2020 v ZPKZ Ljubljana in v ZPKZ Ig vključili v izdelovanje ravnotežnostnih kock tudi pripornike in pripornice. Izvedbo tovrstnih delovnih terapij bomo v prihodnje poskušali razširiti tudi na druge lokacije. Prav tako posebno pozornost posvečamo področju zaposlovanja pripornikov. Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij si bo tudi v prihodnje na ravni celotnega sistema prizadevala za nadaljnji razvoj programov dejavnosti, da bi lahko čim več pripornikov imelo možnost vključevanja v različne aktivnosti.
16s (2020)	Varuh Upravi Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij priporoča, da pravosodni policisti priporniku, ki mu je sodišče na naroku odpravilo pripor, po potrebi ponudijo možnost prostovoljnega prevoza nazaj do zavoda, v katerem je prestajal pripor (in v katerem se sami vračajo).	MP	stalna naloga Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij se zaveda težav, do katerih lahko pride v primeru pripornika, ki mu sodišče na naroku odpravi pripor in si želi s službenim vozilom URSIKS vrniti po svoje stvari v zavod. Na 62. kolegiju Generalnega direktorja, dne 14. 10. 2020 je bila za tovrstne primere pripravljena rešitev – priporniku je dana v podpis izjava o prostovoljni vožnji v službenem vozilu URSIKS v spremstvu pravosodnih policistov. Na ta način je priporniku omogočeno, da se po svoje stvari vrne v zavod, kjer je prestajal pripor.
17s (2020)	Varuh Upravi Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij priporoča dosledno ukrepanje v primeru medsebojnega fizičnega nasilja med zaprtimi osebami.	MP	stalna naloga Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij se zaveda problema konfliktov med zaprtimi osebami in je v zaporih dokaj pereč problem, še posebej v vseh starejših objektih, kjer ni na razpolago dovolj kapacitet za enoposteljno nastanitev. V pogojih, ko se na enem prostoru znajde veliko število oseb z različnimi življenjskimi navadami in cilji, kjer se vedno pojavi kdo, ki želi biti vodilni ali želi obvladovati razmere (prodaja droge in drugih prepovedanih predmetov) in obvladuje osebe predvsem z grožnjami in nasiljem, je nujno pristopiti k odkrivanju in preprečevanju nasilja z več plati. Z usposabljanjem osebja dajemo temu področju večji poudarek v smislu odkrivanja nasilja, ki je očem skrito. Delo pravosodnih policistov je usmerjeno predvsem v fizično ter operativno odkrivanje in neposredno preprečevanje. Delo strokovnih delavcev, tudi ob sodelovanju pravosodnih policistov, pa je usmerjeno v

			ustvarjanje takšne socialne klime, ki zmanjšuje nevarnost konfliktov in razkriva agresivne posameznike z orodji skupinske dinamike. V zavodih preprečujemo konflikte tudi s primerno nastanitvijo, ločevanjem sprtih oseb in omejitvijo gibanja določenim osebam. Prav tako pa bomo ponovno apelirali na zavode, da v primerih fizičnega nasilja med zaprtimi osebami uvedejo disciplinski postopek zoper kršitelja. ZIKS-1 v določbi tretjega odstavka 87. člena pripisuje možnost, da se namesto podaje predloga za uvedbo disciplinskega postopka uporabijo druge strokovne metode dela, ki vsebujejo tehnike nekonfliktnega in pomirjujočega postopanja, kadar je glede na okoliščine to mogoče, vendar pa menimo, da okoliščine kot so teža in narava disciplinskega prestopka (fizični napad na posameznika) in nastale posledice, ne opravičujejo opustitve disciplinske obravnave obsojencev.
18s (2020)	Varuh strokovnim centrom (prej vzgojnim zavodom) in centrom za socialno delo priporoča, da (tudi ob upoštevanju zakonskih določb) v največji možni meri zaščitijo koristi otroka oziroma mladostnika že pred samo namestitvijo v strokovni center ter da zaradi uspešnega vključevanja in poznejšega bivanja v strokovnem centru oziroma v skupini, opravijo informativni pogovor z otrokom oziroma mladostnikom ter starši in ogled strokovnega centra oziroma skupine.	MDDSZ	stalna naloga Z uveljavitvijo Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju (ZOOMTVI) je navedena naloga določena v 9. členu tega zakona. Pred uveljavitvijo ZOOMTVI smo s strani MDDSZ v juniju 2020 vse centre za socialno delo obvestili, da izvajanje ogleda zavoda, preverjanje prostih kapacitet, komunikacijo z zavodi do ustrezne nove zakonske ureditve opravljajo še vedno kot dobro prakso vse z namenom, da se v največji možni meri zaščiti koristi otroka.
2.15	Pokojninsko in invalidsko zavarovanje (2020: str. 297, 2019: str. 175, 2018: str. 211)		
45 (2020)	Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da kot pripravljavec zakonodaje na področju pokojninskega varstva ponovno preuči sporne določbe Zakona o poračunavanju finančnih obveznosti Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZPFOPIZ-1) v zvezi s pravico do pokojnine zavarovancev Sklada obrtnikov in podjetnikov.	MDDSZ	realizirano MDDSZ je preučilo izpostavljene določbe Zakona o poračunavanju finančnih obveznosti Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZPFOPIZ-1). Zavarovanje pri Skladu obrtnikov in podjetnikov (SOP) je od svoje ustanovitve dalje popolnoma ločeno od državnega pokojninskega sistema, SOP pa ves čas svojega delovanja samostojno sprejema odločitve o pravicah in obveznostih svojih članov, saj je v lasti svojih članov in ne države. Tako zavarovanje pri SOP v pretežnem delu predstavlja predvsem obliko »dodatnega pokojninskega« zavarovanja, pri prejemu iz tega zavarovanja pa ne gre za pokojnino iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja. MDDSZ meni, da so določbe ZPFOPIZ-1 v skladu z 33. in 50. členom Ustave RS in ne posegajo v ustavne pravice članov SOP do zasebne lastnine in dedovanja ter do pravice do socialne varnosti. Bo pa MDDSZ upoštevalo priporočilo Varuha, da bi bilo smiselno natančneje opredeliti obveznost države do SOP že v Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), po možnosti v samostojni določbi, čeprav je tudi trenutna ureditev obveznosti države do SOP v ZPFOPIZ-1 skladna z ZPIZ-2.
46 (2020)	Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da spremeni določila javnih predpisov, ki postavljajo osebe s težavami v duševnem zdravju v manj ugoden položaj kot druge invalide s primerljivimi omejitvami.	MZ, MDDSZ	nerealizirano Vlada podpira priporočilo Varuha; pristojna resorna ministrstva bodo sodelovala pri preučitvi sprememb zakonodaje, ki ureja pravice oseb s težavami z duševnim zdravjem.

47 (2020)	Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča in Ministrstvu za infrastrukturo predlaga, da preuči ustreznost veljavne zakonodaje, ki brezplačnega javnega prevoza ne zagotavlja vsem osebam z invalidnostjo oziroma vsem osebam, ki iz zdravstvenih razlogov ne morejo voziti avtomobila.	MDDSZ, MZI	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja MDDSZ: MDDSZ se s priporočilom Varuha ne strinja. Brezplačni prevoz je omogočen vsem brezposelnim invalidom, ki so imetniki EU kartice ugodnosti za invalide, ki je vezana na status invalida. MZI: Konvencija o pravicah invalidov, ki je ratificirala Republika Slovenija, skladno s 1. členom pravi, da so invalidi osebe z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzoričnimi okvarami, ki jih v povezavi z različnimi ovirami lahko omejujejo, da bi enako kot drugi polno in učinkovito sodelovali v družbi. Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17), ki izhaja iz omenjene konvencije, osebi, ki ima status invalida ali osebi z določeno okvaro, omogoča pridobitev EU kartice za invalide ali osebam s telesnimi okvarami, med drugim za koriščenje ugodnosti na področju prometa, (22. h člen). Na podlagi ugotovljene telesne in duševne zmožnosti za vožnjo skladno s 4. členom Pravilnika o zdravstvenih pogojih voznikov motornih vozil (Uradni list RS, št. 14/18), Priloga 1, nevrološke bolezni, epilepsija, se zagotavlja ustrezna varnost prometa in skladno z 2. členom Pravilnika o EU kartici ugodnosti za invalide (Uradni list RS, št. 37/17), o navedbi invalidnosti ali telesne okvare se prizna tovrstno pravico do imenovane kartice in s tem priznanje pravice do ugodnosti brezplačnega medkrajevnega linijskega prevoza potnikov v notranjem cestnem in železniškem prometu tudi za osebe z epilepsijo.
2.16	Zdravstveno varstvo (2020: str. 302, 2019: str. 180, 2018: str. 221)		
48 (2020)	Varuh pričakuje, da bo ureditev, ki jo je prinesel 98. člen PKP6, vključno s prej navedenimi predlogi, našla svoje mesto tudi v novem ZZVZZ-1. Glede na že res dolgotrajno pripravo novega ZZVZZ-1 (na kar opozarjamo že več let) pričakujemo, da bo ta sprejet čim prej. Če se to vendarle ne bi zgodilo, pričakujemo, da bo ukrep z dopolnitvami umeščen v ZZVZZ.	MZ	realizirano Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-O), ki ga je sprejel Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 23. marca 2021, je rešitev, sprejeta v PKP6, postala trajna.
49 (2020)	Varuh priporoča, da ZZZS ustrezno preoblikuje šesti odstavek 138. člena Pravil Obveznega zdravstvenega zavarovanja (OZZ), da ta ne bodo govorila več samo o zakonu. ZZZS naj iz obrazcev izbriše besedo »posvojitelj«.	MZ	realizirano V zvezi z navedenima dvema zahtevama ZZZS pojasnjuje, da je bila določba šestega odstavka 138. člena Pravil posodobljena, tako da je bila beseda zakonec nadomeščena z besedo starš. Novi šesti odstavek 138. člena Pravil OZZ se tako sedaj glasi: »Zavarovanec ima pravico do nadomestila plače za nego otroka, če nege ne more zagotoviti starš, ki je nezaposlen, upokojen ali lahko zagotavlja nego brez zadržanosti od dela, razen če ta nege ne more zagotavljati zaradi upravičenega razloga (npr. zaradi bolezni, aktivnosti v zvezi z iskanjem dela, pripravljenosti na domu, pravice do počitka zaradi izmenskega ali nočnega dela, študentskega dela).«. V zvezi z izbrisom besede posvojitelj iz obrazca za uveljavljanje pravice do nege pa pojasnjujemo, da je ZZZS navedeni obrazec posodobil ravno v času, ko ga je Varuh seznanil z obravnavo pobude zavarovanke, ki jo je uporaba tega termina zmotila. Ker sprememba besede ne vpliva na izvajanje pravice in ob upoštevanju tega, da izvajalce ne obremenjujemo prepogosto s spremembami, bo popravek izveden ob naslednji priložnosti, ko bo potrebna posodobitev izjave. Sicer pa še pojasnjujemo, da uporaba navedene izjave za izvajalce ni obvezna, in jo lahko nadomestijo z izjavo, ki jo oblikujejo sami.
50 (2020)	Varuh priporoča, da ZZZS po pridobitvi naročilnice posameznike, ki potrebujejo medicinski pripomoček, pozove k vložitvi vloge za	MZ	nerealizirano Varuh priporoča, da ZZZS po pridobitvi naročilnice posameznike, ki potrebujejo medicinski pripomoček, pozove k vložitvi vloge za odobritev medicinskega pripomočka, in jim s tem omogoči uporabo pravnih sredstev. Navedeno priporočilo je delno nejasno, zato je strokovna služba nanj odgovorila pod predpostavko, da Varuh priporoča, da

	odobritev medicinskega pripomočka, s tem pa jim omogoči uporabo pravnih sredstev zoper odločbo ZZZS.		ZZZS po pridobitvi naročilnice pozove posameznike k vložitvi vloge za odobritev tistih medicinskih pripomočkov, za katere je potrebna odobritev ZZZS. Gre za primere (i) odločanja o funkcionalni ustreznosti medicinskega pripomočka po šestem odstavku 113. člena Pravil OZZ, (ii) če je potrebna izdaja odločbe imenovanega zdravnika po četrti alineji drugega odstavka 81. člena ZZVZZ ali (iii) če gre za nakup medicinskega pripomočka v tujini in se pri ZZZS poda vloga za povračilo stroškov nabave po 135.d členu Pravil OZZ. V večini primerov po pridobitvi naročilnice namreč ne gre za postopek pred ZZZS, temveč se zavarovana oseba zgolj zgleda pri pogodbenem dobavitelju ZZZS, kjer z naročilnico prevzame medicinski pripomoček, s čimer je tak postopek zaključen. ZZZS bo preučil možnost poziva oz. obveščanja zavarovane osebe še posebej za primere, kjer gre za odločanje o funkcionalni ustreznosti medicinskega pripomočka. ZZZS je mnenja, da bi bilo dovolj, da ZZZS dovolj jasno informira zdravnike (npr. z okrožnico), da ob izdaji naročilnice in izpolnitvi rubrike, da gre za funkcionalno ustrezen medicinski pripomoček, tak zdravnik zavarovano osebo še posebej obvesti, da bo potrebno na ZZZS pridobiti predhodno odobritev višje cene medicinskega pripomočka, kot je sicer cenovni standard ali pogodbeni cena istovrstnega medicinskega pripomočka. Če gre za nakup v tujini, je ZZZS na stališču, da priporočeni poziv ni smisel, saj ne zdravnik, ki izda naročilnico, ne ZZZS ne moreta vedeti, kje bo zavarovana oseba medicinski pripomoček kupila; prav tako tak poziv ni smisel, če gre za medicinske pripomočke, o katerih mora odločiti imenovani zdravnik - v tem primeru mora namreč že zdravnik, ki izda naročilnico, na ZZZS poslati predlog imenovanemu zdravniku.
51 (2020)	Varuh predlaga ZZZS in ZPIZ, da sprejmeta ukrepe in uskladita (racionalizirata) vodenje postopkov na način, da bo zagotovljeno odločanje v predpisanem roku, ter zavarovane osebe pri tem ne bodo utrpeli škode.	MZ, MDDSZ	realizirano MZ: Za zagotavljanje hitrejših informacij glede postopkov v zvezi z invalidnostjo, ki se vodijo pred ZPIZ, je bila med institucijama oblikovana informacijska rešitev za izmenjavo podatkov. Dne 1. 7. 2021 je bil podpisan Protokol o izmenjavi podatkov. Priprava informacijskih rešitev za posredovanje podatkov o invalidnosti (podatki o odločbah/sodbah in o fazah postopkov) je v zaključni fazi in se je začela izvajati še v avgustu 2021. Pričakuje se, da bo navedena rešitev prinesla skrajšanje postopkov pred ZZZS. MDDSZ: ZZZS in ZPIZ na podlagi Dogovora o posredovanju podatkov o postopkih za oceno invalidnosti in priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja ter Tehničnega in varnostnega protokola izmenjave podatkov z uporabo BiZPIZ za posredovanje podatkov o postopkih za oceno invalidnosti in priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja, od 13.7.2021 v celoti izvajata elektronsko izmenjavo podatkov za namen izvajanja postopkov ugotavljanja upravičenosti do odsotnosti z dela zaradičasne nezmožnosti za delo in pravice do nadomestila zaradi te odsotnosti, ugotavljanja lastnosti zavarovanca v obveznem zdravstvenem zavarovanju ter priznanja pravic iz zdravstvenega zavarovanja za osebe, pri katerih je ugotovljena invalidnost na podlagi predpisov o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. ZPIZ na zahtevo ZZZS posreduje podatke o dokončnosti/pravnomočnosti odločbe, s katero je odločeno o pravicah iz invalidskega zavarovanja, podatke o poteku in stanju postopka uveljavljanja in varstva pravic iz invalidskega zavarovanja, podatke o dokončni/pravnomočni odločbi, s katero so priznane pravice iz invalidskega zavarovanja ter kopije razvrstitvenih odločb in morebitnih sodb o postopkih ocene invalidnosti in priznanja pravic iz invalidskega zavarovanja. ZPIZ je postopek izmenjave podatkov z ZZZS uredil z navodilom, ki ga je objavil na svojem intranetnem portalu in velja od 13.7.2021 dalje. Pred navedenim datumom pa je izmenjava med njima potekala na podlagi pisnih zahtev in pisnih odgovorov.
52 (2020)	Varuh pristojnim priporoča, da sprejmejo ukrepe, ki bodo zagotovili zadostno število zdravnikov družinske medicine.	MZ	delno realizirano Sprejet je bil Zakon o nujnih ukrepih na področju zdravstva (Uradni list RS, št. 112/21) Zdravniki, ki jim je bila odobrena specializacija iz družinske medicine na podlagi nacionalnega razpisa ali na podlagi razpisa za izvajalca v letih 2021 in 2022, so upravičeni do dodatka za izbiro specializacije iz družinske medicine v višini 20 odstotkov urne postavke osnovne plače specializanta. Sredstva za financiranje dodatka iz prejšnjega odstavka se zagotovijo v proračunu Republike Slovenije. Zahtevki za izplačilo sredstev, ki vključujejo podatek o številu zaposlenih in številu opravljenih ur, se vložijo pri ministrstvu, pristojnem za zdravje. Način izstavitve zahtevkov in roke izplačil določi minister, pristojen za zdravje.

			Ukrep iz tega člena velja od prvega dne koledarskega meseca, ki sledi mesecu, v katerem so bili zdravniki iz prvega odstavka tega člena izbrani na nacionalnem razpisu oziroma na razpisu pri izvajalcu, do zaključka specializacije.
53 (2020)	Varuh pričakuje, da bo Ministrstvo za zdravje sledilo postavljenim rokom pri vzpostavitvi registra redkih nemalighnih bolezni. Veseli nas tudi, da se bodo s posredovanjem informacij med pacienti oziroma njihovimi starši določene težave (npr. pomanjkanje informacij) ustrezno razrešile. Varuh bo problematiko spremljal še naprej.	MZ	delno realizirano Delo na področju vzpostavitve registra redkih nemalighnih bolezni poteka. Pripravlja se Vzpostavitveni dokument projekta Register redkih nemalighnih bolezni, ki bo predstavljal temelj za vzpostavitev registra.
54 (2020)	Varuh ocenjuje, da s sistemskega vidika ni ustrezno poskrbljeno za zagotavljanje ustreznih namestitvenih kapacitet za osebe, ki zahtevajo bolnišnično zdravljenje, njihovo zdravstveno stanje pa jim ne omogoča samostojnega življenja. Varuh od Ministrstva za zdravje pričakuje načrtovanje in sprejem ukrepov, ki bodo predstavljali dolgoročno rešitev opisanih težav.	MZ	delno realizirano Ministrstvo za zdravje je za namen naslavljanja izzivov v povezavi z epidemijo nalezljive bolezni COVID-19 vzpostavilo zmogljivosti za zagotavljanje zdravstvene nege, fizioterapije in delovne terapije osebam, ki so prebolele okužbo z virusom SARS-CoV-2 in se po zaključenem bolnišničnem zdravljenju zaradi nepopolne samooskrbe ne morejo vrniti v domače okolje. Namen zagotavljanja storitev je krepitev sposobnosti posameznika za čim višjo stopnjo samooskrbe in vrnitve nazaj v domače okolje. Področje, ki ga Varuh izpostavlja se naslavlja tudi v okviru rešitev, predlaganih na področju dolgotrajne oskrbe, katere namen omogočiti dostop do primerljivih storitev tako na domu, kakor v instituciji, obenem pa se predlaga tudi vzpostavitev nove organizacijske oblike; t.j. negovalni dom, ki dopolnjuje vrzeli trenutne ureditve institucionalne oskrbe. Negovalni dom kot nova organizacijska oblika omogoča vzpostavitev pogojev za oskrbo oseb s težko in najtežjo omejitvijo samostojnosti oziroma sposobnosti samooskrbe ter potrebo po zahtevnejših medicinskih tehničnih postopkih in posegih, ki zaradi odsotnosti ustreznih ureditev pogosto nepotrebno dolgo ostajajo v bolnišnični oskrbi.
55 (2020)	Varuh Ministrstvo za zdravje poziva, da ustrezno ukrepa in člane Komisij UPN I in II seznani s pravilnim vodenjem postopka in odločanjem, ki ga bo možno tudi preizkusiti, da se primer, kot ga je izkusila pobudnica, ne bi več ponovil.	MZ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Glede delovanja Komisij za umetno prekinitev nosečnosti, MZ meni, da gre za posamezen primer, saj sicer MZ v zvezi z delovanjem navedenih komisij ni prejelo pritožb. Glede na navedeno, MZ zaenkrat ne bo pripravilo posebnih priporočil za delovanje navedenih komisij, bo pa v okviru pritožb državljanov podrobno spremljajo njihovo vsebino in bo v primeru povečanega števila pritožb na posameznem področju pripravilo ustrezna priporočila.
56 (2020)	Varuh Ministrstvu za zdravje in NIJZ predlaga, da aktivno pristopi k razreševanju problema zagotavljanja informacijske podpore preventivnemu programu za otroke in mladostnike, tako na ravni izvajalcev preventivnega programa kot zagotovitvi podatkov na nacionalni ravni za upravljanje programa in načrtovanje zdravstvenega varstva otrok in mladostnikov.	MZ	nerealizirano Ministrstvo za zdravje pripravlja nove strateške usmeritve za področje digitalizacije zdravstva v celoti. V operativne rešitve bo vključena tudi posodobitev informatizacijskih rešitev na področju zdravstvenega varstva otrok in mladostnikov. Za ta namen je ministrstvo predvidelo tudi sredstva iz mehanizma EU za okrevanje.
57 (2020)		MZ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja

	Varuh predlaga, da ZZZS pravico do izposoje medicinskih pripomočkov (negovalne postelje, trapeza za obračanje, toaletnega stola itd.) zagotavlja tudi začasno nepomičnim osebam.		ZZZS v zvezi s predlogom Varuha, naj ZZZS pravico do izposoje medicinskih pripomočkov (negovalne postelje, trapeza za obračanje, toaletnega stola itd.) zagotavlja tudi začasno nepomičnim osebam, ponavlja, da se tovrstni medicinski pripomoček, kot standard pravice, zagotavljajo v primerih zdravstvenega stanja trajne nepomičnosti (negovalna postelja, trapez) oz. trajne gibalne oviranosti (toaletni stol). S predlogom Varuha ZZZS ne soglaša. Zato v krajšem času v okviru strokovne službe ZZZS ne nameravajo predlagati tovrstnih sprememb in dopolnitev aktov, ki urejajo pravice do medicinskih pripomočkov iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, pri organih ZZZS in pri resornem ministrstvu. Za kratkotrajno nezmožnost hoje se namreč lahko že zdaj izda zavarovanim osebam standardni voziček na ročni pogon. Toaletni stol se zagotavlja v last zavarovanim osebam, ne pa v izposoj, zato menimo, da niti ne bi bilo sistemsko tega medicinskega pripomočka zagotavljati začasno nepomičnim osebam po drugačnem režimu (kot izposoj), kot to velja za druge osebe. Generalno rečeno pa bi se ob upoštevanju vsakega bolj ali manj utemeljenega predloga za širjenje pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja prišlo v situacijo, da bi take pravice dobilo bistveno večje število oseb, kot je to za zdravstveno blagajno vzdržno. Ravno v tem pa je tudi namen določitve zdravstvenih stanj in drugih pogojev, pri katerih so osebe upravičene do medicinskega pripomočka na naročilnico.
58 (2020)	Varuh priporoča, naj vsakokratni minister za zdravje čimprej imenuje zdravstveni svet, ta pa naj čimprej prične z delom.	MZ	stalna naloga Zdravstveni svet je najvišji strokovno usklajevalni in posvetovalni organ ministra za zdravje na področju zdravstvene dejavnosti, zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja. Sestavljen je iz predstavnikov zdravstvene stroke, zdravstvene ekonomike in organizacije zdravstvenega varstva. Zdravstveni svet ima poslovnik za delovanje in aktiven. Izvedene so bile od aprila 2021 štiri seje, ter dodatno korespondenčna.
59 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da pripravi sistemske rešitve za zaposlene osebe, ki na svojem domu varujejo težko bolne svojce.	MDDSZ	nerealizirano MDDSZ bo izvedlo aktivnosti v luči implementacije Direktive 2019/1158 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev.
2.17	Socialne zadeve (2020: str. 314, 2019: str. 187, 2018: poglavje <i>Socialna varnost</i> , str. 235)		
60 (2020)	Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti predlagamo, da se zakonsko zagotovi socialno varnost vsem osebam, ki si brez lastne krivde ne morejo same zagotoviti preživljanja, četudi razpolagajo s premoženjem, od katerega nimajo ekonomske koristi.	MDDSZ	delno realizirano V medresorskem usklajevanju je novela Zakona o socialno varstvenih prejemkih, s katero se med drugim predlaga tudi, da je lahko posameznik ali družina tudi v primeru lastništva stanovanja, v katerem dejansko ne biva oziroma nima prijavljenega stalnega prebivališča, katerega vrednost presega 50.000 evrov, upravičena do denarne socialne pomoči oziroma varstvenega dodatka, če je mogoče sklepati, da si s tem stanovanjem oziroma nepremičninami preživetja začasno ne more zagotoviti zaradi okoliščin, na katere ne more vplivati, kar do sedaj ni mogla biti. Predlaga se tudi, da se kot objektivna okoliščina, na katero oseba ali družina nima vpliva, šteje postopek odtujitve in razdružitve nepremičnine z namenom pridobitve sredstev za preživljanje, ki ne traja več kot 24 mesecev razen, če obstajajo objektivne okoliščine, ki vplivajo na potek postopka. S tem se omogoča, da lahko omenjeni postopek traja več kot 24 mesecev, pod pogojem, da obstajajo objektivne okoliščine, ki vplivajo na potek postopka, kar do sedaj ni bilo mogoče.
61 (2020)	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pozivamo k popravni krivic posameznikom, ki jim status invalida po ZDVTDP ni bil priznan zaradi šolanja za nazaj in k odpravi pravne praznine ZSVI v zvezi s časom priznanja invalidnosti, če je ta nastala po 18. letu.	MDDSZ	delno realizirano V medresorskem usklajevanju je Zakon o priznanju nadomestila za invalidnost po Zakonu od družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb, s katerim se predlaga vzpostavitev zakonske podlage za priznanje nadomestila za invalidnost tistim invalidom, ki v času rednega šolanja med dopolnjenim 18. in 26. letom po ZDVTDP niso imeli priznane te pravice, pridobili pa so jo po zaključku rednega šolanja.

62 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za zdravje, naj ob zakonskem urejanju dolgotrajne oskrbe upošteva pripombe in predloge Varuha.	MZ	realizirano MZ je pri pripravi predloga Zakona o dolgotrajni oskrbi preučilo pripombe, prejete v času javne razprave, tudi pripombe in predloge Varuha in jih v največji meri upoštevalo. Pojasnila Varuhu so bila posredovana z dopisom št. 0070-121/2019/217 z dne 9. 2. 2021.
63 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj ob zakonskem urejanju področja osebne asistencije upošteva pripombe in predloge Varuha.	MDDSZ	delno realizirano Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osebni asistenci zakona je bil 24. decembra 2020 objavljen na e-demokraciji. Javna obravnava je trajala 30 dni, do 25. januarja 2021. V javni obravnavi je bilo posredovano več kot 250 pripomb. V času javne obravnave je pripombe podal tudi Varuh. Vse pripombe so se preučile in v največji meri tudi upoštevale. Vlada je predlog dne 1.7.2021 vložila v Državni zbor.
64 (2020)	Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Ministrstvu za zdravje predlaga, da se v socialno-varstvenih zavodih zagotovi plačilo za dodaten tip zdravstvene nege, ki bi vključeval zahtevnejše postopke in posege v zdravstveni negi pri stanovalcih, ki so pri temeljnih življenjskih aktivnostih odvisni od pomoči diplomirane medicinske sestre, pri čemer bi se upoštevali dejanski stroški izvajalcev ob upoštevanju strokovnih smernic.	MZ, MDDSZ	delno realizirano MZ: V okviru Splošnega dogovora za 2021 je bila že sprejeta sprememba kadrovskega normativa Nege III z namenom krepitve števila zaposlenih zdravstvenih delavcev, za kar se nameni dodatne 4,4 mio eur/leto. V predlogu Zakona o dolgotrajni oskrbi se predlaga vzpostavitev nove organizacijske oblike izvajanja dolgotrajne oskrbe v instituciji, t.j. negovalni dom, saj z vidika potrebne kontinuitete zagotavljanja potrebnih storitev uporabnikom s kompleksnejšimi potrebami (in s tem povezanimi potrebnimi viri), ne gre pričakovati, da se vse storitve lahko zagotavljajo pri vseh tipih izvajalcev. MDDSZ: MDDSZ pobudo podpira, pri čemer pojasnjuje, da je nosilec predloga za zagotovitev plačila za dodaten tip zdravstvene nege v okviru svojih pristojnosti lahko le Ministrstvo za zdravje.
65 (2020)	Varuh predlaga Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Ministrstvu za zdravje, da zagotovita izbrane osebne zdravnike in zdravstveno oskrbo v domovih za starejše občane.	MDDSZ, MZ	nerealizirano MDDSZ pobudo podpira, pri čemer pojasnjuje da je nosilec predloga za zagotovitev izbranih osebnih zdravnikov in zdravstvene oskrbe v domovih za starejše v okviru svojih pristojnosti lahko le Ministrstvo za zdravje.
66 (2020)	Varuh priporoča, naj pristojni organi (sociala, šolstvo, zdravstvo, pravosodje, policija) okrepijo informiranje posebej ranljive skupine starejših oseb o možnostih prijave nasilja v družini.	MDDSZ, MNZ	stalna naloga MDDSZ: MDDSZ preko javnega razpisa sofinancira mrežo programov na področju preprečevanja nasilja, ki vključuje SOS telefon, mrežo svetovalnic kot tudi v mrežo namestitvenih programov. Med sofinanciranimi vsebinami je posebna pozornost namenjena tudi preventivnim programom na področju preprečevanja nasilja nad starejšimi, kjer MDDSZ od leta 2015 sofinancira program z naslovom "Staranje brez nasilja", ki je z različnimi metodami obveščanja in ozaveščanja javnosti o preprečevanju nasilja nad starejšimi usmerjen v preprečevanje nasilja nad starejšimi ljudmi v njihovem domačem okolju. V okviru mreže socialnovarstvenih programov, ki so namenjeni preprečevanju in reševanju socialnih tisk, MDDSZ financira tudi socialnovarstvene programe na področju starejših. V letu 2019 je MDDSZ sofinanciralo 10 socialnovarstvenih programov za starejše, ki so namenjeni starejšim osebam, ki tvegajo socialno izključenost ali pa potrebujejo podporo in pomoč v vsakodnevnem življenju. Programi vključujejo programe regijskih medgeneracijskih središč, programe skupin za samopomoč, programe prostovoljskega dela starejših, programe za pomoč osebam z demenco in pomoč njihovim svojcem ter programe zagovornišтва za starejše. Vsi izvajalci programov so ob zaznanem nasilju zavezani k prijavi nasilja na pristojne inštitucije.

			K boljšemu in učinkovitejšemu delu s starejšimi žrtvami nasilja poleg programov pomoči na področju preprečevanja nasilja in programov na področju starejših pomembno pripomorejo tudi redna letna izobraževanja in usposabljanja za centre za socialno delo. V 2020 je MDDSZ v sodelovanju s Socialno zbornico izvedelo izobraževanje z naslovom Nasilje nad starejšimi, ki je bil usmerjen prav v prepoznavanje, informiranje in v možnosti (samo)prijave nasilja v družini nad starejšimi. MNZ: Policija posveča obveščanju javnosti veliko pozornost. Obveščanje javnosti se je še posebej okrepilo v času izvajanja ukrepov za zaježitev širjenja COVID-19. Pri tem se je uporabljajo vse komunikacijske kanale, ki jih ima na voljo policija za obveščanje javnosti. Glavni cilj je bil, da se obvesti javnost, da se bo policija, ne glede na ukrepe, ki so se izvajali za zaježitev širjenja COVID-19i, odzvala na vsako obvestilo o nasilju. Še posebej so bila obvestila namenjena osebam, ki zaznajo nasilje v svoji okolici (sosede, prijatelji, znanci...), da to sporočijo policiji. Tudi za prijavo samega nasilja ima policija več t.i. vhodnih kanalov, od neposredne prijave na štev. 113, prijave na najbližjo policijsko postajo, pa tudi prijave posameznemu policistu (npr. na terenu), do anonimne pisne, pisne prijave ali klica na anonimni telefon policije 080 1200. Policija se zaveda tudi, da vsi niso vešči rokovanja z elektronskimi napravami. Tukaj so še posebej ranljive starejše osebe. Policisti seznanjajo starejše ob neposrednem stiku, na delavnicah, srečanjih, obiskih domov za starejše, ob druženju s starejšimi. Možnosti prijav nasilja na policijo predstavljajo tudi druge inštitucije in nevladne organizacije. V zadnjih letih je Policija pripravila tudi praktične izdelke na katerih so poglobitve informacije, kje in kako prijaviti nasilje. Izdelke (vizitka, obesek za ključ, magnetek....). Navedene izdelke so policisti delili občanom.
67 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da odpravi zaostanke pri odločanju o pritožbah zoper odločbe centrov za socialno delo.	MDDSZ	delno realizirano MDDSZ uvodoma pojasnjuje, da je cilj odprave zaostankov v letu 2020 že doseglo. Zaradi negativnih posledic epidemije covid-19 na gospodarstvo so posamezniki in družine konec leta 2020 v večjem obsegu uveljavljali pravice iz javnih sredstev, predvsem denarno socialno pomoč in izredno denarno socialno pomoč, kar je vplivalo na povečanje števila pritožb. Epidemija covid-19 je nepričakovano vplivala tudi na delo MDDSZ. V tem času je moral MDDSZ poleg vseh rednih nalog prednostno izvesti tudi naloge za omilitev oziroma odpravo posledic navedene epidemije (npr. priprava zakonodaje in izplačilo določenih solidarnostnih dodatkov). MDDSZ je v začetku leta pristopilo k odpravi zaostankov tako, da je s 1. marcem 2021 za določen čas zaposlilo štiri javne uslužbenke. Prav tako je Vlada Republike Slovenije na predlog MDDSZ dne 24.6.2021 sprejela sklep št. 02100-7/2021/3, s katerim je MDDSZ ponovno dala soglasje k izvedbi posebnega projekta »Vzdrževanje stanja pri reševanju pritožb na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti«, ki bo trajal do 31. 5. 2022 in s katerim se bo zagotovilo tekoče in učinkovito reševanje pritožb zoper odločbe o pravicah iz javnih sredstev.
68 (2020)	Varuh predlaga Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da odpravi dolgotrajne zaostanke in zagotovi odločanje o vlogah za odpis dolga iz naslova neopravičeno prejetih državnih in Zoisovih štipendij v razumnem roku.	MDDSZ	stalna naloga MDDSZ pojasnjuje, da je v letu 2021 pričelo s pospešenim reševanjem vlog za odpis dolga iz naslova neopravičeno prejetih državnih in Zoisovih štipendij.
69 (2020)	Varuh predlaga Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da upošteva priznani obseg ur osebne asistencije, določen glede na potrebe	MDDSZ	delno realizirano MDDSZ pojasnjuje, da se pri ocenjevanju pravice do osebne asistencije upoštevajo celodnevne potrebe uporabnika.

	posameznika (uporabnika) v cellem dnevu in ne zgolj v dopoldanskem času. Zmanjševanje ur mora biti v primeru vključenosti posameznika v storitve iz 3. odstavka 9. člena Zakona o osebni asistenci sorazmerno.		Storitve omenjene v določbi 9. člena so za najranljivejšo skupino oseb zelo pomembne z vidika socialnega vključevanja v družbo in s tem širjenja socialnih stikov. Za njih te dejavnosti predstavljajo stik z zunanjim svetom, aktivnost, druženje in udejstvovanje v družbi. Določba 9. člena ZOA enako obravnava vse uporabnike osebne asistencije in ni moč razlikovati uporabnikov glede na število pridobljenih ur storitev osebne asistencije. Po mnenju MDDSZ, se pravica posameznika do vzgoje in izobraževanja po posebnem programu v skladu z ZUOPP-1 lahko tolmači enako kot pravica do vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji oziroma pravice do drugih podpor pri zaposlovanju in socialnem vključevanju, ki so financirane iz javnih virov in so urejene v predpisih s področja socialnega varstva in zaposlovanja invalidov po tretjem odstavku 9. člena ZOA.
19s (2020)	Varuh priporoča, da je treba pri osebah, ki same ne morejo skrbeti za svoje koristi, ves čas zagotavljati, da so njihovi interesi ustrezno varovani z inštitutom skrbništva ter z učinkovitim nadzorom nad delom skrbnika.	MDDSZ	stalna naloga Skrb za osebe, ki ne morejo same skrbeti zase in za svoje pravice in koristi izhaja že iz Družinskega zakonika (275. člen). Iz Družinskega zakonika (250. člen) izhaja tudi naloga centrov za socialno delo, da enkrat letno (ali večkrat, kadar je to potrebno) opravijo pregled skrbnikovega dela. V okvir nadzora nad delom skrbnika sodita tudi ugovor zoper delo skrbnika in zoper delo centra za socialno delo na področju skrbništva.
2.19	Pravosodje (2020: str. 340, 2019: str. 209, 2018: str. 283)		
70 (2020)	Varuh priporoča, da Ministrstvo za pravosodje z drugimi odgovornimi ministrstvi sprejme dodatne ukrepe, ki bi prispevali oziroma pomagali pri zagotavljanju različnih oblik brezplačne pravne pomoči izven okvirov, ki jih določa Zakon o brezplačni pravni pomoči.	MP	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Brezplačna pravna pomoč (BPP) po Zakonu o brezplačni pravni pomoči (ZBPP) predstavlja obliko uresničevanja pravice do sodnega varstva, in sicer po načelu enakopravnosti, upoštevajoč socialni položaj osebe, ki brez škode za svoje preživljanje in preživljanje svoje družine te pravice ne bi mogli uresničevati. Namen BPP po ZBPP je predvsem, da se osebam z ekonomsko šibkejšim položajem zagotovijo enake pravice do sodnega varstva. BPP administrirajo sodišča, sredstva zanjo pa se zagotavljajo iz proračuna RS. Pri »pro bono« in drugih oblikah pravne pomoči gre za pravno pomoč v najširšem pomenu besede bodisi s strani odvetnikov, nevladnih organizacij, pravnih klinik na fakultetah ali občin. Najpogosteje gre za pravno pomoč v obliki splošnega svetovanja (kam umestiti problem posameznika in na kateri organ se lahko obrne za rešitev svoje težave), ki nima neposredne povezave s sodiščem in sodnimi postopki, zato tudi ne sodi v okvir ZBPP. Vlada se strinja, da so take oblike pravne pomoči zelo pomembne z vidika splošnega varovanja pravic socialno ogroženih in drugih ranljivih družbenih skupin. Vlada ugotavlja, da veliko pravne pomoči izven okvira ZBPP, ki jo tudi Varuh sam našteva (pravna pomoč, ki jo nudijo občine, razne nevladnih organizacije, odvetniki v okvir dneva »pro bono« pomoči in drugo), že obstaja. Res, pa, da te oblike niso izdatno subvencionirane s strani države, kar Varuh predlaga. Vsekakor pa ni mogoče vzpostaviti »vodotesnega« sistema pomoči, saj je na posamezniku in njegovem odgovornem ravnanju, da se seznaní s svojimi pravicami in pravno pomembnimi okoliščinami v neki zadevi in ali bo v zvezi s tem poiskal pomoč za pravočasno in učinkovito uveljavljanje le-teh ali ne. Samo subvencioniranje teh oblik pomoči ne bi prineslo boljšega rezultata. Vlada se zaveda, da bodo kljub širokemu naboru možnosti za pravno pomoč vedno obstajali primeri, ko se bodo pomanjkljivo ozaveščeni posamezniki obrnili na neko institucijo ali celo Varuha, šele takrat, ko bo problem že težje rešljiv. Štejemo pa tudi, da je v sistemu nujen pravne pomoči zelo pomembna vloga Varuha, ki lahko posameznikom svetuje glede njihovih temeljnih pravic in svoboščin. Gl. tudi podrobnejša pojasnila.
71 (2020)	Varuh priporoča, da Ministrstvo za infrastrukturo ob pripravi novele ZPrCP uredi institut »nadomestne parkirnine« na sistemski ravni na način, ki bo z vidika načela enakosti zagotavljal enako obravnavanje vseh kršiteljev.	MZI	realizirano Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 132/21), ki je začel veljati 11. avgusta 2021, se je uredil institut »nadomestne parkirnine« na sistemski ravni na način, ki bo vidika načela enakosti zagotavljal enako obravnavanje vseh kršiteljev.

72 (2020)	Varuh Ministrstvu za infrastrukturo priporoča, da z novelo 8. člena ZPrCP uredi odgovornost lastnika vozila na način, ki bo zagotavljal enako obravnavo vseh kršiteljev cestnoprometnih predpisov.	MZI	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 132/21), ki je začel veljati 11. avgusta 2021, se 8. člen ZPrCP ni spremenil. Na takšen način ostaja ureditev odgovornosti lastnika vozila enaka kot do sedaj. V mnenju je Zakonodajno-pravna služba Državnega zbora Republike Slovenije glede predlagane spremembe 8. člena ZPrCP navedla, da: - se v primeru predlagane različne ureditve domnevne odgovornosti za primer, ko je lastnik vozila fizična oseba oziroma pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, zastavlja vprašanje skladnosti z ustavnim načelom enakosti pred zakonom iz 14. člena Ustave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Ustava), - predlagana ureditev odgovornosti pravne osebe odstopa od pravno sistemske ureditve iz Zakona o prekrških (v nadaljnjem besedilu: ZP-1), ki v 14. členu med drugim ureja vprašanje pravne osebe, kadar storilca prekrška ni mogoče odkriti ali če ta za prekršek ni odgovoren, neskladje z ureditvijo odgovornosti za prekrške po ZP-1 pa je sporno tudi z vidika skladnosti z Ustavo, - v zvezi s posebnim pogojem, da storilca ni mogoče ugotoviti »ob zaznavi prekrška« opozarja, da bo tak sistem domneve o odgovornosti za prekršek, kadar je lastnik vozila pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, uporabljen v večini primerov, ne da bi pristojni prekrškovni organi izvedli katere druge ukrepe za ugotovitev storilca prekrška, tudi v primeru, če bi ti bili mogoči. Tak način odločanja o prekrških ni predviden v ZP-1 (kot sistemskem zakonu) in je tudi v nasprotju z domnevo nedolžnosti iz 27. člena Ustave, ki zagotavlja, da mora krivdo dokazovati prekrškovni organ in ne kršitelj (dokazno breme), in tudi v nasprotju s procesnimi jamstvi, ki jih zagotavlja 29. člen Ustave (pravice v zvezi z obrambo, sojenjem v navzočnosti, izvajanjem dokazov v obdolženčevo korist in s tem povezana upravičenja, privilegij zoper samoobtožbo), - je določba, po kateri se kazenske točke ne izrečejo (deveti odstavek spremenjenega 8. člena ZPrCP), v nasprotju z ZP-1, ki glede stranske sankcije kazenskih točk v cestnem prometu izrecno in celovito ureja prav izrek te sankcije, ne da bi dopuščal drugačno ureditev izrekanja z drugim zakonom. Podobni stališči sta v postopku medresorskega usklajevanja zavzeli tudi Vrhovno državno tožilstvo RS in Kazenski oddelek Vrhovnega sodišča RS, ki sta bili s strani Ministrstva za pravosodje pozvani za pripravo stališča. V zakonodajnem postopku je bil na podlagi mnenja Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora Republike Slovenije sprejet amandma, da se predlagana določba spremembe 8. člena ZPrCP črta.
73 (2020)	Varuh priporoča sodiščem, da poskrbijo za hitro odločanje o zaseženem motornem vozilu.		
20s (2020)	Varuh vsem pravosodnim organom priporoča, da nadaljujejo s krepitvijo učinkovitosti in transparentnosti svojega delovanja.		
21s (2020)	Varuh priporoča sodiščem, da v vsaki zadevi poskrbijo za to, da bo postopek njene obravnave do pravnomočnosti opravljen skrbno in brez napak, ki bi lahko vodile k odpravi, razveljavitvi ali spremembi sprejete sodne odločbe.		
2.20	Policijski postopki, zasebno varovanje, detektivi in redarji (2020 str. 357, 2019: str. 218, 2018: poglavje <i>Policijski postopki</i> , str. 339)		
74 (2020)		MNZ	realizirano

	Varuh Ministrstvu za notranje zadeve priporoča dopolnitev vabil za udeležbo na seji pritožbenega senata z opozorilom v smeri, da naj osebe, ki imajo opravičen razlog izostanka, pa bi želele, da se seja opravi v njihovi navzočnosti, to izrecno sporočijo in ob smiselni uporabi določb zakona, ki ureja splošni upravni postopek, hkrati predložijo razlog upravičene odsotnosti.		MNZ je priporočeno dopolnitev pri izdaji vabil upošteval pri svojem delu. Osebe se v vabilu opozori na 73. člen ZUP, in sicer, da v kolikor se zaradi bolezni ali iz kakšnega drugega opravičenega vzroka ne bodo mogli odzvati vabilu, da to takoj sporočijo na naslov Ministrstvo za notranje zadeve, Direktorat za policijo in druge varnostne naloge, Sektor za pritožbe zoper policijo, Litostrojska 54, Ljubljana ali preko elektronske pošte pritozbe.mnz@gov.si. Ob sporočilu organu je treba predložiti dokazilo, ki opravičuje izostanek, razen če to ni mogoče. Prav tako so ob tem obveščeni, da v kolikor izostanejo iz neupravičenega razloga, da se pritožbeni postopek, v skladu s 152. členom ZNPPol, konča na podlagi razpoložljivih dokazov.
75 (2020)	Varuh priporoča, da Ministrstvo za notranje zadeve načrtuje dodatne primerne prostore za obravnavo večjih skupin migrantov, da bo poskrbljeno za njihovo dostojanstveno obravnavo in hkrati tudi olajšano delo policistov.	MNZ	realizirano Policija je na policijskih postajah, ki obravnavajo večje število migrantov, organizirala in pripravila posebne prostore za obravnavo večjih skupin migrantov. Ti prostori so posebej opremljeni in namenjeni za obravnavo večjih skupin migrantov, za kar je v teh prostorih nameščena dodatna informacijska in ostala oprema. Vse spremembe so prilagojene potrebam posameznih policijskih enot in so namenjene ustrezni obravnavi migrantov in varnemu in hitrejšemu delu policistov. Policija nadaljuje tudi z razvojem informacijskih rešitev, ki bodo ob dodatnih prostorih za obravnavo, omogočale celovite in hitreje postopke z migranti.
76 (2020)	Varuh priporoča, da Ministrstvo za notranje zadeve sprejme dodatne ukrepe za skrbno izpolnjevanje listin v času policijskega pridržanja kot tudi za spoštovanje dostojanstva vsake pridržane osebe.	MNZ	realizirano Policija je sprejela vse možne ukrepe, da v bodoče ne bi prihajalo do napak pri izpolnjevanju listin potrebnih za izvedbo pridržanja. Na vseh nivojih policije pristojni policiste opozarjajo na ažurnost in točnost vpisovanja podatkov, kakor tudi izpolnjevanja vseh rubrik. Policija po vsakem navedenem obisku Varuha človekovih pravic RS na policijskih postajah pripravi natančno poročilo iz katerega je podrobno razvidno kakšni ukrepi so bili sprejeti. Prav tako na navedene napake opozarjajo v izdelanih analizah odvzemov prostosti, ki jih izdelujejo tako na nivoju policijskih uprav kakor tudi generalne policijske uprave. Na mnogih obiskanih policijskih postajah teh napak skoraj ni več, oziroma jih je manj kot preteklosti, razvidno pa je tudi, da predloge za zmanjšanje teh napak na policijskih postajah upoštevajo (primer: PP Ljubljana Bežigrad, PP Vrhnika ipd.)
22s (2020)	Varuh priporoča, da Ministrstvo za notranje zadeve še naprej skrbi za celovito spremljanje in nadzor nad reševanjem pritožb zoper delo policistov, še posebno pomiritvenih postopkov, Policija pa naj dosledno upošteva dane predloge ukrepov za izboljšanje policijskih praks.	MNZ	stalna naloga MNZ permanentno stremi k neodvisni, nepristranski in strokovni obravnavi pritožb, ki jih posamezniki vložijo zoper delo policistov. Prioritete delovanja ministrstva so zato na tem delovnem področju usmerjene zlasti v zagotavljanje ustrezne transparentnosti pritožbenih postopkov, v dosledno in popolno ugotavljanje dejanskega stanja pritožbenih očitkov posameznikov (posebej v primerih očitkov o hudih posegih policistov v človekove pravice posameznika, ko naloge poročevalca opravljajo pooblaščenca ministra za reševanje pritožb – torej uslužbenci ministrstva in ne policije) in v dvig kvalitete izvajanja pomiritvenih postopkov na policijskih enotah (izvajanje monitoringov pomiritvenih postopkov in usposabljanja izvajalcev pomiritvenih postopkov s področja mediacijskih veščin). Večji poudarek se namenja tudi celovitemu pristopu k obravnavanju pritožb, ki temelji na proaktivnem delovanju pooblaščenca ministra za reševanje pritožb z namenom zagotavljanja korektnega odnosa do strank v pritožbenem postopku, predvsem pa v smeri sistemskih izboljšav delovanja policije (predlaganje izvedbe potrebnih ukrepov, ki temelji na ugotovitvah iz pritožbenih primerov in spremljanje njihove realizacije).
23s (2020)	Varuh priporoča, da Ministrstvo za notranje zadeve oziroma Policija poskrbita, da bo vsak vlagatelj prejel odgovor na vlogo, ki vsebuje očitke na ravnanje policistov.	MNZ	stalna naloga MNZ je policiji že podal usmeritve, da policija vlagatelju poda obrazložen vsebinski odgovor na vlogo, ki vsebuje očitke na ravnanje policistov. Prav tako se pri tem zahteva, da odgovor pošljejo tudi MNZ ali hierarhično nadrejeni policijski enoti (PU ali SGDP).

24s (2020)	Varuh priporoča policiji, da tudi v situacijah, ki niso običajne in so lahko zato še dodatno bolj zahtevne (kot je obravnava večjih skupin migrantov), poskrbi za dosledno izvedbo vseh postopkov in zagotovitev pravic, ki so zakonsko predpisane.	MNZ	stalna naloga Policija tudi v situacijah, ki niso običajne venomer poskrbi za dosledno izvedbo vseh postopkov in zagotovitev pravic, ki so zakonsko predpisane. Gre za stalno nalogo, ki jo policija izvaja in jo bo tudi izvajala v prihodnosti.
25s (2020)	Varuh priporoča, da policija v okviru 57. člena ZZasV-1 vselej opravi temeljito presojo strokovnosti in zakonitosti izvedenih ukrepov varnostnikov.	MNZ	stalna naloga Policija vselej opravi temeljito presojo strokovnosti in zakonitosti izvedenih ukrepov varnostnikov. Gre za stalno nalogo, ki jo policija izvaja in jo bo tudi izvajala v prihodnosti. Obrazci, ki jih uporabljajo PP pri presoji poročila o uporabi ukrepov varnostnika, za podajo ocene o tem, ali je bil ukrep oz. drugo sredstvo uporabljeno (ne)strokovno in (ne)zakonito, so bili prenovljeni v letu 2021. Prav tako je bilo v letu 2021 za pomočnike komandirjev PP in inšpektorje, pristojne za navedeno področje, izvedeno usposabljanje za temeljito presojo strokovnosti in zakonitosti izvedenih ukrepov varnostnikov.
2.21	Okolje in prostor (2002: str. 365, 2019: str. 224, 2018: str. 357)		
77 (2020)	Varuh Ministrstvu za okolje in prostor priporoča, da trenutno načrtovane aktivnosti za revizijo Operativnega programa varstva pred hrupom (OPH) karseda pospeši, da hkrati opravi temeljito analizo vzrokov za dosedanje zaostanke ter da sprejme ustrezne ukrepe, ki bodo v prihodnje zagotovili pravočasno sprejemanje OPH.	MOP	delno realizirano Revizija OPH je prednostna naloga ministrstva. Vse od sprejetja aktualnega OPH v letu 2018, je bilo ministrstvo proaktivno in je ostale deležnike (Direkcijo RS za infrastrukturo, Družbo za avtoceste Republike Slovenije, Mestno občino Maribor in Mestno občino Ljubljana) redno opozarjalo na roke za pripravo strokovnih podlag, potrebnih za izvedbo revizijo OPH. Zaradi različnih okoliščin, posameznih upravljavcev virov hrupa, ki so vključeni v OPH, je ministrstvo zadnje strokovne podlage prejelo v septembru 2020. Ob tem izpostavljamo, da je OPH programski dokument, ki ni omejen na določeno obdobje, pač pa ostaja veljaven do novih sprememb, sprejetih na Vladi RS. V skladu s 7. členom Uredbe o ocenjevanju in urejanju hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 121/04 in 59/19) se ga, v primeru pomembnejšega dogajanja, ki bi utegnilo vplivati na obstoječe razmere na področju hrupa, pregleda ter če je to potrebno, popravi, kar je treba storiti najmanj vsakih pet let po datumu njegovega sprejema na Vladi Republike Slovenije. Kot je razvidno tudi iz načrta ukrepov veljavnega OPH, sprejetega v letu 2018, posamezni ukrepi niso vezani na obdobje petih let, temveč je izvedba posameznih ukrepov predvidena tudi do leta 2030. Ministrstvo bo v skladu s priporočilom Varuha človekovih pravic RS proučilo vzroke zaostankov sprejemanja dosedanjih OPH, pregledalo prakso izdelave OPH v nam primerljivih državah EU ter po potrebi izvedlo ustrezne aktivnosti, da se prihodnje revizije OPH še bolj uskladijo s cikli revizij, določenimi z Uredbo o ocenjevanju in urejanju hrupa v okolju. Ministrstvo se ne strinja v celoti z oceno, da zamude revizij OPH neupravičeno dopuščajo prekomerno obremenjenost prebivalcev s hrupom. Ministrstvo je v letu 2021 izvedlo revizijo Kazalcev okolja na področju hrupa v okolju. Pri izvedeni reviziji pa je uporabilo ugotovitve o številu prebivalcev, obremenjenih s hrupom v okolju, iz do sedaj izvedenih treh kartiranj hrupa cestnega in železniškega prometa. Kazalci okolja na področju hrupa v okolju izkazujejo veliko izboljšanje, t.j. zmanjšanje števila prebivalcev, obremenjenih s hrupom cestnega prometa izven urbanih območij in v Mestni občini Maribor. Na področju hrupa železniškega prometa in v Mestni občini Ljubljana pa zaenkrat ni bilo zaznati bistvenih sprememb v zmanjšanju števila s hrupom obremenjenih prebivalcev.
78 (2020)	Varuh Ministrstvu za okolje in prostor priporoča, da prouči ustreznost trenutne ureditve, ki neposredno ali posredno regulira dejavnost sežiga in sosežiga odpadkov z vidika njegove preglednosti,	MOP	delno realizirano Ministrstvo navedeno problematiko proučuje in pripravlja spremembe Zakona o varstvu okolja s poudarkom na določilih, namenjenih preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic (nadzor nad načrtovanjem obratov, spremljanje in nadzor obratovanja, zagotavljanje pripravljenosti za odziv na večje nesreče) ter določbah

	jasnosti in določnosti ter po lastni presoji pripravi ustrezne spremembe relevantnih predpisov, ki bodo dosledno sledili načelom pravne predvidljivosti in jasnosti predpisov kot sestavnih delov načela pravne države iz 2. člena Ustave Republike Slovenije.		o okoljevarstvenem dovoljenju za naprave, ki povzročajo industrijske emisije (določanje mejnih vrednosti iz zaključkov o BAT, obveznosti upravljalca o prilagoditvi z zaključkom o BAT, ...) V pripravi so tudi spremembe predpisov s področja termične obdelave komunalnih odpadkov, ki bodo na sistemski ravni urejali državno javno službo (namenjena le termični obdelavi nerekiclabilnega gorljivega ostanka pri obdelavi komunalnih odpadkov v okviru izvajanja javnih služb; vključevanje v sisteme daljinskega ogrevanja, kjer naj nove naprave menjajo tiste, ki kot vir toplote rabijo fosilna goriva ter skrb da ne pride do presežnih kapacitet pri gradnji naprav...) Gl. tudi podrobnejša pojasnila.
79 (2020)	Varuh Ministrstvu za okolje in prostor priporoča, da ob spreminjanju Zakona o dimnikarskih storitvah (ZDimS) pripravi analizo nadzora nad izvajanjem dimnikarskih storitev in glede na dobljene rezultate ustrezno ukrepa. Hkrati je Varuh Ministrstvu priporočil, da zagotovi pogoje, ki bodo inšpekcijskim službam omogočili tudi okrepljen nadzor nad izvajalci dimnikarskih storitev.	MOP	delno realizirano IRSOP redno posreduje MOP letna poročila Inšpekcije za okolje in naravo glede nadzora nad izvajanjem ZdimS in na njegovi podlagi izdanih predpisov. IRSOP je na podlagi ugotovitev teh poročil ter ob izvajanju dela podal tudi predloge za spremembo zakonodaje na tem področju. MOP pripravlja predlog sprememb ZdimS in bo predloge IRSOP upošteval. Predlog sprememb ZdimS je trenutno v internem usklajevanju na MOP. Načrtujemo, da bo še v letu 2021 posredovan v javno obravnavo. Analiza nadzora nad dimnikarskimi storitvami je redna naloga ministrstva in se izvaja.
2.22	Regulirane dejavnosti (2020: str. 370, 2019: str. 228, 2018: str. 371)		
80 (2020)	Varuh Ministrstvu za okolje in prostor priporoča, da pri zakonodajnih spremembah upošteva spregledan položaj geodetov s srednješolsko izobrazbo, strokovnim izpitom in dolgoletnimi izkušnjami.	MOP	nerealizirano Predlog Varuha se nanaša na ureditev, ki jo vsebuje Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti. Spremembe in dopolnitve zakona niso v programu dela Vlade za leto 2021, program za leto 2022 pa še ni sprejet. V okviru sprememb in dopolnitev navedenega predpisa bo status geodetov s srednješolsko izobrazbo ponovno preverjen, tako z vidika pridobljenih pravic, ki so jih imeli izvorno, kot z vidika podaljševanja pridobljenih pravic v predpisih, ki so bili sprejeti pred uveljavitvijo Zakona o arhitekturni in inženirski dejavnosti. Sicer sta bila Varuhu na to temo posredovana dva odgovora ministrstva.
26s (2020)	Varuh priporoča, naj Vlada Republike Slovenije in Državni zbor Republike Slovenije čim prej pripravita in sprejmeta potrebne predpise, ki bodo omogočili uresničevanje pravice do pitne vode, zapisano v Ustavi Republike Slovenije, Zakonu o varstvu okolja, Zakonu o gospodarskih javnih službah, Zakonu o lokalni samoupravi in druge.	MOP	stalna naloga Ministrstvo za okolje in prostor pripravlja Zakon o gospodarskih javnih službah varstva okolja (v nadaljevanju: ZGJSVO), ki se, med drugim, nanaša na oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev (v nadaljevanju: oskrba s pitno vodo). ZGJSVO bo določal načela izvajanja gospodarskih javnih služb varstva okolja, načine in oblike izvajanja, oblikovanje cen storitev javnih služb in subsidiarno odgovornost izvajanja javnih služb ter izvajanje javnih služb v primeru stavke in višje sile pri izvajalcih javne službe. Cilji zakona bodo zlasti zanesljivo, učinkovito in pregledno izvajanje javnih služb, varstvo potrošnikov kot končnih uporabnikov javnih služb, zagotavljanje učinkovitega nadzora nad izvajanjem določb tega zakona in zagotovitev ustavne pravice do pitne vode. Pripravljen je osnutek zakona, pri čemer se je njegova priprava nekoliko zavlekla, ker je bilo tekom priprave ugotovljeno, da je potrebno izdelati še dodatne strokovne podlage. Dodatno je potrebno upoštevati tudi, da je potrebno osnutek zakona vsebinsko uskladiti z Zakonom o varstvu okolja. Zakon o varstvu okolja še ni sprejet in njegova priprava oziroma sprejem nekoliko odstopata od predvidene časovnice. Posledično ocenjujemo, da bo ministrstvo po sprejemu Zakona o varstvu okolja pričelo z javno obravnavo ZGJSVO. Poleg navedenega zakona se na področju javne službe oskrbe s pitno vodo predvideva tudi dopolnitev Uredbe o oskrbi s pitno vodo in Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja.
27s (2020)		MOP	stalna naloga

	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za okolje in prostor ob napovedanem spreminjanju Zakona o dimnikarskih storitvah pripravi analizo nadzora nad izvajanjem dimnikarskih storitev.		Gl. odziv k priporočilu št. 79 (2020).
2.23	Družbene dejavnosti (2020: str. 376, 2019: str. 231, 2018: str. 377)		
81 (2020)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport dijakom SŠOF zagotovi stabilno in varno okolje ter ustrezne možnosti za nemoteno šolanje.	MIZŠ	delno realizirano Reševanje prostorske problematike SŠOF je v teku. Na podlagi zaključenega urbanističnega natečaja za širše območje Roške (junij 2021), kjer je poleg SŠOF s telovadnico predvidena tudi novogradnja ALUO in Študentskega doma, so bila pridobljena urbanistična in arhitekturna izhodišča za umestitev vseh treh objektov na lokaciji. Urbanistični natečaj je podlaga za spremembo OPPN, ki je nujno potrebna za realizacijo treh načrtovanih projektov na lokaciji. Natečaj je potrdil možnost izgradnje nove šolske stavbe SŠOF po prostorskem programu, nove telovadnice za SŠOF in za obstoječo Srednjo ekonomsko šolo, zaklonska, podzemne garaže, zunanjih parkirnih mest, zunanjih športnih površin in drugih šolskih površin. Pridobljene smernice so podlaga za izdelavo natečajne naloge, za izvedbo obveznega arhitekturnega natečaja, katerega naročilo je predvideno še v letu 2021. Po izboru optimalne arhitekturne rešitve umestitve nove šolske stavbe na lokaciji "Roška" (v letu 2022) bo omogočena izdelava projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja in izvedbo gradnje. Ministrstvo je naročilo in pridobilo izdelan investicijski dokument "Predinvesticijska zasnova", ki je podlaga za uvrstitev projekta Novogradnja SŠOF s telovadnico v državni načrt razvojnih programov (NRP), kar bo omogočalo izvedbo in financiranje vseh postopkov - od načrtovanja do gradnje, vključno z opremo. Predvideni sta 2 varianti izvedbe investicije. Prva načrtuje istočasno gradnjo šolske stavbe in telovadnice, druga načrtuje najprej gradnjo šolske stavbe, nato sledi gradnja telovadnice. Po prvi varianti se investicija zaključi v letu 2025, po drugi varianti se investicija zaključi v letu 2026. Vrednost investicije po tekočih cenah znaša 22.152.656,61 EUR, oziroma 22.249.428,19 EUR. Vključitev projekta v NRP je možna le ob predhodni zagotovitvi zadostnih proračunskih sredstev MIZŠ za realizacijo investicije, zato je ob pripravi Rebalansa državnega proračuna 2022 in predloga proračuna 2023 predviden ustrezen obseg sredstev. Gl. tudi podrobnejša pojasnila.
82 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, da naj spremeni Pravilnik o šolninah in drugih prispevkih v visokem šolstvu tako, da bo ta določal obveznost visokošolskih zavodov seznaniti študente z (vsaj okvirno) višino šolnine do konca rednega izobraževanja že ob vpisu na študij.	MIZŠ	nerealizirano Ministrstvo predlog podpira. Rešitev načrtujemo v smeri, da bi bilo obvezno informiranje kandidatov za vpis umeščeno med vsebine razpisa za vpis, ki ga ureja 40. člen Zakona o visokem šolstvu.
83 (2020)	Varuh priporoča visokošolskim zavodom, da naj omogočijo naknaden vpis na študijski program vsem kandidatom, ki zamudijo rok za zapolnitev še prostih vpisnih	MIZŠ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ministrstvo ocenjuje, da tovrstni ukrep ni potreben. Postopki prijave za vpis in prijavni roki v okviru razpisa za vpis so znani v naprej. V letu 2021 je uvedeno samo elektronsko vročanje sklepov preko portala eVŠ.

	mest zaradi prepozne vročitve sklepa o rezultatu izbirnega postopka v drugem prijavnem roku. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport mora dopustiti tovrstne naknadne vpise in se ne more sklicevati na rok iz 40. člena Zakona o visokem šolstvu, ko je ta v očitnem nasprotju z Ustavo.		Bo pa ministrstvo preučilo potrebo po roku za zapolnitev še prostih vpisnih mest, ki je bil uveden leta 2018 po ukinitvi tretjega prijavnega roka leta 2017, ki je do tedaj potekal po začetku študijskega leta v prvem tednu oktobra, z namenom zmanjšanja fiktivnega vpisa, ko se študentje vpisujejo predvsem z namenom pridobiti status študenta in nanj vezane pravice socialnih ugodnosti in ne primarno z namenom študija.
2.24	Stanovanjske zadeve (2020: str. 384, 2019: str. 234, 2018: str. 385)		
84 (2020)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za kulturo in ostala ministrstva nevladnim organizacijam, ki delujejo na Metelkovi 6, in ostalim nevladnim organizacijam pomaga pri uresničevanju njihovega poslanstva in odpravi nepotrebne, nezakonite ali arbitrarne omejitve prostora civilne družbe, še posebej tiste, ki se nanašajo na svobodo zbiranja, združevanja in izražanja.	MK	delno realizirano Prostori v državni stavbi Metelkova ulica 6 v Ljubljani so po sklepu Vlade Republike Slovenije št. 460-02/95-3/1-8 z dne 30. 3. 1995 javna infrastruktura na področju kulture, katere se lahko daje v brezplačno uporabo izvajalcem kulturnih programov in projektov, ne pa tudi nevladnim organizacijam z drugih področij. Dele stavbe brezplačno uporabljajo tudi organizacije, ki nimajo statusa nevladne organizacije v javnem interesu na področju kulture. Republika Slovenija mora po zakonu zagotoviti prostore državnemu javnemu zavodu, ki ga je ustanovila, ne pa tudi nevladnim organizacijam, ki jim za izvajanje kulturnih programov oziroma projektov po zakonu Republika Slovenija lahko zagotavlja prostore, ni jim pa tega dolžna storiti. V pomanjkanju javne kulturne infrastrukture v glavnem mestu so prostori na Metelkovi ulici 6 edini kompleks, kamor se lahko umesti celoten Prirodoslovni muzej Slovenije, kateremu se bodo po obnovi namenili, saj mu Republika Slovenija mora zagotoviti prostore kot državnemu javnemu zavodu, ki ga je ustanovila. Ministrstvo za kulturo je vse nevladne organizacije z Metelkove 6 povabilo na usklajevalne sestanke, ki pa so jih vse po vrsti zavrnile. Proračunska sredstva za obnovo Metelkove ulice 6 so predvidena v letu 2023, odpovedni rok pri sodni odpovedi pa je 1 leto. Da bi bili prostori lahko pravočasno izpraznjeni, so bili v drugi polovici meseca marca 2021 sproženi sodni postopki za odpoved najemne pogodbe z enoletnim odpovednim rokom oziroma tožbe za izpraznitev prostorov. Ne glede na te postopke pa je Ministrstvo za kulturo ponudilo pomoč pri iskanju ustreznih prostorskih rešitev pri drugih ministrstvih. O prostorskih težavah nevladnih organizacij, katerim se prostore sodno odpoveduje, imajo pa status delovanja v javnem interesu, je Ministrstvo za kulturo obvestilo ministrstva, na katerih področjih imajo nevladne organizacije z Metelkove ulice 6 status delovanja v javnem interesu.
85 (2020)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za okolje in prostor pristopi k celoviti prenovi zakonodaje na področju stanovanjskih zadev, predvsem Stanovanjskega zakona, pri čemer naj upošteva (predhodna) priporočila Varuha.	MOP	delno realizirano Ministrstvo za okolje in prostor načrtuje, da bo po implementaciji Zakona o spremembah in dopolnitvah Stanovanjskega zakona (SZ-1E) in pripravi ter implementaciji podzakonskih predpisov začelo z delom na celoviti prenovi Stanovanjskega zakona. Gl. tudi podrobnejša pojasnila.
3	Covid-19 (2020: poglavje Vsebinska dela in pregled obravnavanih zadev v zvezi z epidemijo bolezni covid-19, str. 391)		
1c (2020)	Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da pri morebitnem sprejemanju novih ukrepov za omilitev posledic epidemije v prihodnje ne spregleda oseb, ki so izgubile zaposlitev zaradi epidemije in so sicer upravičene do denarnega nadomestila za	MDDSZ	realizirano Zakon o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19 (osmi protikoronski sveženj ali t. i. PKP8) je uvedel tudi začasni ukrep na področju pomoči brezposelnim osebam. Brezposelne osebe, ki so izgubile zaposlitev od 12. marca 2020 dalje so lahko uveljavljale enkratni solidarnostni dodatek v višini 150 EUR neto. Višina enkratnega solidarnostnega dodatka se je brezposelni osebi izplačala ne glede na morebitno upravičenost do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti, priznanega po določbah zakona, ki ureja trg dela ali začasnega denarnega nadomestila, priznanega po določbah ZIUPOPVE. Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje je enkratni solidarnostni dodatek prejelo 9.480 brezposelnih oseb.

	brezposelnost, a ne za celotno obdobje njenega trajanja.		Prav tako so lahko brezposelne osebe, ki niso bile upravičene do denarnega nadomestila po zakonu o urejanju trga dela, uveljavljale začasno denarno nadomestilo v višini 513,64 EUR bruto (PKP2 in PKP7), in sicer za čas trajanja razglašene epidemije. Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje je začasno denarno nadomestilo prejelo okoli 3.200 brezposelnih oseb. Trenutnim razmeram, ki so povezane z epidemijo, smo prilagodili tudi programe aktivne politike zaposlovanja. V program subvencionirane zaposlitve Zaposli.me, program usposabljanja ne delovnem mestu in program neformalnega izobraževanja in usposabljanja se lahko od meseca maja 2020 vključujejo tudi tiste brezposelne osebe, ki so delo izgubile iz poslovnih razlogov, zaradi stečaja, likvidacije ali prisilne poravnave kot posledica epidemije koronavirusa ter so se v evidenco brezposelnih oseb prijavile v obdobju od 13. marca 2020 do 31. decembra 2021.
3c (2020)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da naj pri pripravi predpisov upošteva tudi specifične okoliščine različnih skupin, ki jih je zaradi utemeljenih razlogov treba obravnavati drugače.	MNZ, MZ, MIZŠ, MDDSZ	realizirano MNZ: Pri pripravi predpisov za zaježitev širjenja COVID-19 se upoštevajo okoliščine različnih skupin, ki jih je potrebno obravnavati drugače. Pri pripravi predpisov se le ti pošljejo v presojo strokovni skupini na MZ, ki pripravi stališče, ki je nato obravnavano na Vladi. V kolikor ni zadržkov, se izjeme uporabijo pri sprejemanju odlokov. MIZŠ: MIZŠ posebno pozornost pa namenja ranljivim skupinam, zato upošteva njihove specifične tudi pri načrtovanju in izvedbi ukrepov za zaježitev širjenja okužbe s covid 19. Preko mnogih vsebinskih okrožnic Zavoda RS za šolstvo v šolskem letu 2019/20 in 2020/21 smo ravnatelje in strokovne delavce pozvali naj skupaj s svetovalnimi delavkami in delavci dodatno pozornost usmerijo v zagotavljanje vključevanja vseh otrok v izobraževanje na daljavo in pri tem posebno pozornost namenijo ranljivim skupinam (priseljencem, otrokom z učnimi in drugimi težavami, Romom, socialno ogroženim, učencem, ki nimajo dostopa do spleta ...), da lahko v posebnih okoliščinah omogočimo temeljno pravico do izobraževanja prav vsakemu. MZ: Ministrstvo za zdravje veliko pozornost v času pandemije namenja skrbi za ranljive skupine prebivalstva. S financiranjem programov nevladnih organizacij prispevamo k osveščanju tovrstnih skupin in neposredni pomoči. Pri pripravi dokumentov se skuša zagotoviti udeležnost različnih strok, upoštevanje vseh načel.
3c (2020)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije oziroma pristojnim ministrstvom, da naj pri sprejemanju oziroma razlagi obstoječih predpisov na področju zdravstva in izobraževanja za zaježitev širjenja okužbe s covid-19 upoštevajo tudi določbe Konvencije o pravicah invalidov, ki je neposredno uporabljiv pravni predpis na območju naše države tudi za otroke s posebnimi potrebami.	MDDSZ, MIZŠ, MZ	stalna naloga MDDSZ: Spremljanje izvajanja Konvencije o pravicah invalidov je stalna naloga MDDSZ. Konvencija je zavezujoč pravni akt, ki ga mora upoštevati zakonodajalec oz. pripravljavec predpisov. MIZŠ: Pobudo MIZŠ pozdravlja in določila konvencije upošteva v največji možni meri. Ob načrtovanih in izvedenih ukrepih za zaježitev širjenja okužbe s covid 19 smo zato najprej fizično vrnili v šole najprej učence od 1. do vključno 3. razreda ter vse otroke s posebnimi potrebami, ki so vključeni v prilagojene in posebne programe, sočasno pa so se odprli tudi domovi za učence s posebnimi potrebami. MZ: Ministrstvo za zdravje veliko pozornost v času pandemije namenja skrbi za ranljive skupine prebivalstva. S financiranjem programov nevladnih organizacij prispevamo k osveščanju tovrstnih skupin in neposredni pomoči.
4c (2020)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da naj sprejme ustrezne protokole za morebitne primere, ko starši oziroma drugi skrbniki zaradi okužbe s covid-19 ne bi mogli zagotoviti skrbi za otroke v okviru svoje sorodstvene ali socialne mreže.	MDDSZ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Kot izhaja iz samega priporočila, se začasne rešitve v tovrstnih primerih vedno najprej poiščejo v okviru sorodstvene ali socialne mreže posamezne družine. V kolikor to ni možno, pa se lahko starši po pomoč obrnejo na center za socialno delo ter z njihovo pomočjo poiščejo začasno rešitev. Naloge s področja zagotavljanja starševske skrbi in ukrepanja v primeru, da starši te skrbi ne morejo zagotavljati, sodijo med redne naloge centrov za socialno delo. V času od izbruha COVID-19 doslej ne beležimo tovrstnih primerov, zato ocenjujemo, da vzpostavitev posebnih protokolov zaenkrat ni potrebna. Vsak morebiten primer se bo reševal individualno, enako kot v drugih primerih, ko starši zaradi bolezni ne morejo poskrbeti za otroka.

			V kolikor bi prišlo do povečanja potreb in se bo pokazalo, da centri za socialno delo svojih nalog ne bodo uspeli ustrezno izvajati, bo ministrstvo proučilo možnosti vzpostavitve posebnega protokola ali drugega ukrepa za pomoč otrokom v situacijah, povezanih s COVID-19. Menimo, da poseben protokol v ta namen ni potreben ter da je ob iskanju rešitev za posameznega otroka / družino potrebno upoštevati okoliščine vsakega posameznega primera ter možnosti, ki so na voljo na določenem krajevnem območju in s katerimi so strokovni delavci centrov za socialno delo ustrezno seznanjeni. V kolikor pa je v posamezni zadevi potrebno sprejeti ukrepe za varstvo koristi otroka, pa so postopki in dolžna ravnanja organov zakonsko določena.
5c (2020)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da staršem otrok s posebnimi potrebami oziroma njihovim skrbnikom, ki potrebujejo dražje maske ali jih porabijo več kot splošna populacija, te (vsaj delno) sofinancira država.	MDDSZ, MZ	realizirano MDDSZ: V prvem valu epidemije so upravičenci do dodatka za nego (torej starši otrok, ki potrebujejo posebno nego in varstvo) prejeli 150 eur enkratnega solidarnostnega dodatka. V drugem valu epidemije je Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 203/20, 15/21 – ZDUOP, 82/21 – ZNB-C in 112/21 – ZNUPZ) v 94. členu določil, da se v času trajanja epidemije znesek dodatka za nego otroka, ki ga prejema upravičenec skladno z zakonom, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke, poveča za 100 eurov. Višji dodatek upravičencem pripada vsak mesec, ko je razglašena epidemija, tudi če ta traja manj kot celoten mesec, od 18. oktobra 2020 naprej. Na predlog MDDSZ so bile sprejete določbe, po kateri so starši otrok, ki potrebujejo posebno nego in varstvo, prejeli dodatno finančno pomoč, ki se lahko porabi tudi za nakup mask. MZ: Država je z interventnim i ukrepi zagotovila nujno OVO. Pri tem ni bila mogoča vsesplošna pozitivna diskriminacija, saj je bila zaloga OVO tekom epidemije omejena.
6c (2020)	Varuh priporoča sodiščem, da sledijo mnenju Ministrstva za pravosodje, da med nujne zadeve sodijo vse izvršilne zadeve, v katerih se predlaga izvršitev oziroma se izvršuje katerakoli izmed odločb, izdanih v nepravdnih postopkih iz 93. člena ZNP-1 in pa tudi (vsi) postopki za odločanje o ukrepih za varstvo koristi otrok.		
7c (2020)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da naj pri ukrepih za zaščito širjenja okužbe s covid-19 skrbno in na primeren način ureni pravico do izobraževanja za otroke s posebnimi potrebami.	MIZŠ	realizirano V skladu z odločbo Ustavnega sodišča RS bodo, ne glede na epidemiološko stanje v državi, morale ostati odprte osnovne šole s prilagojenim programom in ostali zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami. V primeru popolnega zaprtja države pa morajo zagotoviti vsaj nujno varstvo za vse otroke, ter specialnopedagoške in zdravstvene obravnave.
8c (2020)	Varuh priporoča Vladi, da v Državni zbor predloži predlog sprememb ZNB, po katerih bo jasno izhajalo, katere človekove pravice, v kakšnem obsegu in pod kakšnimi pogoji lahko v primeru izbruha epidemije na podlagi zakonskega pooblastila omeji Vlada.	MZ	delno realizirano Ministrstvo za zdravje je Vladi RS v sprejem predložilo predlog sprememb in dopolnitev Zakona o nalezljivih boleznih, ki s spremembo 39. člena ZNB uresničuje ustavno odločbo, št. U-I-79/20-24 z dne 13.05. 2021. Iz navedene ustavne odločbe izhaja, da je zakonodajalec z dosedanjim ureditvijo dajal izvršilni veji oblasti preširoko polje proste presoje pri odločanju o ukrepih iz 2. in 3. točke prvega odstavka 39. člena ZNB, kar naj bi se kazalo zlasti v vsebinsko praznih navodilih glede prostorske zamejitve ukrepov, ne določitvi načinov oziroma vrst ukrepanja, meril o dopustnem trajanju ukrepov, dolžnosti posvetovanja in sodelovanja s stroko ter ustreznega obveščanja javnosti. Novi 39. člen ZNB v celoti naslavlja vse v odločbi Ustavnega sodišča izpostavljene ustavno problematične vidike dosedanje zakonske ureditev in bistveno zoži polje proste presoje Vlade pri sprejemanju morebitnih omejitvenih

			ukrepov, saj med drugim nalaga Vladi RS obveznost pridobitve strokovne ocene, uvaja merila in kazalnike, ki se upoštevajo pri njeni pripravi kot tudi v fazi odločanja o sprejemu posameznih ukrepov ter določa vsebino, časovne in prostorske omejitve posameznih ukrepov itd. Primarni cilj spremenjenega 39. člena ZNB je, da bo pravna ureitev uporabljiva tako v primeru pojava do sedaj že znanih nalezljivih bolezni oziroma njihovih modifikacij, kot tudi v primeru pojava do sedaj neznanih in strokovno še neraziskanih nalezljivih bolezni. Po eni strani se s predlagano ureditvijo v luči zagotavljanja varstva zdravja in življenja ljudi zasleduje namen zadostnega in učinkovitega varstva pred širjenjem nalezljivih bolezni in preprečevanja nalezljivih bolezni. Po drugi strani pa predlog novega 39. člena ZNB zasleduje cilj, da se z odlokom, ki ga v zvezi s posameznimi ukrepi sprejme Vlada, v najmanjši možni meri posega v svobodo gibanja in zbiranja ter druge človekove pravice in temeljne svoboščine glede na vrsto posameznega ukrepa. Vlada je Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nalezljivih boleznih poslala v obravnavo Državnemu zboru, ki predloga zakona ni izglasoval.
9c (2020)	Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da preveri potrebo za sprejem ustrezne pravne (zakonske) podlage za omejevanje pravic stanovalcev socialnovarstvenih zavodov tudi za primere, ko okužb v zavodu sicer še ni, obstaja pa resna nevarnost prenosa okužb v zavod iz okolice.	MDDSZ	realizirano MDDSZ meni, da da zadostuje določilo 87. člena Zakona o začasnih ukrepih za omilitve in odpravo posledic COVID-19 (Uradni list RS, št. 152/20 in 175/20 – ZIUOPDVE oz. PKP 5), da v primeru, če se potrdi okužba s SARS-CoV-2 v socialno varstvenem zavodu, lahko za izvajanje ukrepov omejevanja COVID-19 zaradi varovanja javnega zdravja oziroma pravic drugih, direktor socialno varstvenega zavoda s sklepom omeji stike stanovalcev in zapuščanje zavodskega območja, če z drugimi možnimi ukrepi ni mogoče doseči namena iz tega člena. Direktor o sprejemu sklepa obvesti stanovalce in zaposlene. Omejitev se lahko odredi le za čas in v obsegu, ki je nujno potreben za zagotovitev njenega namena. Socialno varstveni zavod med trajanjem ukrepa ob upoštevanju svojih realnih možnosti spodbuja druge načine ohranjanja stikov stanovalcev z njihovimi družinskimi člani in drugimi osebami, v skladu z njihovimi individualnimi potrebami. Direktor socialno varstvenega zavoda vsakih sedem dni presodi obstoj razlogov iz prvega odstavka tega člena. Omejitev preneha, ko razlogi zanjo niso več podani. Ukrep velja do 31. decembra 2021, Vlada pa lahko ukrep podaljša s sklepom največ za obdobje šestih mesecev.
10c (2020)	Varuh priporoča, da Ministrstvo za notranje zadeve sledi danim priporočilom iz obiskov Centra za tujce in sprejme potrebne ukrepe za odpravo ugotovljenih nepravilnosti.	MNZ	realizirano Center za tujce je upošteval vse navedbe in priporočila Varuha človekovih pravic za odpravo ugotovljenih nepravilnosti in jih bo upošteval tudi v bodoče. Center za tujce je 7. 5. 2021 na GPU posredoval Predlog Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o bivanju v Centru za tujce, deponiranju lastnih sredstev ter obliki in vsebini izkaznice o dovolitvi zadrževanja na območju Republike Slovenije, ki med drugim v skladu s priporočili Varuha človekovih pravic, na novo opredeljuje nastanitev v mobilni bivalni enoti (t.i. kontejnerjih) in podlago zanjo. V tem trenutku Center za tujce mobilnih bivalnih enot ne uporablja, saj za namestitve na novo sprejetih tujcev, ob upoštevanju ukrepov za zaježitev širjenja nalezljive bolezni covid-19, zadostujejo kapacitete centra znotraj obstoječega objekta. V primeru ponovnega nameščanja tujcev v mobilne bivalne enote, pa veljajo konkretna navodila, ki med drugim upoštevajo tudi sodbo Upravnega sodišča št. I U 1308/2020-20, ki je postala pravnomočna dne 18. 9. 2020 in Centru za tujce nalaga, da osebam nastanjenim v mobilnih bivalnih enotah, omogoči vsakodnevno gibanje na prostem v trajanju najmanj eno uro. Center za tujce dne 7. 5. 2021 na GPU SGDP posredoval Predlog Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o bivanju v Centru za tujce, deponiranju lastnih sredstev ter obliki in vsebini izkaznice o dovolitvi zadrževanja na območju Republike Slovenije, ki med drugim v skladu s priporočili Varuha, na novo opredeljuje nastanitev v mobilni bivalni enoti (t.i. kontejnerjih) in podlago zanjo. V tem trenutku Center za tujce mobilnih bivalnih enot ne uporablja, saj za namestitve na novo sprejetih tujcev, ob upoštevanju ukrepov za zaježitev širjenja nalezljive bolezni covid-19, zadostujejo kapacitete centra znotraj obstoječega objekta. V primeru ponovnega nameščanja tujcev v mobilne bivalne enote, pa veljajo konkretna navodila, ki med drugim upoštevajo tudi sodbo Upravnega sodišča št. I U 1308/2020-20, ki je postala pravnomočna dne 18. 9. 2020 in Centru za tujce nalaga, da osebam nastanjenim v mobilnih bivalnih enotah, omogoči vsakodnevno gibanje na prostem v trajanju najmanj eno uro.

11c (2020)	Varuh priporoča, da sodišča in ostali udeleženci pri izvajanju videokonferenčnih narokov v postopkih po ZDZdr namenjajo posebno pozornost spoštovanju dostojanstva oseb v postopku in potrebni skrbi, da bodo osebe razumele svoj položaj in svoje pravice.		
12c (2020)	Varuh poziva Ministrstvo za zdravje in Vlado Republike Slovenije, da pri pripravi sprememb in dopolnitev oziroma pri pripravi novega Zakona o nalezljivih boleznih upoštevata predloge, ki jih je Varuh pisno predložil ministrstvu oziroma vladi.	MZ	delno realizirano Ministrstvo za zdravje je pri pripravi predloga novega Zakona o nalezljivih boleznih smiselno upoštevalo utemeljene pripombe VČP.
13c (2020)	Varuh priporoča, da vsi oblastni organi pri pripravi s covid-19 povezanih ukrepov upoštevajo in posebej presojuje vidike spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin.	VSI RESORJI	stalna naloga Vlada priporočilo sprejema in si ga bo še naprej stalno prizadevala uresničevati na vseh področjih družbenega udejstvovanja.
14c (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naj podrobno preuči in analizira vse težave, do katerih je v socialno varstvenih zavodih prihajalo v času epidemije covid-19 in na podlagi ugotovitev pripravi rešitve za morebitne prihodnje pojave različnih epidemij.	MDDSZ	realizirano Po vsakem valu okužb je bila skupaj z izvajalci in stroko izvedena ocena izvajanja navodil, priporočil in ukrepov na področju obvladovanja okužb s covid-19. V skladu z možnostmi so se dodajali novi ukrepi in dopolnjevala navodila, priporočila in pripravljali protokoli. Izkušnje in informacije v zvezi z učinkovitostjo posameznih ukrepov smo dobivali tudi na obiskih domov v času okužbe, na regijskih posvetih in po rednih videokonferencah z izvajalci. Minister za delo je imenoval delovno skupino za pripravo in usklajevanje protokolov (predstavniki socialnovarstvenih storitev in programov, predstavniki MDSZ in MZ, NIJZ, IRSSV), ki je tudi po vsakem večjem izbruhu okužb obravnavala zaključke vprašalnikov, ki so jih izpolnjevali izvajalci in se seznanjala z oceno izvajanja, ki sta jo na podlagi prejetih odgovorov pripravili MDDSZ in IRSSV. Enako pomembno kot prilagajanje protokolov, navodil in priporočil je bilo tudi zagotavljanje ukrepov, ki so izvajalcem pomagali pri obvladovanju okužb. Le te je Vlada zagotovila s sprejemom interventnih zakonov, izvajalcem pa s tem omogočila nove zaposlitve na osnovni in socialni oskrbi, dodatke za plačilo kadra v pogojih epidemije, povrnitev stroškov zaščitne opreme, možnost organizacije zunanjih rdečih con in drugo. Glede na ugotovitve, da posamezni domovi ob obstoječih prostorskih možnostih zelo težko zagotavljajo dosledno izvajanje navodil za čas okužbe, je MDDSZ izvedlo številne aktivnosti za modernizacijo obstoječe infrastrukture institucionalnega varstva in zagotavljanje novih zmogljivosti (izvedlo javne razpise za sofinanciranje iz EU sredstev, povečalo sredstev v proračunu za investicije, zagotovilo ustrezno infrastrukturo in dodatna mesta s podelitvijo koncesij).
15c (2020)	Varuh Ministrstvu za okolje in prostor priporoča, da pripravi predlog sprememb, razveljavitve ali odprave 100.b, 100.d, 100.e, 100.f in 100.g člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 (ZIUZEOP-A) na način, da odpravi ugotovljena	MOP	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Izvrševanje 100. d, 100. e, 100. f in drugega odstavka 100. g člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 (ZIUZEOP-A) je do končne odločitve sodišča zadržalo Ustavno sodišče RS (Uradni list RS, št. 101/2020). Poleg tega sam zakon določa, da se navedeni členi uporabljajo le do konca leta 2021.

	neskladja z Ustavo Republike Slovenije ter Aarhusko konvencijo tako, da (ponovno) zagotovi ustrezno ter učinkovito sodelovanje javnosti v vseh upravnih in sodnih postopkih, ki imajo in bi lahko imeli vpliv na okolje, njeno ustrezno in učinkovito pravno varstvo in odpravi vse ostale pomanjkljivosti, na katere je opozoril Varuh, Zakonodajna pravna služba Državnega zbora in Komisija za preprečevanje korupcije Republike Slovenije		
16c (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, da zagotovi, da bodo imeli vsi učenci enake možnosti glede šolanja na daljavo.	MIZŠ	realizirano Na MIZŠ je tudi v času posebnih razmer ostala naša primarna skrb zagotavljanje enakih možnosti izobraževanja na daljavo in omogočanje nemotenega izobraževalnega procesa za vse otroke, tudi tiste iz najbolj ranljivega socialnega okolja. Pri tem smo se dejavno povezali z vsemi deležniki, ki so pomemben del izobraževalnega procesa. Na ministrstvu smo skupaj z ZRSŠ temu vprašanju namenili posebno pozornost. V smernicah smo šole med drugim pozvali, naj posebno pozornost namenijo ranljivim skupinam učencem ter učencem z učnimi in drugimi težavami. Pomembno je, da šole tudi tem učencem omogočijo napredek v njihovem znanju. Podpora učencem, ki potrebujejo pomoč iz različnih razlogov, naj bo usmerjena v individualni pristop učiteljev izvajalcev dodatne strokovne pomoči, spremljevalcev, romskih pomočnikov, ki z različnimi pristopi glede na individualne potrebe učencev pomembno pripomorejo k napredku učencev. Pomembno je njihovo sodelovanje z razrednikom in drugimi učitelji oddelka. Poseben poudarek je dan evidentiranju učencev in dijakov, ki niso vključeni v izobraževanje na daljavo, ter vzpostavitev stika z vsemi učenci ob upoštevanju različnih tehničnih zmožnosti za izobraževanje na daljavo. Prav tako se je ob razglasitvi epidemije COVID-19 posebej angažiral CŠOD, ki je nosilec projekta Skupaj za znanje, namenjenega zagotovitvi pomoči romskim otrokom in njihovim staršem pri vključevanju v sistem vzgoje in izobraževanja ter pri pridobivanju novih znanj tudi zunaj šolskih prostorov. V okviru tega projekta na različnih šolah deluje 26 romskih pomočnikov, ki so vez med šolo in starši otrok, dodatno pa ima CŠOD vzpostavljeno mrežo pedagoških koordinatorjev, izvajalcev dejavnosti v večnamenskih centrih in mentorjev. Vsi ti sodelavci so se v tem obdobju osredotočili na nudenje pomoči in podpore dvema ključnima ciljnim skupinama, to so romski starši in otroci, ki v tem času resnično potrebujejo pomoč zaposlenih na projektu. Prav tako so priskočili na pomoč osnovnim šolam in njihovim strokovnim delavcem pri organizaciji izobraževanja na daljavo na način, da se v tako obliko izobraževanja vključujejo tudi romski otroci. V tem času so se razvile različne oblike medsebojnega sodelovanja. Na MIZŠ smo se izvedbe pouka na daljavo in zagotavljanju dostopnosti za vse vzgojno-izobraževalne zavode in naše otroke lotili z najvišjo prioriteto. Osnovno usmeritev izvedbe pouka na daljavo smo vsem šolam zagotovili prek pripravljenih strokovnih smernic in priporočil za izvedbo pouka na daljavo. Te usmeritve smo podprli strokovno, finančno in tudi zakonodajno, tako da lahko poteka pouk na daljavo s čim manj zapleti. Gl. tudi podrobnejša pojasnila.

C. Realizacija ponovljenih priporočil

št. priporočila ⁵	priporočilo ⁶	nosilni in pristojni resorji ⁷	ocena realizacije/pojasnila iz preteklega leta	aktualna ocena realizacije/pojasnila
1.9	Center za človekove pravice (2020: str. 62, 2019: poglavje 1.6 – <i>Varuh kot nacionalna institucija za človekove pravice</i> , str. 34)			
3 (2019) enako/ podobno: 5s (2020)	Varuh priporoča, naj Vlada Republike Slovenije v skladu z ratificiranimi mednarodnimi pogodbami o človekovih pravicah pristojnim odborom, ustanovljenim po teh pogodbah, redno in pravočasno pošilja poročila o uresničevanju svojih obveznosti iz teh mednarodnih pogodb.	MZZ, VLADA	stalna naloga MZZ: MZZ je koordinator pri posredovanju rednih poročil, ki jih Republika Slovenija pošilja pristojnim organom v skladu z ratificiranimi mednarodnimi pogodbami o človekovih pravicah. Za koordinacijo je zadolžena Medresorska komisija za človekove pravice, ki jo vodi MZZ in ki problematiko poročanja obravnava na vsaki seji.	stalna naloga Glej pojasnilo k priporočilu št. 5s (2020).
4 (2019) enako/ podobno: 8 (2020)	Varuh priporoča, naj pristojni državni organi zagotovijo neodvisnost in samostojnost Varuha človekovih pravic s spremembo zakonodaje o javnih financah, tako da bosta njegovo financiranje in finančni nadzor nad njim zagotovljena neodvisno od vlade.	MF	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ob zavedanju posebnega ustavnopravnega položaja Varuha človekovih pravic, menimo, da je samostojnost in neodvisnost ustavnih organov oziroma vseh nevladnih uporabnikov proračuna v javno-finančnih predpisih ustrezno upoštevana in spoštovana, še posebej ob upoštevanju dejstva, da končno odločitev glede finančnih načrtov neposrednih uporabnikov, ki niso državni organi, sprejme Državni zbor RS (in ne Vlada) ter dejstva, da je proračunsko načrtovanje in usklajevanje nujno potrebno zaradi zagotovitve spoštovanja fiskalnega pravila ter ob zavedanju omejene višine finančnih sredstev, ki so na voljo.	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ni dodatnih pojasnil.
5 (2019)	Varuh priporoča, naj Vlada Republike Slovenije pripravi, državni zbor pa sprejme ustrezno zakonodajo o varstvu osebnih podatkov in sektorsko	MP	nerealizirano Razmislek o vprašanju zbiranja in obdelave osebnih podatkov glede na posamezne osebne okoliščine posameznika bo opravljen v okviru priprave novega sistemskega zakona o varstvu osebnih podatkov. Z vidika svobodnega izražanja narodne pripadnosti (61. člen Ustave RS) ter svobode vesti (prvi odstavek 41. člena Ustave RS) bi bila posebna izjema lahko ustavno sporna. Opravljen bo razmislek v smeri	delno realizirano MP trenutno pripravlja predlog novega Zakona o varstvu osebnih podatkov. V predlogu, ki ga je poslalo v medresorsko in strokovno usklajevanje, je pri oblikovanju šestega odst. 7. člena bilo preučeno tudi, v kolikšni meri je dopustno zbiranje in obdelovanje osebnih podatkov o narodni pripadnosti za statistične ali raziskovalne ali poročevalske namene. Glede na navedeno je bila oblikovana rešitev, ki zbiranje

⁵ Zaporedna številka priporočila in (v oklepaju) letnica Varuhovega rednega letnega poročila, v katerem je bilo priporočilo izdano. Če je pri številki priporočila iz leta 2020 pripisana črka s ali c, gre za priporočila, ki jih Varuh šteje med stalne naloge oziroma priporočila, izdana v zvezi z epidemijo covid-19.

⁶ Priporočila so razvrščena po tematskih sklopih, ki praviloma sledijo poglavjem iz Varuhovega rednega letnega poročila za leto 2020 in 2019. Če je pri številki priporočila iz leta 2020 pripisana črka s ali c, gre za priporočila, ki se nanašajo na stalne naloge oziroma priporočila, izdana v zvezi z epidemijo covid-19.

⁷ Kadar je zapisanih več resorjev, je prvi izmed zapisanih nosilni.

	zakonodajo, s katero se določi posebna izjema glede zbiranja razčlenjenih podatkov glede na posamezne osebne okoliščine z namenom spodbujanja enakega obravnavanja in enakih možnosti ob spoštovanju veljavnih domačih in mednarodnih standardov o varstvu osebnih podatkov.		rešitve, po kateri bi zbiranje osebnih podatkov o osebnih okoliščinah vezali na nujnost osebnega podatka za pridobitev določene pravice ali storitve, nato pa bi bila potrebna še presoja z vidika sorazmernosti, ali je dopustna obdelava osebnih podatkov v dodatne namene ter s tem povezana ocena učinka na varstvo osebnih podatkov.	navedenih podatkov ureja restriktivno - če je podana privolitev posameznika. Glej tudi podrobnejša pojasnila.
6 (2019)	Varuh priporoča, naj pristojni organi omogočijo in zagotovijo sistematično zbiranje razčlenjenih podatkov po zaščitnih osebnih okoliščinah na vseh področjih družbenega življenja z namenom natančne določitve stanja in trendov glede (ne)enakosti v družbi ter da naj vodenje neformalne delovne skupine za rešitev vprašanja zbiranja razčlenjenih podatkov prevzame resorno pristojno ministrstvo v skladu s prvim odstavkom 62. člena ZDU-1, v primeru, če med ministrstvi ni doseženo soglasje pa naj o spornem vprašanju odloči Vlada Republike Slovenije v skladu z drugim odstavkom 62. členom ZDU-1.	MZZ, MP	nerealizirano MZZ: Zasedanje neformalne medresorske delovne skupine za rešitev vprašanja zbiranja razčlenjenih podatkov je potekalo 22.11.2019. Na sestanku so bile obravnavane težave pri zbiranju razčlenjenih podatkov in pa dejstvo, da je poročanje o razčlenjenih podatkih protipravno. Potrebna bi bila sistemska ureditev zbiranja razčlenjenih podatkov, primarno z novelo ZVOP-2. MP: Kot že navedeno v odzivu na priporočilo št. 5 (2019), bi bila široka (na vsej področjih družbenega življenja) izjema glede zbiranja in obdelave osebnih podatkov o osebnih okoliščinah ljudi lahko ustavno sporna. Vprašanje določitve posebne izjeme pa bo proučeno v okviru bodočega Predloga Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2), ki bo predvidoma pripravljen pred koncem leta 2020.	delno realizirano MP: Gl. pojasnilo k priporočilu št. 5 (2019).
7 (2019) enako/ podobno: 15s (2020)	Varuh priporoča, naj Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij v sodelovanju z zavodi za prestajanje	MP	stalna naloga URSIKS si bo tudi v prihodnje na ravni celotnega sistema prizadevala za nadaljnji razvoj programov dejavnosti, da bi lahko čim več zaprtih oseb imelo možnost vključevanja v različne aktivnosti.	stalna naloga Glej pojasnilo k priporočilu št. 15s (2020).

	kazni zapora zagotovi program dejavnosti za vse zapornike, kakor ga je priporočal odbor proti mučenju v letu 2017.		V primerih namestitvev oseb v strožji režim je potrebno prvenstveno slediti namenu, da se te osebe ločijo od ostalih, zato jih ni mogoče v polnem obsegu vključevati v delo in ostale aktivnosti skupaj z ostalimi, mnogokrat jih je potrebno ločevati tudi med seboj. V skladu s priporočilom pa si bomo tudi v prihodnje aktivno prizadevali za razširitev programa dejavnosti za omenjene zaprte osebe. V okviru projekta Razvoj delovnih kompetenc za zaprte osebe smo v okviru izvajanja delovnih terapij v letu 2020 s priporniki v ZPKZ Ljubljana pričeli z izdelovanjem ravnotežnostnih kock. Postopoma bomo poskušali izvedbo tovrstnih delovnih terapij razširiti tudi na druge lokacije.	
9 (2019) enako/ podobno: 7 (2020)	Varuh priporoča, naj Vlada Republike Slovenije in pristojni organi zagotovijo, da bo mladoletnim migrantom zagotovljena nastanitev skupaj z njihovimi starši v ustreznih nadomestnih namestitvenih objektih, njihova namestitvev v centrih za pridržanje pa naj bi bila mogoča le izjemoma.	UOIM	realizirano UOIM: Mladoletnim migrantov, ki v Republiko Slovenijo vstopijo skupaj s svojimi starši, je vedno zagotovljena tudi skupna nastanitev. Nastani se jih v objekte, primerne za nastanitev družin.	realizirano Ni sprememb. Še naprej se izvaja skupna nastanitev staršev in otrok.
10 (2019) enako/ podobno: 39 (2018)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije in Državnemu zboru, naj zagotovita ustrezni dostop do zdravstvenih storitev z zmanjšanjem dolgih čakalnih dob v zdravstvu, kjer je to potrebno.	MZ	stalna naloga Za izboljšanje dostopnosti do zdravstvenih storitev smo v letu 2019 sprejeli več ukrepov tako na primarni kot tudi sekundarni ravni. V okviru Splošnega dogovora za pogodbeno leto 2019 smo povečali število timov v splošni ambulanti za 32 timov ter v otroškem in šolskem dispanzerju za 21 timov. Z Aneksom št. 2 k Splošnemu dogovoru za pogodbeno leto 2019 se je opredelil nov obračunski model za ambulate družinske medicine in pediatrije na primarni ravni in predvidel nov mehanizem za nagrajevanje timov. Širitev mreže na primarni ravni se nadaljuje tudi v letu 2020, in sicer za 29 timov v splošni ambulanti, ter v otroškem in šolskem dispanzerju za 13 timov. Zmanjšala se je tudi zahteva po obremenjenosti zdravnikov družinske medicine, in sicer v letu 2019 na 1895 glavarinskih količnikov, v letu 2020 bo ta obremenjenost še nižja. Prav tako so bili izvedeni ukrepi za znižanje administrativnega dela zdravnikov specialistov družinske medicine. Za zagotovite večje preskrbljenosti z zdravniki družinske medicine je ministrstvo v letu 2019 povečalo število razpisanih specializacij iz družinske medicine in omogočilo možnosti za zaposlovanje tujih zdravnikov. Minister, pristojen za zdravje, je v letu 2019 in tudi v letu 2020 sprejel odredbo o zgornji meji števila ponudb za delo zdravnikov, zdravnikov specialistov in doktorjev dentalne medicine specialistov, ki v Republiki Sloveniji omogoča zaposlitev zdravnikov iz tretjih držav in	stalna naloga Ministrstvo za zdravje bo navedeno pobudo Varuha obravnavalo pri pripravi predloga Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem varovanju.

			priznavanje njihove poklicne kvalifikacije po posebnem zakonu (v letu 2020 je kvota za zdravnike specialiste družinske medicine 70). Ministrstvo skupaj z ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport, obema fakultetama in univerzama išče tudi rešitve za povečanje števila vpisnih mest za študij medicine. V letu 2019 se je zaključil tudi dvoletni projekt »Načrtovanje in upravljanje mreže javne zdravstvene službe«, ki ga je Republika Slovenije izvajala skupaj s podporo Službe Evropske komisije za podporo strukturnim reformam (SRSS) na pobudo ministrstva. Za zmanjšanje nepotrebnih napotitev je omogočena storitev ePosvet, ki pa ni zaživila v skladu s pričakovanji Ministrstva za zdravje. Ugotovljeno je bilo, da so dodatno potrebne še tehnično informacijske izboljšave. V sklopu prioritet Ministrstva za zdravje za leto 2019 je bil julija 2019 izveden pilotni projekta za program ortopedija na Ortopedski kliniki, v Kliničnem centru Ljubljana. Ortopedske storitve namreč spadajo med storitve, kjer čakalna doba, predvsem nedopustna, predstavlja izziv obvladovanja na nacionalni ravni. Na programu ortopedija, tako na prvih pregledih, kot na operacijah je po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje večje število čakajočih pacientov, ki čakajo nad najdaljšo dopustno čakalno dobo. Ugotovljeno je bilo, da na čakalne dobe na področju ortopedije vpliva rast števila vpisov v čakalne vrste za tovrstne zdravstvene storitve (demografski dejavnik), ponudba storitev ter specifične potrebe posameznega pacienta. Na Ortopedski kliniki se je v preteklih letih število vpisov za operacije močno povečalo (6,4%); stroka pričakuje, da se bo v naslednjih 5 letih rast nadaljevala s 3,8%, zaradi staranja prebivalstva in novih indikacij za operacije; z obstoječo ponudbo tej rasti povpraševanja ne bo mogoče zadostiti. V okviru razpoložljivih sredstev se v letu 2020 in 2021 za to področje in področja, kjer so nedopustne čakalne dobe, načrtuje tudi širitev mreže z možnostjo vključitve vseh izvajalcev, ki imajo dovoljenje za izvajanje zdravstvene dejavnosti.	
11 (2019)	Varuh priporočila, naj Vlada Republike Slovenije zagotovi ustrezne, dostopne, cenovno sprejemljive in primerne storitve za starejše in invalide, ki potrebujejo pomoč, da bodo te osebe lahko uveljavljale svojo pravico do samostojnega življenja in vključenosti v svoje skupnosti, tako v mestih kakor	MDDSZ	delno realizirano Na MDDSZ in MZ smo v preteklem letu izvedli več aktivnosti z namenom zagotovitve ustreznih, dostopnih, cenovno sprejemljivih in primer- nih storitev za starejše in invalide. Poleg tega so v okviru izvajanja kohezijske politike v teku projekti v podporo razvoju ustrežnejših storitev za starejše in invalide, ki jih po- drobneje pojasnjujemo v odzivu na priporočilo št. 12 (2019).MZ: Nave- dene cilje zasleduje tudi predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki pri- naša sistemsko prenovu storitev in poenotenje pravic dolgotrajne oskrbe ter hitrejši razvoj storitev v skupnosti. MZ je v sodelovanju z MDDSZ pripravilo in v javno razpravo vložilo predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi in obveznem zavarovanju za dol- gotrajno oskrbo, ki naslavlja potrebe oseb, ki so zaradi posledic bole- zni, starostne oslabelosti, poškodb, invalidnosti, pomanjkanja ali	stalna naloga MDDSZ tudi v prihodnje načrtuje nadaljevanje procesa deinstytuciona- lizacije. Izveden je bil Javni razpis za sofinanciranje vlaganj v infrastrukturo namenjeno izvajanju dnevnih oblik varstva / začasnih namestitev za starejše, v okviru katerega je MDDSZ podprlo 22 projektov oziroma bo vzpostavljenih 16 novih enot za izvajanje dnevnih oblik varstva za sta- rejše in 13 novih enot za izvajanje začasnih namestitev za starejše. Prav tako je bil v letu 2021 objavljen in je trenutno še v teku Javni razpis za sofinanciranje vlaganj v infrastrukturo za vzpostavitev stano- vanjskih skupin za osebe mlajše od 65 let. Namen javnega razpisa je sofinanciranje projektov, ki bodo zagotavljali namestitvene kapacitete za vzpostavitev stanovanjskih skupin za odrasle osebe z motnjami v duševnem razvoju, s težavami v duševnem zdravju, s senzornimi

	tudi na podeželskih območjih.		izgube intelektualnih sposobnosti v daljšem časovnem obdobju, ki ni krajše od treh mesecev, ali trajno, odvisne od pomoči drugih oseb pri opravljanju osnovnih in podpornih dnevnih opravil, s poudarkom, da se dolgotrajna oskrba organizira na način, ki zavarovancem omogoča enako razpoložljivost, dostopnost, dosegljivost in kakovost storitev dolgotrajne oskrbe in dostop do primerljivih storitev tako na domu, kakor v instituciji, ki so v višjem deležu oziroma v celoti financirane iz javnih virov.	motnjami, motnjami v gibanju in z napredovalno kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja. Predvideva se sofinanciranje 25 enot namestitvenih kapacitet v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija (v nadaljevanju: KRVS), pri čemer lahko posamezni prijavitelj dodatno kupi tudi 1 (eno) vozilo na 1 (eno) namestitveno enoto. Nadaljujem z razvojem storitev in programov za starejše kot so pomoč na domu ali socialnovarstveni programi, namenjeni starejšim, katerih cilj je starejšim omogočiti, da čim dalj ostanejo na svojem domu. Gl. tudi podrobnejša pojasnila.
12 (2019)	Varuh priporoča deinstitucionalizacijo opravljanja storitev oskrbe v skladu s priporočili odbora za pravice invalidov.	MDDSZ	delno realizirano Z namenom spodbujanja deinstitucionalizacije se je na MDDSZ v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, 9. prednostna os »Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine« vzpostavila Projektna enota za izvedbo deinstitucionalizacije. MDDSZ bo v sklopu »Projekta za izvedbo deinstitucionalizacije CUDV Črna na Koroškem« in »Projekta Izvedba deinstitucionalizacije Dom na Krasu« zagotovil sofinanciranje infrastrukture za zagotavljanje izvedbe deinstitucionalizacije tj. gradnja oz. pridobitev mreže manjših bivalnih oz. stanovanjskih enot za zagotavljanje nastanitve uporabnikov CUDV Črna na Koroškem in Doma na Krasu. MDDSZ načrtuje do konca finančne perspektive 2014-2020 nameniti sredstva tudi za vzpostavitev stanovanjskih skupin za odrasle osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, z motnjami v duševnem razvoju in osebe, ki zaradi gibalne in senzorne oviranosti ne zmorejo živeti v domačem okolju. Namen ukrepa bo preselitev oseb, mlajših od 65 let z motnjami v duševnem razvoju, s težavami v duševnem zdravju, s senzornimi motnjami, motnjami v gibanju in z napredovalo kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja, iz domov za starejše, v novo vzpostavljene stanovanjske skupine. V okviru novega inštrumenta regionalne politike po ZSRR-2 Dogovor za razvoj regij so v teku naslednji projekti: Posavje: »Mreža socialni storitev in medgeneracijsko sodelovanje«; JV Slovenija: »Vzpostavitev ustreznih pogojev za aktivno udeležbo ranljivih skupin«; Goriška: »Skupnosti center Nova Gorica«; DZ RS je leta 2017 sprejel Zakon o osebni asistenci (ZOA), ki se je začel uporabljati 1. januarja 2019. Čeprav se je osebna asistenca v okviru nevladnih organizacij in preko sofinanciranja javnih razpisov MDDSZ in posameznih občin izvajala že prej, pa je ZOA področje asistencije sistemsko uredila. V okviru Evropskega socialnega sklada iz Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, 9. prednostne osi »Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine«, se izvajata dva projekta, in sicer »razvoj in preizkušanje	delno realizirano Projekt po Zakonu o socialnem vključevanju invalidov še vedno traja. Zakon o osebni asistenci pa se tudi izvaja. Projektna enota za izvedbo DI je pripravila strokovne podlage za izvedbo Javnega razpisa za sofinanciranje vlaganj v infrastrukturo namenjeno izvajanju dnevnih oblik varstva / začasnih namestitev za starejše v okviru katerega je MDDSZ podprlo 22 projektov oziroma bo vzpostavljenih 16 novih enot za izvajanje dnevnih oblik varstva za starejše in 13 novih enot za izvajanje začasnih namestitev za starejše. V teku sta projekta Deinstitucionalizacija CUDV Črna na Koroškem in Doma na Krasu, ki predvidevata preselitev 140 uporabnikov iz institucije v skupnostne oblike bivanja. Projekta sta trenutno v fazi pridobivanja nepremičnin za preselitve in v fazi usposabljanja zaposlenih za izvajanje storitev v skupnosti. Minister je imenoval strokovno delovno skupino za pripravo Strategije deinstitucionalizacije Slovenije. MDDSZ načrtuje nadaljevanje procesa DI tudi v prihodnje in skladno s tem oblikuje tudi svoje Naložbene potrebe za Večletno finančno obdobje oz. naslednjo perspektivo.. V Javni razpravi je Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva, v kateri smo definirali skupnostne storitve in postavili nove kazalnike za razvoj le-teh. Gl. tudi pojasnilo k priporočilu št. 11 (2019).

			storitev socialnega vključevanja invalidov v zahodni in vzhodni kohezijski regiji. Gl. tudi podrobnejša pojasnila.	
2.2	Narodne in etnične skupnost (2020: str. 122, 2019: str. 75, 2018: poglavje <i>Nacionalne in etnične skupnosti</i> , str. 121)			
14 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvu za zunanje zadeve in Vladi Republike Slovenije, naj ob upoštevanju 75. člena ZZZ-1 v letu 2020 storijo vse potrebno za začetek postopka ratifikacije Izbirnega protokola k Mednarodnemu paktu o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, Državnemu zboru pa, naj po predlogu Vlade Republike Slovenije čim prej sprejme zakon o ratifikaciji omenjenega protokola.	MDDSZ, MZZ	nerealizirano Postopek ratifikacije Izbirnega protokola k Mednarodnemu paktu o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah se še ni pričel izvajati.	nerealizirano MDDSZ: V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene.
18 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za javno upravo, naj čim prej pripravi predlog sprememb ZGZH, s katerimi bodo odpravljene pomanjkljivosti zakonske ureditve glede nadzora nad uporabo zastave Republike Slovenije, in Vladi Republike Slovenije predlaga, da predlog sprememb ZGZH pošlje v obravnavo in sprejetje Državnemu zboru.	MJU	delno realizirano Oktobra 2019 je bila na Ministrstvu za javno upravo ustanovljena medresorska delovna skupina za odpravo pomanjkljivosti v zvezi z nadzorom nad izvajanjem določb Zakona o grbu, zastavi, in himni Republike Slovenije ter o slovenski narodni zastavi (v nadaljnjem besedilu: ZGZH) in za pripravo drugih izhodišč/ predlogov v zvezi s pomanjkljivostmi ZGZH, ki se kažejo v praksi. Delovna skupina je z delom zaključila junija 2020 in ugotovila, da obstajajo razhajanja med trenutno veljavnim zakonom in njegovim izvajanjem v praksi, predvsem v zvezi z uporabo slovenske zastave. V nadaljnji fazi je treba preučiti namen materialnih določb zakona, vzroke njihovega različnega izvajanja in splošno družbeno (ne)sprejetosti ZGZH. ZGZH je bil sprejet leta 1994, vse do danes ni bil spremenjen ali dopolnjen. Zaradi pomanjkanja določb o nadzoru, se ZGZH v tem delu ni izvajal.	delno realizirano Na Ministrstvu za javno upravo si bomo v letu 2021 prizadevali za pripravo predloga novele ZGZH, ki bo usklajen s pristojnimi resornimi organi in s strokovno ter širšo splošno javnostjo.
2.3	Zaposleni in brezposelni (2020: str. 154, 2019: poglavje <i>Zaposleni</i> , str. 82, poglavje <i>Brezposelni</i> , str. 87, 2018: poglavje <i>Delovnopravne zadeve</i> , str. 249, poglavje <i>Brezposelnost</i> , str. 259)			
46 (2018)		MDDSZ,	delno realizirano	delno realizirano

	Vlada RS naj zagotovi, da bodo postopki pri vseh nadzornih institucijah potekali v razumnih rokih. Predlagamo primerno kadrovske okrepitve IRSD, kjer je to mogoče, tudi s prerazporeditvami.	MJU	MDDSZ (2018): Na podlagi sklepa Vlade je ministrica za delo v za 2018 Inšpektoratu RS za delo (IRSD) odobrila 5 dodatnih zaposlitev. Glede na navedeno potrebuje IRSD v letu 2019 odobritev 5 dodatnih zaposlitev, da ohranimo kvoto, kot smo jo imeli v letu 2018. Šele odobritev večjega števila zaposlitev od navedenega pa bi pomenila dejansko povečanje števila inšpektorjev. Zaenkrat še ni potrjeno s strani Vlade oz. resornega ministrstva, v kakšni meri bo napovedana kadrovska okrepitev IRSD v letu 2019 realizirana. Z dodatnimi zaposlenimi, ki so nam bile odobreni leta 2018, smo okrepili nadzor delovnih razmerij. Okrepiti pa bi morali še število inšpektorjev za nadzor varnosti in zdravja pri delu, saj se je njihovo število v zadnjih letih na račun delovnih inšpektorjev močno znižalo. Razmisliti bomo morali tudi o okrepitvi socialne inšpekcije. Če želimo z vidika zaposlovanja razmišljati dolgoročno, menimo, da bi bilo smiselno del novih zaposlitev zagotoviti tudi za strokovne pomočnike. Gl. tudi podrobnejša pojasnila. MDDSZ (2019): Vlada in MDDSZ sta za leto 2019 odobrila IRSD deset dodatnih zaposlitev in tako s kadrovskim načrtom določila, da ima lahko IRSD v letu 2019 zaposlenih 121 uslužbencev (v letu 2018: 111). Zaradi dolgotrajnih zaposlitvenih postopkov in odpovednih rokov izbranih kandidatov je imel IRSD na dan 31. 12. 2019 zaposlenih 120 uslužbencev, od tega so bila 104 uradniška delovna mesta in 17 strokovnotehničnih delovnih mest. Gl. tudi podrobnejša pojasnila MJU (2019): 60. člen Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2018 in 2019 med drugim določa, da so neposredni uporabniki proračuna države in posredni uporabniki proračuna države in občin pripravili kadrovski načrt za leti 2018 in 2019 tako, da dovoljeno število zaposlenih ni smelo presegati dovoljenega števila zaposlenih določenega v kadrovskih načrtih za leto 2017. V skladu s četrtem odstavkom 60. člena ZIPRS1819 je Vlada ob predhodnem soglasju MF in MJU odločila, da se dovoljeno število zaposlenih v skupnem kadrovskem načrtu državnih organov v letih 2018 in 2019 poveča za največ en odstotek in za dodatnih 10 zaposlitev na Inšpektoratu RS za delo. Za zmanjšanje kadrovskega primanjkljaja je Vlada s sklepom z dne 11. 4. 2019 odobrila povečanja skupnega kadrovskega načrta za skupaj 91 kvot in od tega 10 za MDDSZ ter s sklepom z dne 11. 7. 2019 še za dodatno eno kvoto od skupaj odobrenih 22 kvot. V letu 2019 je bilo odobrenih skupaj 27 novih zaposlitev. Gl. tudi podrobnejša pojasnila.	MDDSZ: IRSD je imel na dan 31. 12. 2020 zaposlenih 118 uslužbencev. Od leta 2017 se na IRSD izvaja tudi projekt Odpravimo konflikte na delovnem mestu, na katerem je zaposlenih še 6 uslužbencev, katerih zaposlitve pa so v 80 odstotkih sofinancirane iz sredstev EU. Od navedenega števila zaposlenih (118) je bilo poleg glavnega inšpektorja na dan 31. 12. 2020 zaposlenih 89 inšpektorjev. V inšpekciji nadzora delovnih razmerij je delo opravljalo 52 inšpektorice in inšpektorjev, v inšpekciji nadzora varnosti in zdravja pri delu 31 inšpektorice in inšpektorjev, v socialni inšpekciji pa 6 inšpektorice in inšpektorjev. Povprečna starost zaposlenih je bila 48,02 let. MJU: Vlada Republike Slovenije je sprejela Skupni kadrovski načrt (SKN) organov državne uprave za leti 2020 in 2021, ki tako kot v preteklih letih nalaga ministrstvu, da v okviru kvote dovoljenih zaposlitev za ministrstva in organe v sestavi posebno pozornost namenijo ustrezni kadrovski popolnitvi delovnih mest inšpektorjev. Na spletišču državne uprave www.gov.si so bila objavljena oziroma se objavljajo prosta delovna mesta inšpektorjev na IRSD in drugih inšpekcijah. Kljub izvedenim postopkom za zaposlitev inšpektorjev na IRSD, MJU ugotavlja, da je bilo glede na Poročilo Inšpekcijskega sveta za leto 2019 na dan 31.12.2019 v IRSD zaposlenih 92 inšpektorjev, medtem ko jih je bilo glede na Poročilo Inšpekcijskega sveta za leto 2020 na dan 31.12.2020 na IRSD zaposlenih 90 inšpektorjev. Gl. tudi podrobnejša pojasnila.
51 (2018)	Varuh od ministra za javno upravo pričakuje prednostno obravnavo sprememb Zakona o sistemu	MJU	delno realizirano MJU (2018): Aktivnosti glede priprave sprememb Zakona o sistemu plač v javnem sektorju so podrobno predstavljene v odzivnem poročilu Vlade ma letno poročilo Varuha človekovih pravic za l. 2018.	delno realizirano Dodatno pojasnjujemo, da so se v jeseni 2020 in v prvi polovici leta 2021 aktivnosti na področju spremembe Zakona o sistemu plač v javnem sektorju nadaljevale. V nadaljevanju predstavljene aktivnosti se nanašajo na leto 2021.

	plač v javnem sektorju.		MJU (2019): Dodatno pojasnujemo, da sta se vladna in sindikalna stran v Dogovoru o plačah in drugih stroških dela v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 80/18) zavezali, da se v letu 2019 pričnejo usklajevanja sprememb ZSPJS. V tej zvezi je bila na sestanku s sindikati aprila 2019 dogovorjena časovna dinamika z navedbo konkretnih aktivnosti usklajevanj oziroma pogajanj s sindikati javnega sektorja za realizacijo dogovorjenih aktivnosti in ukrepov. Vladna stran je pripravila Izhodišča sprememb sistema plač javnega sektorja, ki so bila predstavljena na seji pogajalske komisije junija 2019 in obravnavana na več sejah pogajalske komisije jeseni 2019. Obe sindikalni pogajalski skupini sta posredovali odzive. Po nastopu mandata nove Vlade v letu 2020 so se pogajanja s sindikati javnega sektorja pričela junija 2020, kjer sta se strani dogovarjali glede poslovnika o vodenju pogajanj in usklajevanj sprememb in dopolnitev Zakona o sistemu plač v javnem sektorju in njegovih podzakonskih predpisov, kolektivnih pogodb ter drugih predpisov in ukrepov, ki določajo politiko plač v javnem sektorju, glede nadaljevanja dela v zvezi z odprtimi zadevami vezanimi na pogajanja in usklajevanja, glede izplačil dodatka za nevarnost in posebne obremenitve v času epidemije in dodatka za delo v rizičnih razmerah v obdobju epidemije, glede regresa za letni dopust za leto 2020 in pripravi dispozicije analize dodatkov. Pogajanja in usklajevanja se bodo nadaljevala jeseni 2020.	Vladna stran je zbiralala mnenja ministrstev z namenom identifikacije problemov obstoječega sistema in predlogov za njihovo odpravo. V februarju 2021 je vladna stran sindikalni strani predstavila Izhodišča za prenovu plačnega sistema v javnem sektorju, ki so vključevala predvsem ključne cilje in druge spremembe plačnega sistema v javnem sektorju ter predvidene aktivnosti v zvezi s pripravo predloga novega zakona. Ministrstvo za javno upravo je, upoštevaje Izhodišča za prenovu plačnega sistema v javnem sektorju, z namenom usklajevanja z reprezentativnimi sindikati javnega sektorja pripravilo predlog besedila členov novega Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju in ga posredovalo v obravnavo Vladi Republike Slovenije. Vlada Republike Slovenije je predlog besedila členov novega zakona obravnavala, vendar odločitve, na podlagi katere bi se začela usklajevanja predloga besedila členov novega zakona s sindikati, (še) ni sprejela. Sindikalna stran se je na predstavljenih Izhodiščah za prenovu plačnega sistema odzvala, pogajanja pa se v zvezi z navedenim v letu 2021 niso nadaljevala. Vzporedno so potekala pogajanja glede odprave varčevalnih ukrepov glede povračila stroškov in drugih prejemkov iz delovnega razmerja javnih uslužbencev, katerih rezultat je bil v maju 2021 podpisan Dogovor o odpravi varčevalnih ukrepov v zvezi s povračili stroškov in drugimi prejemki javnih uslužbencev, zamiku izplačilnega dneva plače pri proračunskih uporabnikih ter regresu za letni dopust za leto 2021 in posledično sklenjeni aneksi h kolektivnim pogodbam dejavnosti in poklicev.
25 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj zakonsko opredeli prekarlost, njene najbolj pojavnne oblike in prepove prekarna razmerja, hkrati pa predpiše tudi sankcije za kršitve te prepovedi.	MDDSZ	delno realizirano Zaradi večstranskih (negativnih) učinkov uporabe atipičnih oblik dela je MDDSZ je pristopilo k sofinanciranju projekta »MAPA: Multidisciplinarna analiza prekarnega dela: pravni, ekonomski, socialni in zdravstveno varstveni vidiki«. Projekt je z izvajalskega vidika že zaključen, kjer so že oblikovani predlogi ukrepov za omejevanje negativnih učinkov prekarlosti z vidika pravnega, ekonomskega, socialnega in zdravstvenega varstva, ki pa jih je treba še dokončno uskladiti med raziskovalci in MDDSZ. V okviru Medresorske delovne skupina za načrtovanje in izvedbo ukrepov proti prekarlosti (MDS) je bila dogovorjena priprava ocene tveganja za vse možne oblike dela ter določitev ukrepov, s katerimi bi se ta tveganja omilila oziroma da se za posamezna področja opredelijo indikatorji, ki bodo stopnjo tveganja prekarlosti znižali. Dne 22.11.2019 je bila imenovana posebna posvetovalna skupina zunanjih strokovnjakov z nalogo, da posreduje dodatne informacije v zvezi s predmetno problematiko, pripravi odziv na osnutek ukrepov predlaganih s strani MDS in identificira dodatne ukrepe. Delo MDS je v zaključni fazi, pri čemer do zaključka zaradi epidemiološkega stanja v državi še ni prišlo.	delno realizirano MDDSZ je v novembru 2020 dodatno pozvalo člane MDS k podaji predlogov za načrtovanje in izvedbo ukrepov proti prekarlosti.

			Gl. tudi podrobnejša pojasnila.	
26 (2019)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, naj zagotovi pripravo in sprejetje pravilnika za vračilo prispevkov in povračilo stroškov uveljavljanja pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja ter določi postopek čezmejnega povračila sredstev v primerih odprave potrdila A1, kot to predvideva deveti odstavek 9. člena ZČmIS.	MDDSZ, MZ	nerealizirano Pravilnik še ni bil sprejet.	nerealizirano MDDSZ: V letu 2020 je potekal intenziven socialni dialog, ki pa se zaradi omejitev v zvezi s covid-19 ni ustrezno zaključil, zato se je MDDSZ odločilo, da bo najprej pristopilo k samemu prenosu Direktive 2018/957/EU v nacionalno zakonodajo, ker je rok za implementacijo te direktive že potekel. Glede sprejema pravilnika za vračilo prispevkov in povračilo stroškov uveljavljanja pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja ter določitve postopka čezmejnega povračila sredstev v primerih odprave potrdila A1 MDDSZ pojasnjuje, da bo v drugi polovici letošnjega leta potekal intenzivni socialni dialog glede sistemskih sprememb zakona o čezmejnem izvajanju storitev, v okviru katerega bo MDDSZ naslovilo tudi vprašanje priprave in sprejema navedenega pravilnika. MZ: Pravilnik še ni bil sprejet.
27 (2019)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, naj preuči možnosti za obravnavo in preprečevanje vseh oblik šikaniranja in trpinčenja na delovnem mestu ter za to pooblasti en organ.	MDDSZ, VLADA	nerealizirano MDDSZ: Organ, ki bi bil pooblaščen za obravnavo in preprečevanje vseh oblik šikaniranja in trpinčenja na delovnem mestu, ni bil ustanovljen.	nerealizirano MDDSZ: V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene.
28 (2019) enako/ podobno: 50 (2018)	Varuh ponovno priporoča Vladi Republike Slovenije, naj za doseganje obrambne varnosti države ter dostojanstva zaposlenih in njihovih družin redno zagotavlja vse potrebne vire za delo v Slovenski vojski (stalna naloga).	MORS, VLADA	stalna naloga MORS: Varovanje dostojanstva zaposlenih v Slovenski vojski se zagotavlja in izvaja v skladu s predpisi. Pravice družinskih članov pripadnikov Slovenske vojske se zagotavljajo v okviru Celostne skrbi, skladno z Zakonom v službi v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/07 in 58/08 – ZSPJS-I) v obsegu dodeljenih finančnih sredstev. Zagotavljanje stabilnega delovnega okolja in dostojanstva zaposlenih ter njihovih družin je opredeljeno z aktom poveljevanja (Standardni operativni postopek – SOP) na način, da se v SV zagotavlja delovno okolje, v katerem se spoštuje dostojanstvo vseh pripadnikov SV in dostojanstvo vseh drugih oseb, s katerimi pripadniki SV prihajajo v stik pri izvrševanju svojih nalog.	stalna naloga Ni dodatnih pojasnil.
32 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj sprejme ukrepe za skrajšanje čakalnih dob za vključitev v programe zaposlitvene rehabilitacije (stalna naloga).	MDDSZ	realizirano Minister, pristojen za invalidsko varstvo je dne 10.8.2020 sprejel novo mrežo – Mrežo izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije za obdobje od 2021 do 2027, ki upošteva tako posebnosti populacije, ki so ji namenjene storitve zaposlitvene rehabilitacije kot tudi potrebe invalidov glede na podatke o številu brezposelnih in brezposelnih invalidov v evidenci brezposelnih oseb po območnih službah Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje ter tudi že regionalno pokritost z izvajalci. Z novo mrežo se posledično pričakuje tudi skrajšanje čakalnih dob za	realizirano Ni dodatnih pojasnil.

			vključitev v storitve zaposlitvene rehabilitacije, ki pa so se pojavljale le v določenih območnih službah Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje.	
34 (2019) enako/ podobno: 52 (2018), 72 (2017), 67 (2016)	Varuh ponovno priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj spremeni 63. člen Zakona o urejanju trga dela tako, da delavec ne bo izgubil pravice do nadomestila za primer brezposelnosti, kadar zaradi delodajalčeve redne odpovedi v nasprotju z določbami Zakona o delovnih razmerjih, ki določajo posebno varstvo delavca pred odpovedjo, za zavarovanje svojih pravic ni zahteval arbitražne odločitve ali sodnega varstva.	MDDSZ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Kot pojasnjeno v preteklih odzivih na priporočila s podobno oziroma isto vsebino, MDDSZ meni, da se mora vsak delavec, ki mu je bila dana odpoved pogodbe o zaposlitvi zaradi pričakovanega prehoda v brezposelnost, zavedati svojega položaja in čimprej pridobiti ustrezne informacije, potrebne za njegovo bodoče aktivno ravnanje ter da navedeno še toliko bolj velja za delavce, ki jim je z zakonom zagotovljeno posebno pravno varstvo pred odpovedjo delovnega razmerja. Ministrstvo ocenjuje, da je v preteklih odzivih podalo razumno in izčrpno argumentacijo, zakaj navedenemu priporočilu ne more slediti, zato se sklicuje na že podana pojasnila (podana v odzivu Vlade na Letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2016 – odziv na priporočilo št. 67, za leto 2017 - odziv na priporočilo št. 72 in za leto 2018 - odziv na priporočilo št. 52). Glede na navedeno ministrstvo priporočilu št. 34 ne more slediti.	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Posebno pravno varstvo delavcev pred odpovedjo je urejeno v ZDR-1. ZUTD neaktivnosti delavcev pri uveljavljanju teh pravic ne sankcionira, ampak ureja pogoje za pridobitev in zavrnitev pravice do denarnega nadomestila in slednje ne priznava delavcem, ki pred pristojnim sodiščem ali arbitražnim organom ne sprožijo spora za ugotovitev kršitve posebnega varstva delavca pred odpovedjo (kar je skladno s ciljem zakona iz tretjega odstavka 3. člena ZUTD, ki je v zagotavljanju varnosti zavarovancev v primerih nastanka brezposelnosti brez njihove krivde ali proti njihovi volji z zagotovitvijo denarnih nadomestil po načelih vzajemnosti in solidarnosti). Delavci so dolžni poskrbeti za učinkovito zaščito svojih pravic, o tem so podučeni tudi v pravnem pouku odpovedi pogodbe o zaposlitvi. Za izpolnitev zakonskih pogojev za pridobitev pravice do denarnega nadomestila ni pogoj, da je takšno uveljavljanje sodnega varstva tudi uspešno, ampak je pogoj, da delavec sodno varstvo uveljavlja. V primeru, če bi ZUTD za omenjene varovane kategorije delavcev ukinil obveznost uveljavljanja sodnega ali arbitražnega varstva zoper delodajalca zaradi nezakonite odpovedi delovnega razmerja, bi se na široko odprle možnosti zlorab pravice do denarnega nadomestila, in sicer z možnostjo dogovarjanja delodajalcev z delavci o nezakonitem prenehanju delovnega razmerja. V tem primeru bi bili delavci upravičeni do denarnega nadomestila kljub nezakonitosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki je ne bi izpodbijali pred sodiščem (s čimer bi bila za nastanek brezposelnosti podana njihova volja).
2.5	Otroci (2020: str. 171, 2019: str. 92, 2018: poglavje <i>Pravice otrok</i> , str. 391)			
88 (2018)	Varuh priporoča, da se za celotno področje izobraževanja sprejmejo zakonske rešitve, ki bodo ustrezno urejale pregled šolskih torb in preizkus prisotnosti drog ali alkohola.	MIZŠ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja MIZŠ (2018): Šolska zakonodaja, razen izjemoma, ne predpisuje načina varnostnih oziroma osebnih pregledov otrok ali njihovih predmetov oziroma bivalnih prostorov. Dejstvo pa je, da so učitelji in vzgojitelji dolžni varovati življenje in zdravje otrok ter mladostnikov; če so pravice otroka ali mladostnika - posredno (npr. vnos prepovedanih substanc) ali neposredno (nasilje) – ogrožene s strani drugega otroka ali mladostnika, mora imeti strokovni delavec pravico in tudi dolžnost, da takšne posege v pravice drugih takoj in učinkovito prepreči oziroma omeji. Menimo, da lahko učitelj oziroma vzgojitelj, v skladu z veljavno zakonodajo, če ugotovi ali sumi, da učenec prinaša v šolo drogo, orožje ali druge podobne predmete, pregleda vsaj otrokove osebne predmete (npr. šolska torba, nahrbtnik, garderobna omarica...), če je tako določeno v pravilih šolskega reda oziroma vzgojnem načrtu šole. Po mnenju Varuha je za pregled osebnih predmetov učenca (torej tudi šolske torbice) potrebna zakonska podlaga in ne zgolj akt šole, Z namenom ureditve tega področja je MIZŠ na Varuha naslovilo zaprosilo po mnenju s konkretnimi vprašanji (september 2017) in predlog po	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ni dodatnih pojasnil.

			skupnem sestanku za razrešitev omenjene tematike. Odgovor Varuha je MIZŠ prejelo konec februarja 2018, v katerem je Varuh predlagal ministrstvu proučitev možnosti za dopolnitev zakonov (s področja osnovnega in srednjega šolstva). Po mnenju MIZŠ je področje potrebno urediti sistemsko in enovito po vertikali izobraževalnega sistema, zato so morebitni posegi v področno zakonodajo predvideni v času, ko se bo spreminjal Zakon o osnovni šoli. Glede prisotnosti dijakov med šolskimi obveznostmi pod vplivom alkohola ali prepovedanih drog je ureditev v okviru šolske zakonodaje naslednja: Šolski predpisi prav tako ne določajo pristojnosti odgovornih oseb šole oziroma strokovnih delavcev šole in načinov za ugotavljanje prisotnosti alkohola ali drugih prepovedanih drog pri dijakih. Tudi ni določeno, da bi slednje bilo v pristojnosti šolske svetovalne službe. Analogno pa bi bilo mogoče uporabiti pravila delovnopravne zakonodaje. Gl. tudi podrobnejša pojasnila. MIZŠ (2019): Odkrivanje in dokazovanje posedovanja oziroma uživanja nevarnih predmetov za zdravje in varnost drugih udeležencev izobraževanja ter zaposlenih, alkohola in drugih opojnih substanc pa lahko srednja šola uredi v svojih internih predpisih o šolskem redu. Srednje šole se lahko v primeru utemeljenega suma zatekajo samo k takšnim načinom odkrivanja in preprečevanja najhujših kršitev šolskega reda (ki lahko predstavljajo tudi kazniva dejanja), ki so še v okviru njihovih zakonskih pristojnosti. V primeru preseganja zakonskega okvira, se lahko za pomoč obrnejo na pristojne organe za odkrivanje in preprečevanje kaznivih dejanj. Osnovna naloga vzgojno-izobraževalnih zavodov je izobraževalni proces in se v pregled šolskih torb in preizkus prisotnosti drog ali alkohola vključi zgolj v primerih, ko je ogroženo zdravje in varnost drugih učencev, dijakov ali strokovnih delavcev. Menimo, da je v obstoječih predpisih dovolj zakonskih podlag za prvo ukrepanje, v vsakem primeru pa mora posamezna šola obvestiti pristojne organe. Gl. tudi podrobnejša pojasnila.	
36 (2019) enako/ podobno: 75 (2017)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, naj čim prej pripravi, Državnemu zboru pa, naj čim prej sprejme zakon, ki bo urejal celostno obravnavo otrok – žrtev in prič kaznivih dejanj v hiši za otroke (barnahus).	MP	delno realizirano MP je osnutek Zakona o zaščiti otrok v kazenskem postopku in njihovi celostni obravnavi v Hiši za otroke posredovalo 4. 6. 2020 v 60-dnevno javno razpravo (portal eDemokracija in spletna stran MP). Dne 2. 7. 2020 je na besedilo zakona v javni razpravi z dopisom še dodatno opozorilo relevantne strokovne institucije. Rok za pripombe se je iztekel 3. 8. 2020 in trenutno na MP preučujemo prejete pripombe. Predvidoma v začetku septembra 2020 namerava MP posredovati predlog zakona v medresorsko usklajevanje. Potrditev besedila zakona na Vladi in posredovanje Državnemu zboru v sprejem je predvideno v oktobru 2020. V okviru priprave in usklajevanja zakona MP ves čas sodeluje s Svetom Evrope v okviru skupnega projekta	realizirano Vlada je 21. 1. 2021 določila besedilo Predloga zakona o zaščiti otrok v kazenskem postopku in njihovi celostni obravnavi v hiši za otroke in ga poslala v obravnavo Državnemu zboru. Državni zbor je zakon sprejel 26. 3. 2021. Zakon je objavljen v Uradnem listu RS št. 54/21.

			Evropske unije in Sveta Evrope »Implementacija modela Barnahus v Sloveniji«.	
43 (2019)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti zaradi izpolnitve obveznosti iz četrtega odstavka 163. člena Družinskega zakonika, na podlagi katerega mora zagotoviti prostorske in kadrovske pogoje za zagotavljanje stikov pod nadzorom, čim prej zagotovi ustrezne dopolnitve Pravilnika o minimalnih tehničnih zadevah za izvajalce socialnovarstvenih storitev (Uradni list RS, št. 67/06) zaradi zagotavljanja primerne prostora za stike mladoletnih oseb pod nadzorom na centrih za socialno delo.	MDDSZ	delno realizirano Na MDDSZ smo v času procesa spremembe organizacijske strukture centrov za socialno delo zagotovili možnost za vzpostavitev dodatnih pogojev za izvajanje stikov pod nadzorom na način, da je vsem centrom za socialno delo, ki so podali vlogo za povečanje prostorskih pogojev za potrebe vzpostavitve prostora za izvajanje stikov pod nadzorom, to odobril. Tudi na podlagi teh vlog je bil delovni skupini, ki pripravlja spremembe Pravilnika o minimalnih tehničnih zahtevah za izvajalce socialnovarstvenih storitev, podan predlog za dopolnitev Pravilnika, da se le-ta pri opredelitvi prostorov za CSD dopolni tudi s prostorom za izvajanje stikov pod nadzorom. Poleg tega je MDDSZ tudi v letu 2019 nadaljeval s kadrovskimi krepitevami centrov za socialno delo (v letu 2017: 62 pripravnikov z zagotovitvijo sredstev financiranja teh zaposlitev tudi v prihodnjih letih, ter dodatnimi 20 zaposlitvami strokovnih delavcev in sodelavcev, v letu 2018: dodatnih 36 zaposlitev na CSD ter zaposlitve novih, območnih direktorjev CSD), in sicer je centrom za socialno delo zagotovil 73 dodatnih zaposlitev strokovnih delavcev in sodelavcev, med katerimi je bilo 16 zaposlitev namenjenih za krepitev centrov za socialno delo zaradi začetka uporabe Družinskega zakonika, v pristojnosti direktorjev centrov za socialno delo pa je, da določijo, kako bodo organizirali delo strokovnih delavcev, odvisno od potreb vsakega posameznega CSD	delno realizirano
2.9	Tujci (2020: str. 203, 2019: str. 128)			
50 (2019)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, naj čim prej stori vse v okviru svojih pristojnosti za zakonodajne spremembe, ki bi pomenile prenos Direktive (EU) 2016/801 v celoti v nacionalni pravni red.	MNZ	delno realizirano MNZ pojasnjuje, da se direktiva prenaša s predlogom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o tujcih (EVA 2018-1711-0004), ki je v zaključni fazi priprave.	realizirano Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje, da je bila Direktiva (EU) 2016/801 v slovenski pravni red med drugim prenesena s sprejemom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o tujcih (Ur.l.RS, št. 57/21), ki je bil dne 12.4.2021 objavljen v Uradnem listu RS. S sprejemom zadevnega zakona je bila direktiva tudi v celoti prenesena v slovenski pravni red.
2.10	Enakost pred zakonom in prepoved diskriminacije (2020: str. 223, 2019: str. 139, 2018: str. 65)			
54 (2019)	Varuh priporoča, naj medresorska delovna skupina za preučitev pravne ureditve spremembe oziroma pravnega priznanja spola v Republiki Sloveniji delo konča že v letu	MDDSZ	delno realizirano Medresorska delovna skupina se je do sedaj srečala na dveh sejah, in sicer dne 6. 11. 2019 in dne 24. 6. 2020. V vmesnem času je bila pripravljena primerjalno pravna analiza ureditev pravnega priznanja spola v drugih državah in analiza situacije v Sloveniji, ki bo posredovana v komentar vsem relevantnim deležnikom. Po prejemu	delno realizirano V mesecu marcu 2021 je medresorska delovna skupina zaključila z delom in pripravila zaključno gradivo MDS »UVELJAVLJANJE PRAVNEGA PRIZNANJA SPOLA (primerjalno pravna analiza in analiza ureditve v Sloveniji)«. Na podlagi predstavljene zakonodaje drugih držav, predlogov vključenih deležnikov in ob upoštevanju trenutno veljavne ureditve področja v

	2020 ter da še v istem letu pristojno ministrstvo pripravi predlog zakona, ki bo urejal pravno priznanje spola.		dopolnitev se bo skupina ponovno sestala z namenom sprejetja ugovoritev, ki bodo podlaga za pravno ureditev področja.	Sloveniji, je medresorska delovna skupina oblikovala tri predloge za ureditev področja.
55 (2019)	Varuh priporoča, naj (po zgledu dobre prakse Ministrstva za pravosodje, ki je začelo pripravljati analizo dostopnosti sodišč že v letu 2017) Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport nemudoma začne z analizo dostopnosti srednjih in osnovnih šol za invalide ter na tej podlagi izdela uresničljiv načrt za zagotovitev dostopnosti teh objektov, v katerem bosta predvidena tudi časovni in finančni načrt izvedbe ukrepov.	MIZŠ	delno realizirano Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je v letošnjem letu že pripravilo vprašalnik o stanju infrastrukture na področju zavodov za vzgojo in izobraževanje (objektov, IKT in druge opreme), zaradi ugotavljanja izpolnjevanja prostorskih normativov, ki zagotavljajo izvajanje sodobnega učnega procesa. Med drugim je predmet vprašalnika tudi dostopnost objektov za gibalno ovirane osebe. Za področje vrtcev, osnovnih šol, podružničnih šol, osnovnih šol s prilagojenim programom, glasbenih šol in ČŠOD-jev je v teku poziv k izpolnitvi vprašalnika, za področje srednjih šol, dijaških domov, visokošolskih in javnih raziskovanih zavodov pa so podatki že pridobljeni in je analiza stanja infrastrukture v teku. Na podlagi prejetih vprašalnikov se izdela analiza stanja in ocena potreb. Za področje srednjega šolstva bo pripravljen finančni in časovni načrt, realizacija pa bo odvisna od zagotovitve proračunskih sredstev MIZŠ v naslednjih letih. Na področju predšolske vzgoje in osnovnega šolstva je zagotovitev dostopnosti teh objektov v pristojnosti lokalnih skupnosti.	realizirano Po zadnjih podatkih ima 26% objektov vseh objektov srednjih šol v Sloveniji zagotovljene vse pogoje za gibalno ovirane osebe. Stanje prostorske dostopnosti srednjih šol se postopoma izboljšuje, saj so pri vseh novogradnjah in obnovah skladno z zadnjo veljavno zakonodajo zagotovljeni pogoji za gibalno ovirane osebe. Poleg tega se tudi v določenih primerih, ko objekt omogoča posamezni ukrep, pristopi k reševanju samo dostopnosti za gibalno ovirane osebe, tako da se zagotovijo pogoji prostorske dostopnosti (npr. vgradnja dvigala, nakup elektromotornega vozička,...). Na ministrstvu se je v sklopu širše analize srednjih šol obravnavalo tudi izpolnjevanje pogojev za gibalno ovirane osebe. Prav tako se v vsakoletnem pozivu za investicijsko vzdrževalna dela, del sredstev namenjen tudi za vzpostavitev oz. izboljšanje pogojev prostorske dostopnosti. Še dodatno se je v posameznih objektih v zadnjih desetih letih zagotovilo sredstva za zagotovitev pogojev za gibalno ovirane osebe. Na podlagi izdelane analize in ugotovljenega stanja je v Načrtu za okrevanje in odpornost načrtovana izvedba investicijskih projektov z namenom zagotavljanja ustreznih prostorskih pogojev za gibalno ovirane osebe in s tem izvajanje sodobnih dejavnosti otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami. Na področju predšolske vzgoje in osnovnega šolstva je zagotovitev dostopnosti teh objektov v pristojnosti lokalnih skupnosti.
56 (2019) enako/ podobno: 5 (2018), 6 (2018)	Ob upoštevanju dolgotrajnosti reševanja dostopnosti Gimnazije Bežigrad in dejstva, da v širši slovenski osrednji in zahodni regiji nobena gimnazija, ki izvaja program mednarodne mature, ni fizično dostopna za invalide, Varuh priporoča MIZŠ, naj v proračunu nemudoma zagotovi sredstva za izvedbo odprave grajenih ovir na Gimnaziji Bežigrad.	MIZŠ	delno realizirano Na MIZŠ se problematike zagotavljanja dostopnosti za gibalno ovirane močno zavedamo in načrtujemo ureditev problematike v sklopu zagotovitve dodatnih prostorov za Mednarodno šolo Gimnazije Bežigrad. Proračunska sredstva za izvedbo investicije smo načrtovali ob pripravi proračuna za leti 2020 in 2021, vendar pa je bil obseg zagotovljenih sredstev za financiranje investicij v srednje šolstvo za leti 2020 in 2021 glede na stanje v prejšnjih letih močno skrčen, naknadno pa so bila sredstva zmanjšana še zaradi zagotavljanja sredstev za COVID-19 ukrepe v marcu 2020. Iz integralnih sredstev proračuna je tako možno financiranje šele po letu 2022. Investicijo v izgradnjo dodatnih prostorov za Mednarodno šolo Gimnazije Bežigrad, ki bo zajemala tudi zagotovitev dostopa za gibalno ovirane na območju Gimnazije (npr. izgradnja dvigala z dostopom v vse etaže) si na MIZŠ prizadevamo uvrstiti v proračun tudi s pomočjo financiranja iz EU skladov, investicija pa je s sklepom Vlade uvrščena	delno realizirano Na podlagi izdelane analize in ugotovljenega stanja je v Načrtu za okrevanje in odpornost načrtovana izvedba investicijskih projektov z namenom zagotavljanja ustreznih prostorskih pogojev za gibalno ovirane osebe in s tem izvajanje sodobnih dejavnosti otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami. Investicijo v izgradnjo dodatnih prostorov za Mednarodno šolo Gimnazije Bežigrad, ki bo zajemala tudi zagotovitev dostopa za gibalno ovirane na območju Gimnazije (npr. izgradnja dvigala z dostopom v vse etaže) si na MIZŠ prizadevamo uvrstiti v proračun tudi s pomočjo financiranja iz EU skladov, investicija pa je s sklepom Vlade uvrščena

			tudi na seznam pomembnih investicij za zagon gospodarstva po epidemiji.	
2.11	Varstvo dostojanstva, osebnostnih pravic ter varnosti in zasebnosti (2020: str. 234, 2019: str. 144, 2018: str. 91)			
61 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje, Ministrstvu za zunanje zadeve in Vladi Republike Slovenije, naj ob upoštevanju 75. člena ZZZ-1 v letu 2020 storijo vse potrebno za začetek postopka ratifikacije Protokola o spremembi Konvencije Sveta Evrope o varstvu posameznikov glede na avtomatsko obdelavo osebnih podatkov, Državnemu zboru pa, naj po predlogu Vlade Republike Slovenije čim prej sprejme zakon o ratifikaciji omenjenega protokola.	MP, MZZ	delno realizirano MP: S sprejetjem Predloga Zakona o varstvu osebnih podatkov na področju obravnavanja kaznivih dejanj (EVA 2020-2030-0006) s strani Vlade dne 10. 9. 2020 je spremenjena Konvencija št. 108 že delno v postopku implementacije, treba pa je še sprejeti novi Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) – to bo omogočalo, da se lahko z zakonom ratificira prenovljena Konvencija št. 108 (njen Protokol).	delno realizirano MP: Ni dodatnih pojasnil.
2.14	Omejitve osebne svobode (2020: str. 275, 2019: str. 160, 2018: str. 169)			
17 (2014) enako/ podobno: 20 (2013)	Varuh znova spodbuja prizadevanja UIKS in MP za odpravo prenatrpanosti v nekaterih ZPKZ, hkrati pa tudi večjo uporabo že uzakonjenih možnosti na tem področju za nadomestitve kazni zapora.	MP	nerealizirano URSIKS je v preteklosti sprejel dva organizacijska ukrepa, in sicer redno premeščanje obsojencev v odprte oddelke, kjer in kolikor varnostna ocena to dovoljuje in dnevno premeščanje zaprtih oseb iz bolj zasedenih zavodov v manj zasedene. Oba ukrepa sta zelo omejena in trenutno zaradi naraščanja števila pripornikov tujcev, vsaj kar zadeva premeščanje po zavodih, izčrpana.	nerealizirano Priporočilo bo mogoče uresničiti, ko bo končan projekt novogradnje zapora v Ljubljani. Investicijo za izgradnjo novega zapora je kot pomembno investicijo določila Vlada, saj je izpolnila kriterije, ki jih določa Interventni zakon za odpravo ovir pri izvedbi pomembnih investicij za zagon gospodarstva. Investicija je načrtovana že daljše obdobje. Glede na to, da je leto 2020 zaznamovala epidemija koronavirusne bolezni covid-19 je URSIKS v času epidemije sprejela številne ukrepe za preprečitev in zaježitev okužb z virusom SARS-CoV-2. Na podlagi Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19, so se tako sprejeli ukrepi za sproščanje prezasedenosti zaporov, ki so bili v tistem obdobju v večini prezasedeni: prekinitve zaporne kazni, predčasni odpust s prestajanja kazni zapora, sodišča obsojencev začasno niso pozivala na nastop kazni. S temi ukrepi smo lahko učinkoviteje, v skladu z varnostnimi standardi in po vnaprej skrbno pretehtanih strokovnih odločitvah zasledoval cilj preprečitve širjenja bolezni COVID-19. Podobne ukrepe za zmanjšanje prezasedenosti zaporov so v času epidemije sprejele tudi nekatere druge države članice Sveta Evrope.
30 (2015)		MDDSZ	delno realizirano	realizirano

	Vladi RS priporočamo sprejem ukrepov za boljšo zagotovitev spoštovanja največje koristi mladoletnih tujcev z boljšimi možnostmi njihovega nameščanja v primerne ustanove za namestitve mladoletnih oseb, ne pa v Center za tujce.		MDDSZ aktivno sodeluje v medresorski delovni skupini za vzpostavitev sistemske oblike nastanitve mladoletnih tujcev brez spremstva, katere namen je tudi vzpostavitev sistemske oblike nastanitve. Vlada je v juniju 2020 sprejela sklep, da Republika Slovenija na podlagi delitve bremen med državami članicami Evropske unije iz Grčije sprejme štiri mladoletne prosilce za mednarodno zaščito brez spremstva, mlajše od 10 let, ki izpolnjujejo pogoje za priznanje mednarodne zaščite skladno z Zakonom o mednarodni zaščiti. V okviru tega sklepa je bilo MDDSZ naloženo: 1) da Uradu Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov pomaga zagotoviti ustrezno nastanitev, oskrbo in obravnavo v drugi ustrezni ustanovi v Republiki Sloveniji izven azilnega doma. 2) da pomaga zagotovi strokovne delavce in strokovne sodelavce za oskrbo in strokovno obravnavo mladoletnikov brez spremstva. MDDSZ je do konca avgusta pri pristojnem CSD že zagotovil večino potrebnih strokovnih delavcev in sodelavcev, do sama relokacija otrok pa še ni bila realizirana.	Vlade Republike Slovenije je s sklepom, številka: 21400-2/2020/5 z dne 11.6.2020, odločila, da da se v Republiko Slovenijo iz Grčije relo- cira štiri mladoletne prosilce za mednarodno zaščito, mlajše od 10 let, pri čemer je bilo MDDSZ naloženo, da zagotovi strokovne delavce in strokovne sodelavce za oskrbo in strokovno obravnavo navedenih mladoletnikov. Na podlagi navedenega sklepa je Center za socialno delo Ljubljana izvedel postopke za zasedbo šestih delovnih mest in je v mesecu avgustu 2020 s 4 osebami dejansko tudi sklenil delovna razmerja. Zaposlene osebe so bile razporejene na delovna področja s ciljem seznanitve z vsebinami, in učenjem dodatnih strokovnih znanj, ki so potrebna pri opravljanju dela v kriznem centru in pri delu z mladoletniki, varstvo otrok in družine ter skrbništvu (predvsem področje azilne obravnave in zakonitih zastopnikov). Zaposlene osebe so bile deležne tudi usposabljanj iz predmetnega področja. Do konca leta 2020 iz Grčije v Republiko Slovenijo ni bil relociran noben mladoletnik.
23 (2016) enako/ podobno:	Varuh priporoča, da Vlada RS oziroma pristojno ministrstvo po opravljeni evalvaciji projekta čim prej pripravi sistemske rešitve za ustrezno nastanitev mladoletnikov brez spremstva v naši državi.	UOIM, MNZ	delno realizirano UOIM: V zvezi z nastanitvijo mladoletnikov brez spremstva in zgoraj navedenima priporočiloma želimo pojasniti, da je bila dne 27.11.2017 s sklepom št. 007-343/2017 (54-01) ustanovljena Medresorska delovna skupina za vzpostavitev sistemske oblike nastanitve in obravnave mladoletnikov brez spremstva kot ločene enote za celovito obravnavo glede na njihovo starost. Omenjena medresorska delovna skupina je pripravila predlog sistemske oblike nastanitve in obravnave, ki je v medresorskem usklajevanju. Mladoletniki brez spremstva, ki imajo status prosilca za mednarodno zaščito ali status mednarodne zaščite so na podlagi sklepov Vlade nastanjeni v Srednji gozdarski in lesarski šoli v Postojni. Trenutna kapaciteta v omenjeni srednji šoli je 22 oseb, mladoletnikom brez spremstva je nudena 24 urna oskrba. V kolikor je kapaciteta presežna, se mladoletnike nastanjuje tudi v Izpostavo azilnega doma v Logatec.	delno realizirano UOIM: Ni dodatnih pojasnil, usklajevanje še poteka. Konec leta bo predvidoma sprejeta sistemska rešitev.
32 (2018)	MNZ priporočamo, naj sprejme ukrepe za doslednejše dokumentiranje vseh okoliščin policijskih postopkov s tujci (vključno z njihovimi izjavami), zagotovi, da izvajanje sporazumov o vračanju ne bo spodbujalo k sprejemanju spornih odločitev glede vrnitve, in sprejme ukrepe za	MNZ	stalna naloga MNZ (2018): MNZ in Policija sta Varuhu, na podlagi njegovih opozoril glede domnevnih nepravilnosti v policijskih postopkih s tujci, sproti posredovala pojasnila, v katerih je podrobno opisano stanje na področju nedovoljenih migracij in lastne ugotovitve ministrstva, ki temeljijo na celoviti oceni vseh pomembnih okoliščin, preverljivih dejstvih in statističnih pokazateljih. Hkrati je bilo pojasnjeno, da ministrstvo samo domnevnih nepravilnosti ne zaznava in da policisti postopke s tujci izvajajo skladno z nacionalnim in evropskim pravnim redom, ki ureja obravnavano področje. V okviru sistemskih nadzorov nad delom policistov namreč ni bilo zaznanih nepravilnosti in morebitnih spornih posegov policistov v človekove pravice posameznikov. Ministrstvo bo tudi v bodoče zagotavljalo dosledno evidentiranje vseh okoliščin	stalna naloga Policisti v postopkih dosledno ugotavljajo okoliščine postopkov s tujci in jih evidentirajo v skladu s standardi policijskih postopkov. Tujci so na ustrezen način obveščeni o postopkih mednarodne zaščite. Policija je skupaj z UNHCR pripravila brošuro o postopkih mednarodne zaščite, preko katere se lahko tujci seznanijo s postopki. Policija pripravlja spremembe aplikacij za obravnavo migrantov, ki bodo omogočale celovite postopke z migranti in ustrezno dokumentacijo postopkov.

	ustrezno obveščanje tujcev o postopkih mednarodne zaščite in njihovem položaju v okviru postopka vračanja.		policijskih postopkov s tujci, ustrezno izvajanje sporazumov o vračanju in ustrezno informiranost tujcev o postopkih mednarodne zaščite. MNZ (2019): Ministrstvo in Policija še vedno zagotavljata dosledno evidentiranje vseh okoliščin policijskih postopkov s tujci, ustrezno izvajanje sporazumov o vračanju in ustrezno informiranost tujcev o postopkih mednarodne zaščite.	
71 (2019)	Varuh URSIKS priporoča, naj zagotovi obveščenost zaprtih oseb z rednim dnevnim dostopom do aktualnih novic o življenju in dogajanju zunaj zavoda (stalna naloga).	MP	stalna naloga Tudi v prihodnje si bomo na ravni celotnega sistema prizadevali za zagotavljanje obveščenosti zaprtih oseb z rednim dnevnim dostopom do aktualnih novic o življenju in dogajanju zunaj zavoda. V vseh zavodih je že sedaj na razpolago dnevno časopisje.	stalna naloga Ni dodatnih pojasnil, priporočilo se izvršuje.
72 (2019) enako/ podobno: 14 (2017)	Varuh Ministrstvu za pravosodje priporoča, da v sodelovanju z drugimi odgovornimi sprejme potrebne ukrepe, vključno z zmanjšanjem kadrovskega primanjkljaja, da se zmanjša število odpovedi spremstev zaprtih oseb v zunanje ustanove.	MP, MJU	nerealizirano MP: MP je pripravilo predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku, ki bo letos jeseni obravnavan na seji Vlade. URSIKS je skupaj z MP v letu 2020 vzpostavila videokonferenčni sistem s sodišči v ZPKZ Koper, ZPKZ Ljubljana in ZPKZ Dob, v teku so aktivnosti za nakup videokonferenčnih sistemov tudi na drugih lokacijah (ZPMZKZ Celje, ZPKZ Maribor, ZPKZ Ig, Enota za forenziko, Oddelek Novo Mesto, Oddelek Murska Sobota, Oddelek Nova Gorica). Ocenjujemo, da bodo ti ukrepi skupaj s prizadevanji za odpravo težav na področju kadrovskega primanjkljaja (glejte odziv k priporočilu št. 29 (2019)) pripomogli k zmanjšanju števila odpovedi spremstev na sodišča ter razbremenitvi pravosodnih policistov. MJU: V zvezi s priporočili Varuha glede kadrovskega primanjkljaja pojasnjujemo, da 60. člen Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2018 in 2019 (ZIPRS1819, Uradni list RS, št. 71/2017, 13/18-ZJF-H, št. 83/18 in 19/19), med drugim določa, da so neposredni uporabniki proračuna države in posredni uporabniki proračuna države in občin pripravili kadrovski načrt za leti 2018 in 2019 tako, da dovoljeno število zaposlenih ni smelo presežati dovoljenega števila zaposlenih določenega v kadrovskih načrtih za leto 2017. V skladu s četrtem odstavkom 60. člena ZIPRS1819 je Vlada ob predhodnem soglasju MF in MJU odločila, da se dovoljeno število zaposlenih v skupnem kadrovskem načrtu državnih organov v letih 2018 in 2019 poveča za največ en odstotek. Za zmanjšanje kadrovskega primanjkljaja je Vlada s sklepom številka 10002-7/2019/14 z dne 11. 4. 2019 odobrila povečanja skupnega kadrovskega načrta za skupaj 91 kvot in od tega MP za 60 (od tega 30 za potrebe Uprave RS za probacijo in 30 za potrebe Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij).	delno realizirano MP: Skupno število izvedenih spremstev zunaj zavoda, se je v letu 2020 glede na prejšnje leto zmanjšalo za 1.101 spremstev. V letu 2020, smo tako prvič po letu 2014 beležili zmanjšanje števila odpovedi spremstev predvsem zaradi omejitev pri delovanju sodišč v času epidemije novega koronavirusa. Število odpovedi spremstev se je iz 707 v letu 2019 zmanjšalo na 389. Prav tako je bil v letu 2020 narejen velik napredek, saj smo uspeli z videokonferenčnimi sistemi opremiti vse lokacije (razen odprtih oddelkov, za katere se je ocenilo, da teh sistemov ne potrebujejo). Povečanje števila videokonferenčnih sistemov se je tak pokazalo kot zelo dobra naložba, saj se je število obravnav, ki so potekale na tak način povečalo iz 9 primerov v letu 2019 na 71 primerov v letu 2020. MJU: V zvezi s priporočili Varuha glede kadrovskega primanjkljaja dodatno pojasnjujemo, da 60. člen Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2020 in 2021 (ZIPRS2021, (Uradni list RS, št. 75/19) določa, da neposredni uporabniki proračuna države in posredni uporabniki proračuna države in občin pripravijo kadrovski načrt za leti 2020 in 2021 tako, da dovoljeno število zaposlenih ne sme presežati dovoljenega števila zaposlenih določenega v kadrovskih načrtih za leto 2019. V skladu s četrtem odstavkom 60. člena ZIPRS2021 je vlada, ob predhodnem soglasju Ministrstva za finance odločila, da se zaradi utemeljenih razlogov dovoljeno število zaposlenih v SKN v letih 2020 in 2021 poveča skupno za največ 0,5 odstotka. Za zmanjšanje kadrovskega primanjkljaja je Vlada s sklepom številka 10002-5/2020/4 odobrila povečanja skupnega kadrovskega načrta, in sicer MP za 7 in Upravi RS za izvrševanje kazenskih sankcij za 4. Prav tako je Vlada z istim sklepom v četrti točki določila, da v primeru, če Policija in Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij presežata dovoljeno število zaposlenih zaradi zaposlitve kandidata za policista

				ali kandidata za pravosodnega policista, morata število zaposlitev uskladiti s sprejetim kadrovskim načrtom do 31. 12. 2023.
73 (2019) enako/ podobno: 21 (2018), 13 (2017), 14 (2016), 15 (2016), 19 (2015)	Varuh Ministrstvu za pravosodje priporoča, naj sprejme vse potrebne ukrepe, da bosta vsem zaprtim osebam, ki zaradi starosti, bolezni, invalidnosti ali druge oviranosti potrebujejo dodatno pomoč, zagotovljeni primerna nastanitev v prilagojenih prostorih (v okviru zaporskega sistema ali zunaj njega) in pomoč pri vsakodnevni negi in drugi potrebni oskrbi.	MP	delno realizirano Večina ugotovljenih pomanjkljivosti v zvezi z opremljenostjo prostorov je odpravljena. Vsi zavodi za prestajanje kazni zapora so bili v letu 2018 opremljeni z novimi bolniškimi posteljami s trapezi, sproti uresničujemo tudi ostale zahteve za ustrezno opremljenost v bolniških sobah oz sobah, kjer so nastanjene zaprte osebe, ki potrebujejo pomoč pri vsakodnevni negi. Pomanjkljivosti, za katerih odpravo so potrebni večji finančni viri, bo URSIKS tudi v prihodnje odpravljala glede na razpoložljiva sredstva, upošteva tudi izgradnjo nove lokacije ZPKZ Ljubljana v Dobrunjah za moške in dograditev ZPKZ Ig za ženske. Osebam, ki potrebujejo pomoč, dodatno nego nudi negovalni kader zaposlen v URSIKS ter zunanji negovalci po pogodbi. Dogovor z MDDSZ iz leta 2019 o pomoči URSIKS pri nameščanju zaprtih oseb v institucionalno oskrbo, ker brez tuje pomoči niso sposobni opravljati vsaj ene od osnovnih življenjskih potreb, se v praksi ne izvaja.	realizirano V letu 2021 smo v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob dodatno uredili nove prostore v I. oddelku, kjer bodo lahko nastanjene zaprte osebe, ki zaradi starosti, bolezni, invalidnosti ali druge oviranosti potrebujejo prilagojene prostore. Prav tako se poleg že vgrajene dvizne ploščadi v tem oddelku načrtuje še montaža dodatnega dvigala, namenjenega tem zaprtim osebam.
74 (2019) enako/ podobno: 15 (2016)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti zagotovi socialno-varstvene storitve pri odpravljanju socialnih stisk in težav obsojencev, vključno z institucionalnim varstvom, če je to potrebno, da se zagotovita njihovo dostojno bivanje in oskrba.	MDDSZ, MP	nerealizirano MDDSZ: V preteklih letih smo v medresorskem sodelovanju in usklajevanju iskali različne možnosti za izvajanje namestitvev oseb v primerih prekinitve kazni zapora ali po prestani kazni, vse od priprave protokolov, dogovorov ter oblikovanju posebne skupine, ki naj bi pripomogla k nemotenemu nameščanju oseb v socialno varstvene zavode. Pri vseh omenjenih predlogih so se pojavile posamezne težave, zato smo na medresorskem sestanku (MZ, MP in MDDSZ), ki je potekal dne 23.1.2020 z namenom usklajevanja naložbenih potreb za naslednje finančno obdobje 2021-2027 črpanja EU sredstev, izpostavili potrebo, da se tudi ta ciljna skupina vključi v dolgotrajno oskrbo, za izvajanje pa kot partnerja predvidi tudi Upravo za izvajanje kazenskih sankcij. Dodajamo še, da bo delovna skupina, ki je bila oblikovana za vzpostavitev specializiranih enot in jo podrobneje navajamo v odzivu na priporočilo št. 76, v septembru 2020 proučila in dorekla glede možnosti primernih namestitvev in oskrbe obsojencev oziroma ali bodo obsojenci ena od ciljnih skupin za katere bi bila rešitev namestitvev v okviru socialno varstvenih storitev. MP: Sistemska rešitev glede nameščanja zaprtih oseb v institucionalno varstvo še vedno ni dogovorjena. MDDSZ je 6. 6. 2019 predlagalo, da strokovni delavci v zaporu ocenijo ali gre za primer urgentne namestitve in o posameznem primeru obvestijo MDDSZ, ki se bo neposredno povezalo z izvajalcem domskega varstva, ta pa bo opravil strokovno oceno posameznikovih potreb in sprejel nadaljnje potrebne ukrepe. Na tej podlagi je URSIKS v letu 2020 obvestila MDDSZ o 2 primerih potrebne urgentne namestitve, vendar se je MDDSZ	nerealizirano MDDSZ: V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene.

			opredelilo kot nepristojno, ocena potreb s strani izvajalcev domskega varstva pa ni bila izvedena.	
76 (2019)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti zagotovi, da delovna skupina za vzpostavitev specializirane enote za obravnavo oseb z najtežjimi oblikami motenj v duševnem zdravju nadaljuje z delom in čim prej opravi svoje naloge.	MDDSZ	delno realizirano Pojasnjujemo, da na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti že pričenjamo z aktivnostmi za nadaljevanje dela delovne skupine za vzpostavitev specializirane enote za obravnavo oseb z najtežjimi oblikami motenj v duševnem zdravju, ki je v letu 2019 zastalo zaradi kadrovskih sprememb na ministrstvu, v zadnjih mesecih pa smo se prioriteto ukvarjali z reševanjem posledic epidemije COVID-19, tudi na področju duševnega zdravja. Načrtujemo nadaljevanje dela delovne skupine. Srečanje članov delovne skupine predvidamo v septembru 2020. Prizadevali si bomo, da delovna skupina aktivno nadaljuje z delom in ga zaključi v najkrajšem možnem času, ob upoštevanju teže odgovornosti, saj gre za strokovno izjemno zahtevno področje, ki tudi v tujini ni urejeno enotno, vsaka članica EU ima svoj sistem.	delno realizirano MDDSZ si še naprej prizadeva da bi delovna skupina zaključila s svojim delom v najkrajšem možnem času. Delovna skupina vse od septembra 2020 aktivno nadaljuje s svojim delom in se redno srečuje, delo članov delovne skupine pa kontinuirano poteka tudi v manjših skupinah (v podskupinah), v kateri sodelujejo člani delovne skupine glede na temo obravnavanih vsebin v podskupinah. Delovna skupina pri nekaterih vsebinskih sklopih intenzivno sodelujejo tudi z zunanjimi strokovnjaki.
77 (2019) enako/ podobno: 27 (2018)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za zdravje v sodelovanju z Ministrstvom za pravosodje čim prej izdela in objavi seznam izvajalcev varnostnega ukrepa obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti za območje celotne države.	MZ, MP	delno realizirano MZ: Ministrstvo je ponovilo poziv zdravstvenim zavodom, naj izrazijo svoj interes za izvajanje varnostnega ukrepa obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti. Poleg UKC Maribor smo prejeli tudi nepopolni vlogi Univerzitetne psihiatrične klinike Ljubljana in Psihiatrične bolnišnice Vojnik. V skladu s tretjim odstavkom 148. člena ZIKS, minister, pristojen za zdravje, v soglasju z ministrom, pristojnim za pravosodje odloča o izpolnjevanju pogojev za izvrševanje varnostnih ukrepov obveznega psihiatričnega zdravljenja na predlog zainteresiranega zdravstvenega zavoda. Ker se zdravstveni zavodi niso ustrezno odzvali na več pozivov ministrstva, smo posredovali nepopolni vlogi predsedniku strokovne komisije za ocenjevanje pogojev za izvajanje varnostnih ukrepov obveznega psihiatričnega zdravljenja in ga zaprosili za njegovo posredovanje pri pozivanju zdravstvenih zavodov, naj izrazijo interes za izvajanje varnostnega ukrepa obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti. Odziv še čakamo. MP: Na sestanku, ki je bil 23. 7. 2019 na MZ, udeležila pa se ga je tudi predstavnica MP, je bil sprejet sklep, da bo MZ poskusilo z osebnim stikom spodbuditi izvajalce zdravstvenega varstva, da bodo izrazili interes za izvajanje varnostnega ukrepa obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti. Posebna pozornost bo namenjena tistim, ki ta ukrep že izvajajo.	nerealizirano MZ: 27. 8. 2020 je bil na Ministrstvu za zdravje izveden sestanek s predsednikom strokovne komisije, ki je bila imenovana na podlagi tretjega odstavka 151. člena ZIKS-1 konec leta 2013. Dogovorjeno je bilo, da se posreduje pri Univerzitetni psihiatrični kliniki Ljubljana glede njenega odziva na poziv Ministrstva za zdravje, naj dopolnijo svojo vlogo za izvajanje varnostnega ukrepa obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti.
78 (2019)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti skupaj z Ministrstvom za zdravje zagotovi dodatne spodbude in razvoj	MDDSZ, MZ	delno realizirano MDDSZ: MDDSZ je v okviru Operativnega programa evropske kohezijske politike v obdobju 2014 - 2020, prednostne osi 9 »Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine«, prednostne naložbe 9.3 »Vlaganje v zdravstveno in socialno infrastrukturo, ki prispeva k razvoju na nacionalni regionalni in lokalni ravni, zmanjšanje neenakosti glede zdravstvenega stanja, spodbujanje socialnega vključevanja z	stalna naloga MDDSZ: Izveden je bil Javni razpis za sofinanciranje vlaganj v infrastrukturo namenjeno izvajanju dnevnih oblik varstva / začasnih namestitev za starejše v okviru katerega je MDDSZ podprlo 22 projektov oziroma bo vzpostavljenih 16 novih enot za izvajanje dnevnih oblik varstva za starejše in 13 novih enot za izvajanje začasnih namestitev za starejše.

	skupnostnih storitev, da bi se pritisk na institucionalne oblike obravnave postopno zmanjšal.		lažjim dostopom do socialnih, kulturnih in rekreacijskih storitev in prehod z institucionalnih storitev na storitve v okviru lokalnih skupnosti» in specifičnega cilja 9.3.1 »Izboljšanje kakovosti skupnostnih storitev oskrbe« objavilo Javni razpis za sofinanciranje vlaganj v infrastrukturo namenjeno izvajanju dnevnih oblik varstva/začasnih namestitev za starejše. Prijavitelji izbrani na Javnem razpisu bodo vzpostavili enote za zagotavljanje dnevnih oblik varstva oziroma za zagotavljanje začasnih namestitev, za osebe starejše od 65, ki zaradi starosti ali drugih razlogov, ki spremljajo starost, niso sposobni za popolnoma samostojno življenje in potrebujejo manjši obseg neposredne osebne pomoči in osebe z zmernimi starostnimi in zdravstvenimi težavami, ki potrebujejo večji obseg neposredne osebne pomoči. Predvideva se sofinanciranje 30 projektov. V skladu z 2. ciljem Resolucije o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013-2020 si je Republika Slovenija zadala, da bo okrepila skupnostne oblike socialnega varstva, s čimer se bo povečalo število uporabnikov skupnostnih storitev, ki podpirajo bivanje v domačem okolju. Z vzpostavitvijo novih enot bo izboljšana razpoložljivost in pestrost storitev in programov socialnega varstva, hkrati pa bo zagotovljena tudi njihova dostopnost oziroma dosegljivost. Obe storitvi (dnevno varstvo in začasna namestitve) omogočata in podaljšujeta bivanje v lastnem okolju ter omogočata in preprečujeta socialno izključenost starih nad 65 let, predstavljata dodatni spodbude in hkrati razvoj skupnostnih storitev ter s tem posledično zmanjšujeta pritisk na institucionalne oblike obravnave. MDDSZ načrtuje do konca finančne perspektive 2014-2020 nameniti sredstva tudi za vzpostavitev stanovanjskih skupin za odrasle osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, z motnjami v duševnem razvoju in osebe, ki zaradi gibalne in senzorne oviranosti ne zmorejo živeti v domačem okolju. Namen ukrepa bo preselitev oseb, mlajših od 65 let z motnjami v duševnem razvoju, s težavami v duševnem zdravju, s senzornimi motnjami, motnjami v gibanju in z napredovalo kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja, iz domov za starejše, v novo vzpostavljene stanovanjske skupine. MZ: Ministrstvo za zdravje meni, da je predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki ga je ministrstvo za zdravje posredovalo v javno razpravo dne 21. 8. 2020 eden izmed korakov, ki bo omogočil, da se pritisk na institucionalno oskrbo nekoliko zmanjša. Navedeni predlog zakona namreč po naši oceni tudi posameznikom, ki se ne bodo vključili v institucionalno varstvo, omogoča enakopraven dostop do pravic iz dolgotrajne oskrbe.	Prav tako je bil v letu 2021 objavljen in je trenutno še v teku Javni razpis za sofinanciranje vlaganj v infrastrukturo za vzpostavitev stanovanjskih skupin za osebe mlajše od 65 let. Opis zgoraj pri priporočilu 12. Izvedena sta bila že dva roka za prijavo, ostaja še en rok. Prijaviteljev oz. prijavljenih projektov je veliko in ocenjujemo, da bo razpis uspešen. V Javni razpravi je Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva, v kateri smo definirali skupnostne storitve in postavili nove kazalnike za razvoj le-teh. MZ: V Zakonu o dolgotrajni oskrbi, sprejetem na Vladi Republike Slovenije 24. junija 2021, se predlaga, da so primerljive storitve dostopne tako upravičencem na domu, kakor v institucijah, ter da imajo upravičenci možnost izbire načina koriščenja pravic iz dolgotrajne oskrbe. Navedeno omogoča zmanjšanje pritiska na institucionalno oskrbo, predvsem pa naslavlja želje oseb, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo, da kljub nepopolni oskrbi, ob ustrezni podpori, lahko bivajo na svojem domu čim dlje. MZ s ciljem podpore deinstytucionalizaciji, razvoju storitev na domu, poleg projektov v skladu z Operativnim programom evropske kohezijske politike v obdobju 2014 – 2020, področje skupnostnih storitev naslavlja tudi v okviru projektov REACT-EU.
79 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za zdravje, da ob pripravi novele ZDZdr preuči potrebo po spremembah in	MZ	delno realizirano Ministrstvo je s pomočjo medresorske delovne skupine oblikovalo predlog novega Zakona o duševnem zdravju, ki je pripravljen za javno obravnavo in medresorsko usklajevanje. V njem so predvidene manjše spremembe glede izvajanja PVU. Ministrstvo za zdravje bo	delno realizirano Ministrstvo je s pomočjo medresorske delovne skupine oblikovalo predlog novele Zakona o duševnem zdravju, ki je pripravljen za drugo javno obravnavo in medresorsko usklajevanje.

	dopolnitvah ureditve uporabe posebnega varovalnega ukrepa oviranje s pasovi, zlasti njegovo časovno omejitvev.		upoštevalo vse strokovno utemeljene pripombe, ki jih bomo prejeli v postopku javne obravnave in medresorskega usklajevanja, končno besedilo pa bo na predlog Vlade določil Državni zbor.	
80 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za zdravje in Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporočamo, naj zagotovita redno evalvacijo prejetih poročil o uporabi posebnih varovalnih ukrepov in potrebnih ukrepov v primeru ugotovljenih nepravilnosti.	MZ, MDDSZ	stalna naloga MZ: Ministrstvo za zdravje že sedaj spremlja poročila o izvajanju PVU, inšpekcijski nadzor nad delom izvajalcev psihiatričnega zdravljenja pa v skladu s prvim odstavkom 104. čl. ZDZdr opravlja Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije. MDDSZ: Na MDDSZ smo k pripravi evalvacije poročil o uporabi posebnih varovalnih ukrepov že pristopili. Socialnovarstvene zavode, ki izvajajo institucionalno varstvo za starejše in posebne socialnovarstvene zavode za odrasle smo že v letu 2019 pozvali, da nam posredujejo podatke za leto 2018 in jih evalvirali. Evalvacijo posebnih varovalnih ukrepov, tako na podlagi Zakona o duševnem kot tudi Zakona o pacientovih pravicah, načrtujemo tudi v letošnjem letu za preteklo leto (2019).	stalna naloga V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene.
81 (2019) enako/ podobno: 21 (2016), 31 (2014)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj v sodelovanju z drugimi odgovornimi sprejme nadaljnje potrebne ukrepe za ustrezne namestitve in obravnavo oseb, za katere sodišče po ZDZdr odloči, da se namestijo na varovani oddelek socialnovarstvenega zavoda.	MDDSZ	delno realizirano Na MDDSZ smo si in si prizadevamo, tudi v sodelovanju z drugim odgovornimi, da bi uspeli zagotoviti vse potrebno za ustrezen sprejem in obravnavo oseb, za katere sodišče, na podlagi Zakona o duševnem zdravju, odloči, da se namestijo na varovani oddelek socialnovarstvenega zavoda. V ta namen si prizadevamo zagotoviti tako dodatne prostorske kapacitete kakor tudi kadrovske in tehnične pogoje. Glede zagotavljanja dodatnih prostorskih pogojev pojasnjujemo, da smo v letu 2020 zagotovili dodatna mesta v varovanih oddelkih in sicer z odprtjem novega varovanega oddelka v posebnem socialnovarstvenem zavodu Dom Lukavci, marca letos. Poleg navedenega pa je potrebno medresorsko sodelovanje tudi z drugimi odgovornimi ter skupaj z njimi oblikovati ustrezne systemske rešitve, primerne za posamezne skupine oseb s težavami v duševnem zdravju, namestitve katerih se, v obstoječem sistemu rešuje enoznačno, kar posledično ne zagotavlja ustrezne obravnave glede na njihove potrebe. Delovna skupina, imenovana s strani Vlade bo pripravila predlog za vzpostavitev specializirane enote za obravnavo oseb z najtežjimi oblikami motenj v duševnem zdravju. Pripravi pa bo potrebno tudi predloge ustreznih obravnav za druge ranljive skupine oseb s težavami v duševnem zdravju (prim. osebe s težavami v duševnem razvoju, obravnavo mladoletnih oseb, ...). Tudi v okviru novega operativnega programa načrtujemo razvoj konceptov obravnave različnih ciljnih skupin, tudi na področju duševnega zdravja, ki gre tako v smeri odzivanja na potrebe uporabnikov, ki živijo v institucionalnem varstvu, kot v smeri čim krajšega bivanja v instituciji in pilotiranje nadgradnje teh oblik v smislu prehodnih oblik in	delno realizirano Na MDDSZ se zavedamo, da je potrebno odgovoriti tudi na trenutne potrebe in kratkoročno zagotoviti dodatne kapacitete, kar bi, glede na prežete povratne informacije, kratkoročno lahko zagotovili le v okviru Doma upokojencev in oskrbovancev Impoljca, ki so bili spomladi tik pred vzpostavitvijo varovanega oddelka, vendar le-to zaradi razglasitve epidemije covid19 ni bilo realizirano. V domu pravkar vzpostavljajo novo mobilno enoto za potrebe covid-19, ki bo omogočila sprostitev prostora za pet namestitev v varovanem oddelku. Po zagotovilih vodstva doma, bodo dodatne namestitve na voljo v oktobru 2021.

			postopnega odhoda iz institucij v bivalne enote s podporo – razvoj skupnostnih storitev.	
83 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje, naj v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pri pripravi zakona, ki bo določal obravnavo mladoletnih storilcev kaznivih dejanj, opravi temeljito analizo stanja v povezavi z izvajanjem ukrepa oddaja v zavod za usposabljanje in nato oblikuje ustrezne zakonske rešitve za njihovo izvedbo v praksi.	MP, MDDSZ	nerealizirano MP: MP je že pristopilo k pripravi vsebinskih izhodišč za dogovor o vsebini in obsegu analize ter načinu njene izdelave. MP si bo prizadevalo za usklajevanje nadaljnjih aktivnosti z MDDSZ. MDDSZ: MDDSZ je v letu 2019 aktivno sodeloval v strokovni delovni skupini za pripravo predloga Zakona o obravnavi mladoletnih storilcev kaznivih dejanj, podajal predloge in pripombe. Pri tem je MDDSZ nasprotoval predlaganim rešitvam, vezanim na predlagano ureditev, da se lahko vzgojni ukrep namestitve v prevzgojni dom za mladoletnika, ki ima odločbo o usmeritvi, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, in s katero je mladoletnik opredeljen kot otrok z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju, izvršuje v zavodu za usposabljanje.	delno realizirano MP: MP je pripravilo predlog projekta v okviru tehnične pomoči EU, ki zajema analizo konkretnih primerov, analizo veljavne pravne ureditve ter primerjalno pravno analizo, s posebnim poudarkom na sankcijah in obravnavi mladoletnikov z motnjami v duševnem razvoju, mladoletnikov s psihičnimi težavami in duševnimi motnjami ter mladoletnikov z vedenjskimi in čustvenimi težavami, upošteva, da se pri posameznih mladoletnikih pogosto pojavlja več težav hkrati v različnih kombinacijah, Projekt je potrjen s strani Evropske komisije, izvajal se bo v sodelovanju s strokovnjaki iz Sveta Evrope. Predviden začetek projekta je september 2021, in bo trajal eno leto. V okviru projekta je predvidena uvodna faza, v okviru katere bo preverjeno sedanje stanje in natančneje opredeljena vsebina posameznih predvidenih aktivnosti. Že v tej fazi bodo k sodelovanju povabljeni vsi ključni deležniki na tem področju, zlasti tudi MDDSZ. Nato pa bo sledila analiza spisov v konkretnih primerih, analiza veljavne ureditve in primerjalno pravna analiza. Tudi pri teh aktivnostih bomo v največji možni meri pritegnili vse ključne deležnike, ki sodelujejo na področju obravnave mladoletnikov. Predvideni rezultat projekta je predlog možnih izboljšav na področju obravnave mladoletnikov. MDDSZ: V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene.
84 (2019)	Varuh priporoča, naj policisti pri obravnavi mladoletnih tujcev brez spremstva dosledno upoštevajo njihove zakonsko določene pravice in otrokovo največjo korist (stalna naloga).	MNZ	stalna naloga Policisti v svojih postopkih upoštevajo zakonske določene pravice mladoletnikov brez spremstva, v sodelovanju z CSD-ji pa v polni meri tudi njihove največje koristi.	stalna naloga Ni dodatnih pojasnil.
85 (2019)	Varuh priporoča, naj Urad za oskrbo in integracijo migrantov v sodelovanju z Ministrstvom za notranje zadeve, Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvom za zdravje vzpostavi	UOIM, MNZ, MDDSZ, MIZŠ, MZ	nerealizirano UOIM: V zvezi z nastanitvijo mladoletnikov brez spremstva želimo pojasniti, da je bila dne 27.11.2017 s sklepom št. 007-343/2017 (54-01) ustanovljena Medresorska delovna skupina za vzpostavitev sistemske oblike nastanitve in obravnave mladoletnikov brez spremstva kot ločene enote za celovito obravnavo glede na njihovo starost. Omenjena medresorska delovna skupina je pripravila predlog sistemske oblike nastanitve in obravnave, ki je v medresorskem usklajevanju. Mladoletniki brez spremstva, ki imajo status prosilca za mednarodno zaščito ali status mednarodne zaščite so na podlagi sklepov Vlade nastanjeni v Srednji gozdarski in lesarski šoli v Postojni. Trenutna kapaciteta v omenjeni srednji šoli je 22 oseb, mladoletnikom brez	delno realizirano UOIM: Sistemska rešitve bo sprejeta predvidoma konec leta. V maju 2021 je bila sprejeta novela Zakona o mednarodni zaščiti, ki spreminja tudi člen, ki se nanaša na mladoletnike brez spremstva. Spremembe bodo začele veljati 9.11.2021. Sedmi odstavek 16. člena Zakona o mednarodni zaščiti določa, da Urad nastani mladoletnika brez spremstva v institucijo, ki je namenjena otrokom, kjer so jim zagotovljeni ustrezna obravnava in oskrba, po predhodno pridobljenem mnenju centra za socialno delo, ki je krajevno pristojen za območje, na katerem je nastanjen mladoletnik brez spremstva.

	sistemske oblike nastanitve in obravnave mladoletnih tujcev brez spremstva.		spremljanja je nudena 24 urna oskrba. V kolikor je kapaciteta pre-sežna, se mladoletnike nastanjuje tudi v Izpostavo azilnega doma v Logatec. Gradivo za pripravo sistemske rešitve je še v medresorskem usklajevanju. MZ: V sklopu pristojnosti na področju zdravstva se posameznikom zagotavlja plačilo storitev namenjenih nujnemu zdravljenju oseb. MDDSZ: MDDSZ aktivno sodeluje v medresorski delovni skupini za vzpostavitev sistemske oblike nastanitve mladoletnih tujcev brez spremljanja, katere namen je tudi vzpostavitev sistemske oblike nastanitve. Vlada je v juniju 2020 sprejela sklep, da Republika Slovenija na podlagi delitve bremen med državami članicami Evropske unije iz Grčije sprejme štiri mladoletne prosilce za mednarodno zaščito brez spremljanja, mlajše od 10 let, ki izpolnjujejo pogoje za priznanje mednarodne zaščite skladno z Zakonom o mednarodni zaščiti. V okviru tega sklepa je bilo MDDSZ naloženo: 1) da Uradu Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov pomaga zagotoviti ustrezno nastanitev, oskrbo in obravnavo v drugi ustrezni ustanovi v Republiki Sloveniji izven azilnega doma. 2) da pomaga zagotovi strokovne delavce in strokovne sodelavce za oskrbo in strokovno obravnavo mladoletnikov brez spremljanja. MDDSZ je do konca avgusta pri pristojnem CSD že zagotovil večino potrebnih strokovnih delavcev in sodelavcev, sama relokacija otrok pa še ni bila realizirana. MIZŠ: MIZŠ od leta 2016 dejavno sodeluje pri iskanju rešitev za vzpostavitev sistemske oblike nastanitve in obravnave MDS. S tem namenom je MIZŠ leta 2016 ponudilo nastanitve v dijaških domovih ter sprejelo posebne oblike in programe dela z MDS, ter v zadnjem usklajevanju ponovno podalo pripombe in vztraja na stališču, da je potrebno v zakonu in ne v podzakonskem aktu natančno določiti nastanitvene objekte za vse MBS. Sedanja dikcija sedmega odstavka 16. člena ZMZ-1 določa, da se MBS, ki so prosilci, nastanijo v azilnem domu. V izjemnih primerih je lahko Urad določil drugo ustrezno ustanovo.	MDDSZ: V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene. MZ: V sklopu pristojnosti na področju zdravstva se posameznikom zagotavlja plačilo storitev namenjenih nujnemu zdravljenju oseb.
86 (2019)	Varuh priporoča, naj MNZ po potrebi sprejme dodatne ukrepe, da bodo policisti pri izvajanju postopkov s tujci upoštevali njihove pravice, tudi pravico dostopa do postopka mednarodne zaščite, in dosledno	MNZ	realizirano Policija pri izvajanju postopkov s tujci upošteva njihove pravice, tudi pravico dostopa do postopka mednarodne zaščite in dosledno dokumentira vse okoliščine teh postopkov. Kot pa je policija Varuhu že večkrat pojasnjevala nima zakonske podlage, da bi vsakega tujca seznanjala s pravico do mednarodne zaščite. Ko tujec izrazi namero za mednarodno zaščito policija navedene postopke tudi izpelje. Dodatni ukrepi MNZ niso potrebni.	realizirano Ni dodatnih pojasnil.

	dokumentiranje vseh okoliščin teh postopkov.			
2.15	Pokojninsko in invalidsko zavarovanje (2020: str. 297, 2019: str. 175, 2018: str. 211)			
123 (2013)	Varuh priporoča, naj Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije zagotovi vse potrebno za zagotovitev odločanja o pritožbah v zakonskem roku. V sodelovanju z Ministrstvom za zunanje zadeve naj ugotovi, kako bi bilo mogoče poenostaviti in skrajšati postopke, v katerih sodelujejo tuji nosilci zavarovanja.	MDDSZ	realizirano Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije si prizadeva za spoštovanje zakonskih rokov tudi v pritožbenih postopkih v primerih uveljavljanja pravic na podlagi mednarodnih sporazumov o socialnem zavarovanju ali na podlagi Uredbe EU. Zavarovancem, ki so dopolnili del dobe v eni od držav EU ali držav, s katerimi ima Republika Slovenija sklenjen sporazum o socialnem zavarovanju, zavod svetuje, da vsaj pol leta pred nameravano upokojitvijo vložijo zahtevo za ugotovitev delovne dobe v tujini. Z namenom skrajšanja teh postopkov so organizirani sestanki vodstev zavodov, nosilcev pokojninskega zavarovanja držav, nekdanjih republik SFRJ. Zavod je po sporazumih o socialnem zavarovanju organ za zvezo in kot tak z organi za zvezo drugih držav pogodbenic organizira sestanke in se dogovarja za ukrepe, ki skrajšujejo postopke. Zavod je v letu 2019 uspešno zaključil več pomembnih razvojnih nalog in projektov, med njimi zelo pomembne projekt BiZPIZ EESSI, s katerim se je vključil v enoten sistem izmenjave elektronskih dokumentov na področju socialne varnosti v EU, projekt SI-PASS, s katerim je v skladu z Uredbo eiDAS omogočil uporabo svojih elektronskih storitev državljanom EU ter povečal dostopnost storitev za slovenske državljane, ter projekt vzpostavitve enotnega kontaktnega centra, s katerim je poenotil telefonsko komunikacijo s strankami ter omogočil stalno merjenje in izboljševanje tega pomembnega postopka.	realizirano V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene.
88 (2014)	Varuh predlaga Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, naj preuči vzroke pritožb in ugovorov zavarovancev in na tej podlagi poskuša izboljšati komunikacijo z zavarovanci.	MDDSZ	realizirano Zavod ugotavlja, da se število pritožb poveča ob vsakokratni spremembi zakonodaje (ali izdaje odločbe Ustavnega sodišča RS). Vzrok pritožb je tako največkrat nova zakonodaja, kar Zavod tudi predvidi, ko sprejema Letni načrt dela in kadrovske načrte. Poleg tega pa so vzroki pritožb predvsem (osebno) nezadovoljstvo posameznikov in višina pokojnine, ki naj ne bi zadoščala za kritje življenjskih stroškov oziroma dostojno življenje kot tudi ne za kritje dodatnih stroškov, ki nastanejo zaradi bolezni v starosti. Vzroki pritožb v invalidskih postopkih so tako bojazen pred nezmožnostjo opravljanja dela, saj se zavarovanci po večmesečni ali letni odsotnosti z dela zaradi zdravstvenih problemov po končanem zdravljenju vračajo na trg dela kot delovni invalidi, kot tudi bojazen zaradi morebitne izgube dela, ko se izkaže, da delodajalci zavarovancem – delovnim invalidom ne morejo zagotoviti delovnega mesta. V mednarodnih postopkih se kaže nezadovoljstvo posameznikov, ki so del svoje delovne dobe dopolnili v eni od držav EU oziroma bivših republik SFRJ, saj so pritožbe vložene zaradi različnih pogojev za pridobitev pravic v državah pogodbenicah, zaradi česar ne pridobijo	realizirano V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene.

			pravic istočasno v vseh državah pogodbenicah. Največ nezadovoljstva pa povzroča dejstvo, da je višina pokojnin v republikah bivše SFRJ nižja kot za enako pokojninsko dobo, prebito v zavarovanju v RS, na kar pa Zavod ne more vplivati. Zavod je torej seznanjen v glavnimi vzroki pritožb, zato tudi vedno vnaprej pripravi ustrezno gradivo in informiranje na različne načine. Zavod namreč ob uveljavitvi vsakokratnega Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju oziroma drugih predpisov, ki se nanašajo na delo Zavoda, kot tudi ob spremembah in dopolnitvah le-teh, v sredstvih javnega obveščanja opozarja na posamezne pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pogoje za priznanje le-teh in postopek za njihovo uveljavitev. Vse navedeno je objavljeno tudi na spletni strani Zavoda. Informacije so tako zavarovancem kot tudi drugim osebam dostopne na vseh območnih enotah Zavoda, tako osebno pri informatorjih, kot tudi v obliki informativnih zloženek. Informacije pa so dostopne tudi po telefonu (v letu 2019 je bil vzpostavljen enotni kontaktni center, s katerim je zavod poenotil telefonsko komunikacijo s strankami ter omogočil stalno merjenje in izboljševanje tega pomembnega postopka) in elektronski pošti. Enako velja ob uveljavitvi posameznih sporazumov o socialni varnosti, saj Zavod pripravi številna pojasnila za sredstva javnega obveščanja kot tudi na svoji spletni strani. Za posamezni sporazum so dostopne informativne zloženke, ki so na razpolago na območnih enotah Zavoda. Informacije o tem nudijo informatorji Zavoda, in sicer osebno, po telefonu kot tudi po elektronski pošti. Države pogodbenice oziroma njihovi nosilci pokojninskega zavarovanja pa imajo podrobnejše informacije objavljene na svojih spletnih straneh. Zavod nudi informativne izračune glede datuma izpolnitve pogojev za upokojitev kot tudi glede višine pokojnine. Večina držav EU nudi informacije datuma izpolnitve pogojev oziroma višine pokojnine. Zavod pa na sedežu v Ljubljani ali v Mariboru vsako leto organizira govorilne dneve, na katerih strokovnjaki tujih zavodov (Avstrija, Nemčija, Hrvaška – vsako leto, ZDA – prvič v letu 2019) nudijo podrobne informacije glede njihove zakonodaje. Glede komunikacije s strankami pa zavod - ne glede na to, po kateri poti stranka išče informacije – strankam vedno svetuje o pravicah, ki jih lahko uveljavljajo pri zavodu (7. člen ZUP).	
89 (2014)	Varuh predlaga ukrepe za bistveno skrajšanje rokov obravnave prejetih zadev na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.	MDDSZ	delno realizirano MDDSZ spremlja izvajanje Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije iz podatkov letnega poročila Zavoda kot tudi na podlagi mesečnih statističnih objav. Zavod je v letu 2019 začel izvajati avtomatično razdeljevanje novo evidentiranih zadev pokojninskega in invalidskega zavarovanja I. stopnje med strokovne delavce vseh območnih enot, kar zagotavlja enakomernejše porazdelitve novih zadev med posameznimi območnimi enotami kot tudi k skrajšanju časa reševanja zahtevkov. Prav tako je zavod postopoma prešel na brezpapirno obliko poslovanja, kar je eden izmed ukrepov za skrajšanje časa	delno realizirano V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene.

			obravnavе zadev, saj ni več potreben fizični dosje (le-ta se kot pomoč uporablja le še pri podaji izvedenskih mnenj zaradi obsežnosti medicinske in delovne dokumentacije). Poleg tega pa imajo zavarovanci od pomladi tega leta možnost komuniciranja z zavodom preko informativnega računalniškega sistema ne glede na to, ali imajo digitalno kvalificirano potrdilo, saj je zavod razvil poseben sistem avtentikacije stranke. Zavod je tudi dal pobudo na Ministrstvo za javno upravo, da se v Uredbo o upravnem poslovanju vključi tak način podajanja vlog, ki je veljal za čas epidemije in se je izkazal kot zelo ustrezen in s strani strank zelo dobro sprejet (po zadnjih informacijah naj bi bila uredba kmalu dopolnjena), kar bo zagotavljalo tudi v bodoče, da bodo imele stranke možnosti podajanja vlog na več načinov. Zavod je kljub kadrovski problematiki ter ob povečanju števila zahtevkov uspel skrajšati čas reševanja zahtevkov pri uveljavljanju pravic do dodatka za pomoč in postrežbo, pri podaji ocene invalidnosti ter ocene telesne okvare. V zakonskem roku dveh (ZUP) oziroma štirih mesecev (179. člen ZPIZ-2) je bilo v letu 2019 na zavodu skupaj rešenih 75,4 odstotka zahtevkov za uveljavljanje pravic na I. stopnji, kar je za 0,5 odstotne točke več kot leta 2018. Zavod redno spremlja čas trajanja postopkov za priznanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pripravlja analize in ukrepe, da bi bil čas trajanja postopka čim krajši. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije si prizadeva za spoštovanje zakonskih rokov tudi v pritožbenih postopkih v primerih uveljavljanja pravic na podlagi mednarodnih sporazumov o socialnem zavarovanju ali na podlagi Uredbe EU. Zavarovancem, ki so dopolnili del dobe v eni od držav EU ali držav, s katerimi ima Republika Slovenija sklenjen sporazum o socialnem zavarovanju, zavod svetuje, da vsaj pol leta pred nameravano upokojitvijo vložijo zahtevo za ugotovitev delovne dobe v tujini. Z namenom skrajšanja teh postopkov so organizirani sestanki vodstev zavodov, nosilcev pokojninskega zavarovanja držav, nekdanjih republik SFRJ. Zavod je po sporazumih o socialnem zavarovanju organ za zvezo in kot tak z organi za zvezo drugih držav pogodbenic organizira sestanke in se dogovarja za ukrepe, ki skrajšujejo postopke. Zavod je v letu 2019 uspešno zaključil več pomembnih razvojnih nalog in projektov, med njimi zelo pomembne projekt BiZPIZ EESSI, s katerim se je vključil v enoten sistem izmenjave elektronskih dokumentov na področju socialne varnosti v EU, projekt SI-PASS, s katerim je v skladu z Uredbo eIDAS omogočil uporabo svojih elektronskih storitev državljanom EU ter povečal dostopnost storitev za slovenske državljane, ter projekt vzpostavitve enotnega kontaktnega centra, s katerim je poenotil telefonsko komunikacijo s strankami ter omogočil stalno merjenje in izboljševanje tega pomembnega postopka.	
53 (2016)	ZPIZ naj opravi celovito analizo in presojo dela izvedencev, ki sodelujejo v postopkih	MDDSZ	delno realizirano Izvedenci, ki sodelujejo v postopkih ocene delovne zmožnosti zavarovancev, so skladno s 181. členom ZPIZ-2 imenovani s strani Sveta Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, pri svojem	delno realizirano V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene.

	ocene delovne zmožnosti zavarovancev, ter zoper kršilce pravil ustrezno ukrepa.		delu pa morajo upoštevati strokovno dogovorjena merila in kriterije ocenjevanja, spoštovati morajo kodeks izvedencev ter splošna in etična načela stroke. V kolikor izvedenec ne izpolnjuje pogojev iz 9. člena Pravilnika o organizaciji in načinu delovanja izvedenskih organov Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (Uradni list RS 60/13, s spremembami), ga lahko Svet Zavoda razreši. Zavod glede na priporočilo posveča pozornost komunikaciji zdravnikov izvedencev z zavarovanci, tako da se v Sektorju za izvedenstvo pritožbe zavarovancev glede komunikacije preverijo in se ustrezno ukrepa. Tema »primerna komunikacija z zavarovanci in njihovimi svojci« je pogosta tema sestankov Sektorja za izvedenstvo in razširjenih kolegijev zavoda. Na tem mestu velja poudariti, da se nezadovoljstvo s komunikacijo opaža predvsem takrat, ko zavarovanci z odločitvami izvedencev in posledično z odločitvami zavoda niso zadovoljni. Takrat zavarovanci kot enega izmed pritožbenih razlogov navedejo tudi neprimerno komunikacijo, kjer pa se po analizi zadeve velikokrat ugotovi, da neprimerna komunikacija poteka tudi s strani zavarovancev.	
56 (2017) enako/ podobno: 69 (2016), 37 (2018)	Ministrstvo za zdravje naj v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti brez odlašanja določi vrste in stopnje telesnih okvar, ki so podlaga za uveljavitev pravic iz invalidskega zavarovanja.	MZ, MDDSZ	delno realizirano MZ: Ministrstvo za zdravje je pripravilo predlog pravilnika, ki bo uredil tozadevno področje ter ga posredovalo v mnenje in potrditev tudi Svetu Vlade za invalide. Slednji je potrdil predlog Pravilnika o telesnih okvarah. Po prejemu njihove izjave o podpori, bo gradivo posredovano v medresorsko uskladitev in končno potrditev ter podpis ministru. MDDSZ: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti aktivno sodeluje v delovni skupini Ministrstva za zdravje, ki je zadolženo za pripravo podzakonskega akta, ki bo določil vrste in stopnje telesnih okvar.	delno realizirano
58 (2017)	Vlada RS naj pristojnim ministrstvom in drugim državnim organom naloži, naj začnejo pripravljati strokovne podlage, ki bodo omogočile pripravo poenotene normativne ureditve medicinskega izvedenstva v postopkih	MDDSZ, MZ, MP	nerealizirano MDDSZ: Na Ministrstvu za zdravje je bila v letu 2019 v ta namen oblikovana delovna skupina. Dodatne aktivnosti na tem področju niso potekale. MZ: Ministrstvo za zdravje je sodelovalo na večjih sestankih vseh deležnikov, na katerih se je naslavljala tudi tematika poenotenja postopkov uveljavljanja pravic iz socialnega zavarovanja. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je na operativni ravni izvedel nekatere racionalizacije postopkov uveljavljanja pravic iz socialnega zavarovanja. Omenjene racionalizacije se nanašajo predvsem na večje	nerealizirano MDDSZ: V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene. MP: MP bo k sodelovanju pri pripravi strokovnih podlag pozvalo Strokovni svet za sodno izvedenstvo, sodno cenilstvo in sodno tolmačenje, ko bosta za to izkazali potrebo nosilni ministrstvi – MDDSZ in MZ.

	uveljavljanja pravic iz socialnega zavarovanja.		sodelovanje s predstavniki, ki delujejo na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja	
59 (2017)	Vlada naj pristojnim ministrstvom naloži, naj proučijo možnost določitve mirnega reševanja sporov tudi v upravnem postopku oziroma v postopkih uveljavljanja socialnih pravic.	MDDSZ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja V zvezi s predlogom ureditve mirnega reševanja sporov v postopkih uveljavljanja socialnih pravic v ZPIZ-2 pojasnjujemo, da gre za tematico, ki bi jo bilo potrebno obravnavati širše in z vidika možnosti takega reševanja sporov v vseh upravnih zadevah ali pa vsaj socialnih zadevah. Ugotavljamo namreč, da se pokojninski sistem z vidika potreb po dodatnih pravnih sredstvih oziroma možnostih določitve mirnega reševanja sporov (še posebej zaradi izpostavljene dolgotrajnosti sodnih postopkov) ne razlikuje od drugih postopkov, ki se vodijo v zvezi z pravicami iz socialnih zavarovanj ali pa socialnega varstva, zato tudi v primeru, da bi bilo ocenjeno, da bi bilo tako reševanje sporov smiselno, ureditev ne bi bila smiselna v ZPIZ-2, kjer so urejene zgolj izjeme glede na splošno procesno ureditev upravnih postopkov. Hkrati bi izpostavili še, da so alternativne oblike reševanja sporov smiselne in mogoče zgolj v primerih zahtevkov, s katerimi lahko stranke prosto razpolagajo in se glede njih lahko poravnajo. Smiselnost uvedbe alternativnih načinov reševanja sporov v upravne postopke, med katere sodijo tudi pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, je torej tudi iz tega vidika vprašljiva, saj gre za pravice, katerih pogoje določa zakonodaja in glede katerih stranke ne morejo prosto razpolagati, zato menimo, da je trenutna ureditev pravnih sredstev zadostna, saj v primeru kršitev zakona (tako procesnega kot tudi materialnega) omogoča tako redna kot tudi izredna pravna sredstva zoper odločitve Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, poleg tega pa je v ZPIZ-2 določeno še posebno izredno pravno sredstvo, ki se ga v nekaterih primerih lahko poslužujejo tako stranke kot tudi Zavod. Če pa do kršitev določb zakona ni prišlo, pa se stranke o pravicah, za pridobitev katerih so določeni zakonski pogoji, ne morejo poravnati, saj ne gre za pravice, s katerimi lahko prosto razpolagajo	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ni dodatnih pojasnil.
37 (2018) enako/ podobno: 56 (2017), 69 (2016)	Varuh priporoča Državnemu zboru RS, naj ob obravnavi vsakega predloga zakona od predlagatelja zahteva tudi vpogled v osnutek predvidenih izvršilnih predpisov, in Ministrstvo za zdravje naj v soglasju z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti brez odlašanja določi vrste in stopnje telesnih okvar, ki so	MZ, MDDSZ	delno realizirano MNZ (2018): Delovna skupina za pripravo predloga Pravilnika o vrstah in stopnjah telesnih okvar je pravilnik pripravila 30. 10. 2018. Predlog pravilnika je delovna skupina na sestanku 22. 11. 2018 proučila in bila enotnega mnenja, da se pripravljeno gradivo pošlje v pregled Razširjenim strokovnim kolegijem, ki so najvišji strokovni organ na posameznem področju zdravstveni strok. Predlog pravilnika so proučili: RSK internističnih strok, RSK kirurških strok, RSK za nevrologijo, RSK za ginekologijo in porodništvo, RSK za ortopedijo, RSK za otorinolaringologijo, RSK za psihiatrijo, RSK za oftalmologijo, RSK za onkologijo, RSK za maksilofacialno in oralno kirurgijo, RSK za urologijo, RSK za transplantacijo in RSK za fizikalno in rehabilitacijsko medicino. MZ (2019): Ministrstvo za zdravje je pripravilo predlog pravilnika, ki bo uredil tozadevno področje ter ga posredovalo v mnenje in potrditev	delno realizirano MZ: Ministrstvo za zdravje je v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje odpravilo ovire za sprejem novega seznama telesnih okvar, ki bo sprejet v mesecu septembru 2021. MDDSZ: Glej obrazložitev priporočila 56 (2017).

	podlaga za uveljavitev pravic iz invalidskega zavarovanja.		tudi Svetu Vlade za invalide. Slednji je potrdil predlog Pravilnika o telesnih okvarah. Po prejemu njihove izjave o podpori, bo gradivo posredovano v medresorsko uskladitev in končno potrditev ter podpis ministru. MDDSZ (2019): MDDSZ aktivno sodeluje v delovni skupini Ministrstva za zdravje, ki je zadolžena za pripravo podzakonskega akta, ki bo določil vrste in stopnje telesnih okvar.	
88 (2019)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, naj pripravi spremembe Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter nekdanjim političnim zapornikom čas, ki jim je priznan na podlagi sklepa posebne komisije, upošteva kot pokojninsko dobo brez dokupa.	MDDSZ, MP	nerealizirano MDDSZ: V zvezi s priporočilom po spremembi ureditve Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pojasnjujemo, da gre za specifično problematiko, v okviru katere se prepletata ureditvi Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17, 28/19 in 75/19; ; v nadaljevanju ZPIZ-2) kot krovnega zakona ter Zakona o popravil krivic (Uradni list RS, št. 70/05 - uradno prečiščeno besedilo, 89/07 - Odl.US in 92/07; v nadaljevanju ZPKri) ki je v tem primeru lex specialis. ZPKri ureja pravico do povrnitve škode in pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja bivšim političnim zapornikom in svojcem žrtev povojnega protipravnega odvzema življenja. Temeljni namen ZPKri je da osebam, ki so bile v okoliščinah in obdobjih, opredeljenih v 2. členu tega zakona po krivici obsojene na kazen odvzema prostosti, oziroma jim je bila onemogočena zaposlitev, pomaga ali omogoči te negativne posledice premagovati oziroma jih prenašati. Negativna posledica na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja je bila, da je država osebam, ki jim je priznan status bivšega političnega zapornika z neutemeljenim odvzemom prostosti hkrati neutemeljeno okrnila možnost biti vključen v sistem splošnega sistema obveznega pokojninskega zavarovanja. Zato se obdobje, priznано po ZPKri, šteje v pokojninsko dobo in se upošteva tudi pri določitvi v pokojninske osnove, ne glede na to, da za to obdobje niso bili plačani prispevki. S tem se jim omogoča upokojevanje pod ugodnejšimi pogoji kot po splošnih predpisih. Omenjeno je določeno v prvem odstavku 20. člena v povezavi z 6. členom ZPKri. Tako razumevanje potrjuje tudi sodna praksa (npr. Sodba VS št. VIII Ips 49/2005 z dne 27.9.2005, Sodba VDSS Psp 72/2016 z dne 24.1.2017, odločba US št. U-I-186/12-34 z dne 14.3.2013). Izpolnjevanje pogojev za pridobitev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja v konkretnih primerih v upravnem postopku ugotavlja Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije na podlagi zakonodaje s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pri čemer pa mora pri osebah, ki jim je bil za čas odvzema prostosti priznано všteti tega časa v pokojninsko dobo, upoštevati določbe 6. in 20. člena ZPKri. Dejstvo, da je bila stranki priznana pokojninska doba na podlagi ZPKri, mora torej Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije upoštevati tudi v vseh konkretnih	realizirano MDDSZ: V zvezi z izpostavljeno tematiko pojasnjujemo, da je v letošnjem letu o problematiki umeščanja dobe, pridobljene na podlagi Zakona o popravil krivic, odločalo Vrhovno sodišče, Slednje se je v konkretni zadevi postavilo na stališče, da doba priznana na podlagi tega zakona šteje kot pokojninska doba brez dokupa. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije je glede na novo določitev Vrhovnega sodišča ter sodne prakse, ki se je na podlagi spremembe interpretacije spremenila, prilagodil svoje izvajanje in dobo, pridobljeno na tej podlagi, pri ugotavljanju upravičenosti do pravic po ZPIZ-2 upošteva kot pokojninsko dobo brez dokupa. Upoštevajoč sodno prakso Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje tudi pokojninsko dobo na podlagi 546. člena Zakona o kazenskem postopku upošteva kot pokojninsko dobo brez dokupa.

			primerih ugotavljanja upravičenosti do pravic iz pokojninskega zavarovanja, vendar pa o priznanju pravic odloča na podlagi pogojev, ki jih za priznanje pravic določa veljavni zakon, ki ureja področje pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Ob izpolnjevanju pogojev za priznanje pravice se posameznikom, tudi na podlagi priznane pokojninske dobe na podlagi ZPKri, priznava odmerni odstotek za celotno pokojninsko dobo, ki jo je posameznik na tej podlagi pridobil. Način odmere višine pravice pa je odvisen od tega, kateri pogoji za upokožitev so izpolnjeni in za pridobitev katere pravice je vlogo vložila stranka. Glede na zapisano pritrujemo mnenju Varuha, da prihaja do situacij, ko se mnenja o ustreznosti obstoječe ureditve oziroma ustreznosti izvajanja obstoječega zakonskega okvira upravičeno razlikujejo, kar pa je potrebno z vidika pravne varnosti odpraviti. Zato bosta pristojni ministrstvi problematiko preučili če bi rešitev problematike lahko reševali z enotno razlago obstoječega zakonskega okvira oziroma bo potrebna sprememba zakonodaje.	
89 (2019)	Varuh priporoča Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje naj pripravi analizo časovnih okoliščin odločanja o dodatku za pomoč in postrežbo. Glede na ugotovitve naj sprejme ukrepe, da bodo postopki končani v zakonskih rokih in da bodo vsi organi, še zlasti pa izvedenski, spoštovali dostojanstvo vsakega posameznika v teh postopkih. O vsem navedenem naj zavod javno poroča.	MDDSZ	delno realizirano MDDSZ si bo v sodelovanju z Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije še nadalje prizadevalo za sprejetje ukrepov, ki bodo omogočili reševanje postopkov v zakonskih rokih. Zavod je v preteklem letu rešil 8,2 odstotkov več zahtevkov za priznanje pravice do dodatka za pomoč in postrežbo glede na načrt za leto 2019, v primerjavi z letom 2018 pa je bilo rešenih za 5,3 odstotka več zahtevkov za priznanje pravice do dodatka za pomoč in postrežbo. Kljub vse višjemu dotoku zahtevkov beleži Zavod v letu 2019 skrajšanje povprečnega časa za oceno upravičenosti dodatka za pomoč in postrežbo, saj se je ta v povprečju zmanjšal za tri dni. Pomembno vlogo pri odločanju o pravicah v zakonskih rokih ima tudi vodenje upravne statistike, na podlagi katere Zavod mesečno pripravlja poročila o rezultatih dela ter na tej podlagi sprejema ustrezne kadrovske in organizacijske ukrepe. Pomembna sprememba pri uveljavljanju pravice do dodatka za pomoč in postrežbo je bila uveljavljena tudi z ZPIZ-2G. Ker so zahteve za uveljavitev pravice do dodatka za pomoč in postrežbo vložene v veliko primerih za posameznike, katerih zdravstveno stanje je zelo šibko, se je v določenih primerih zgodilo, da so stranke pred odločitvijo o pravicah umrle, postopek za priznanje dodatka za pomoč in postrežbo pa se je ustavil. Za te primere je z uveljavitvijo ZPIZ-2G omogočeno, da postopek uveljavljanja pravice do dodatka za pomoč in postrežbo v primeru smrti zavarovanca nadaljujejo njegovi pravni nasledniki, saj so običajno pravni nasledniki tisti, ki so dejansko zavarovanca negovali in skrbeli zanj, pri čemer so nastajali tudi dodatni stroški.	delno realizirano Eden glavnih ciljev Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je strokovno enotno in učinkovito priznanje pravic iz obveznega zavarovanja, zato tako glede pravice do dodatka za pomoč in postrežbo kot tudi preostalih pravic, z namenom večje učinkovitosti sprotne spremlja postopke reševanja zahtevkov. Za vsako leto se periodično in tudi mesečno ugotavlja število nerešenih zahtevkov za uveljavljanje in varstvo pravic, povprečni čas trajanja postopkov in odstotke rešenih zahtevkov v zakonskih rokih. Za doseg te ciljev direktorji območnih enot in direktorji sektorjev najmanj enkrat mesečno spremljajo reševanje zahtevkov po posameznih strokovnih delavcih in ukrepajo na način, kot to določa Navodilo o reševanju zahtevkov v zakonsko določenem času, ki je bilo dne 26.5.2021 objavljeno na intranetni strani Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Veljavni Pravilnik o organizaciji in načinu delovanja izvedenskih organov Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v III. poglavju določa postopek imenovanja in razrešitve izvedencev. Izvedenci morajo svoje naloge v skladu s Kodeksom ravnanja izvedencev Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, opravljati častno in s spoštovanjem človekovega dostojanstva. Kršitev le-tega kot tudi kršitev splošnih in etičnih načel stroke pa je razlog za razrešitev izvedenca (četrta alineja prvega odstavka 9. člena prej navedenega pravilnika). V zvezi s tem priporočilom bo Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v krajšem času objavil novico na svoji spletni strani.
90 (2019)	Varuh pričakuje, da bosta tako Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje kakor tudi Ministrstvo za delo, družino,	MDDSZ	stalna naloga Postopki na prvi in drugi stopnji se vodijo na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Pri odločanju se dosledno upoštevajo standardi procesnega jamstva in druga določila ZUP.	stalna naloga Ni dodatnih pojasnil.

	socialne zadeve in enake možnosti pri odločanju o pravicah iz invalidskega zavarovanja dosledno upoštevala standarde procesnega jamstva in druga določila Zakona o splošnem upravnem postopku (stalna naloga).			
92 (2019) enako/ podobno: 25 (2020)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj pripravi spremembe Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (403. člen ZPIZ-2) in pravico do invalidnine prizna vsem zavarovancem ne glede na vzrok nastanka telesne okvare.	MDDSZ	nerealizirano MDDSZ trenutno ne načrtuje sprememb zakonodaje v delu, ki ga predlaga Varuh. MDDSZ nadalje pojasnjuje, da ZPIZ-2 invalidnine za telesno okvaro ne določa več kot pravice iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, temveč je zakonska ureditev pravice do invalidnine prenešana v nove predpise, ki naj bi enotno uredili postopke ugotavljanja vrste in stopnje telesnih okvar. Zgolj v prehodnem obdobju, in sicer vse do ureditve pravice do invalidnine v predpisih s področja varstva invalidov, pa lahko zavarovanci na podlagi določb ZPIZ-1 še vedno pridobijo pravico do invalidnine, vendar le za telesne okvare, nastale zaradi poškodbe pri delu ali poklicne bolezni. Tako, ko bo objavljen novi seznam telesnih okvar, bomo na MDDSZ pričeli z analizo tega področja in na podlagi ugotovitev predlagali novo ureditev le-tega. Za takšno ureditev po mnenju MDDSZ obstaja stvarna utemeljitev, saj se je tako v pretekli kot tudi v veljavni ureditvi invalidskega zavarovanja v RS vedno ločevalo t.i. poklicna tveganja (poklicno bolezen ter poškodbo pri delu) ter t.i. splošna (nepoklicna) tveganja (poškodbo izven dela ter bolezen) za nastanek zavarovalnega primera, pri čemer je bila tako pridobitev pravice kot tudi sama višina pravic iz invalidskega zavarovanja vezana tudi na vzrok za nastanek invalidnosti. Po mnenju MDDSZ torej ne gre enačiti posameznikov, pri katerih je zavarovalni riziko nastal kot posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni ter posameznikov, katerih zavarovalni primer je nastopil kot posledica poškodbe izven dela oziroma bolezni. Prav tako bi radi opozorili, da pravice do invalidnine ne pozna nobena druga država EU. Gre za institut, ki je bil vpeljan zgolj v sistemu invalidskega zavarovanja v državah bivše SFRJ, pri tem pa je večina teh držav ta inštitut že spremenila oziroma ga sploh ne pozna več.	realizirano Državni zbor RS je sprejel Zakon o spremembah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2J), ki črta pogoj poškodbe pri delu oziroma poklicne bolezni za priznanje pravice do invalidnine po ZPIZ-1. Po začetku veljavnosti ZPIZ-2J bo torej mogoče priznati invalidnino tudi v primeru, ko je telesna okvara posledica bolezni ali pa poškodbe izven dela.
93 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naj pripravi spremembe	MDDSZ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Zakon o socialnem vključevanju invalidov določa, da invalidi, ki zaradi invalidnosti potrebujejo pomoč in postrežbo druge osebe za opravljanje osnovnih življenjskih potreb že imajo pravico do dodatka za pomoč	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ni dodatnih pojasnil.

	Zakona o socialnem vključevanju invalidov in za enake vrste omejitev invalidov enako, kakor velja po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, predvidi tudi dodatek za pomoč in postrežbo v najvišjem znesku (zdaj 418,88 EUR).		in postrežbo. Višina DPP se odmeri po ZPIZ. V kolikor bi urejali višino DPP v ZSVI bi šlo za podvajanje z ZPIZ.	
2.16	Zdravstveno varstvo (2020: str. 302, 2019: str. 180, 2018: str. 221)			
124 (2013)	Varuh priporoča Ministrstvu za zdravje, naj čim prej pripravi izhodišča reforme zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja ter organizira široko javno razpravo vseh zainteresiranih javnosti. V javno razpravo naj pošlje več alternativnih rešitev, podprtih z vsemi relevantnimi podatki, zlasti pa o njihovih finančnih posledicah za bolnike.	MZ	delno realizirano Ministrstvo za zdravje v sklopu priprave predlogov bodoče zakonodaje v fazi javne razprave posameznega predpisa (še zlasti, ko govorimo o obsežnejših spremembah ključnih predpisov na področju zdravstva) pripravi gradivo, ki vsebuje razloge za spremembe, finančne posledice spremembe, konkretno, kaj bodo spremembe pomenile za posameznike. Prav tako si v sklopu javne razprave prizadevamo, da se opravi razprava tudi na okroglih mizah, posvetih, srečanjih različnih deležnikov v zdravstvu ipd.	delno realizirano Ni dodatnih pojasnil.
57 (2016)	Ministrstvo za zdravje naj še v letu 2017 pripravi zakonsko ureditev opravljanja psihoterapevtskih storitev.	MZ	delno realizirano Za izvedbo Resolucije o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018–2028 je v letu 2018 medresorska delovna skupina pripravljala gradivo za normativno ureditev psihoterapije. Na podlagi delovnega gradiva, ki je bilo zbrano pri delu delovne skupine, se bo pripravila normativna ureditev psihoterapije. Zamik pri pripravi navedene naloge je nastal zaradi nujnih naloge povezanih z obvladovanjem nalezljive bolezni COVID-19.	delno realizirano Psihoterapija je sedaj opredeljena kot metoda zdravljenja, ki jo izvaja specialist klinične psihologije in zdravnik specialist psihiatrije, Ministrstvo za zdravje zaradi drugih nujnih nalog, ki so povezane z obvladovanjem nalezljive bolezni COVID-19, še ni izdalo dokumentov za dodatno regulacijo področja psihoterapije.
58 (2016)	Ministrstvo za zdravje naj v sodelovanju z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije prouči možnost cenovne razčlenitve zdravstvenih storitev (na stroške dela in stroške materiala), saj bi tako	MZ	stalna naloga V skladu s 66. členom Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju se pri elementih za oblikovanje cene programov oziroma storitev upoštevajo: - plače in drugi prejemki v skladu s predpisi, kolektivnimi pogodbami in drugimi splošnimi akti, - materialni stroški, - amortizacija, predpisana z zakonom, - druge zakonske obveznosti.	stalna naloga Ministrstvo za zdravje si bo v okviru svojih pristojnosti prizadevalo, da bodo obračunski modeli tudi v prihodnosti omogočili zavarovanim osebam zagotovitev celovitih, varnih in kakovostnih zdravstvenih obravnav ob hkratnem zagotavljanju njihove dostopnosti. Ministrstvo za zdravje in ZZKS kontinuirano izvajata delo na razvoju modelov plačevanja zdravstvenih storitev – tako v popolni prenovi modelov za posamezne dejavnosti, kot v posodobitvah in dopolnitvah obstoječih modelov za druge dejavnosti.

	omogočili večji pregled nad porabljenimi sredstvi, pobudnikom pa omogočili možnost izbire za doplačilo nadstandarda.		Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) plačuje zdravstvene storitve na podlagi opredeljenih modelov plačevanja, ki jih aktivno razvija, dopolnjuje in posodablja. Ob tem poudarjamo, da je za razvoj in uveljavljanje vseh nadgradenj, poleg intenzivnega dela ZZZS, zelo pomembno sodelovanje medicinske stroke, poleg tega pa se za uveljavitev novosti glede na obstoječo zakonodajo zahteva tudi soglasje partnerjev splošnega dogovora. Tudi Strateški razvojni program ZZZS za obdobje od 2020 do 2025 kot eno izmed ključnih strateških aktivnosti opredeljuje razvoj in uveljavitev novih obračunskih modelov, da bodo spodbujali oziroma nagrajevali: celostno obravnavo pacientov, na dokazih temelječe zdravljenje oziroma medicino (upoštevanje novosti v kliničnih smernicah), hitro vključevanje novih tehnologij in metod zdravljenja (npr. telemedicina), skrajševanje čakalnih dob, kakovostno opravljene storitve (na podlagi kazalnikov kakovosti) in gospodarno rabo javnih v zdravstvu (storilnost izvajalcev, optimalna izraba opreme idr.). Ministrstvo za zdravje si bo v okviru svojih pristojnosti prizadevalo, da bodo obračunski modeli tudi v prihodnosti omogočili zavarovanim osebam zagotovitev celovitih, varnih in kakovostnih zdravstvenih obravnav ob hkratnem zagotavljanju njihove dostopnosti.	V letu 2020 je ZZZS izvajal naslednje aktivnosti: - spremljanje uspešnosti in učinkovitosti modelov plačevanja; v letu 2020 na področju zobozdravstvene dejavnosti (implantologija) in specialistične dejavnosti (dermatologija); - razvoj novih modelov plačevanja; na področju družinske medicine so bile npr. opredeljene storitve za obračun dela na daljavo, na posameznih dejavnostih so bili vzpostavljeni ali dopolnjeni sezname storitev; v specialistični ambulantni dejavnosti so bili na nekaterih dejavnostih (revmatologija, ORL, ...) pripravljeni in uvedeni novi ali prenovljeni modeli plačevanja; - določanje cen na podlagi stroškovnih analiz; - izboljšanje upravljanja sistema SPP; v letu 2020 je bil sprejet zagon-ski elaborat projekta. Ministrstvo za zdravje je kandidiralo s projektom "Modernisation of payment models for outpatient healthcare in Slovenia" v okviru programa Evropske komisije (Structural Reform Support Programme), ki pomaga državam EU načrtovati in izvajati reforme. V letu 2020 je bil projekt odobren in se je pričel izvajati, pri čemer ZZZS v projektu neposredno sodeluje.
59 (2016)	Pravice, ki gredo po-sameznikom iz obvez-nega zdravstvenega zavarovanja in so od-visne od njegovega prebivališča, je treba urediti z zakonom.	MZ	delno realizirano Glede ugotovitve Varuha o potrebi po ureditvi pravice do obveznega zdravstvenega zavarovanja za osebe, ki nimajo stalnega prebivališča v RS, pojasnjujemo, da je s predlogom novega Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju predvidena sprememba pogoja stalnega bivališča v prijavljeno prebivališče.	delno realizirano Ni dodatnih pojasnil.
61 (2017)	Ministrstvo za zdravje naj brez odlašanja pri-pravi merila za določi-tev mreže izvajalcev zdravstvene dejavnosti, na podlagi katerih bo Vlada RS še leta 2018 določila mrežo in s tem zagotovila enakopravne možno-sti javnim in zasebnim izvajalcem zdravstvene dejavnosti, uporabnikom pa ena-kopravno dostopnost do izvajalcev.	MZ	delno realizirano Ministrstvo za zdravje bo mrežo javne zdravstvene službe, zdravstvene programe in zdravstvene storitve načrtovalo na sistematičen način z vidika dostopnosti in spreminjajočih se potreb prebivalstva ter zmogljivosti obstoječega sistema zdravstvenega varstva. V letu 2019 se je zaključil dvoletni projekt »Načrtovanje in upravljanje mreže javne zdravstvene službe«, ki ga je Republika Slovenije izvajala skupaj s podporo Službe Evropske komisije za podporo strukturnim reformam (SRSS) na pobudo ministrstva. Projekt je na slovenski strani vodil Nacionalni inštitut za javno zdravje (v nadaljnjem besedilu: NIJZ) v sodelovanju z ministrstvom in je prispeval k zagotovitvi znanja za razvoj matematičnega modela za Slovenijo, ki bo služil kot strokovna pod-laga za planiranje kadrov v zdravstvu. Model bo upošteval pravično dostopnost, spreminjajoče se potrebe prebivalstva, kakovostno in varno zdravstveno oskrbo ter s tem pripomogel tudi k racionalni rabi virov. Takšen model bo mogoče aplicirati na vse specialnosti na vseh treh ravneh zdravstvene dejavnosti.	delno realizirano Ministrstvo bo pristopilo k mreži javne zdravstvene službe po končani situaciji povezani z COVID 19.
38 (2018)	Vlada naj pripravi do-polnitve zakona o pa-cientovih pravicah, ki	MZ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja MZ (2018): Na podlagi prvega odstavka 49. člena Zakona o pacientovih pravicah (v nadaljnjem besedilu: ZPacP) zastopniki pacientovih	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ministrstvo za zdravje se s priporočilom ne strinja, kar je navedlo že v prvem letu, ko je Varuh podal priporočilo. Pristojnosti v veljavni

	bodo upoštevale, da je večina teh pravic urejena tudi s predpisi s področja zdravstvenega zavarovanja.		pravic pacientom svetujejo pacientom, jim pomagaj ali jih zastopajo pri uresničevanju pravic po tem zakonu (seznam pacientovih pravic je definiran v 5. členu ZPacP). Dajejo tudi osnovne informacije, strokovno pomoč in konkretne usmeritve pri uveljavljanju pravic s področja zdravstvenega varstva, zdravstvenega zavarovanja in izvajanja zdravstvene dejavnosti, nimajo pa pristojnosti v primeru, ko ne gre za kršitve pravic po ZPacP. V teh primerih lahko pacienta zgolj napotijo na pristojno pravno ali fizično osebo ali pristojen državni organ. Funkcija zastopnika pacientovih pravic je nepoklicna. Za celotno področje Slovenije je imenovanih 13 zastopnikov, ki delo opravljajo v okviru uradnih ur v obsegu najmanj 12 ur tedensko. Delo zastopnika pacientovih pravic je sicer za pacienta brezplačno, sredstva za delovanje pa zagotavlja ministrstvo, pri čemer je informiranje o pravicah iz zdravstvenega zavarovanja v pristojnosti Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, tj. nosilca obveznega zdravstvenega zavarovanja. Pristojnosti v veljavni zakonodaji so torej jasno določene in razdeljene, zato v tem trenutku MZ ne načrtuje sprememb Zakona o pacientovih pravicah v smeri širitev obsega nalog zastopnikov. Že danes pa lahko, kot smo omenili zgoraj zastopniki dajejo osnovne informacije tudi iz področja zdravstvenega zavarovanja. MZ (2019): Ministrstvo za zdravje je že v prvem letu, ko je Varuh podal priporočilo pojasnilo, da se z navedenim ne strinja. Nadaljnje aktivnosti zato niso bile izvedene.	zakonodaji so jasno določene in razdeljene, zato v tem trenutku MZ ne načrtuje sprememb Zakona o pacientovih pravicah v smeri širitev obsega nalog zastopnikov.
39 (2018)	Ministrstvo za zdravje naj pripravi celovito analizo vzrokov čakalnih dob in organizacije zdravstva kot sistema ter predloge odprave administrativnih ovir in poenostavitve postopkov, ki bodo spoštovali tudi pacientov čas.	MZ	stalna naloga MZ (2018): MZ je poleg ukrepov dodatnega financiranja storitev za namen skrajševanja čakalnih dob, že v letu 2016 pripravilo delno analizo vzrokov za čakalne dobe. Gre za vzroke, ki nastajajo v procesu napotovanja znotraj samega zdravstvenega sistema med različnimi ravni zdravstvene dejavnosti (obrnava pacienta pri osebnem zdravniku, obravnava pacienta pri specialistu in bolnišnična obravnava pacienta). Podrobnejša pojasnila MZ so pod točko »2.4.1.9 K podpoglavju 2.10 Zdravstveno varstvo« (podnaslov: 2.10.2 Uresničevanje Varuhovih priporočil) MZ (2019): Za izboljšanje dostopnosti do zdravstvenih storitev smo v letu 2019 sprejeli več ukrepov tako na primarni kot tudi sekundarni ravni. V okviru Splošnega dogovora za pogodbeno leto 2019 smo povečali število timov v splošni ambulanti za 32 timov ter v otroškem in šolskem dispanzerju za 21 timov. Z Aneksom št. 2 k Splošnemu dogovoru za pogodbeno leto 2019 se je opredelil nov obračunski model za ambulate družinske medicine in pediatrije na primarni ravni in predvidel nov mehanizem za nagrajevanje timov. Širitev mreže na primarni ravni se nadaljuje tudi v letu 2020, in sicer za 29 timov v splošni ambulanti, ter v otroškem in šolskem dispanzerju za 13 timov. Zmanjšala se je tudi zahteva po obremenjenosti zdravnikov družinske medicine, in sicer v letu 2019 na 1895 glavarinskih količnikov, v letu 2020 bo ta obremenjenost še nižja. Prav tako so bili izvedeni ukrepi	stalna naloga Čakalne dobe so posledica, vzroki za nastanek pa so predvsem (pomankljiva) mreža, financiranje, normativi, potrebe, k čakalnim dobam pa prispevata tudi razvoj medicine in demografija). Ministrstvo za zdravje je v letu 2020 in 2021 nadaljevalo z aktivnostmi na področju čakalnih dob. Tako je pozvalo izvajalce k prečiščenju čakalnih seznamov, z NIJZ in ZIRS sodeluje pri konstantnem izboljševanju kakovosti podatkov, v SD 2021 so bili sprejeti dodatni ukrepi za večjo dostopnost do primarnega zdravstva ... V letu 2021 je ministrstvo tudi izvedlo tudi nacionalni razpis, s katerim bodo v letu 2021 in 2022 prišli do zdravstvenih storitev pacienti, ki so na dan objave nacionalnega razpisa čakali nedopustno dolgo. Z razpisom je bila vzpostavljena možnost, da se v izvajanje vključijo vse razpoložljive kapacitete v slovenskem zdravstvu, Ministrstvo načrtuje, da bo razpis konec leta 2021 oz. v letu 2022 ponovilo in s tem omogočilo še večjemu številu pacientov, da pridejo do zdravstvenih storitev v ustreznem času.

			za znižanje administrativnega dela zdravnikov specialistov družinske medicine. Za zagotovite večje preskrbljenosti z zdravniki družinske medicine je ministrstvo v letu 2019 povečalo število razpisanih specializacij iz družinske medicine in omogočilo možnosti za zaposlovanje tujih zdravnikov. Minister, pristojen za zdravje, je v letu 2019 in tudi v letu 2020 sprejel odredbo o zgornji meji števila ponudb za delo zdravnikov, zdravnikov specialistov in doktorjev dentalne medicine specialistov, ki v Republiki Sloveniji omogoča zaposlitev zdravnikov iz tretjih držav in priznavanje njihove poklicne kvalifikacije po posebnem zakonu (v letu 2020 je kvota za zdravnike specialiste družinske medicine 70). Ministrstvo skupaj z ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport, obema fakultetama in univerzama išče tudi rešitve za povečanje števila vpisnih mest za študij medicine. V letu 2019 se je zaključil tudi dvoletni projekt »Načrtovanje in upravljanje mreže javne zdravstvene službe«, ki ga je Republika Slovenije izvajala skupaj s podporo Službe Evropske komisije za podporo strukturnim reformam (SRSS) na pobudo ministrstva. Za zmanjšanje nepotrebnih napotitev je omogočena storitev ePosvet, ki pa ni zaživela v skladu s pričakovanji Ministrstva za zdravje. Ugotovljeno je bilo, da so dodatno potrebne še tehnično informacijske izboljšave. V sklopu prioritet Ministrstva za zdravje za leto 2019 je bil julija 2019 izveden pilotni projekta za program ortopedija na Ortopedski kliniki, v Kliničnem centru Ljubljana. Ortopedske storitve namreč spadajo med storitve, kjer čakalna doba, predvsem nedopustna, predstavlja izziv obvladovanja na nacionalni ravni. Na programu ortopedija, tako na prvih pregledih, kot na operacijah je po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje večje število čakajočih pacientov, ki čakajo nad najdaljšo dopustno čakalno dobo. Ugotovljeno je bilo, da na čakalne dobe na področju ortopedije vpliva rast števila vpisov v čakalne vrste za tovrstne zdravstvene storitve (demografski dejavnik), ponudba storitev ter specifične potrebe posameznega pacienta. Na Ortopedski kliniki se je v preteklih letih število vpisov za operacije močno povečalo (6,4%); stroka pričakuje, da se bo v naslednjih 5 letih rast nadaljevala s 3,8%, zaradi staranja prebivalstva in novih indikacij za operacije; z obstoječo ponudbo tej rasti povpraševanja ne bo mogoče zadostiti. V okviru razpoložljivih sredstev se v letu 2020 in 2021 za to področje in področja, kjer so nedopustne čakalne dobe, načrtuje tudi širitev mreže z možnostjo vključitve vseh izvajalcev, ki imajo dovoljenje za izvajanje zdravstvene dejavnosti.	
41 (2018)	Varuh priporoča, naj se po opravljeni analizi Zakon o nalezljivih boleznih ustrezno dopolni, da bo še naprej	MZ	delno realizirano MZ (2018): MZ se zaveda pomembnosti cepljenja, ki je dokazano najučinkovitejši ukrep za obvladovanje nalezljivih bolezni. V okviru svojih aktivnosti MZ sodeluje s stroko na področju izobraževanja,	realizirano Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o nalezljivih boleznih (Ur. list RS št. 142, z dne 14.10.2020), s katerim so bila dopolnjena določila o obveznem cepljenju, je v celoti upošteval strokovna priporočila za zagotavljanje precepljenosti v kolektivu in s tem varstvo pred

	zagotavljal ustrezno varstvo vseh pred nalezljivimi boleznimi ter upošteval znanstvena in strokovna spoznanja glede tveganj in stranskih učinkov cepljenja.		ozaveščanja javnosti in pri pripravi novega predloga Zakona o nalezljivih boleznih, ki je uvrščen v Normativni program dela Vlade za leto 2019. MZ (2019): Ministrstvo za zdravje je pripravilo predlog Zakona o nalezljivih boleznih in ga je 21. avgusta 2020 posredovalo v javno razpravo. Prav tako je predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nalezljivih boleznih v delu, ki se nanaša na cepljenje Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim mag. Branislavom Rajčcem. V obrazložitvi obeh predlogov zakonov so navedena znanstvena dejstva in spoznanja glede cepljenja, vključno z možnimi neželenimi učinki, ter tveganja in podatki o izbruhih bolezni v primeru padca prelepljenosti v populaciji.	nalezljivimi boleznimi ob upoštevanju vseh do sedaj znanih dejstev in znanstvenih spoznanj glede tveganj in stranskih učinkov cepljenja.
95 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za zdravje, naj nemudoma skliče sestanek predstavnikov Ministrstva za zdravje, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, ZZZS in NIJZ ter pripravi pravne podlage za dostopnost samoinjektorjev adrenalina v šolah.	MZ	delno realizirano Ministrstvo za zdravje je organiziralo sestanke, na katerih se je obravnavala navedena tematika. Izkazalo se je, da je primerov anafilaksije letno okrog 180, pri čemer so za to različni vzroki, npr. tudi hude alergije na hrano ter, da je v primeru širše dostopnosti zdravila EpiPen (to je zdravilo za urgentno zdravljenje hudih alergijskih reakcij (anafilaksij)) potrebno imeti v prvi vrsti v mislih šole, vrtce poleg čebelarjev in morda tudi gasilce ter zadeve urediti sistemsko. Izkazalo se je, da bi regulacija področja terjala določene spremembe in dopolnitve Zakona o zdravilih in Zakona o lekarniški dejavnosti, pri čemer bi bilo potrebno opredeliti način dostopnosti do zdravila, vključno s pogoji, ki jih mora izpolnjevati prevzemnik zdravila, določiti način shranjevanja zdravil ter beleženja njihove porabe ali vračila neuporabljenih zdravil itd. Slednje bi bilo v nadaljevanju potrebno urediti s podzakonskimi akti. V pripravi je predlog sprememb Zakona o zdravilih, v sklopu katerega se bo preučilo tudi to pobudo. V letu 2014, ko je bil zakon v javni obravnavi in v medresorskem usklajevanju, ni bilo podanih pripomb s strani Čebelarstva Slovenije. Na dosedanjih sestankih je bilo ugotovljeno, da so v Evropi področje nedavno uredile le 3 države, in sicer Belgija, Irska in Združeno kraljestvo, na način, da je v določenih ustanovah samoinjektor z adrenalinom na voljo v okviru seta za prvo pomoč. Pogoji za možnost uporabe v setu za prvo pomoč pa so tam jasno določene v zakonodaji. Na podlagi navedenega je bilo dogovorjeno, da Ministrstvo za zdravje pridobi mnenje Razširjenega strokovnega kolegija internističnih strok in Strokovnega centra za prvo pomoč pri Rdečem križu Slovenije glede nadaljnjega urejanja te problematike.	realizirano
96 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za zdravje, naj nemudoma določi časovni načrt za pripravo predloga zakona o dopolnilnih,	MZ	nerealizirano Iz Resolucije o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025 »Skupaj za družbo zdravja« (Uradni list RS, št. 25/2016) izhaja, da je časovni okvir za ureditev področja zdravilstva leto 2018. Ministrstvo za zdravje je pripravilo izhodišča za ureditev tozadevnega področja, vendar pa zaradi drugačnih prioritet ni prišlo do nadaljnjih	delno realizirano
				Osnetek Zakona o dopolnilnih, tradicionalnih in alternativnih oblikah diagnostike, zdravljenja je pripravljen za javno razpravo. Ministrstvo bo pristopilo k sprejetju navedenega zakona po končani situaciji povezani z COVID 19.

	tradicionalnih in alternativnih oblikah diagnostike, zdravljenja in rehabilitacije ter zagotovi, da bo predlog tega novega zakona v skladu s časovnim načrtom (čim prej) poslan v javno obravnavo.		aktivnosti povezanih s pripravo predloga zakona. Zaradi situacije, ko je večina aktivnosti Ministrstva za zdravje usmerjena v pripravo in sprejem ukrepov za preprečevanje širjenja nalezljive bolezni COVID-19, je prišlo do zamika pri nadaljevanju aktivnosti povezanih s pripravo predloga zakona o dopolnilnih, tradicionalnih in alternativnih oblikah diagnostike, zdravljenja in rehabilitacije.	
98 (2019)	Sistem pravic in njihove omejitve lahko ureja le zakon. Varuh znova opozarja Ministrstvo za zdravje in Vlado Republike Slovenije, da je treba pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki so urejene s podzakonskim aktom, nemudoma urediti v ustreznem zakonu. Neustavno urejanje pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja je ugotovilo že ustavno sodišče v odločbi U-I-50/97 z dne 16. 12. 1999.	MZ	nerealizirano Ministrstvo za zdravje je v ta namen pričelo že pred časom aktivnosti za pripravo novega predloga Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, s pomočjo katerega se bo odpravila neustavnost, ki je povezana z urejanjem pravic in postopkov za uveljavljanje le-teh, na podzakonski ravni. V sklopu novega zakona bodo tako na ravni zakona opredeljeni osnovni sklopi pravic, ki bodo posamezniku pripadali. Prav tako bodo na zakonski ravni opredeljeni postopki za uveljavljanje pravic ter pravna sredstva. Nadaljnje aktivnosti povezane s pripravo tega zakona so se v letu 2020 časovno zamaknile zaradi nujnih naloge povezanih z obvladovanjem nalezljive bolezni COVID-19.	nerealizirano Nadaljnje aktivnosti povezane s pripravo tega zakona so se v letu 2021 časovno zamaknile zaradi nujnih naloge povezanih z obvladovanjem nalezljive bolezni COVID-19.
100 (2019) enako/ podobno: 42 (2018)	Varuh znova predlaga Vladi Republike Slovenije, naj v postopku priprave sprememb zakonodaje prouči možnost, da bi pritožba zoper odločbo imenovanega zdravnika zadržala njeno izvršitev.	MZ	nerealizirano Ministrstvo za zdravje bo navedeno pobudo Varuha obravnavalo pri pripravi predloga Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju.	nerealizirano Varuh v Poročilu navaja, da ZZZS odločbe o podaljšanju bolniškega staleža pogosto izdaja za nazaj in po preteku roka, ter da je na to prakso ZZZS že večkrat opozoril, tudi v neposrednih stikih. Meni, da ZZZS s tem krši načelo dobrega upravljanja. V zvezi z očitkom Varuha glede nepravočasnosti odločanja navajamo, da je večina odločb imenovanih zdravnikov v zvezi z odločanjem o pravicah iz zdravstvenega zavarovanja izdanih znotraj zakonskega roka. Tako je bilo v zakonsko predvidenih rokih izdanih 92,3 % vseh odločb (v letu 2019 84,3 %). Tudi podatki za leto 2021 (I-VII) glede odločanja v roku kažejo (94,97 % odločb je izdanih v roku), da je ZZZS odločanje konsolidiral. Obravnave prav vseh primerov znotraj zakonskega roka pa zaradi specifičnosti posameznih primerov (npr. zavarovanec zahteva opravo osebnega pregleda, na katerega ga je potrebno v skladu s določili ZUP vabiti, pomanjkljiva dokumentacija, sam predlog imenovanemu zdravniku ni bil poslan pravočasno, ipd.) in kratkega roka za odločanje (le 8 dni) ter pomanjkanjem zdravnikov, s

				katerim se ZZS stalno sooča, kot je bilo Varuhu že bilo večkrat pojasnjeno, žal ni mogoče zagotoviti. Ocenjujemo pa, da je problem »nepravočasnosti odločanja« (tj. da zavarovanci pred potekom začasne nezmožnosti za delo še ne razpolagajo z novo odločbo imenovanega zdravnika) pogosto, v veliki meri tudi poledica dejstva, da se razhajata rok za podajo predloga za podaljšanje začasne nezmožnosti za delo (vsaj 3 dni pred potekom začasne nezmožnosti za delo) in rok, v katerem mora imenovani zdravnik odločiti o predlogu (8 dni po prejemu predloga), saj izbrani osebni zdravniki pogosto podajajo predloge za podaljšanje začasne nezmožnosti za delo 3 dni pred potekom začasne nezmožnosti za delo in le redko prej, čeprav 235. člen Pravil OZZ to omogoča. Izbrane osebnostne zdravnike smo zato v obvestilu, ki smo jim ga posredovali, tudi ponovno opozorili, da lahko predloge za podaljšanje bolniškega staleža pošljejo že prej.
101 (2019)	Varuh predlaga Vladi Republike Slovenije, naj v postopku priprave sprememb zakonodaje prouči možnost, da ima zavarovanec do prejema odločitve o predlogu osebnega zdravnika priznana delovna nezmožnost oziroma odobreno bolniško odsotnost.	MZ	nerealizirano Ministrstvo za zdravje bo navedeno pobudo Varuha obravnavalo pri pripravi predloga Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju.	nerealizirano Ni dodatnih pojasnil.
103 (2019)	Varuh predlaga ZZS, naj osebne zdravnike z okrožnico opozori na dosledno spoštovanje 244. člena Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja.	MZ	nerealizirano Navedeno opozorilo Varuha se nanaša na primere zaključenih začasnih zadržanosti od dela. Osebni zdravnik skladno z veljavnimi predpisi ne more ugotoviti pri zavarovancu začasne zadržanosti od dela zaradi iste bolezni oz. stanja, za katero je imenovani zdravnik oz. zdravstvena komisija ugotovila, da ni več utemeljena in od izdaje zadnje odločbe še ni preteklo 30 dni. To lahko stori le izjemoma (skladno z 244. členom Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja) in sicer v primeru, če izbrani osebni zdravnik ugotovi, da je prišlo do nenadnega in nepričakovanega poslabšanja zdravstvenega stanja zavarovanca, kar mora dokazati z dokumentacijo, iz katere je to razvidno, in zavarovanca še isti dan napotiti na obravnavo k imenovanemu zdravniku. V tem primeru je zavarovanec upravičen do začasne zadržanosti od dela najmanj do prejema odločbe imenovanega zdravnika, lahko pa ta podaljša začasno zadržanost od dela še za daljše obdobje. V primeru ugotovitve, da je bil zavarovanec predhodno utemeljeno napoten na delo in, da ni prišlo do poslabšanja že obravnavanega zdravstvenega stanja, pa v zakonodaji ni temelja za priznanje dodatnih pravic, kar se je opredelilo tudi Vrhovno sodišče RS v sodbi VIII Ips	realizirano 16. 8. 2021 je bil izvajalcem posredovano obvestilo, ki jih je med drugim opozorilo tudi na spoštovanje določbe 244. člena Pravil.

			100/2013. ZZS bo ponovno opozoril družinske zdravnike na navedeno določbo.	
2.17	Socialne zadeve (2020: str. 314, 2019: str. 187, 2018: poglavje <i>Socialna varnost</i> , str. 235)			
117 (2013)	Varuh predlaga Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, naj razmisli o spremembi predpisov, da se bodo v primeru »preskoka« letnika za izračun povprečja upoštevale ocene iz spričevala za tisti letnik, za katerega je povprečje ocen višje.	MDDSZ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Za vsakega dijaka oziroma študenta je določeno upošteveno obdobje glede višine ocen bolj oziroma manj ugodno. Štipendijska zakonodaja za vse vlagatelje oziroma štipendiste enako določa, katere ocene oziroma ocene iz katerega obdobja se upoštevajo. Določanje izjem tako ne bi bilo utemeljeno z vidika enake obravnave vlagateljev oziroma bi odprle pot za nadaljnje določanje z vidika vlagateljev utemeljenih izjem. Glede na navedeno menimo, da je veljavna ureditev ustrezna.	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ni dodatnih pojasnil.
118 (2013)	Varuh predlaga spremembo predpisa, ki bo dijakom omogočil izplačilo štipendije v enkratnem znesku že ob koncu šolskega leta, v katerem je dijak uspešno opravil obveznosti za dva letnika, ne šele po končanem izobraževanju.	MDDSZ	realizirano Z novim Zakon o štipendiranju (Uradni list RS, št. 56/13, 99/13 – ZUPJS-C, 8/16, 61/17 – ZUPŠ in 31/18), ki se uporablja od 1. januarja 2014, je bilo določeno, da se štipendija izplača v enkratnem znesku v višini preostalih zneskov štipendij za preostale mesece trajanja izobraževalnega programa, če štipendist zaključi izobraževanje pred iztekom izobraževalnega programa, ne glede na to, ali je bil vpisan v vse letnike (prvi odstavek 89. člena), s čimer je bilo realizirano navedeno priporočilo.	realizirano Priporočilo je bilo v celoti realizirano, zato dodatnih aktivnosti ni bilo izvedenih.
95 (2014)	Varuh človekovih pravic RS (Varuh) predlaga, da se sprejmejo ukrepi za zagotovitev hitre in kakovostne informiranosti prebivalcev o različnih možnostih uveljavljanja socialnih pravic.	MDDSZ	realizirano MDDSZ je bil tako kot ostala ministrstva in drugi državni organi vključen v prenovo državnega spletišča oziroma spletne strani, preko katere je možno redno in ažurno zagotavljati hitro in kakovostno informiranost prebivalcev o različnih možnostih uveljavljanja socialnih pravic. Ob vsaki sistemski spremembi se tudi s pomočjo sredstev javnega obveščanja z namenom čim širše seznaitve zagotovi informiranost javnosti. Podrobno pa v zvezi z uveljavljanjem socialnih pravic stranke v okviru postopkov oziroma storitev seznanjajo tudi zaposleni na centrih za socialno delo.	realizirano MDDSZ je dne 5. 8. 2021 pripravilo navodilo za centre za socialno delo, s katerim jih je opozorilo, da naj z dopisom, s katerim stranko obvestijo o odstopljeni pritožbi na MDDSZ, stranko hkrati obvestijo tudi o tem, da če je bila izdana zavrnilna odločba in so se okoliščine za stranko spremenile, lahko odda ponovno vlogo. Glej tudi odgovor na priporočilo št. 68 (2017).
100 (2014)	Varuh priporoča, da Vlada RS pripravi program razširitve zmogljivosti varstveno-delovnih centrov (VDC)	MDDSZ	realizirano MDDSZ se zaveda pomembnosti vključevanja uporabnikov v dnevne storitve vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji, zato v zvezi z programom razširitve zmogljivosti in kapacitet uresničuje zapisane cilje v Resoluciji o nacionalnem programu socialnega varstva za	realizirano V okviru predloga Resolucije o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2021 do 2030, ki je v javni obravnavi, se predlaga in predvideva razširitev zmogljivosti varstveno-delovnih centrov in

	in prizadetim posameznikom omogoči vključitev v storitve vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji.		obdobje od 2013 do 2020 kot tudi zagotavlja dodatna sredstva iz Proračuna RS. MDDSZ je od leta 2014 zagotovil 629 novih vključitev, kar pomeni 16,87 odstotka vseh upravičencev. Dodatno smo v varstveno delovnih centrih zaposlili 244 delavcev, kar pomeni 24,47 odstotni dvig zaposlitev na področju.	zavodov za usposabljanje s ciljem večje dostopnosti do storitev ter vključitev v storitve vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji. Po zadnjih razpoložljivih podatkih je bilo v letu 2019 v storitev vključenih 3.595 oseb (po podatkih MDDSZ je trenutno vključenih 3.692 oseb), ki so bile vključene v storitev. Predlagani cilj do leta 2030 je zagotoviti okvirno 4.500 mest za izvajanje storitve vodenja, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji. Pri izvajanju storitev na tem področju so bili kot ključni izzivi opredeljeni: - nadgradnja obstoječih storitev na način, da se uporabnike podpre pri razvijanju in krepitvi posameznikovih sposobnosti, njegove ustvarjalnosti, spretnosti in znanj; - zagotovitev specializiranih oblik storitev za nekatere ciljne skupine oz. nadgradnja storitve z novimi oblikami in načini izvajanja za ciljne skupine (osebe po 65. letu, osebe po pridobljeni možganski poškodbi, osebe z vedenjskimi motnjami in težavami v duševnem zdravju ter kombinacijo motenj v razvoju, osebe z avtizmom); - nadgradnja storitev z izvajanjem različnih oblik podpornih storitev, s katerimi bi posamezniku omogočili čim bolj samostojno življenje in vključevanje v skupnost kot so: storitve socialnega vključevanja po ZSVI, mobilna pomoč, podporne storitve na daljavo; - nadgradnja storitev na daljavo oziroma na domu; - opredelitev zdravstvene oskrbe za osebe, ki so vključene v storitev vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji, ki jo izvajajo varstveno delovni centri - zagotovitev zadostnega števila primernih dislociranih prostorskih kapacitet za izvajanje storitve ter povečanje regijske pokritosti dislociranih enot za izvajanje specializiranih oblik storitve za nekatere ciljne skupine (osebe po pridobljeni možganski poškodbi, osebe z vedenjskimi motnjami in težavami v duševnem zdravju ter kombinacijo motenj v razvoju, osebe z avtizmom).
101 (2014)	Varuh predlaga sprejem ukrepov za izboljšanje dostopnosti do storitev institucionalnega varstva odraslih oseb z zmerno, težjo in najtežjo motnjo v duševnem razvoju in/ali več motnjami in pri tem stremeti k enakomernejši regijski pokritosti potreb.	MDDSZ	stalna naloga MDDSZ redno spremlja potrebe po vključitvah v storitev institucionalnega varstva in zmogljivosti storitev širi upoštevajoč regijsko pokritost.	stalna naloga V okviru predloga Resolucije o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2021 do 2030, ki je v javni obravnavi, se predlaga in predvideva izboljšanje dostopnosti do storitev institucionalnega varstva ter stremi k enakomernejši območni pokritosti potreb, ki se spremljajo na letni ravni. S pomočjo kohezijskih sredstev se omogoča dodatno infrastrukturo za prostorske kapacitete. V letu 2021 je bil objavljen in je trenutno še v teku Javni razpis za sofinanciranje vlaganj v infrastrukturo za vzpostavitev stanovanjskih skupin za osebe mlajše od 65 let. Namen javnega razpisa je sofinanciranje projektov, ki bodo zagotavljali namestitvene kapacitete za vzpostavitev stanovanjskih skupin za odrasle osebe mlajše od 65 let, ki so v skladu z 8. členom C točke odstavka B) Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev: Odrasle osebe z motnjami v duševnem razvoju, s težavami v duševnem zdravju, s senzornimi motnjami, motnjami v gibanju in z napredovalno kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja:

				- odrasle osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, - odrasle osebe z zmerno motnjo v duševnem razvoju, - odrasle osebe s težjo motnjo v duševnem razvoju - odrasle osebe s težko motnjo v duševnem razvoju, - odrasle osebe z več motnjami (odrasli z motnjo v duševnem razvoju, osebnostnimi motnjami, gibalnimi in senzornimi oviranostmi ter s poškodbami glave), - osebe s težjo ali težko obliko gibalne ali senzorne oviranosti, ki niso sposobne samostojnega življenja, - odrasle osebe z napredujočo kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja, ki so vključene v celodnevno institucionalno varstvo pri upravičenih prijaviteljih.
102 (2014)	Varuh predlaga pre-novo obstoječih kadrovskih normativov za zdravstveno in ne-govalno osebje v domovih za starejše občane, kjer bivajo mlajši invalidi.	MZ, MDDSZ	delno realizirano MZ: Ministrstvo za zdravje je pristopilo k prenovi kadrovskih standardov in normativov na področju zdravstvene in babiške nege ter oskrbe, vendar končno gradivo za nadaljnje dogovarjanje v povezavi s predlogi sprememb kadrovskih normativov na področju zdravstvene nege, zaradi vseh aktivnosti v povezavi z ukrepi za preprečevanje širjenja nalezljive bolezni COVID-19, še ni dokončno pripravljeno. MDDSZ: MDDSZ na tem področju sodeluje v medresorski delovni skupini, ki jo vodi Ministrstvo za zdravje in je v letu 2019 intenzivno delovala, pri čemer smo s strani MDDSZ podali predloge in pomisleke na področju spremembe kadrovskih normativov za izvajanje zdravstvene dejavnosti oziroma oskrbe v socialno varstvenih organizacijah za vse ciljne skupine, ki so vključene v storitev institucionalnega varstva.	delno realizirano MZ: V okviru Splošnega dogovora za 2021 je bila že sprejeta sprememba kadrovskega normativa Nege III z namenom krepitve števila zaposlenih zdravstvenih delavcev, za kar se nameni dodatne 4,4 mio eur/leto. Ob navedenem so bile za pregled pripravo predloga novega kadrovskega normativa imenovane delovne skupine za različne poklice skupine oziroma različne tipe izvajalcev v zdravstveni dejavnosti. Aktivnosti še potekajo. MDDSZ: V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene.
74 (2015) enako/ podobno: 96 (2014)	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naj okrepi kadrovske zmožnosti centrov za socialno delo, da bi vsakemu prebivalcu ponudili kakovostno svetovanje o njihovih pravicah.	MDDSZ	realizirano Na MDDSZ smo v času procesa spremembe organizacijske strukture centrov za socialno delo zagotovili kadrovske krepitve kot izhaja iz podatkov dviga števila zaposlitev delavcev na centrih za socialno delo je bilo od leta 2016 dalje povečanje za 232,97 zaposlitev, kar pomeni 11,91 odstotka od števila vseh zaposlenih delavcev v CSD.	realizirano MDDSZ skladno s proračunskimi zmožnostmi skuša kadrovske krepiti centre za socialno delo, hkrati pa si prizadeva, da bi z večjo informatizacijo in avtomatizacijo postopkov na centrih za socialno delo razbremenilo strokovne delavce, s čimer bo omogočena krepitev in bolj poglobljeno delo z uporabniki. V letu 2021 je z delom začela tudi delovna skupina za pregled kadrovskih standardov in normativov v sklopu centrov za socialno delo, ki jo sestavljajo predstavniki sindikatov, Skupnosti CSD ter MDDSZ.
63 (2016)	MDDSZ naj v sodelovanju z Ministrstvom za pravosodje prouči možnost, da bi uveljavljanje socialnih pravic potekalo po posebnih predpisih, saj Zakon o splošnem upravnem postopku ni prilagojen posebnostim na tem področju.	MDDSZ	realizirano MDDSZ se je na priporočilo že večkrat odzvalo. Z novelami Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev smo še dodatno prilagodili oziroma odstopili od koncepta Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP). Ponovno bi poudarili, da je uporaba ZUP subsidiarna, saj je v področnih zakonih urejena večina procesnih določb glede uveljavljanja pravic iz javnih sredstev.	realizirano V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene.

65 (2016)	Nacionalni inštitut za varovanje zdravja naj čim prej pripravi standarde in normative za prehrano v institucionalnem varstvu.	MZ	realizirano Nacionalni inštitut za javno zdravje je v začetku leta 2020 pripravil »Priporočila za izvajanje prehranske oskrbe v domovih za starejše občane«.	realizirano Ni dodatnih pojasnil.
68 (2017)	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naj na svojih spletnih straneh obnovi števec pritožb, ki bo javnost seznanjal z okvirnimi roki njihovega reševanja. – v zvezi s priporočilom št. 62 (2016)	MDDSZ	realizirano MDDSZ meni, da je priporočilo uresničeno v celoti, saj je na spletni strani MDDSZ ponovno vzpostavljen števec pritožb, MDDSZ pa pritožbe praviloma rešuje v zakonsko določenem roku.	realizirano MDDSZ je cilj odprave zaostankov v letu 2020 doseglo, zato je s spletne strani odstranilo števec reševanja pritožb. Glede na trenutno število nerešenih pritožb, kadrovski primanjkljaj, druge tekoče in izredne delovne naloge, ki jih je tudi treba reševati na področju pravic iz javnih sredstev, ter glede na ključne, prednostne naloge MDDSZ v letu 2021 in 2022 v okviru rednega dela ni mogoče vzdrževati sedanjega stanja reševanja pritožb. Ker se posledice že kažejo v vnovičnem povečanju zaostankov pri reševanju pritožb, je MDDSZ dne 5. 8. 2021 na spletni strani ponovno vzpostavilo števec reševanja pritožb in z izvedbo posebnega projekta »Vzdrževanje stanja pri reševanju pritožb na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti«, ki bo trajal do 31. 5. 2022, zagotovilo tekoče in učinkovito reševanje pritožb zoper odločbe o pravicah iz javnih sredstev.
69 (2017) enako/ podobno: 129 (2013)	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naj zagotovi odločanje na drugi stopnji v zakonsko določenih rokih, stranke pa pravočasno pisno seznani, kako lahko preprečijo izgubo pravic zaradi dolgotrajnega odločanja, na katero niso vplivale – v zvezi s priporočilom št. 62 (2016).	MDDSZ	realizirano MDDSZ je sprejelo številne ukrepe za zmanjšanje zaostankov pri reševanju pritožb zoper odločbe centrov za socialno delo v zvezi s pravicami iz javnih sredstev. MDDSZ ukrepe ocenjuje kot učinkovite, saj se zdaj pritožbe praviloma rešuje v zakonsko določenem roku. MDDSZ meni, da s tem ni več potrebe po pravočasni pisni seznanitvi stranke (kako lahko stranka prepreči izgubo pravic zaradi dolgotrajnega odločanja).	realizirano MDDSZ je dne 5. 8. 2021 pripravilo navodilo za centre za socialno delo, s katerim jih je opozorilo, da naj z dopisom, s katerim stranko obvestijo o odstopljeni pritožbi na MDDSZ, stranko hkrati obvestijo tudi o tem, da če je bila izdana zavrnilna odločba in so se okoliščine za stranko spremenile, lahko odda ponovno vlogo. Glej tudi odgovor na priporočilo št. 68 (2017).
70 (2017)	Varuh predlaga, naj se hkrati z reorganizacijo centrov za socialno delo poenoti tudi njihov informacijski sistem, tako da bo sistem sam opozoril, ali je bila odločba izdana, ne pa tudi odpremljena ali vročena stranki.	MDDSZ	nerealizirano MDDSZ načrtuje dodatno nadgradnjo med sistemoma IS CSD in Krpan, ki bo preprečila, da bi bila v obdelavo in obračun zajeta odločba, ki še ni bila odpremljena v sistemu Krpan.	nerealizirano V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene.
71 (2017)		MDDSZ,	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja

	Vlada RS naj pripravi predlog sprememb Zakona o ratifikaciji Konvencije o pravicah invalidov in izbirnega protokola h konvenciji o pravicah invalidov, ki bodo upoštevale uveljavljeno slovensko pravno terminologijo.	MZZ	Konvencijo o pravicah invalidov je prevedla delovna skupina na MZZ in menimo, da je prevod ustrezen.	MDDSZ: Konvencijo o pravicah invalidov je prevedla delovna skupina na MZZ in menimo, da je prevod ustrezen. MZZ: Redakcijo prevoda mednarodnega akta opravi medresorska delovna skupina, v kateri sodelujejo predstavniki vsebinsko pristojnih resorjev, MZZ, prevajalec in lektor, po potrebi pa tudi drugi strokovnjaki.
43 (2018)	Varuh predlaga spremembo zakonodaje, da se odškodnine za škodo, ki jo je posamezniku s kršitvijo njegovih pravic in temeljnih svoboščin povzročila država, ne bodo vštete v dohodek posameznika pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev.	MDDSZ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja MDDSZ (2018): Pripravlja se sprememba zakonodaje, v kateri se odškodnine za škodo, ki jo je posamezniku s kršitvijo njegovih pravic in temeljnih svoboščin povzročila država, ne bi vštete v dohodek posameznika pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev. V skladu z veljavnim Zakonom o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev se upoštevajo vsi dohodki in prejemki vlagatelja in vseh oseb, ki se po tem zakonu upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja. Le tako se lahko ugotovi materialni položaj celotne družine. Določitev dohodkov temelji na načelu, da je treba upoštevati vse dohodke in prejemke, razen tistih, ki so namenjeni kritju posebnih potreb (ne upošteva se npr. dodatek za pomoč in postrežbo). Odškodnina za škodo, ki jo je posamezniku s kršitvijo njegovih pravic in temeljnih svoboščin povzročila država, ne predstavlja dohodka, ki bi bil namenjen kritju posebnih potreb posameznika, zato se ta šteje kot dohodek. Vsaka izjema od zgoraj navedenega pravila (pa tudi namen le-te) pa mora biti v zakonu izrecno opredeljena. MDDSZ (2019): V skladu z veljavnim Zakonom o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS) se upoštevajo vsi dohodki in prejemki vlagatelja in vseh oseb, ki se po tem zakonu upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja. Le tako se lahko ugotovi materialni položaj celotne družine. Določitev dohodkov temelji na načelu, da je treba upoštevati vse dohodke in prejemke, razen tistih, ki so namenjeni kritju posebnih potreb (ne upošteva se npr. dodatek za pomoč in postrežbo). ZUPJS pri upoštevanju dohodkov loči med mesečnimi (npr. denarna socialna pomoč) in letnimi pravicami iz javnih sredstev (otroški dodatek, državna štipendija, znižano plačilo vrtca, subvencija šolske prehrane). Za letne pravice iz javnih sredstev določa, da se upoštevajo obdavčljivi dohodki po zakonu, ki ureja dohodnino, ki niso oproščeni plačila dohodnine ter drugi izrecno naštetih dohodki v 12. členu ZUPJS. V skladu s 27. členom Zakona o dohodnini se dohodnine ne plača od odškodnine neupravičeno obsojenim in priprtim v skladu z zakonom, ki ureja kazenski postopek, zato se sporna odškodnina, že v skladu z veljavno zakonodajo ne šteje kot dohodek pri uveljavljanju letnih pravic iz javnih sredstev.	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ni dodatnih pojasnil.

			Se pa upošteva kot dohodek pri mesečnih pravicah iz javnih sredstev, saj po mnenju MDDSZ ne predstavlja dohodka, ki bi bil namenjen kritju posebnih potreb posameznika, ampak dohodek, s katerim si stranka preživetje lahko zagotovi. Namen denarne socialne pomoči je namreč zagotavljanje sredstev za preživetje, če si jih stranka sama ne more zagotoviti z delom, s pravicami iz dela ali zavarovanja, z dohodki iz premoženja in iz drugih virov oziroma z nadomestili ali prejemki po drugih predpisih ali s pomočjo tistih, ki so ga dolžni preživljati. Prav tako upravičenec do denarne socialne pomoči v skladu z Zakonom o socialno varstvenih prejemkih ne more biti v boljšem položaju od tistega, ki si sredstva za preživetje zagotavlja z delom ali na podlagi pravice iz dela. Takšnemu stališču pritruje tudi sodna praksa.	
44 (2018)	Ministrstvo, pristojno za socialno varstvo, naj v sodelovanju s Socialno zbornico Slovenije in Skupnosti socialnih zavodov Slovenije prouči ustreznost kadrovskih normativov v domovih za starejše in jih bolj prilagodi potrebam stanovalcev.	MDDSZ	delno realizirano MDDSZ (2018): MDDSZ se zaveda, da so standardi in normativi socialno varstvenih storitev potrebni prenove. Za pripravo standardov in normativov s področja zdravstva in socialnega varstva bodo imenovane delovne skupine, katerih člani bodo tako predstavniki ministrstva, predstavniki pristojnih zbornic in združenj, predstavniki uporabnikov ter predstavniki reprezentativnih sindikatov. MDDSZ (2019): Podrobnejših standardov za izvajanje posameznih vrst oskrbe in kriteriji za določitev vrst oskrbe glede na potrebe uporabnikov storitve za področje institucionalnega varstva v domovih za starejše še ni. Predlog, ki smo ga prejeli konec januarja 2020 še vsebinsko usklajujemo s SSZS. Ker izvedba predloga podrobnejših standardov zahteva tudi povečanje kadrovskega normativa, s predstavniki SSZS na podlagi analize potrebnega kadra pripravljamo možne predloge dviga števila kadra na socialni oskrbi in različne možnosti plačila dodatnega kadra, ki bi v čim manjši meri obremenil uporabnike. Ker se je pomanjkanje kadra tako zdravstvenega, kot tudi kadra za socialno oskrbo kot težava pokazala tudi pri obvladovanju okužb covid-19 je država zagotovila proračunska sredstva, s pomočjo katerih bomo v naslednjih dveh letih zagotovili financiranje dodatnega kadra za domove, na osnovni in socialni oskrbi.	delno realizirano S sklepom št. 012-29/2020/17 z dne 16. 10. 2020 je bila imenovana delovna skupina za kadrovske standarde in normative v sklopu domov za starejše in posebnih socialnovarstvenih zavodov (v nadaljevanju: skupina). Poleg predstavnic in predstavnikov MDDSZ in Skupnosti socialnih zavodov Slovenije v skupini sodelujejo tudi predstavniki 4 sindikatov (Sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije, Sindikat delavcev v zdravstveni negi Slovenije, Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije, Sindikat zdravstva Slovenije. Delo skupine je v zimskih in pomladnih mesecih zaradi reorganizacije direktorata in novega vodstva, predvsem pa zaradi razmer, povezanih s korona virusom in daljših bolniških staležev ter odhodov nekaterih zaposlenih, žal nekoliko zastalo. Skupina se je s svojim delom ponovno pričela junija 2021. Članice in člani so določili izhodišča za delo skupine: osnovo za spremembo standardov in normativov predstavljajo potrebe uporabnikov posameznih vrst oskrbe institucionalnega varstva oziroma izhodišče predstavlja uporabnik in njegove potrebe, sprememba standardov in normativov pomeni spremembo cene storitve, dvig cene storitve pomeni iskanje oz. zagotavljanje novih virov. Do poletja 2021 se je skupina sestala trikrat. Na skupini so članice in člani razpravljali o spremembi 8. člena Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev – izhodišče za razpravo o spremembi predstavlja gradivo Skupnosti socialnih zavodov.
105 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj zagotovi, da bo upravičena oseba do posamezne pravice iz javnih sredstev samodejno obveščena o nastanku dolga povezane osebe in da bo ob začetku poračunavanja neupravičeno	MDDSZ	delno realizirano MDDSZ pojasnjuje, da zaradi kompleksnosti sistema poračunavanja in možnosti dnevnega spreminjanja višine dolga nadgradnja informacijskega sistema z izdajo obvestil strankam ni možna. V postopku je nadgradnja informacijskega sistema z izpisom, na katerih se bo stranki pojasnilo nastanek dolga (napisala se bo konkretna odločba, na podlagi katere je nastal dolg in tudi sodolžniki dolga) in poračunavanje samo. Nadgradnja bo izvedena predvidoma v letu 2020.	realizirano Informacijski sistem centrov za socialno delo je bil meseca novembra 2020 nadgrajen z možnostjo izpisa »plačilnih listkov«, s katerimi se stranki pojasni nastanek dolga (napisana je konkretna odločba, na podlagi katere je nastal dolg, in tudi sodolžniki dolga) in poračunavanje samo. Omogočen je tudi izpis opomina stranki o obstoju dolga ter opozorilo, da se bo v primeru neplačila začel postopek izvršbe.

	prejetih pravic iz javnih sredstev seznanjena z višino tega dolga.			
108 (2019)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, naj zagotovi, da bo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pripravil spremembe zakonodaje tako, da bodo imeli vsi invalidi, tako tisti s statusom po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov kakor tudi tisti s statusom po Zakonu o socialnem vključevanju invalidov, primerljivo socialno varnost.	MDDSZ, VLADA	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja MDDSZ: Status invalida po ZSVI pridobijo invalidi, pri katerih je že v mladi dobi ugotovljeno, da si zaradi invalidnosti nikoli ne bodo mogli zagotoviti sredstev za preživljanje z lastnimi sredstvi. Status invalida po ZZRZI večinoma pridobijo osebe, ki imajo nekaj let delovne dobe, ki jih osebni zdravnik zaradi zdravstvenih težav napotijo na oceno IK ZPIZ, ki običajno ugotovi, da so še naprej sposobni opravljati delo z omejitvami za polni delovni čas oziroma na krajši delovni čas od polnega. Ker sta statusa različna, MDDSZ meni, da enaka obravnava ni mogoča.	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ni dodatnih pojasnil.
109 (2019)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, naj pripravi spremembe zakonodaje, s katero bodo tudi osebe v hišnem zaporu ob izpolnjevanju zakonskih pogojev upravičene do denarne socialne pomoči za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb.	MDDSZ, MP, VLADA	nerealizirano Vprašanje denarne socialne pomoči za osebe v hišnem zaporu je predmet usklajevanja med MDDSZ in MP.	nerealizirano Ni dodatnih pojasnil.
110 (2019)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti skupaj z drugimi odgovornimi zagotovi sistemsko uskladitev Zakona o socialnem varstvu, ki ureja družinskega pomočnika, Zakona o osebni asistenci, ki določa institut osebnega asistenta, in zakona, ki	MDDSZ	nerealizirano Na MDDSZ se strinjamo s priporočilom Varuha, da je potrebno zagotoviti sistemsko uskladitev instituta družinskega pomočnika in odgovoriti na kompleksna vprašanja, ki so nanj vezana. Menimo, da je najprej potrebno medsebojno uskladiti veljavna instituta družinskega pomočnika in osebnega asistenta, nato pa v nadaljevanju tudi doreči predloge v okviru Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki na tem področju prinaša dodatne spremembe. MDDSZ intenzivno sodeluje pri usklajevanju navedene zakonodaje.	nerealizirano V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene.

	bo urejal dolgotrajno oskrbo.			
111 (2019)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ustrezneje uredi položaj in status družinskih pomočnikov, vključno z zagotovitvijo zadostne socialne varnosti družinskemu pomočniku in invalidni osebi.	MDDSZ	nerealizirano Odziv na priporočilo smo podali v odgovoru na priporočilo št. 110 (2019).	nerealizirano V obdobju od zadnjega poročanja nove aktivnosti niso bile izvedene.
112 (2019)	Varuh centrom za socialno delo priporoča hitro ravnanje v postopkih za postavitve osebe pod skrbništvo, vključno s hitro obravnavo vlog za postavitve osebe pod skrbništvo.	MDDSZ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Družinski zakonik je spremenil stvarno pristojnost za odločanje o postavitvi pod skrbništvo. Družinski zakonik namreč določa, da odločanje o postavitvi pod skrbništvo in imenovanju skrbnika sodi v pristojnost sodišč in ne v pristojnost centrov za socialno delo.	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ni dodatnih pojasnil.
113 (2019)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, naj sprejme potrebne ukrepe za ureditev področja dolgotrajne oskrbe.	MZ, MDDSZ, VLADA	nerealizirano MZ: Ministrstvo za zdravje je pripravilo predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki je v javni razpravi: Prav tako je bila v zvezi s pripravo predloga Zakona o dolgotrajni oskrbi imenovana tudi pogajalska skupina Ekonomsko-socialnega sveta. MDDSZ: Ključni spremembi, ki jih mora zagotoviti nova zakonodaja, sta poenotenje pravic dolgotrajne oskrbe in hitrejši razvoj storitev v skupnosti. Zato predstavniki MDDSZ intenzivno sodelujejo pri pripravi Zakona o dolgotrajni oskrbi, s svojimi predlogi in pripombami na pripravljene vsebine.	delno realizirano MZ: Predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi je Vlada Republike Slovenije sprejela 24. 6. 2021 in ga posredovala v postopek obravnave Državnemu zboru. MDDSZ: Tudi v letih 2020 in 2021 so predstavniki MDDSZ intenzivno sodelovali pri pripravi Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki je trenutno v državnem zboru.
114 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj preuči njegove ugotovitve na podlagi obiskov institucij v letu 2019 in v sodelovanju z drugimi pristojnimi organi sprejme vse potrebne ukrepe za uresničitev danih priporočil.	MDDSZ	nerealizirano Kompleksno vsebinsko problematiko na področju izvajanja socialno varstvenih storitev za osebe s posebnimi potrebami, ki smo jo že zaznali na MDDSZ kot tudi izvedli nekatere aktivnosti v smeri njenega reševanja ter je izpostavljena tudi v okviru predmetnega priporočila, bo obravnavala širša delovna skupina v sestavi predstavnikov iz vrst resornih ministrstev, stroke kot tudi Varuha. Po vzoru aktivnosti delovne skupine za ureditev področja demence, ki je nekaj let nazaj postavila izhodišča za prenovu konceptov in zakonodaje, bo tudi navedena delovna skupina vzpostavljena za proučitev problematike na tem področju, predvsem pa za pripravo strokovnih stališč, izhodišč in usmeritev na perečih vsebinskih področjih. Strinjamo se, da je potrebno urediti področje obravnave oseb po pridobljeni možganski poškodbi in najzahtevnejših avto- in	delno realizirano V delu, ki se nanaša na zagotovitev primerne oskrbe otrokom, mladostnikom in odraslim osebam z motnjami v duševnem razvoju in težavami v duševnem zdravju so aktivnosti v teku, v teku je že 1. Projekt v (v ZUDV Dornava) od načrtovanih treh. Oblikovan je bil tudi predlog spremembe in dopolnitve zakona o duševnem zdravju, v smislu zagotovitve specializiranih oddelkov za varovano obravnavo teh oseb.

			heteroagresivnih uporabnikov kot tudi problematiko nameščanja oseb z različnimi težavami in starejših uporabnikov, zagotavljanjem zdravstvenih storitev pri dnevnem vključevanju in ostalimi vprašanji, na katera je potrebno odgovoriti s sistemskimi rešitvami, okrepljenimi zmogljivostmi oziroma spremembo zakonodaje.	
115 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj dopolni mrežo izvajalcev in razširi nabor storitev pomoči osebam, ki ne zmorejo živeti same, da jim bo omogočeno življenje doma ter da bodo tako lahko prebivale v okolju, kjer se počutijo dobro in imajo vzpostavljeno socialno mrežo.	MDDSZ	delno realizirano MDDSZ je v okviru Operativnega programa evropske kohezijske politike v obdobju 2014 - 2020, prednostne osi 9 »Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine«, prednostne naložbe 9.3 »Vlaganje v zdravstveno in socialno infrastrukturo, ki prispeva k razvoju na nacionalni regionalni in lokalni ravni, zmanjšanje neenakosti glede zdravstvenega stanja, spodbujanje socialnega vključevanja z lažjim dostopom do socialnih, kulturnih in rekreacijskih storitev in prehod z institucionalnih storitev na storitve v okviru lokalnih skupnosti« in specifičnega cilja 9.3.1 »Izboljšanje kakovosti skupnostnih storitev oskrbe« objavilo Javni razpis za sofinanciranje vlaganj v infrastrukturo namenjeno izvajanju dnevnih oblik varstva/začasnih namestitev za starejše. Prijavitelji izbrani na Javnem razpisu bodo vzpostavili enote za zagotavljanje dnevnih oblik varstva oziroma za zagotavljanje začasnih namestitev, za osebe starejše od 65, ki zaradi starosti ali drugih razlogov, ki spremljajo starost, niso sposobni za popolnoma samostojno življenje in potrebujejo manjši obseg neposredne osebne pomoči in osebe z zmernimi starostnimi in zdravstvenimi težavami, ki potrebujejo večji obseg neposredne osebne pomoči. Predvideva se sofinanciranje 30 projektov. Obe storitvi omogočata in podaljšujeta bivanje v domačem okolju ter omogočata ter spodbujata socialno vključevanje starejših od 65 let.	realizirano MDDSZ je uspešno izvedlo javni razpis Javni razpis za vzpostavitev dnevnih centrov in začasnih namestitev. V okviru tega razpisa je bilo izbranih 22 prijaviteljev, ki so skupno prijaviili 29 projektov na področju celotne Slovenije. Dva pilotna projekta sta financirana iz sredstev Evropskega socialnega sklada (storitveni del) in Evropskega sklada za regionalni razvoj (Investicijski del) ter sredstvi slovenske udeležbe: Pilotni projekt Deinstitutionalizacija Črna na Koroškem (2 podprojekta : storitveni in investicijski del): zagotovitev primerne infrastrukture (13 novogradenj) za preselitev 70 oseb v manjše stanovanjske skupine (od 4-6 oseb) ter preobrazba zavoda v smeri deinstitutionalizacije. Pilotni projekt Deinstitutionalizacija Dom na Krasu (2 podprojekta : storitveni in investicijski del): zagotovitev primerne infrastrukture (2 novogradnji in nakup 13 nepremičnin) za preselitev 70 oseb v manjše stanovanjske skupine (od 4-6 oseb) ter preobrazba zavoda v smeri deinstitutionalizacije. Dogovor za razvoj regij Posavje: Vzpostavitev dveh nastanitvenih enot v Brežicah in specializiranega dnevnega centra v Krškem (skupaj za 30 oseb) – nastanitvene enote za osebe z motnjami v duševnem in telesnem razvoju ter dnevni center za starejše. Dogovor za razvoj regij JV Slovenija: Vzpostavitev dveh nastanitvenih enot (skupaj za 10 oseb) – za osebe z motnjo v duševnem in telesnem razvoju Dogovor za razvoj regij Nova Gorica: Vzpostavitev dveh nastanitvenih enot v okviru Skupnostnega centra Nova Gorica (skupaj za 12 oseb) – za osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju in motnjami v duševnem razvoju. Dogovor za razvoj regij Gorenjska: Vzpostavitev dnevnega centra (za skupaj 25 oseb) – za osebe starejše od 65 let Izveden je bil javni razpis za stanovanjske skupine za mlajše od 65 let: JR v 2021, predvideva se vzpostavitev do 25 namestitvenih enot in nakup do 25 mobilnih enot. Izdani so bili sklepi za 1. rok izbranih, prejemnikov je 6, ki so skupaj prijaviili 7 projektov.
116 (2019)	Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti predlaga, naj na sistemski ravni	MDDSZ	delno realizirano V okviru javnih pooblastil Skupnosti socialnih zavodov Slovenije (SSZS) je bil oblikovan predlog Podrobnejših standardov za izvajanje posameznih vrst oskrbe in kriteriji za določitev vrst oskrbe glede na potrebe uporabnikov storitve za področje institucionalnega varstva v	delno realizirano S sklepom št. 012-29/2020/17 z dne 16. 10. 2020 je bila imenovana delovna skupina za kadrovske standarde in normative v sklopu domov za starejše in posebnih socialnovarstvenih zavodov (v nadaljevanju: skupina). Poleg predstavnic in predstavnikov MDDSZ in Skupnosti

	odpravi pomanjkanje ustreznih kadrov v domovih za starejše z vzpostavitev ustreznih kadrovskih normativov, ki bodo omogočali varno in kakovostno obravnavo uporabnikov z izboljšanjem delovnih razmer in primernim plačilom za opravljeno delo.		domovih za starejše. Predlog, ki smo ga prejeli konec januarja 2020 še vsebinsko usklajujemo s SSZS. Ker izvedba predloga podrobnejših standardov zahteva tudi povečanje kadrovskega normativa, s predstavniki SSZS na podlagi analize potrebnega kadra pripravljamo možne predloge dviga števila kadra na socialni oskrbi in različne možnosti plačila dodatnega kadra, ki bi v čim manjši meri obremenil uporabnike. Ker se je pomanjkanje kadra tako zdravstvenega, kot tudi kadra za socialno oskrbo kot težava pokazala tudi pri obvladovanju okužb covid-19 je država zagotovila proračunska sredstva, s pomočjo katerih bomo v naslednjih dveh letih zagotovili financiranje dodatnega kadra za domove, na osnovni in socialni oskrbi.	socialnih zavodov Slovenije v skupini sodelujejo tudi predstavniki 4 sindikatov (Sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije, Sindikat delavcev v zdravstveni negi Slovenije, Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije, Sindikat zdravstva Slovenije. Delo skupine je v zimskih in pomladnih mesecih zaradi reorganizacije direktorata in novega vodstva, predvsem pa zaradi razmer, povezanih s korona virusom in daljših bolniških staležev ter odhodov nekaterih zaposlenih, žal nekoliko zastalo. Skupina se je s svojim delom ponovno pričela junija 2021. Članice in člani so določili izhodišča za delo skupine: osnovo za spremembo standardov in normativov predstavljajo potrebe uporabnikov posameznih vrst oskrbe institucionalnega varstva oziroma izhodišče predstavlja uporabnik in njegove potrebe, sprememba standardov in normativov pomeni spremembo cene storitve, dvig cene storitve pomeni iskanje oz. zagotavljanje novih virov. Do poletja 2021 se je skupina sestala trikrat. Na skupini so članice in člani razpravljali o spremembi 8. člena Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev – izhodišče za razpravo o spremembi predstavlja gradivo Skupnosti socialnih zavodov. Na podlagi Zakona o interventnih ukrepih za pripravo na drugi val COVID-19 je Vlada izdala Uredbo o zagotovitvi javnih sredstev za financiranje dodatnih kadrov pri izvajalcih socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva v javni mreži – izvajalcem so bili izdani sklepi o obsegu sredstev za financiranje dodatnega kadra za obdobje dveh let od uveljavitve uredbe v skupni višini 29 milijonov evrov: - na tej podlagi so (bila) zagotovljena sredstva za cca. 620 dodatnega kadra za vse izvajalce institucionalnega varstva v javni mreži, pri čemer cca. 550 dodatnih zaposlitev v domovih za starejše, - uredba velja do avgusta 2022, - PKP9 – predlog, da se uredba podaljša za eno leto. Tako je bilo v obdobju od 22. 8. 2020 do 31. 5. 2021 preko sklenjenih pogodb o zaposlitvi za dodatne kadre v socialno varstvenih zavodih zaposlenih povprečno mesečno 535 ljudi: - 150 udeležencev je bilo mesečno (povprečno) udeleženih v programih javnih del, - 25.416 ur je bilo opravljeno iz naslova začasnega in občasnega dela, - 418.760 delovnih ur je bilo opravljeno s strani dijakov in študentov.
117 (2019)	Varuh priporoča, naj Skupnost socialnih zavodov Slovenije v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pripravi in sprejme podrobnejše standarde za izvajanje posameznih vrst oskrbe in merila za razvrščanje	MDDSZ	delno realizirano Delovna skupina za prenovu standardov in normativov socialno varstvenih storitev, ki je bila imenovana oktobra 2019 z namenom proučitve ustreznosti obstoječe pravne ureditve in odpravo pomanjklivosti Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev, je pripravila prvi nabor sprememb pravilnika, ki ga bomo začeli usklajevati tudi z zunanjimi deležniki. Na področju institucionalnega varstva starejših, se predlagane spremembe nanašajo predvsem na spremembo 8. člena pravilnika in na dopolnitev priloge pravilnika (tabele kadrovske strukture in normativnih deležev za institucionalno varstvo) z	delno realizirano V okviru javnih pooblastil so na Skupnosti socialnih zavodov Slovenije (SSZS) pripravili predlog Podrobnejših standardov za izvajanje posameznih vrst oskrbe in kriteriji za določitev vrst oskrbe glede na potrebe uporabnikov storitve za področje institucionalnega varstva v domovih za starejše. Ker izvedba predloga podrobnejših standardov zahteva tudi povečanje kadrovskega normativa, je minister s sklepom št. 012-29/2020/17 z dne 16. 10. 2020 imenoval delovno skupino za kadrovske standarde in normative v sklopu domov za starejše in posebnih socialnovarstvenih zavodov. Poleg predstavnic in predstavnikov MDDSZ in Skupnosti

	uporabnikov v posamezne vrste oskrbe pri institucionalnem varstvu v domovih za starejše, da bi se povečala preglednost nad zaračunavanjem storitev in zagotovila enaka dostopnost do storitev.		namenom, opredeliti optimalni normativ osnovne in socialne oskrbe v domskem varstvu (število uporabnikov na zaposlene). V okviru javnih pooblastil Skupnosti socialnih zavodov Slovenije (SSZS) je bil oblikovan tudi predlog Podrobnejših standardov za izvajanje posameznih vrst oskrbe in kriteriji za določitev vrst oskrbe glede na potrebe uporabnikov storitve za področje institucionalnega varstva v domovih za starejše. Predlog, ki smo ga prejeli konec januarja 2020 še vsebinsko usklajujemo s SSZS. Ker izvedba predloga podrobnejših standardov zahteva tudi povečanje kadrovskega normativa, s predstavniki SSZS na podlagi analize potrebnega kadra pripravljamo možne predloge dviga števila kadra na socialni oskrbi in različne možnosti plačila dodatnega kadra, ki bi v čim manjši meri obremenil uporabnike. Ker se je pomanjkanje kadra tako zdravstvenega, kot tudi kadra za socialno oskrbo kot težava pokazala tudi pri obvladovanju okužb covid-19 je država zagotovila proračunska sredstva, s pomočjo katerih bomo v naslednjih dveh letih zagotovili financiranje dodatnega kadra za domove, na osnovni in socialni oskrbi. Na področju podrobnejših kriterijev in meril za uvrščanje v vrste oskrbe oseb z motnjami v duševnem in telesnem razvoju oziroma drugimi oviranostmi ter oseb s težavami v duševnem zdravju, pojasnjemo, da je gradivo še v pripravi. Predlog bo oblikovala strokovna delovna skupina, ki deluje pod okriljem Socialne zbornice Slovenije (v nadaljevanju: SZS). S strani SZS smo, dne 21.7.2020, prejeli informacijo, da je Študija z ocenjevalnim orodjem za uvrščanje odraslih oseb s posebnimi potrebami v kategorije oskrbe v storitvi institucionalnega varstva, trenutno v zaključni fazi usklajevanja med člani delovne skupine. Študija, v kateri je sistematično in izčrpno obdelan sistemski problem ter podane rešitve oziroma izhodišča za uvrščanje v socialno oskrbo so pripravljavci delno že predstavili ministrstvu, Socialni inšpekciji, Skupnosti varstveno delovnih centrov in Skupnosti socialnih zavodov Slovenije (v nadaljevanju: SSZS). Po uskladitvi navedenega gradiva je načrtovano, da bo predlog izročen SSZS kot nosilcu javnega pooblastila za področje priprave podrobnejših kriterijev in meril za uvrščanje v vrste oskrbe. Gradivo predstavlja izhodišče, podrobneje pa je potrebno izdelati še predlog ocenjevalnega orodja in ga preizkusiti na ciljni skupini, predvideti finančne učinke ter s SSZS in MDDSZ uskladiti predlog implementacije v zakonodaji oziroma predhodno vključitev v novi NPSV.	socialnih zavodov Slovenije v skupini sodelujejo tudi predstavniki 4 sindikatov (Sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije, Sindikat delavcev v zdravstveni negi Slovenije, Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije, Sindikat zdravstva Slovenije). Dodatna pojasnila glede delovne skupine so podana pod priporočilom št. 44 (2018).
118 (2019)	Varuh priporoča, naj pristojni organi (CSD, šolstvo, zdravstvo, pravosodje, policija) stalno zagotavljajo izobraževanje s področja nasilja za svoje strokovne sodelavce (stalna naloga).	MDDSZ, MIZŠ, MZ, MP, MNZ	stalna naloga MDDSZ: Zavezanost rednemu izobraževanju strokovnih delavcev in delavk ter strokovnih sodelavcev in sodelavk poleg Zakona o preprečevanju nasilja v družini določa Kolektivna pogodba za dejavnost zdravstva in socialnega varstva Slovenije, ki v 44. členu navaja obseg obveznih dni usposabljanj na leto za različne kategorije strokovnih delavcev in delavk. Tematike in vsebinske usmeritve izobraževanj se pripravijo na podlagi predhodne analize zaznanih potreb strokovnih	stalna naloga MDDSZ: V sodelovanju s Socialno zbornico Slovenije je MDDSZ v 2020 organiziral 17 izobraževanj, namenjenih zaposlenim na področju socialnega varstva, med katerimi so izobraževanja s področja preprečevanja nasilja v družini, delo z žrtvami kaznivih dejanj, področje dela z družino ter izobraževanje zaposlenih na področju socialnovarstvenih programov.

		delavcev in delavk ter preteklih evalvacij že izvedenih izobraževanj na podobno temo, saj se vsa tovrstna usposabljanja tudi sproti vrednotijo. MDDSZ zagotavlja stalno izobraževanje strokovnih delavcev na centrih za socialno delo v povezavi s Socialno zbornico Slovenije (SZS), ki v sklopu dodeljenega javnega pooblastila izvaja brezplačna izobraževanja. Strokovni delavci se lahko udeležujejo različni izobraževanj, SZS pa v okviru pogodbe letno izvede 12 izobraževanj za cca. 755 udeležencev, tudi s področja preprečevanja nasilja. V letu 2019 so bila izvedena izobraževanja s področja nasilja v družini, podpore žrtvam kaznivih dejanj, dela z žrtvami trgovine z ljudmi ter izobraževanje z namenom predstavitvi mreže socialnovarstvenih programov. MNZ: Policija v okviru sodelovanja s pristojnimi organi (CSD, šolstvo, zdravstvo, pravosodje) in delovanja delovnih skupin na področju preprečevanja nasilja v družini in preprečevanja medvrstniškega nasilja, vsakoletno izvaja usposabljanja za svoje uslužbenke. Nasilje v družini in spolno nasilje so v okviru višješolskega študijskega programa Policist na VPŠ tematike, ki so vsebinsko zajete pri več študijskih predmetih tako rednega kot izrednega izobraževalnega procesa policistov kandidatov in policiste. Tematike so predstavljene celostno in sicer z vidika nasilja nad ženskami, otroki, kakor tudi predstavitve oblik nasilja nad moškimi, nad ostarelimi s strani otrok, kateri se znajdejo v vlogi izvršitelja (storilca) nasilja nad starši že v času njihove aktivne vloge. Enako velja tudi za obravnavo spolnega nasilja. Poseben poudarek je pri obravnavi spolnega nasilja nad slabotnimi osebami, nad otroci, z uporabo ti. droge za posilstvo, zlorabe alkohola ali zlorabe trajnih ali začasnih duševno motenih oseb, nad trans seksualnimi osebami ter moškimi, za katere velja, da gre za izrazito močno tabuirano področje dela. Tematike so predstavljene v obliki predavanj ter vaj, oziroma z reševanjem konkretnih primerov. V okviru seminarskih nalog policisti kandidati pripravijo analize posameznih operativnih primerov. Dodatno se policisti kandidati in policisti, v okviru individualnih ur študenta, usposablja s pomočjo interaktivnega gradiva (modulov) in študijo priročnika Psihosocialna podpora žrtvam nasilja v družini in nasilja zaradi spola, pri sestavi katerega so sodelovali tudi predstavniki policije. MP: Center za izobraževanje v pravosodju redno organizira strokovna usposabljanja za ciljne skupine, za katere je Center pristojen, na področju nasilja, zlasti nasilja v družini, nasilja nad ženskami in otroki ter zaščite žrtv na splošno. V letu 2019 je bila navedena tematika vključena v številna izobraževanja, kot na primer : Odklikni! Ustavimo spletno nasilje nad ženskami in dekleti, Strokovni posvet: Otrok v priležnosti preteklosti in prihodnosti, Izobraževalni tožilski dnevi, Seminar za preiskovalne sodnike, Strokovni posvet ob sprejemu novele Zakona o kazenskem postopku. Tudi URSIKS vsako leto organizira dvodnevno izobraževanje »Delo s storilci nasilja«, v katerega se vključijo vsi profili zaposlenih v sistemu,	MP (URSIKS): V letu 2020 je bila za strokovne delavce URSIKS, ki vodijo obravnav nasilja organizirana edukacijska skupina in skupinska supervizija. Prav tako so se imeli možnost udeležiti različnih dogodkov: npr. mednarodnega strokovnega srečanja ob evropskem dnevu za zaščito otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo, okroglice Sovražnost v besedi vodi k nasilju v dejanju, Nacionalne kriminalološke konference itd. MP (CIP): Center za izobraževanje v pravosodju redno uvršča vsebine s področja nasilja v programe izobraževanj za sodnike in državne tožilce ter druge zaposlene v pravosodnih organih. Obravnava zadevnih vsebin je prilagojena potrebam vsakokratne ciljne skupine oziroma ciljnih skupin. Center za izobraževanje v pravosodju, na podlagi 10. člena Zakona o preprečevanju nasilja v družini – ZPND, v letošnjem letu pričenja še s stalnim izobraževanjem o obravnavanju nasilja v družini in žrtv nasilja v družini za sodnike in državne tožilce, ki se pri svojem delu srečujejo z žrtvami oziroma povzročitelji nasilja. Izobraževanje bo stalno, v posameznem letu izvedeno v več izvedbah. Vsako leto bo glede na odprta vprašanja in potrebe ciljnih skupin izbrana nosilna tema izobraževanja. Vsebina izobraževanja bo oblikovana skupaj z različnimi deležniki, ki sodelujejo pri pojavu nasilja in obravnavi nasilja v družini. Poudarek prvega sklopa izobraževanj, izvedenih v letu 2021, bo predstavitev delovanja in vloge vseh deležnikov v procesu obravnave pojava nasilja v družini in žrtv nasilja v družini. Poudarjamo, da se bo to izobraževanje izvajalo poleg že obstoječih izobraževanj. Prav tako bo Center za izobraževanje v pravosodju od septembra 2021 do predvidoma septembra 2022 na vsa večja izobraževanja uvrstil predavanje o soočanju z nasiljem in (ne)nasilno komunikacijo. Predavanja bodo prilagojena vsakokratni ciljni skupini, namen predavanja pa je povečanje senzibilizacije zaposlenih v pravosodnih organih (torej vseh zaposlenih, ne samo sodnikov in državnih tožilcev) glede prepoznavanja nasilja in nasilne komunikacije. Predavanja bodo izvajali sodelavci Društva za nenasilno komunikacijo. MNZ: Policija se zaveda pomembnosti nenehnega izobraževanja in usposabljanja na vseh nivojih organizacije. Izobraževanja so vpisana tudi v katalog izobraževanj v policiji. Izobraževanja v policiji potekajo v različnih oblikah: strokovni posveti, konference in ciljno izobraževanje. Izobraževanja potekajo tudi po ločenih področjih dela (vse vrste nasilje nad otroci, nasilje v družini, spletno nasilje na ženskami in dekletami, itd.). Policija bo tudi v prihodnje nadgrajevala in dopolnjevala programe usposabljanj in izobraževanj na vseh področjih dela in dajala še posebej velik poudarek preprečevanju vseh vrst nasilja nad najšibkejšimi člani naše družbe. Vsebine s področja nasilja vključene in bodo tudi v prihodnje v vseh oblikah usposabljanj in izobraževanj, ki se izvajajo v okviru Policijske akademije (PA) in tudi v primerih, ko je PA vključena ali povabljen k sodelovanju. V PA dajejo poseben poudarek temam usposabljanj in
--	--	---	--

		ki prihajajo v stik z zaprtimi osebami: strokovni delavci, pravosodni policisti, medicinsko osebje URSIKS in delovni inštruktorji. Poleg pridobivanja tehnik, veščin in metod za neposredno delo s storilci nasilja, slušatelji pridobijo različna znanja na temo nasilja, načela ničelne tolerance do nasilja v praksi, pomena koordiniranega pristopa pri delu na področju nasilja, itd. Za strokovne delavce, ki vodijo obravnavo storilcev nasilja v zavodih, se dvakrat letno v sodelovanju z Društvom za nenasilno komunikacijo, organizira edukacijska skupina, prav tako imajo strokovni delavci možnost vključitve v skupinsko supervizijo. V letu 2019 smo organizirali 25-urno intenzivno usposabljanje za strokovne delavce URSIKS, za vodenje obravnave povzročiteljev nasilja v zavodih. MZ: Leta 2015 je Ministrstvo za zdravje pripravilo Strokovne smernice za obravnavo nasilja v družini pri izvajanju zdravstvene dejavnosti, ki jih je na svoji seji 1. 4. 2015 potrdil tudi Zdravstveni svet. Po sprejemu smernic je bilo v okviru norveškega finančnega mehanizma zagotovljeno široko izobraževanje zdravstvenih delavcev. Zdravniška zbornica Slovenije občasno organizira tovrstna izobraževanja. MIZŠ: V Katalogu programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport objavlja različne programe, med katerimi so tudi programi s področja varnega in spodbudnega učnega ter delovnega okolja. V Šoli za ravnatelje, ki izobražuje tako ravnatelje vrtcev in šol kot njihove pomočnike ter učitelje, so izobraževalne vsebine s področja varovanja človekovih, posebno še otrokovih pravic, vključene tudi v program "Mreže učečih se šol 2". Gre za strategije za preprečevanje nasilja, v okviru katerih od leta 2003 sistematično izobražujejo strokovne delavce za prepoznavanje kršitve otrokovih in človekovih pravic, nediskriminatorno obravnavanje, uveljavljanje načel enakih možnosti in spoštovanje človekovega dostojanstva za vse subjekte v vzgojno-izobraževalnem procesu (otroke, učitelje, starše). Pri naštetih vsebinah je poseben poudarek na zagotavljanju tistih otrokovih in človekovih pravic, ki se nanašajo na preprečevanje nasilja, in sicer v družini, med vrstniki, nad otroki s posebnimi potrebami ter ko gre za nasilje med učenci in učitelji v šoli. Hkrati od leta 2003 v izobraževalne vsebine te mreže vključujejo tudi problematiko strukturalnega nasilja, ki se v družbi odraža kot odsotnost enakih možnosti za pripadnike različnih šibkejših in marginalnih družbenih skupin (otroke, ženske, osebe s hendikepom, osebe z motnjami v duševnem zdravju, pripadnike manjšinskih etničnih, kulturnih, verskih skupin, azilante in druge), kar pogosto vodi v večjo izpostavljenost institucionalnemu in medosebnemu nasilju.	izobraževanj s področja nasilja, tako glede na odnos storilec - žrtev (nasilje v družini, med vrstniško nasilje, nasilje nad ranljivimi skupinami, nasilje nad starostniki, ...), kot tudi glede na obliko izvajanja nasilja (fizično, psihično, ekonomsko, spolno, ...). Usposabljanja se izvajajo v okviru rednih načrtovanih tem za usposabljanje za poklic policista in tudi v okviru dodatnih tem npr. pri usposabljanjih policistov za obvladovanje stereotipov, vloge in pomena enakosti spolov, pri uporabi znanj za obravnavo romske tematike, V preteklem obdobju so bila tovrstna usposabljanja sicer nekoliko okrnjena, zaradi ukrepov za preprečevanje epidemije in so potekla preko videokonferenc oziroma na daljavo, vendar se bodo nadaljevala tudi v klasični obliki, ko bodo to dopuščale razmere. Dopolnjevanje in prepletanje specifičnih strokovnih vsebin policijskega dela (policijska pooblastila, pravo o prekrških, kriminalistična znanja, znanja s področja prometne varnosti, mejnih zadev in tujcev ...) z vsebinami osebnostnih kompetenc je nujno potrebno. Tovrstna usposabljanja utrjujejo in z novitetami ažurno dopolnjujejo policistovo poznavanje zakonodaje s področja človekovih pravic, kar predstavlja predpogoj za učinkovito implementacijo policistovih znanj in veščin v njegovo profesionalno delo. Omenjene vsebine so zajete kot pretežen del v usposabljanjih socialnih veščin in vodenja. V vseh ostalih strokovnih usposabljanjih, tudi v osnovnih usposabljanjih policistov za nadzor državne meje in pomožnih policistov, pa so vsebine vključene na enak način. MIZŠ: MIZŠ stalno skrbi za vzpodbudno in varno učno in delovno okolje za vse. Ob možnostih dodatnega izobraževanja za zaposlene preko programov objavljenih v Katalogu programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju v katerem MIZŠ objavlja različne programe, med katerimi so tudi programi s področja varnega in spodbudnega učnega ter delovnega okolja, je MIZŠ aktivno sodelovalo v mednarodnih projektih na področju socialnih, čustvenih in medkulturnih kompetenc za vključujočo šolsko okolje Roka v roki 2017-2020 in z nadaljevanjem projekta tega projekta od leta v letu 2021. Prav tako stalna izobraževanja v kontekstu varnega in spodbudnega okolja za strokovne delavce na področju vzgoje in izobraževanja kot eno od prioritetenih področij izvaja Zavod RS za šolstvo.
2.18	Druge upravne zadeve (2020: str. 330, 2019: str. 202, 2018: str. 265)		
119 (2019)		MJU,	stalna naloga
			stalna naloga

enako/ podobno: 54 (2018), 35 (2017), 62 (2014), 74 (2013)	Varuh spodbuja Vlado Republike Slovenije, naj sprejme učinkovite ukrepe za dokončanje denacionalizacije (stalna naloga).	VLADA	MJU: MJU je pristojno tudi za koordiniranje delovanja upravnih enot (v nadaljevanju: UE) na kadrovskem, finančnem ter organizacijskem področju. MJU v okviru navedenih pristojnosti spremlja tudi stanje predmetnih postopkov na UE. Od skupno 38.471 zahtevkov, ki so jih UE v reševanje prejele na podlagi Zakona o denacionalizaciji (v nadaljevanju: ZDEN), jih je bilo na dan 31.12. 2019 pravnomočno rešenih 38.377. Na dan 31.12.2019 je bilo nepravnomočnih zadev po ZDEN 94, dejansko nerešenih zadev (zadev, ki so v reševanju na UE) pa je bilo 74. V obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2019 se je število vseh nepravnomočnih zadev po ZDEN zmanjšalo za 13, od 107 na 94. Število dejansko nerešenih zadev po ZDEN se je na UE v tem obdobju povečalo za 1, od 73 na 74. Kljub padanju števila nepravnomočnih zadev je še vedno prisoten vpliv spremenjen sodne prakse. Gre za odločbo Ustavnega sodišča RS št. Up - 282/15-30 z dne 5.10.2017 (Uradni list RS, št. 59/17) glede drugega odstavka 10. člena ZDEN vezano na Finančno in izravnalno pogodbo med Zvezno republiko Nemčijo in Republiko Avstrijo iz leta 1961. Posledično je bilo 31 pravnomočnih zadev reaktiviranih v obdobju od konca leta 2017 do oktobra 2018 po v povprečju 1.238 dneh pravnomočnosti. UE so obvestile MJU, da so določene zadeve, ki so bile reaktivirane na način iz prejšnjega odstavka, ponovno postale pravnomočne, nekatere pa so se dodatno reaktivirale. Na dan 31. 12. 2019 znaša skupno število reaktiviranih predmetnih zadev po ZDEN skupno 28. Po Zakonu o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic (v nadaljevanju: ZPVAS) pa je bilo na dan 31. 12. 2019 na UE še 8 nepravnomočnih zadev, dejansko nerešenih zadev je bilo 6. V obdobju od 1.1. do 31. 12. 2019 je število nepravnomočnih zadev po ZPVAS ostalo nespremenjeno, torej 8. Število dejansko nerešenih zadev se je v tem obdobju zmanjšalo za 1, od 7 na 6. Vlada Republike Slovenije je s sklepi z dne 9. 1. 2014, v okviru pospešitve postopkov po ZDEN in ZPVAS, pozvala takratno Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, takratno Ministrstvo za kmetijstvo in okolje ter Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo k meritornemu odločanju, seveda v skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku (v okviru odločanja o pritožbah, podanih na odločitve UE). Po podatkih, ki jih je MJU pridobilo neposredno od posameznih ministrstev, je razvidno, da so v letu 2019 Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju: MKGP), Ministrstvo za okolje in prostor (v nadaljevanju: MOP) ter Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (v nadaljevanju: MGRT) v zvezi z odločitvami UE izdala skupno 59 konkretnih upravnih aktov, od tega MKGP 28, MOP 19 in MGRT 12. Meritorno je od ministrstev v letu 2019 odločilo le MOP, in sicer v 11 primerih.	MJU: Na dan 31.12. 2020 je bilo nepravnomočno zaključenih zadev po Zakonu o denacionalizaciji (v nadaljnjem besedilu: ZDEN) še 83, dejansko nerešenih zadev (zadeve v reševanju na UE) pa je bilo 58. Po Zakonu o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic (v nadaljnjem besedilu: ZPVAS) je bilo na dan 31. 12. 2020 na UE še 6 nepravnomočnih zadev. Tudi v letu 2020 je med določenimi UE, ki še rešujejo zadeve po ZDEN, potekala pomoč pri reševanju na način, da UE, ki razpolaga z ustreznimi usposobljenimi kadrom iz področja ZDEN, od druge UE prevzame v reševanje posamezno zadevo. Vlada Republike Slovenije je na 71. redni seji dne 21. 4. 2021 obravnavala in potrdila redno polletno Poročilo MJU o realizaciji 4. in 5. točke Sklepa Vlade Republike Slovenije št. 49900-8/2013/10 z dne 9. 1. 2014 za »Pospešitev in zaključek postopkov po Zakonu o denacionalizaciji in Zakonu o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic na upravnih enotah« v zvezi s Sklepom Vlade Republike Slovenije o spremembi prvonavedenega sklepa št. 49900-1/2015/4 z dne 18. 3. 2015 v času od 1. 7. do 31. 12. 2020. O tem je sprejela sklep številka 49900-3/2020/11. Vlada je v navedenem sklepu pozvala MOP, MKGP, MGRT, Ministrstvo za kulturo in UE, da pospešijo reševanje upravnih zadev na področjih ZDEN in ZPVAS na prvi stopnji ter v pritožbenih postopkih. Obenem je Vlada pozvala SKZG RS, da intenzivira aktivnosti pri iskanju nadomestnih zemljišč v vseh postopkih, ko je vodenje in nadaljevanje postopkov po ZDEN na UE vezano na odločitve in aktivnosti sklada. Gl. tudi dodatna pojasnila.
---	---	--------------	---	---

			Skupno so ministrstva UE v letu 2019 v ponovno odločanje vrnila zadeve v štirinajstih (14) primerih, od tega MKGP v štirih primerih (4), MOP v petih (5), MGRT pa prav tako v 5 (petih) primerih. Tudi v letu 2019 je med določenimi UE, ki še rešujejo postopke po ZDEN in po ZPVAS, potekala pomoč oziroma medsebojno sodelovanje pri reševanju zadev na način, da UE, ki razpolaga z ustrezno usposobljenim kadrom iz področja denacionalizacije, od druge UE prevzame v reševanje postopke po ZDEN in ZPVAS. UE prevzame upravno zadevo v obravnavno oziroma reševanje na podlagi sklenjenega sporazuma z drugo UE, v katerem se med drugim določi uradna oseba, ki bo reševala zadevo ter rok v katerem naj bi bila izdana prvo-stopenjska odločba. V samem sporazumu se prav tako uredijo preostale medsebojne dolžnosti oziroma obveznosti ter pravice. Na dan 31. 12. 2019 je bilo v veljavi 15 predmetnih sporazumov. V aktivnem reševanju na prvi stopnji, torej na UE, ki nudijo pomoč, je bilo v celoti 8 zadev, 2 zadevi pa delno. Od tega je bilo 9 zadev po ZDEN ter 1 po ZPVAS. MJU spodbuja tovrstno sodelovanje, saj nedvomno prispeva k hitrejšemu reševanju še odprtih zadev, ki so sicer že bile predmet pritožbene in sodne presoje. Poudarjamo, da so v UE so ostale v reševanju najtežje oziroma najobsežnejše denacionalizacijske zadeve, tako po vrednosti podržavljenega premoženja kot tudi teži pravnih dilem.	
120 (2019) enako/ podobno: 55 (2018), 36 (2017), 37 (2016), 50 (2015)	Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, naj pripravi, sprejme in zagotovi izvedbo konkretnih ukrepov za ureditev lastništva vseh kategoriziranih cest, ki potekajo po zasebnih zemljiščih (stalna naloga).	MZI, VLADA	stalna naloga MZI: Na podlagi Zakona o evidentiranju dejanske rabe zemljišč javne cestne in javne železniške infrastrukture (Uradni list RS, št. 13/2018; v nadaljevanju ZEDRZ) direkcija vzpostavlja, vodi in vzdržuje matično evidenco dejanske rabe javne cestne in javne železniške infrastrukture, ki vključuje podatke o dejanski rabi: - javne železniške infrastrukture, - javne državne cestne infrastrukture (avtoceste, hitre ceste, glavne ceste, regionalne ceste), - javne občinske cestne infrastrukture (lokalne ceste, javne poti). Matična evidenca se vzpostavlja na podlagi elaboratov, ki jih pripravijo posamezni upravljavci (skupaj 215) in vključujejo podatke za naslednjo dolžino javne infrastrukture: - upravljavec SŽ-Infrastruktura, d.o.o., cca 1.200 km železniških prog (glavnih in regionalnih prog), - upravljavec DARS, cca 790 km avtocest, hitrih cest, - upravljavec Direkcija RS za infrastrukturo, cca 5.940 km državnih cest (glavnih in regionalnih), - upravljavec 212 Občinskih uprav, cca 32.240 km občinskih cest. Direkcija po prejemu elaborata preveri tehnično, vizualno in atributno usklajenost predloženih podatkov ter v matični evidenci medsebojno	stalna naloga MZI: V obdobju od 1. 7.2019 do 20.8.2021 je direkcija pregledala 144 različnih elaboratov sprememb podatkov dejanske rabe javne občinske cestne infrastrukture (preostalih 68 občin elaboratov še ni oddalo), pregledala je elaborate za celotno omrežje javne državne cestne infrastrukture in za 835 km prog javne železniške infrastrukture. Na dan 20.8.2021 je v matični evidenci dejanske rabe v zemljiškem katastru, ki ga vodi Geodetska uprava, vpisana dejanska raba zemljišč za 835 km oz 69% javne železniške infrastrukture, za celotno omrežje javne državne cestne infrastrukture, in za 14.023 km oz 43 % javne občinske cestne infrastrukture (109 elaboratov občinskih cest). Razlika med številom pregledanih elaboratov in vpisanih v matično evidenco izhaja iz zavrnitve elaboratov upravljavcem zaradi vsebinske in tehnične neustreznosti evidentiranih podatkov. Glede na trenutno dinamiko oddaje elaboratov dejanske rabe zemljišč javne železniške infrastrukture se predvideva, da bo konec leta 2021 v Zemljiški kataster poleg državne cestne infrastrukture, v celoti vpisana še dejanska raba javne železniške infrastrukture ter prib. 30 dodatnih elaboratov javne občinske cestne infrastrukture. Direkcija bo jeseni ponovno pozvala k oddaji elaboratov sprememb dejanske rabe še preostalih 68 občin, ki do sedaj glede na njihove aktivnosti, še niso pristopili k izdelavi. Zaradi Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (ZIZUOOP, tako imenovani peti protikoronski paket, v

		uskladi podatke o dejanskih rabah zemljišč med vsemi 215 upravljavci. V obdobju od 1. 7.2019 do 1.8.2020 je direkcija pregledala 97 elaboratov sprememb podatkov dejanske rabe javne občinske cestne infrastrukture (preostalih 115 občin elaboratov še ni oddalo), pregledala je elaborat za celotno omrežje javne državne cestne infrastrukture in za 380 km prog javne železniške infrastrukture. Na dan 1.4.2020, ko se je na Geodetski upravi Republike Slovenije začela vzpostavljati skupna matična evidenca dejanske rabe zemljišč, je Geodetski upravi posredovala podatke dejanske rabe zemljišč za celotno omrežje javne državne cestne infrastrukture in za 20 občin javne občinske cestne infrastrukture. Geodetska uprava je posredovane podatke vpisala v Zemljiški kataster in zagotovila javno dostopen prikaz. Glede na trenutno dinamiko oddaje elaboratov dejanske rabe zemljišč javne občinske cestne infrastrukture in javne železniške infrastrukture se predvideva, da bo konec septembra 2020 v Zemljiški kataster poleg državne cestne infrastrukture, vpisana še dejanska raba javne občinske cestne infrastrukture za prib. 25% občin in za 30% prog javne železniške infrastrukture. Razlika med številom pregledanih elaboratov in vpisanih v matično evidenco izhaja iz zavrnitve elaboratov upravljavcem zaradi vsebinske in tehnične neustreznosti evidentiranih podatkov. Direkcija je do konec leta 2019 petkrat pozvala občine k ažuriranju lokacijske usklajenosti gospodarske javne infrastrukture in zatem k oddaji usklajenih podatkov dejanske rabe s podatki iz zbirnega katastra gospodarske javne infrastrukture, med drugim tudi iz naslova kategorizacije cest. V letu 2020 je direkcija kontaktirala občine še dvakrat, in sicer v mesecu februarju z dopisom, v katerem jih je opozorila na možnost pritožb lastnikov zemljišč, če dejanska raba javne občinske cestne infrastrukture ne bo evidentirana oziroma ne bo ustrezno evidentirana, v skladu z 8. členom ZEDRZ ter v aprilu z informacijo o začetku vpisovanja dejanske rabe javne prometne infrastrukture v zemljiški kataster, kjer se delež dejanske rabe javne prometne infrastrukture pripiše zemljiški parceli, kar bo od 1. januarja 2021 predstavljalo osnovo za izračun vrednosti nepremičnin v sklopu drugega sistemskega množičnega vrednotenja nepremičnin. Nove vrednosti nepremičnin, kjer bo upoštevan tudi podatek o dejanski rabi prometne infrastrukture, se bodo v postopkih uveljavljanja pravic iz javnih transferjev začele uporabljati 1. julija 2021. Glede neurejenega lastništva zemljišč, po katerem poteka javna prometna infrastruktura, je pričakovati večje število vlog nezadovoljnih lastnikov, ki bodo po obvestilu Geodetske uprave o deležu dejanske rabe javne prometne infrastrukture na njihovem zemljišču, pri pristojnih upravljavcih vlagali predloge za uskladitev podatkov dejanske rabe v njihovi lasti z dejanskim stanjem, v skladu z 8. členom ZEDRZ. Če upravljavec v roku 60 dni v evidenci ne bo uskladil evidentiranega stanja z dejanskim stanjem, bo lahko lastnik zemljišča pri direkciji	nadaljevanju PKP5, Ur. l. RS, št. 152, z dne 23.10.2020), ki je stopil v veljavo dne 24.10.2020, ki določa da se roki na področju množičnega vrednotenja nepremičnin zamaknejo za najmanj dve leti, Geodetska uprava ni izdala obvestila lastnikom z izračunanimi posplošenimi vrednostmi njihovih nepremičnin. Zaradi navedenega direkcija ni prejela predhodno pričakovanega večjega števila vlog nezadovoljnih lastnikov. Do avgusta 2021 je prejela le tri zahteve lastnikov zemljišč za začetek upravnega postopka za uskladitev evidentiranega stanja z dejanskim (60 dni po zaključeni javni razgrnitvi predloga modelov vrednotenja). V eni zadevi je bil izdan sklep o ustavitvi postopka zaradi uskladitve med lastnikom zemljišča in občino, v drugi zadevi je bila izdana odločba o ugotovitvi neskladnosti podatka dejanske rabe javne cestne infrastrukture, razvidnega iz zemljiškega katastra, z dejanskim stanjem. Tretja zadeva je v teku, potekajo razgovori med lastnikom zemljišča in občino. Direkcija izvaja vse potrebne aktivnosti, da sprotno pregleduje in v matično evidenco vpisuje elaborate sprememb podatkov dejanske rabe javne prometne infrastrukture upravljavcev, ki pošljejo tehnično in vsebinsko pravičen elaborat.
--	--	---	--

			zahteval uvedbo upravnega postopka za uskladitev evidentiranega stanja z dejanskim stanjem. Direkcija je v letu 2020 prejela dva zahtevka lastnikov zemljišč za začetek upravnega postopka za uskladitev evidentiranega stanja z dejanskim (60 dni po zaključeni javni razgrnitvi predloga modelov vrednotenja). V eni zadevi je bil izdan sklep o ustavitvi postopka zaradi uskladitve med lastnikom zemljišča in občino, v drugi zadevi je upravni postopek v teku, na terenu je že bila izvedena geodetska storitev, v izdelavi je elaborat sprememb podatkov dejanske rabe na zemljišču lastnika, ki bo podlaga za izdajo odločbe lastniku zemljišča. Direkcija je maja 2020 nadgradila internetno stran z uporabnimi informacijami za upravljavce javne prometne infrastrukture oziroma za njihove izvajalce, ki pripravljajo elaborate dejanske rabe in za lastnike zemljišč, ki imajo ugovor na evidentirano dejansko rabo javne prometne infrastrukture https://www.gov.si teme/dejanska-raba-zemljisc-javne-cestne-in-zelezniske-infrastrukture/, objavila je novi verziji Metodologije za evidentiranje dejanske rabe javne cestne infrastrukture in javne železniške infrastrukture ter zagotovila vpogled v evidentirane podatke javne prometne infrastrukture (možen prevzem slojev javne železniške infrastrukture, javne državne cestne infrastrukture in javne občinske cestne infrastrukture). Direkcija izvaja vse potrebne aktivnosti, da sprotno pregleduje in v matično evidenco vpisuje elaborate sprememb podatkov dejanske rabe javne prometne infrastrukture upravljavcev, ki pošljejo tehnično in vsebinsko pravičen elaborat ter da bo pripravljena na morebiten ugovor večjega števila lastnikov zemljišč po 1. januarju 2021.	
121 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za finance, naj odpravi zaostanke pri odločanju v pritožbenih postopkih glede davčnih obveznostih	MF	delno realizirano Ministrstvo za finance si že vrsto let prizadeva za pravočasno reševanje pritožb. V ta namen so bili sprejeti številni ukrepi in priporočila. Z ukrepi na organizacijskem in kadrovskem področju ter v zvezi z IT podporo, ki se izvajajo že dalj časa, njihov nabor pa se letno dopolnjuje, je Ministrstvo za finance uspelo močno znižati število nerešenih pritožb (za 37 % v primerjavi z letom 2016). V zadnjem letu se posebna pozornost namenja poslovnim procesom in razvoju IT podpore.	delno realizirano V letu 2020 se je nadaljevalo s prizadevanji za reševanje pritožb v čim krajšem času ter hkrati spoštovalo obveznost pravičnega in zakonitega odločanja. Na čas reševanja pritožbenih zadev vpliva njihovo število ter zahtevnost v dejanskem in pravnem smislu ter objektivne možnosti za njihovo obravnavo. Kljub porastu novih pritožb se je v letu 2020 beležilo zmanjšanje skupnega števila nerešenih pritožb in na posameznih davčnih področjih krajše roke odločanja (npr. postopki inšpekcijskega nadzora davka od dohodkov pravnih oseb, odmere davka od dohodkov iz kapitala, odmere nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča in davka od premoženja). Aktivnosti za pospeševanje odločanja o pritožbah so bile organizacijske narave, dodatno so bili napor usmerjeni v kadrovsko popolnitev izpraznjenih delovnih mest. Na področju vodenja pritožbenih postopkov je prisotna precejšnja fluktuacija zaposlenih, pridobivanje nadomestnih javnih uslužbencev pa je dolgotrajno in večkrat le delno uspešno, hkrati pa so uslužbenci dobili dodatne naloge. V primerjavi s preteklimi leti je bilo namreč treba posvetiti več časa, ki bi se sicer namenil reševanju pritožb, postopkom upravnega spora pred Upravnim in Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije. Razlog je v povečanem

				številu glavnih obravnav pred sodišči. Glede na novo sodno prakso se tudi v upravnem sporu, skladno z načelom kontradiktornosti in zahtevo po enakopravnem položaju strank, izvajajo dokazi na glavnih obravnavah (z namenom, da se na podlagi neposrednega ustnega in javnega obravnavanja zbere dokazno gradivo). Na glavnih obravnavah toženo stranko zastopajo zaposleni na drugi stopnji ministrstva. Na hitrost vodenja pritožbenih postopkov pa naj bi pozitivno vplival načrtovani prenovljeni IT sistem za podporo postopkom obravnave davčnih pritožb, ki je v teku. EU projekt prenove IT podpore poslovnim procesom na drugi stopnji, začel v letu 2019, je rezultiral v dokumentih, ki bodo osnova za nadaljnjo gradnjo novega IT sistema v sodelovanju z Ministrstvom za javno upravo.
124 (2019)	Varuh priporoča, naj se v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ustrezno uredi pravica do obnovitvene rehabilitacije tako, da bodo določeni organi odločanja o tej pravici in pravne oblike varstva proti njihovim odločitvam.	MZ	nerealizirano Ministrstvo za zdravje bo pobudo Varuha preučilo v sklopu nadaljnjih aktivnosti priprave predloga novega Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Pri čemer pa ministrstvo poudarja, da bo potrebno pri tem jasno razmejiti pravice, ki bodo posameznikom pripadale iz naslova zdravstva (tj. te pravice morajo jasno izkazovati dodano vrednost na zdravju posameznika) in tiste, ki bodo posameznikom pripadale iz drugih resorjev, npr. sociale.	nerealizirano Državni svet Republike Slovenije je vložil pobudo za sprejem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-T). Predlog se osredotoča na obnovitveno rehabilitacijo, skupinska usposabljanja za obvladovanje boleznih oziroma stanja in letovanje otrok v zdravstveni koloniji. Vlada je julija 2020 dala negativno mnenje k predlogu ZZVZZ-T, septembra 2021 pa je vložila amandmaje k predlogu. V amandmajih je predlagana vključitev treh navedenih pravic v Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ). Storitve bi bile v celoti krite iz sredstev ZZZS, zdravstvene programe bo določil minister za zdravje na predlog zdravstvenega sveta, pravica do sobivanja se realizira v skladu s pogoji iz ZZVZZ. V amandmajih pa ni zajet predlog predlagatelja, da se del sredstev OZZ, zbranih s prispevki za poklicna tveganja nameni socialnim partnerjem, reprezentativnim na ravni države. Z vključitvijo obnovitvene rehabilitacije v ZZVZZ se pravni postopki izvajajo v skladu z določbami ZZVZZ.
2.19	Pravosodje (2020: str. 340, 2019: str. 209, 2018: str. 283)			
51 (2013)	Varuh predlaga sprejetje dodatnih ukrepov za povečanje učinkovitosti izvršilnega postopka na način, da ne bodo ogrožena ustavnopravna jamstva dolžnika.	MP	delno realizirano Od leta 2013 je bil sprejetih kar nekaj dodatnih ukrepov za povečanje učinkovitosti izvršilnega postopka, v tem času so bile sprejete tri novele Zakona o izvršbi in zavarovanju. Med njimi lahko izpostavimo že prvo novelo - Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju (Ur.l. RS, št. 53/14; v nadaljevanju: ZIZ-J), s katerim je bila zaradi pospešitve nepremičninske izvršbe ukinjena možnost pritožbe zoper sklep o domiku in določena vključitev teh pritožbenih razlogov v sklep o izročitvi nepremičnine kupcu (sprememba 192. člena), omogočeno pa je bilo tudi, da sodnik že na prvi dražbi postavi izhodiščno ceno nepremičnine v višini 70% ugotovljene vrednosti (sprememba 188. člena). Poleg sprememb, namenjenih posebej pospešitvi postopka nepremičninske izvršbe, med dodatne ukrepe novele ZIZ-J za pospešitev izvršbe sodijo tudi omejitve odloga izvršbe na predlog upnika,	realizirano Od zadnjega poročanja je v praksi zaživela spletna dražba v izvršilnem postopku, za katero je bila podlaga sprejeta z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju (Ur.l. RS, št. 11/18). S spletnimi dražbami se kupcem zagotavlja širša dostopnost do javnih dražb, kar v interesu tako upnika kot tudi dolžnika povečuje izkupiček od prodaje, preprečujejo pa se tudi dogovarjanja in izsiljevanja med dražitelji na javnih dražbah, kar vse omogoča učinkovitejšo poplačilo upnikovih terjatev. S spletnimi dražbami se kupcem zagotavlja širša dostopnost potencialnih kupcev do javnih dražb, hkrati pa se preprečujejo dogovarjanja in izsiljevanja med dražitelji na javnih dražbah, ki odvrtaajo od draženja, kar vse v interesu tako upnika kot tudi dolžnika povečuje izkupiček od prodaje in omogoča učinkovitejšo poplačilo upnikovih terjatev.

			razbremenitev izvršilnih sodnikov nesodniških opravil z določitvijo novih pristojnosti strokovnih sodelavcev, nadalje širjenje ustavitve izvršbe, ko ni nikakršnih izgledov za uspeh, pa tudi določitev avtomatiziranega izračuna in e-vročitve naloga za plačilo sodne takse, kjer je to mogoče ter nenazadnje racionalizacija rubeža premočnin, ki se vpisujejo v register neposrednih zastavnih pravic in zarubljenih premočnin. ZIZ-J je predvidela tudi pospešitev izvršilnega postopka za izterjavo preživninske terjatve, na dolgotrajnost katerega je posebej opozoril Varuh. Ta postopek je bil z novelo dodatno poenostavljen, poleg tega pa se je preživnina širše kot prej določila kot prednostna privilegirana terjatev. Tako je bilo določeno, da ima terjatev iz naslova zakonite preživnine v primerih izvršbe na denarno terjatev dolžnika (npr. plača, sredstva na računu pri banki) prednost pri poplačilu (dopolnitev 110. člena ZIZ), za terjatve iz naslova zakonite preživnine pa se je podaljšal čas, za katerega se lahko pri izvršbi na denarno terjatev dolžnika predlaga izvršba brez ponovne vložitve predloga za izvršbo, in sicer iz enega na dve leti (sprememba 106. člena ZIZ). Dodatno navajamo, da je služba za nadzor organizacije poslovanja sodišč v okviru Načrta rednih nadzorov za leto 2020 izvajala nadzor nad organizacijo poslovanja na izvršilnih oddelkih sedmih okrajnih sodišč in nad izvedenimi ukrepi sodne uprave za zagotavljanje pravočasnosti postopkovnih dejanj v izvršilnih zadevah. Iz poročil o opravljenih nadzorov je razvidno, da je ministrstvo predlagalo predsednikom sodišč, da proučijo ali je potreben sprejem ukrepov po prvem odstavku 71.c člena ZS ali morebitnih drugih (organizacijskih) ukrepov, ki bi lahko izboljšali poslovanje sodišča, z namenom spoštovanja načela hitrosti v izvršilnih zadevah.	Podrobnejša ureditev v zvezi s spletno javno dražbo je bila sprejeta s Pravilnikom o objavah prodaj v spletnem iskalniku in spletnih javnih dražbah v izvršilnih postopkih (Ur.l. RS, št. 195/20), po izdaji Odredbe o izpolnitvi tehničnih pogojev za uporabo spletnega iskalnika prodaj in izvajanje spletnih javnih dražb nepremičnin v izvršilnih postopkih (Uradni list RS, št. 13/21) pa je s 1. februarjem 2021 spletna dražba v izvršilnem postopku tudi zaživela v praksi. Začel je delovati portal e-dražbe, kjer so na enem mestu objavljene aktualne dražbe slovenskih sodišč, zainteresiranim kupcem pa se s pomočjo naprednega iskalnika omogoča hiter, enostaven in brezplačen dostop do podatkov o predmetih prodaje v sodnih postopkih, s prijavo preko sistema SI-PASS pa tudi lokacijsko neodvisno in anonimno spletno draženje nepremičnin in pravic v izvršilnih postopkih. Izvedba sodne dražbe brez fizične prisotnosti v epidemioloških razmerah predstavlja tudi ukrep varovanja pred okužbami. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju (Ur.l. RS, št. 36/21) je bila spremenjena ureditev pravnih sredstev zoper začasne odredbe za varstvo koristi otroka. Odpravljeno je bilo podvajanje pravnega sredstva zoper sklep o začasni odredbi za varstvo koristi otroka, ki ni prispevalo k pravnemu varstvu strank, s tem pa je bil pospešen postopek v korist otroka. Zoper sklep o začasni odredbi za varstvo koristi otroka po novi ureditvi tako ni dovoljen ugovor, če je bila dolžniku dana možnost, da se glede predloga za izdajo začasne odredbe izjavi pred njeno izdajo, dolžnik pa ima zoper sklep o začasni odredbi še vedno možnost vložiti pritožbo.
60 (2013)	Varuh predlaga Ministrstvu za pravosodje, da čim prej natančno prouči potrebo po dopolnitvi zakonske ureditve disciplinske odgovornosti notarja, kadar ta deluje kot odvetnik.	MP	realizirano Ministrstvo za pravosodje je za izpostavljen vprašanje glede ureditve disciplinske odgovornosti notarjev predlagalo rešitev, ki je bila vključena v predlog novega Zakona o notariatu (EVA 2017-2030-0047). Kljub tedanji podpori k novostim v delu, ki se je nanašal na nadzor in disciplinsko odgovornost notarjev se s postopkom priprave novega zakona ni nadaljevalo, zaradi tedanjih okoliščin glede določitve pristojnosti notarjev za urejanje nespornih zapuščinskih zadev. Služba za nadzor organizacije poslovanja sodišč je v okviru Načrta rednih nadzorov za leto 2020 izvajala nadzor nad organizacijo poslovanja na izvršilnih oddelkih sedmih okrajnih sodišč in nad izvedenimi ukrepi sodne uprave za zagotavljanje pravočasnosti postopkovnih dejanj v izvršilnih zadevah. Iz poročil o opravljenih nadzorov je razvidno, da je ministrstvo predlagalo predsednikom sodišč, da proučijo ali je potreben sprejem ukrepov po prvem odstavku 71.c člena ZS ali morebitnih drugih (organizacijskih) ukrepov, ki bi lahko izboljšali poslovanje sodišča, z namenom spoštovanja načela hitrosti v izvršilnih zadevah.	realizirano Po veljavni določbi 5. člena Zakona o notariatu ima notar v primerih, ko sestavlja zasebne listine in zastopa stranke kot strankin pooblaščenec v nepravdnih zadevah pred sodišči in v nespornih zadevah pred drugimi državnimi organi, če so te zadeve v neposredni zvezi s kakšno notarsko listino, sestavljeno pri njem, pravice in dolžnosti ter odgovarja kot odvetnik. Pri presojanju njegove odgovornosti, zlasti ko gre za sestavljanje zasebnih listin, je prihajalo s strani pristojnih organov do različnih interpretacij tega člena, in sicer glede tega, kdo je disciplinski organ in po kakšnem disciplinskem postopku se presoja odgovornost notarja. V zvezi z navedenim ministrstvo že več let ne beleži nobenih odstopanj oziroma težav pri izvajanju te določbe, je pa v predlogu sprememb in dopolnitev Zakona o notariatu, kot to izhaja že iz preteklih odzivov na priporočila Varuha človekovih pravic na področju odgovornosti notarja, kadar deluje kot odvetnik, konkretiziralo in določno opredelilo disciplinsko odgovornost notarja na način, da se ob sestavi zasebnih listin pričakuje enak standard ravnanja glede skrbnosti in upoštevanja vseh varovalk zaradi varovanja strank, predvsem šibkejših, ter glede nadzora nad notarjevim ravnanjem, kot to velja pri opravljanju javne službe notariata. Navedeni standard se skozi obrazložitev veljavnega 5. člena izvaja in sprejema s strani notarjev,

				Notarske zbornice Slovenije in ministrstva. Pri presojanju javnega zaupanja namreč ni mogoče ločevati delovanja notarja, kadar opravlja uradna opravila javnopravne narave ali kadar opravlja dejavnosti na podlagi pooblastila iz veljavnega 5. člena zakona. V pripravi so rešitve, ki bodo omogočile strankam sklepanje pravnih poslov na daljavo in rešitve za izvedbo digitalizacije notarskih storitev v praksi, še posebej za oddaljen dostop do notarja preko varne in zanesljive identifikacije udeležencev notarskih storitev, kar bo imelo posledice v spremembi normativne ureditve, posledično pa bo ministrstvo, kljub v praksi sprejetemu standardu odgovornosti notarja, kadar deluje kot odvetnik, predlagalo formalno spremembo zakona na tem področju.
34 (2015) enako/ podobno: 39 (2014)	Varuh znova spodbuja nadaljnjo krepitev učinkovitosti delovanja nadzornih organov, da se zagotovi kakovost dela sodišč oziroma sojenja. Varuh MP znova priporoča, da s sodstvom prouči obstoječe mehanizme nadzora dela sodnikov, zlasti njihovo učinkovitost, in na tej podlagi sprejme morebitne dodatne ukrepe za izboljšanje dela sodstva in njegove integritete.	MP	realizirano Novela Zakona o sodiščih (ZS-K, Uradni list RS, št. 63/13) je določila ustanovitev Službe za nadzor organizacije poslovanja sodišč, ki deluje v okviru Ministrstva za pravosodje in je pričela z delovanjem 1. 1. 2017. Služba za nadzor na podlagi Pravilnika o Službi za nadzor organizacije poslovanja sodišč (Uradni list RS, št. 79/16) vsako leto opravlja redne nadzore na podlagi načrta rednih nadzorov, lahko pa izvaja tudi izredne nadzore. Načrt rednih nadzorov je vsako leto sprejet decembra za prihodnje leto, z njim pa se seznani tudi Vrhovno sodišče. S tovrstnim nadzorom se izvaja nadzor nad sodno upravo, zlasti glede organizacije poslovanja sodišč, nadzor nad izpolnjevanjem meril za kakovost dela sodišč, opravljajo se taksni in administrativni pregledi in skrb za izvajanje sodnega reda. V posameznem načrtu nadzorov je določeno, na katerih sodiščih bo opravljen nadzor in katera področja bodo nadzorovana. Načrt rednih nadzorov je dostopen javnosti na spletni strani Ministrstva za pravosodje (https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-pravosodje/o-ministrstvu-za-pravosodje/sluzba-za-nadzor-organizacije-poslovanja-sodisc/). Ocenjujemo, da že veljavna področna zakonodaja daje nosilcem sodne uprave (predsednikom sodišč) dovolj vzvodov, da lahko na podlagi zakona, sodnega reda in drugih predpisov zagotavljajo pogoje za redno izvajanje sodne oblasti, pravočasnost postopkovnih dejanj in pravočasnost izdelave sodnih odločb, prav tako so vzpostavljeni ustrezni nadzorni mehanizmi za področje sodne uprave, medtem ko pa velja ostajati na področju nadzora dela sodnikov previden in dosledno spoštujoč sodnikovo neodvisnost (prim. 79a/2 ZSS). Služba za nadzor organizacije poslovanja sodišč kot eden od nadzornih organov tudi preko vsakoletnega Načrta rednih nadzorov spremlja organizacijo poslovanja sodišč in v svojih končnih poročilih o opravljenem nadzoru sodiščem po potrebi predlaga izvedbo ukrepov za odpravo nepravilnosti ali pomanjkljivosti ali poda priporočila	realizirano Ni dodatnih pojasnil.
41 (2015)		MP	nerealizirano	nerealizirano

	Varuh predlaga prevetritev določb Zakona o notariatu o disciplinski odgovornosti notarjev.		Ministrstvo za pravosodje je za izpostavljeno vprašanje glede ureditve disciplinske odgovornosti notarjev predlagalo rešitev, ki je bila vključena v predlog novega Zakona o notariatu (EVA 2017-2030-0047). Kljub tedanji podpori k novostim v delu, ki se je nanašal na nadzor in disciplinsko odgovornost notarjev se s postopkom priprave novega zakona ni nadaljevalo, zaradi tedanjih okoliščin glede določitve pristojnosti notarjev za urejanje nespornih zapuščinskih zadev. Ker pa je v okviru resorne pristojnosti ministrstvo ugotovilo, da izpostavljeno vprašanje v praksi ne povzroča težav, menimo, da v tem delu normativne spremembe niso nujno potrebne.	Glej odziv k priporočilu št. 60 (2013)
62 (2018)	Varuh priporoča, da Vrhovno sodišče RS ob skrbi za enotno sodno prakso vsa sodišča še naprej spodbuja k izboljšanju poslovanja in kakovosti sojenja, Ministrstvu za pravosodje pa priporoča, da še naprej skrbi za krepitev delovanja pravosodja za učinkovito in kakovostno izvajanje sodne oblasti.	MP	stalna naloga Priporočilo se nanaša na Vrhovno sodišče. MP (2018): Na področju kakovosti sodstva, ki jo v ožjem pomenu razumemo kot kakovost sodnih odločb in kakovostnega vodenja postopkov, se je slovensko sodstvo tudi v letu 2018 usmerjalo na področje kakovosti sojenja in vodenja postopkov, pisanja kakovostnih odločb, dostopa do sodišča ter kariernega razvoja sodnikov in sodnega osebja. Ob otvoritvi sodnega leta 2018 je Vrhovno sodišče med prioritetskimi področji izpostavilo tudi projekt izboljšanje kakovosti sodstva, kjer so zastavljeni cilji, da se ob upoštevanju načela postopkovne pravičnosti zagotovi kompetentno vodene sodne postopke in še kakovostnejše sodne odločbe, ki bodo obrazložene v jeziku, ki je razumljiv tudi za nepravnike. Na intranetnih straneh slovenskega sodstva je objavljena povezava IKS – Izboljšanje kakovosti sodstva z izdelki in orodji, ki so v pomoč pri delu tako novim kot tudi izkušenim sodnikom. Projekt Postopkovne pravičnosti ima v okviru širšega projekta Izboljšanje kakovosti sodstva (IKS) zagotovljeno strukturo delovanja in v letu 2019 postopkovna pravičnost prehaja v redno poslovanje sodišč. Pripravljeni izdelki (brošure) bodo najprej uporabljeni na obeh pilotnih sodiščih, v drugi polovici leta 2019 pa na nivoju vseh prvostopnih sodišč v državi. Udeležence v pravosodju se želi senzibilizirati za vprašanja postopkovne pravičnosti in obenem sodstvo približati ljudem. Vsebine o postopkovni pravičnosti so že vključene v izobraževalne vsebine sodnikov in sodnega osebja, projekt z izdelki je bil in še bo predstavljen na različnih izobraževalnih dogodkih. V letu 2019 se bo v sodelovanju s sodnimi okrožji skrbelo za to, da se spoznanja in izdelki projekta prenesejo med vse zaposlene v sodstvu in da postopkovna pravičnost zaživi na vsakem posameznem sodišču. Ker so pomemben gradnik kakovostnega sojenja kot celote (od vložitve prvega akta do njegove izvršitve) tudi sodne osebe, je Vrhovno sodišče razvilo orodja za usposabljanje novo zaposlenih sodnih oseb, ki praviloma nimajo nobenih znanj o sodnem sistemu, da se jih v roku največ šest mesecev usposobi za samostojno in kompetentno delo ter pomoč sodnikom pri sojenju. Orodja so objavljena na intranetnih straneh slovenskega sodstva, nekatera se izvajajo ob sodelovanju Centra za izobraževanje v pravosodju. Skupaj z moduli usposabljanja za sodne osebe pri Centru za izobraževanje v pravosodju, izpitom iz Sodnega reda, delavnicami za kakovostno uporabo elektronskih vpisnikov in zbirk podatkov	stalna naloga Pristojnost MP obsega zlasti za pripravo normativnih podlag (procesna in materialna zakonodaja, zakonodaja s področja organizacije in dela sodišč in statusna zakonodaja) in druge pristojnosti na podlagi 74. člena ZS, ki ureja obseg delovanja pravosodne uprave in se nanašajo na zagotavljanje splošnih pogojev za uspešno izvajanje sodne oblasti (izobraževanje, skrb za prostore ipd.). Gre za tekoče in stalne naloge ministrstva, ki jih dosledno in vestno izvaja. V letu 2020 je Služba za nadzor organizacije poslovanja sodišč, ki deluje v okviru Ministrstva za pravosodje, realizirala vse nadzore/preglede, ki so bili določeni v Načrtu rednih nadzorov za leto 2020, sprejetim 9. 12. 2019. Na štirih okrajnih sodiščih je bil opravljen nadzor organizacije poslovanja v zadevah o prekrških (zahteve za sodno varstvo). Opravljen je bil tudi nadzor organizacije poslovanja izvršilnih oddelkov sedmih okrajnih sodiščih, na Upravnem sodišču pa je bil izveden nadzor organizacije poslovanja v upravnih sporih. Na področju taksnih (izvajanje Zakona o sodnih taksah) in administrativnih (izvajanje Sodnega reda) pregledov je bil opravljen pregled na sedmih okrajnih in dveh okrožnih sodiščih. Javna objava sodne prakse na internetnih straneh slovenskega sodstva, ki so dostopne strokovni in laični javnosti, je osnovni dejavnik njenega usklajevanja, saj se na ta način ustvarja baza znanja, ki prispeva k izboljšanju kakovosti dela sodišč ter ustrezni informiranosti strokovne in laične javnosti. V okviru tega prizadevanja Vrhovno sodišče višja sodišča spodbuja k pripravi anonimiziranih odločb za vnos v prosto dostopno pravno-informacijsko zbirko odločb višjih in Vrhovnega sodišča ter drugih, za strokovno javnost zanimivih, dokumentov. V letu 2020 bilo objavljeno skupaj 8.246 dokumentov (sodnih odločb). Poleg tega je objavljen en predlog za predhodno vprašanje, naslovljen na Sodišče Evropske unije (v nadaljevanju SEU), 15 dokumentov s področja sodne prakse glede odmere nepremoženjske škode ter 1.012 deloma povzetkov, deloma celotnih besedil strokovnih člankov iz domačih in nekaterih tujih revij ter zbornikov. Oddelek za spremljanje sodne prakse, ki deluje v okviru VSRS, poleg skrbi za dostop do domače sodne prakse sproti spremlja najpomembnejše odločbe in jih v povzetku objavlja na intranetni strani Vrhovnega sodišča (vrhovnim sodnikom in strokovnim sodelavcem pa

		ter letnimi šolami po posameznih področjih dela, ki sicer pomenijo nadgradnjo osnovnega znanja, predstavljena orodja omogočajo novo zaposlenim sodnim osebam celovit pristop učenja in jim v zadanem roku pet mesecev omogočajo samostojno in kakovostno delo ne glede na pravno področje ter profil in njihovo predznanje. Služba za nadzor organizacije poslovanja sodišča, ki deluje v okviru ministrstva, bo v letu 2019 nadaljevala z izvajanjem nadzorov sodne uprave v skladu s 65.a členom Zakona o sodiščih. Upoštevajoč načrt rednih nadzorov za leto 2019, ki ga je 14. 12. 2018 sprejela ministrica za pravosodje, se bodo nadzori izvajali na vseh 11 okrožnih sodiščih, vsebina le-teh pa bo organizacija poslovanja in izvedeni ukrepi sodne uprave za zagotavljanje pravočasnosti postopkovnih dejanj v družinskih zadevah, na 4 okrajnih sodiščih (Celje, Koper, Ljubljana in Maribor) pa organizacija poslovanja in izvedeni ukrepi sodne uprave za zagotavljanje pravočasnosti postopkovnih dejanj v izvršilnih zadevah. V letu 2019 se bodo na vseh okrožnih sodiščih izvajali tudi taksni pregledi v družinskih zadevah ter administrativni in taksni pregledi na 7 okrajnih in 1 okrožnem sodišču (na drugih pravnih področjih). MP (2019): MP z vidika svoje pristojnosti pojasnjuje, da je pristojno zlasti za pripravo normativnih podlag (procesna in materialna zakonodaja, zakonodaja s področja organizacije in dela sodišč in statusna zakonodaja), prav tako ima ostale pristojnosti na podlagi 74. člena ZS, ki se nanašajo na zagotavljanje splošnih pogojev za uspešno izvajanje sodne oblasti (izobraževanje, skrb za prostore ipd.). Gre za tekoče in stalne naloge ministrstva, ki jih dosledno in vestno izvaja. V letu 2019 je Služba za nadzor organizacije poslovanja sodišč MP, realizirala vse nadzore/pregleda, ki so bili določeni v Načrtu rednih nadzorov za leto 2019, sprejetim 14. 12. 2018. Na vseh 11 okrožnih sodiščih je bil opravljen nadzor organizacije poslovanja v družinskih zadevah, prav tako je bil v družinskih zadevah opravljen taksni pregled na podlagi Zakona o sodnih taksah. Opravljen je bil tudi nadzor sodne uprave v izvršilnih zadevah na 4 okrajnih sodiščih. Na področju taksnih in administrativnih pregledov je bil opravljen pregled na 7 okrajnih in 1 okrožnem sodišču. V letu 2020 je bil, na podlagi Načrta rednih nadzorov za leto 2020, sprejetim 9. 12. 2019, opravljen nadzor sodne uprave na 7 okrajnih sodiščih. V teku so še nadzori organizacije poslovanja v zadevah o prekrških na 5 okrajnih sodiščih, nadzor organizacije poslovanja v upravnih zadevah na Upravnem sodišču ter administrativni in taksni pregled na 6 sodiščih (na 3 sodiščih je bil pregled že zaključen).	posreduje obvestila ESČP in SEU za javnost) z namenom, da bi slovenska sodišča v čim večji meri pri svojem delu uporabljala metode in standarde, ki so se oblikovali v sodni praksi Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP) in Sodišča Evropske unije (SEU). V letu 2021 sta bila prenovljena format in vsebinska zasnova Sodnikovega informatorja, ki je namenjen objavi pomembnih odločb domačih in mednarodnih sodišč (samo njihovih jeder, vendar s povezavo do celotne vsebine), dobrih praks posameznih sodišč, odzivov na dogajanja, ki zadevajo sodstvo, odzivov sodstva na zakonodajne predloge, pobud Vrhovnega sodišča za spremembo ali dopolnitev zakonodaje ter izbranih prispevkov domačih in tujih avtorjev (samo z navedbo naslovov, vendar s povezavo do celotne vsebine).
63 (2018)	Varuh priporoča, naj slovensko sodstvo s preišljenimi ukrepi	stalna naloga Priporočilo se nanaša na sodstvo.	Priporočilo se nanaša na sodstvo.

	še naprej skrbi za primerno obveščanje javnosti in potrebno odzivanje na medijsko izpostavljene očitke glede svojega dela.	MP (2018): Slovensko sodstvo se zaveda, da je temelj sodne oblasti sodnik in njegova odločitev, da pa je za dvig zaupanja javnosti in izboljšanje ugleda sodstva potrebno še veliko več - celovit pristop k upravljanju kakovosti. Vzpostavitev ustrezne projektne strukture, vključno s finančnimi in kadrovskimi viri, je omogočila, da se aktivnosti za izboljšanje kakovosti sodstva, med njimi projekt IKS, ki je namenjen izboljšanju kakovosti (dela) sodnikov in sodnega osebja, razvoj koncepta postopkovne pravičnosti, pa tudi usklajevanje in poenotenje sodne prakse, nadaljujejo kot del rednega poslovanja. Izhajajoč iz kvantitativnih raziskav in izkušenj ter z namenom izboljšanja poslovanja in dviga zaupanja je Vrhovno sodišče pripravilo projekt Postopkovna pravičnost s celovito analizo, kako sodstvo obravnava stranke in javnost. Projekt je financiran iz evropskih sredstev v okviru operacije Učinkovito pravosodje (Slovensko sodstvo 2020 – Sodimo skupaj). V okviru projekta so bile pripravljene so rešitve za izboljšanje podobe sodstva v javnosti, nekateri izdelki projekta pa so namenjeni neposredno javnosti. Državlani imajo na voljo relativno malo brezplačno dostopnih, kredibilnih in razumljivih pravnih informacij, zato so bila v okviru projekta pripravljena gradiva, ki želijo ponuditi razumljive razlage o delovanju sodstva, poteku najpogostejših sodnih postopkov in o vlogah na sodišču. Pri pripravi vsebin so sodelovali sodniki in sodno osebje, te pa so bile nato v sodelovanju z avtorji predelane v uporabniku prijaznejši jezik. Na podlagi sodne statistike o številu zadev, pogovorov z uporabniki, s sodnim osebjem, sodniki in strokovnjaki ter pregleda spletnega iskanja je bilo pripravljenih 16 različnih brošur o najpogostejših sodnih postopkih in različnih položajih udeležencev v sodnih postopkih. Vse imajo podobno strukturo; so zračne, brez odvečnih informacij, s preprostimi ilustracijami in shemami, v preprostem in razumljivem jeziku. Poleg specifičnih brošur o različnih postopkih je bila pripravljena še ena daljša, o sodnem sistemu splošno. Pripravljeni sta bili animaciji o pričanju na sodišču in o sodnem sistemu. Z animacijo, ki na preprost način prikaže potek pričanja, sodstvo sporoča, na kaj naj vabljena priča pazi, kako jo bodo obravnavali, kaj naj pričakuje, ipd. Z drugo animacijo je predstavljeno delo sodišča, sodni sistem, vloge na sodišču in drugi osnovni podatki o delovanju sodstva. Poleg tega je bil pripravljen zemljevid sodnih stavb v Ljubljani z osnovnimi kontaktnimi informacijami, uradnimi urami in napotki glede komunikacije s sodiščem. Najpomembnejši in najuporabnejši izdelek celotnega projekta pa je nova spletna stran https://nasodiscu.si, ki je postala javno dostopna na evropski dan sodstva in slovenski dan suverenosti – 25. oktobra 2018. Spletna stran je vsebinsko veliko bogatejša kot brošure – predstavljeni so tipični sodni postopki s posameznimi fazami, vloge na sodišču, koristne informacije pred obiskom sodišča, izvedba postopka, itd. Bistveno je, da spletna stran predstavlja preverjene in potrjene vsebine, pripravljene s strani pravnih strokovnjakov, ki so lahko v pomoč vsem sodiščem. Namen je vzpostaviti celovit komunikacijski ekosistem, ko bodo vsa sodna pisanja, elektronska sporočila in druga pisna komunikacija ter osebje po telefonu ali ob obisku sodišča usmerjali na spletno stran nasodiscu.si, tako da bo uporabnik povsod po državi dobil enako informacijo.	MP: V okviru projektov »Slovensko sodstvo 2020 – Sodimo skupaj« na Vrhovnem sodišču Republike Slovenije poteka tudi projekt objave določb. Projekt je namenjen vzpostavitvi enotnega sistema za zajem in procesiranje sodnih odločb, ki se bodo zajemale pri viru - torej pri posamezni sodni zapisnikarici, odgovorni za izdelavo pisnega odpravka, ali neposredno ob podpisovanju. V okviru projekta »Izboljšanje kakovosti sodstva – IKS«, ki ga vodi Vrhovno sodišče Republike Slovenije je prva komponenta projekta IKS namenjena višji kakovosti sojenja. Najprej je bila narejena analiza potreb sodnikov za njihovo še bolj kakovostno delo. Druga komponenta IKS je namenjena kakovosti dela sodnega osebja, pripravljeni pa so tudi kurikulumi za izobraževanje oziroma usposabljanje različnih profilov sodnega osebja.. V prvi fazi je bila narejena analiza potreb novo zaposlenih sodnih oseb. Tretja komponenta IKS je usmerjena v postopkovno pravičnost in merjenje zadovoljstva. Postopkovna pravičnost pomeni zaznavanje uporabnikov javnih storitev, da jih avtoritete, s katerimi vstopajo v stik, obravnavajo pošteno in pravično. Namen projekta Postopkovna pravičnost je preko informiranja udeležencev postopkov in splošne javnosti ter izobraževanja sodnikov in sodnega osebja izboljšati kakovost delovanja sodstva z vidika uporabnika. Na Vrhovnem sodišču poteka tudi Projekt "Prenova celostne grafične podobe sodstva" poleg nove, sodobne oblikovne rešitve išče tudi sistemsko rešitev, ki mora izkazovati jasno povezanost vseh organov in področij delovanja sodstva in hkrati zagotavljati njihovo razlikovalnost. Del projekta je tudi izdelava osnovnih grafičnih elementov in komunikacijskih predlog za vsa slovenska sodišča ter izgradnja elektronske knjižnice, kjer bodo ti na voljo. Slovensko sodstvo skrbi za aktivno obveščanje javnosti glede sodnih zadev, ki jih obravnava. Vse bolj je prisotno proaktivno komuniciranje svojih odločitev in ostalih aktualnih tem, vezanih na sojenje ali sodstvo v širšem smislu. Poudarjena pozornost je namenjena komuniciranju vsebin oz. odločb, ki imajo poseben pomen za družbo. V letu 2020 je bilo to komuniciranje vezano predvsem na delovanje v času korone, komuniciranje izvajanja stikov v času korona epidemije ter tudi komuniciranje sprejetega protokola odzema otrok. Javnost se je seznanjala tudi s problematiko, povezano z Zakonom o duševnem zdravju, med drugim tudi o zahtevi za presojo ustavnosti Zakona o socialnem varstvu in Zakona o duševnem zdravju, glede učinkovitega varstva in uresničevanja pravic najbolj ranljive kategorije, to je otrok s hudimi motnjami v duševnem razvoju.
--	---	---	---

			Projekt Postopkovne pravičnosti ima v okviru širšega projekta Izboljšanje kakovosti sodstva (IKS) zagotovljeno strukturo delovanja in v letu 2019 postopkovna pravičnost prehaja v redno poslovanje sodišč. MP (2019): Vrhovno sodišče RS je podalo naslednjo informacijo: Projekt Izboljšanje kakovosti sodstva (IKS) v prvem delu zasleduje cilj kakovostnega dela sodnikov in sodnega osebja vse od prvega dne nastopa sodniške službe oziroma zaposlitve, medtem ko se v drugem delu s poudarkom na postopkovni pravičnosti ukvarja z vsemi, ki vstopajo v stik s sodiščem, ne glede na to, v kakšni vlogi (torej ali gre za stranke, priče, odvetnike, državne tožilce itd.) ali na kakšen način (z uporabo informacijskih tehnologij, telefona ali neposredno). V okviru projekta so se in se bodo tudi v prihodnje izvajale številne aktivnosti, namenjene dodatnemu usposabljanju sodnikov in sodnega osebja, pripravljeni so bili podrobni vodniki in opomniki po posameznih vrstah sodnih postopkov. V okviru postopkovne pravičnosti so bila pripravljena gradiva, ki želijo ponuditi razumljive razlage o delovanju sodstva ter o poteku najpogostejših sodnih postopkov, medtem ko so v okviru nove spletne strani nasodiscu.si predstavljeni tipični sodni postopki skupaj s posameznimi fazami, različne vloge na sodišču ter koristne informacije pred obiskom sodišča. Projekt Izboljšanje kakovosti sodstva, v okviru katerega je največ pozornosti namenjene sodniškim veščinam, prenosu znanj, izobraževanju sodnega osebja in postopkovni pravičnosti, je 25. 9. 2019 prejel najvišjo nagrado, Kristalno tehniko sodstva, ki jo podelujeta Svet Evrope in Evropska Komisija.	
65 (2018)	Varuh predlaga, naj se za zagotavljanje pravne varnosti Pravilnik o centralnem registru oporok čim prej uskladi z Zakonom o notariatu v tistem delu, v katerem pravilnik pogojuje pravico oporočiteljev do vpisa v CRO s predhodnim plačilom.	MP	delno realizirano MP (2018): V sklopu aktivnosti povezanih z odpravo nepravilnosti glede odkritih in nerazglašanih oporok na nekaterih slovenskih okrajnih sodiščih je ministrstvo pozvalo Notarsko zbornico Slovenije (NZS) naj razmisli o potrebi po ustrezni dopolnitvi in spremembi Pravilnika o centralnem registru oporok tako v delu, ki pogojuje vpis podatkov o oporoki v CRO s predhodnim plačilom nadomestila, kot tudi v delu, ki ureja višino nadomestila. Na podlagi ocene in pojasnil NZS, dosedanja pristojbina zagotavlja nemoteno in varno funkcioniranje CRO, zato sprememba pravilnika zaradi same višine pristojbine ni potrebna. Glede vprašanja dokazila plačila nadomestila pred vpisom oporoke v CRO je ministrstvo proučilo ureditev, ki jo poznajo procesni predpisi (105.a člen Zakona o pravdnem postopku, 29.b člen Zakona o izvršbi in zavarovanju ter 125.a člen Zakona o zemljiški knjigi) in po kateri se za izdajo odločbe ali oprave dejanja zahteva plačilo sodne takse, ki je procesna predpostavka za dovoljenost posameznega opravlja. Ob ugotovitvi, da Zakon o notariatu takšne predpostavke ne predpisuje, se pa šteje za ustavno dopustno ureditev, ki uresničuje načelo ekonomičnosti postopka in zagotavlja procesno disciplino, se bo po oceni ministrstva moralo to vprašanje primarno rešiti na zakonski ravni.	delno realizirano V luči prizadevanja za realizacijo tega priporočila je Ministrstvo za pravosodje organiziralo posebni usklajevalni sestanek s predstavniki Notarske zbornice Slovenije in Varuhom človekovih pravic. Navzoči so se glede pogojevanja pravice oporočiteljev do vpisa v CRO s predhodnim plačilom strinjali, da je treba sprejeti rešitev, ki bo omogočila storitev vpisa oporoke v CRO vsem strankam (oporočiteljem) ne glede na njihovo materialno stanje ter ustrezno uskladiti tudi normativno podlago, s čimer bi omogočili ter s tem zagotovili maksimalno pravno varnost za vse. Na ministrstvu trenutno potekajo usklajevanja povezana s pripravo pravnih podlag in ustreznih rešitev za prenos in implementacijo digitalizacijskih direktiv s področja prava družb v nacionalno zakonodajo. Na podlagi dogovorjenih rešitev, ki bodo posredno vplivale tudi na poslovanje notarjev in veljavno ureditev Zakona o notariatu, bo ministrstvo ponovno proučilo tudi možne rešitve za realizacijo priporočila Varuha glede ustreznosti pravne podlage za plačilo nadomestila za vpis pravice oporočiteljev v CRO.

		MP (2019): Nepravilnosti, ki so se pojavile v zvezi odkritimi in nerazglašenimi oporoki na nekaterih slovenskih okrajnih sodiščih so bile uspešno odpravljene. V začetku leta 2017 je Notarska zbornica Slovenije brez plačila pristojbin izvedla elektronski prenos vseh do sedaj še nevpisanih oporok, ki so jih sestavila sodišča ali so jih prejela v hrambo, pa jih niso priglasila za vpis v Centralni register oporok. Na ta način je bila zagotovljena pravna varnost državljanov, odpravilo se je tudi tveganje nerazglašenih oporok. Okrajna sodišča, na katerih se vodijo zapuščinski postopki, opravljajo poizvedbe o morebitni hrambi oporoke pri Notarski zbornici Slovenije. Že leta 2016 pa je bil noveliran Zakon o dedovanju, ki zavezuje matičarja, da smrtovnici priloži tudi oporoko, potrdilo o hrambi oporoke ali v smrtovnici navede podatek o obstoju oporoke, če mu je bila v postopku sestave smrtovnice izročena oporoka ali potrdilo o hrambi oporoke ali mu je bil posredovan podatek, da obstaja oporoka.«. Glede na navedeno ocenjujemo, da je področje registriranja oporok in delovanje Centralnega registra oporok normativno ustrezno urejeno, vsi akterji na katere se nanaša obveznost sporočanja podatkov o hrambah oporok imajo na voljo vsa orodja, da v praksi preprosto in učinkovito zaščitijo interese oporočiteljev, zato v danem trenutku nadaljnje aktivnosti ministrstva niso potrebne. Kljub temu, da veljavni Zakon o notariatu predpostavke za vpis v CRO ne predpisuje, jo pa določa Pravilnik o centralnem registru oporok v delu, ki pogojuje vpis podatkov o oporoki v CRO s predhodnim plačilom nadomestila, gre za ustavno dopustno ureditev, ki uresničuje načelo ekonomičnosti postopka in zagotavlja procesno disciplino. V praksi, nismo zaznali dodatnih primerov, ki bi veljavno ureditev problematizirali, zato normativne spremembe na tem področju ne štejemo za nujne, bo pa ministrstvo proučilo ustreznost ureditve v okviru bodočih sprememb in dopolnitev Zakona o notariatu. Ministrstvo je še podalo pobudo Notarski zbornici Slovenije in Varuhu ČP, da se v Pravilnik o CRO zapiše določba v smeri možnosti izjemnega znižanja ali odpustitve nadomestila za vpis v CRO za socialno šibke osebe po vzoru, kot je to določeno v 11. členu Notarske tarife, s čimer bi odpravili morebitno razlikovanje pri uresničevanju pravic ljudi v hudi premoženjski stiski in tako zagotovili višjo pravno varnost tega področja.	
70 (2018)	Varuh tožilstvu priporoča, naj še naprej skrbi za hitro in učinkovito izvajanje kazenskega pregona storilcev kaznivih dejanj in v primeru morebitnega zavrženja ovadb poskrbi za dosledno seznanjanje	stalna naloga Priporočilo se nanaša na Državno tožilstvo. MP (2018): V zvezi z navedenim priporočilom ministrstvo pozdravlja stalno priporočilo Varuha namenjenega preprečevanju omejevanja uveljavljanja pravic in pravno zavarovanih interesov vlagateljev oziroma oškodovancev. V zvezi z navedenim priporočilom Vrhovno državno tožilstvo izpostavlja, da državni tožilci v pretežni meri skrbijo za dosledno seznanjanje oškodovancev z odločitvami, ki so utemeljene z jasnimi in obrazloženimi razlogi in pravnim poukom. Državni tožilci obravnavajo ovadbe v skladu s Splošnim navodilom generalnega	

	oškodovancev z odločitvami, ki bodo utemeljene z jasnimi in obrazloženimi razlogi, in pravnim poukom.	državnega tožilca RS št. TU 66/12-3-4 z dne 26. 10. 2012 o obravnavanju anonimnih, psevdonimnih in šikanoznih ovadb in ovadb zoper neznane storilce vselej, kadar je podana vsaj minimalna možnost, da lahko pride do kazenskega ali predkazenskega postopka. Neutemeljene navedbe oseb, ki nasprotujejo odločitvam pravosodnih organov in vložijo ovadbo vselej, kadar niso zadovoljne z odločitvami, čeprav so lahko te tudi pravnomočne ter ovadb, ki nimajo prav nobenega podatka, da so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje pa ni mogoče šteti za ovadbe. Državno tožilstvo skupaj s policijo polagajo kvaliteti kazenskih ovadb posebno pozornost, zato se ta vprašanja obravnavajo na periodičnih sestankih. Z namenom, da se prizadevanja varuha za dosledno seznanjanje oškodovancev z odločitvami, ki so utemeljene z jasnimi in obrazloženimi razlogi in pravnim poukom dosledno izvajajo, bo Vrhovno državno tožilstvo vsa državna tožilstva pozvalo naj tem prizadevanjem posvetijo pozornost in jih upoštevajo pri delu.	
		MP (2019): Pojasnujemo, da skladno z veljavno ureditvijo vodje državnih tožilstev z namenom zagotavljanja učinkovitosti in enotnosti pregona izdajo splošna navodila, s katerimi določijo vrsto zadev in način obveščanja o zadevah, v katerih mu morajo državni tožilci pred odločitvijo predložiti na vpogled osnutek svojega akta. Takšna ureditev lahko prispevane ne le k poenotenju kazenskega pregona pač pa tudi k enotnim prizadevanjem za dosledno seznanjanje oškodovancev z odločitvami, ki bodo utemeljene z jasnimi in obrazloženimi razlogi, in pravnim poukom.	
		Z novelo ZKP-N (2019) in predlogom novele ZKP-O (2020) se ureja dodatno posvetovanje državnega tožilca z oškodovancem ali t.i. kvalificiranim ovaditeljem pred zavrženjem kazenske ovadbe.	
126 (2019)	Varuh priporoča, naj sodišča pri svojem delu dosledno upoštevajo načelo dobrega upravljanja (stalna naloga).	Priporočilo se v delu ne nanaša na pristojnosti Vlade. MP: MP v okviru svoji pristojnosti pojasnjuje, da imajo stranke v primeru, če komunikacija ne poteka v zakonsko določenih rokih, na voljo pravna sredstva glede na posamezno fazo postopka, nadzor nad pravočasnostjo pa opravljajo bodisi sodišča sama v okviru nadzora sodne uprave bodisi Služba za nadzor organizacije poslovanja sodišč, ki deluje v okviru Ministrstva za pravosodje. Služba za nadzor organizacije poslovanja sodišč na podlagi svojih pristojnosti izvajanja nadzora nad sodno upravo v okviru načrta rednih letnih nadzorov opravlja tudi nadzor nad zagotavljanjem pravočasnosti postopkovnih dejanj v posameznih vrstah zadev. Tako so bili v letu 2019 izvedeni nadzori nad organizacijo poslovanja in izvedenimi ukrepi sodne uprave za zagotavljanje pravočasnosti postopkovnih dejanj v določenih pravnih in izvršilnih zadevah na posameznih okrajnih in okrožnih sodiščih, skladno z načrtom rednih nadzorov (objavljen na spletni strani Ministrstva za pravosodje). Prav tako v okviru pristojnosti MP Center za izobraževanje v pravosodju vsako leto organizira strokovna srečanja in usposabljanja za	

			zaposlene na vodstvenih funkcijah v pravosodju, vodje uradov, kadrovsko-pravnih in finančno-računovodskih služb, predsednike in direktorje sodišč ter vodje in direktorje državnih tožilcev. Udeleženci se seznajajo s splošnimi aktualnimi vsebinami, povezanimi z vodenjem v pravosodju, in odprtimi vprašanji s področja vodenja in upravljanja. Seznajajo se z aktualnimi splošnimi vsebinami in posebnimi vsebinami s kadrovsko-pravnega in finančno-računovodskega področja. Obravnavajo aktualne vsebine s področja upravljanja pravosodnih organov, zlasti vodenje in upravljanje sodišča oziroma državnega tožilstva, upravljanje človeških virov, finančno poslovanje ter osebna integriteta in varnostna vprašanja.	
127 (2019)	Varuh priporoča, naj sodniki pri izdaji odredb za pridobitev podatkov o prometu v elektronskem komunikacijskem omrežju ravna jo še posebej skrbno (stalna naloga).		Priporočilo se ne nanaša na pristojnosti Vlade.	
128 (2019) enako/ podobno: 24 (2016), 32 (2015), 33 (2015), 37 (2014), 38 (2014), 47 (2013)	Varuh priporoča, naj sodišča še naprej zagotavljajo odpravo sodnih zaostankov oziroma sojenje brez nepotrebnega odlašanja, zlasti pa pozornost namenja jo izboljšanju poslovanja in kakovosti vodenja sodnih postopkov oziroma sojenja ter svojim odločitvam (stalna naloga).		Priporočilo se ne nanaša na pristojnosti Vlade. MP: MP v okviru svojih pristojnosti pojasnjuje, da so v Zakonu o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja vzpostavljeni mehanizmi, ki strankam omogočajo, da vplivajo na tek postopka. Po podatkih iz Letnega poročila o učinkovitosti in uspešnosti sodišč za leto 2019 je na vsa sodišča v letu 2019 prispelo skupno 610 nadzorstvenih pritožb (2% povečanje), Vrhovno sodišče in višja sodišča pa so v letu 2018 prejela v reševanje 122 rokovnih predlogov (1% zmanjšanje). Sodišča so v letu 2019 rešila 613 nadzorstvenih pritožb, kar je 5 odstotkov več kot v letu 2018, pri čemer izpostavljamo, da je kljub povečanju števila na sodišča prispelih nadzorstvenih pritožb delež ugodenih pritožb enak kot v letu 2018, da pa se je povečal delež zavrženih (za 4%) in zavrnjenih (za 2%) nadzorstvenih pritožb. Glede priporočila, da sodišča pozornost namenja jo izboljšanju poslovanja gre izpostaviti, da je presoja poslovne uspešnosti sodišča osnova za organizacijske spremembe in sredstvo za neprekinjeno izboljšavo poslovanja in programov sodišča. Že leta 2016 je predsednik Vrhovnega sodišča ustanovil Delovno skupino projekta Izboljšanje kakovosti sodstva (IKS), katere člani so predstavniki sodišč vseh stopenj splošne in specializirane pristojnosti, Sodnega sveta in ministrstva, pristojnega za pravosodje. Projekt Izboljšanje kakovosti sodstva, v okviru katerega je največ pozornosti namenjene sodniškimi veščinam, prenosu znanj, izobraževanju sodnega osebja in postopkovni pravičnosti, je prejel nagrado Kristalna tehničnica sodstva v konkurenci 43 projektov iz 20 držav. Projekt IKS je v grobem razdeljen na dva dela - cilj prvega je izboljšanje kakovosti dela sodnikov in sodnega osebja, poudarek drugega dela (postopkovna pravičnost) pa je izboljšanje izkušnje za vse,	

			ki v kakršnikoli vlogi pridejo v stik s sodišči. V okviru prvega dela projekta se izvajajo aktivnosti, namenjene dodatnemu usposabljanju sodnikov in sodnega osebja, kot denimo mentorstvo novim sodnikom in sodnikom, ki so zamenjali pravno področje sojenja ter usposabljanje na delovnem mestu za novo sodno osebje. Izdana je bila zbirka strokovnih vodnikov in opomnikov za vse vrste sodnih postopkov. Organizirane so bile delavnice sodniških veščin z uporabo supervizijskih tehnik. Na delavnicah, ki se izvajajo v sodelovanju s Centrom za izobraževanje v pravosodju (CIP), pa se sodnikom med drugim pomaga na praktičen in interaktiven način priti do lastnih rešitev v zvezi z aktualnimi težavami, ki se pokažejo pri sojenju. Z drugim delom projekta - Postopkovna pravičnost - je sodstvo prvič vzpostavilo celovit komunikacijski sistem, kjer lahko uporabniki v enostavnem in razumljivem jeziku pridobijo informacije, ki jih potrebujejo, ko stopijo v stik s sodiščem. Najbolj vidni in večkrat nagrajeni rezultat tega dela projekta so državljonom namenjene brošure o najpogostejših sodnih postopkih in različnih vlogah udeležencev v njih ter spletna stran nasodiscu.si, kjer so informacije za obiskovalce sodišč bolj bogate in ažurne, tudi v obliki animacij in video predstavitev. Vrhovno sodišče RS redno spremlja delo sodišč preko okolja za poslovno obveščanje in ugotavlja morebitne težave na posameznih področjih tako preko letnih programov dela kot letnih poročil o poslovanju sodišč. Vsako leto v sodelovanju z Ministrstvom za pravosodje sprejema tudi časovne standarde za delo sodišč. Vrhovno sodišče RS že v Otvoritvi sodnega leta izpostavi prioriteta področja, ki bodo deležna posebne pozornosti in aktivnosti, poslovanje vseh sodišč pa vsako leto predstavi in ovrednoti v Letnem poročilu o učinkovitosti in uspešnosti sodišč. MP bo v okviru svojih pristojnosti še naprej izvajalo nadzor z vidika časovnega reševanja zadev oziroma sojenja brez nepotrebnega odlašanja, tako na podlagi rednih ali izrednih nadzorov sodne uprave v skladu s 65.a členom Zakona o sodiščih, kot tudi na podlagi 14. člena Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. MP bo sodišča tudi zaprosila za poročila o stanju reševanja posamezne zadeve v skladu s 67.a členom Zakona o sodiščih, tudi na podlagi medijskega poročanja ali na podlagi vlog strank sodnega postopka.	
129 (2019)	Varuh priporoča, naj v izvršilnem postopku v primeru izvršbe na nepremičnine oziroma izvršbe na izpraznitev in izročitev nepremičnine, ki je dolžnikov dom, sodišča še zlasti skrbno pretehtajo uravnoteženje pravic dolžnika in upnika (stalna naloga).		Priporočilo se ne nanaša na pristojnosti Vlade. MP: MP je v okviru svojih pristojnosti z vidika priprave zakonodaje z novelo ZIZ-L v letu 2018 omogočilo sodišču, da v primeru izvršbe na nepremičnine, ki je dolžnikov dom, lahko začasno takšno izvršbo odloži oziroma o tem seznani center za socialno delo oziroma najprej izvede izvršilni postopek z drugimi sredstvi izvršbe oziroma nad drugim premoženjem. Glede na odločbo Ustavnega sodišča RS U-I-171/16-15 je Ministrstvo za pravosodje v okviru sprememb in dopolnitev ZIZ-M pripravilo nove rešitve, ki sodiščem omogočajo, da tudi v postopku izpraznitve in izročitve nepremičnine, ki je dolžnikov dom, lahko takšno izvršbo odložijo, če pretehtajo, da pravice dolžnika glede na konkretne okoliščine prevladajo nad pravico upnika do sodnega varstva in	

			poplačila njegove terjatev. ZIZ-M je bil julija 2020 v strokovnem usklajevanju, njegovo sprejetje v Državnem zboru načrtujemo še v tem letu.	
130 (2019)	Varuh priporoča, naj sodišča še dosledneje preverjajo pravilnost podatkov o strankah izvršilnega postopka in namenijo dodatno skrbnost v primeru, kadar se podatki o dolžniku v izvršilnem naslovu ne ujemajo s podatki v predlogu za izvršbo (stalna naloga).		Priporočilo se ne nanaša na pristojnosti Vlade.	
131 (2019)	Varuh priporoča vsem organom, ki so neposredno pristojni za nadzor nad opravljanjem službe izvršiteljev oziroma za ugotavljanje njihove disciplinske odgovornosti, naj dejavno izvajajo nadzor nad opravljanjem službe oziroma poslovanjem izvršiteljev po ZIZ (stalna naloga).	MP	stalna naloga MP je v letu 2019 opravilo 8 nadzorov nad opravljanjem službe izvršiteljev (od tega 2 na podlagi obvestila Zbornice izvršiteljev Slovenije), v letu 2020 (do 1. 8. 2020) pa je bil opravljen 1 nadzor. V letu 2019 je bilo prejetih 35 predlogov za uvedbo disciplinskega postopka. V 7 primerih je MP izvedlo postopek in izdalo odločbo o disciplinski odgovornosti (zoper 2 je bila vložena pritožba). V 26 primerih je bilo podano pojasnilo predlagatelju, zakaj disciplinski postopek ni bil uveden. Dva predloga sta bila nepopolna in jih predlagatelj ni dopolnil, zato jih MP ni moglo obravnavati. V letu 2020 (do 1. 8. 2020) je bilo prejetih 6 predlogov za uvedbo disciplinskega postopka. V 1 primeru je bilo podano pojasnilo predlagatelju, zakaj disciplinski postopek ni bil uveden. En predlog je bil nepopoln in ga predlagatelj ni dopolnil, zato ga MP ni moglo obravnavati. V 3 primerih je postopek še v teku.	stalna naloga V letu 2020 je bilo prejetih 12 predlogov za uvedbo disciplinskega postopka. V 9 primerih je bil postopek zaključen s pojasnilom predlagateljem, 1 predlog je bil nepopoln in ga predlagatelj ni dopolnil, v 2 primerih pa je bil uveden disciplinski postopek in sta bila izvršiteljem izrečena disciplinska ukrepa.
132 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje, naj v sodelovanju z drugimi odgovornimi sprejme dodatne ukrepe za povečanje števila izvedencev na področju družinskih razmerij.	MP	stalna naloga V letu 2019 je Center za izobraževanje v pravosodju v skladu z določbami Zakona o sodiščih in Pravilnika o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih organiziral štiri termine preizkusov strokovnosti za sodne izvedence v družinskih zadevah. Dva termina preizkusov strokovnosti sta bila odpovedana, ker ni bilo prijavljenih kandidatov, na dva termina pa so skupno pristopili štirje kandidati, ki so bili na preizkusu uspešni.	stalna naloga Na Ministrstvu za pravosodje se z ukrepi, ki bi pripomogli k izboljšanju stanja na tem področju, aktivno ukvarjamo že od leta 2013, zato menimo, da gre za stalno nalogo ministrstva. Kljub dejstvu, da so bili številni ukrepi, zlasti od leta 2017, na tem področju že sprejeti ter realizirani, pa žal niso prinesli rezultata, ki bi se izkazoval kot povečanje števila imenovanih sodnih izvedencev za to področje. V okviru prizadevanj za povečanje števila sodnih izvedencev, ki sodelujejo v družinskih zadevah, je bilo ugotovljeno, da je njihovo pomanjkanje predvsem posledica majhnega nabora možnih kandidatov za imenovanje za sodne izvedence. V zvezi s tem menimo, da enega izmed temeljnih ukrepov za povečanje nabora tovrstnih kandidatov predstavlja financiranje in izvajanje novih specializacij za klinično psihologijo. Zaradi primanjkljaja sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev na posameznih področjih, podpodročjih oziroma jezikih (trenutno kritično primanjkuje kliničnih psihologov) je bil Pravilnik o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih dopolnjen z novim 47.a

				členom, v skladu s katerim se lahko plačilo strokovnjakom na področjih, za katera minister za pravosodje ugotovi, da so deficitarna, poveča za 50 odstotkov. Na ta način se želi doseči večje zanimanje za delo in pridobitev statusa sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača na deficitarnih področjih in podpodročjih oziroma jezikih. Deficitarno področje, podpodročje ali jezik je v skladu z navedeno določbo pravilnika tisto, na katerem je tolikšno pomanjkanje sodnih izvedencev, sodnih cenilcev ali sodnih tolmačev, da zaradi tega prihaja do večjih zaostankov pri izdelavi pisnih izvidov, mnenj, cenitev ali prevodov. Dodatno pojasnjujemo, da je bil 14. julija 2021 uveljavljen Zakon o nujnih ukrepih na področju zdravstva (Uradni list RS, št. 112/21), ki v 23. členu zagotavlja proračunska sredstva za dodatnih trideset specializacij iz klinične psihologije. Ker bodo učinki določbe vidni šele čez nekaj let, si Ministrstvo za pravosodje prizadeva tudi na druge načine pomagati pri reševanju problematike. Tako je pred kratkim ponovno sklicalo sestanek z vsemi ključnimi deležniki na tem področju (Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Vrhovno sodišče, Okrožno sodišče v Ljubljani, Zbornica kliničnih psihologov Slovenije, Skupnost centrov za socialno delo in Strokovni svet za sodno izvedenstvo, sodno cenilstvo in sodno tolmačenje), kjer je bilo izpostavljeno več predlogov v smeri skrajšanja trajanja postopkov v družinskih zadevah in povečanja števila izvedencev v teh postopkih. Ministrstvo za pravosodje se je zavezalo tekoče in periodično sklicevati tovrstne sestanke z namenom pregleda izvedenih aktivnosti in oblikovanja novih rešitev, v času do novega sestanka pa bo v sodelovanju z Vrhovnim sodiščem opravilo tudi poizvedbo o dobrih praksah na tem področju v drugih državah. Seveda bo pa Ministrstvo za pravosodje v okviru javnih pozivov na podlagi Zakona o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih še naprej razpisovalo prosta mesta za sodne izvedence v družinskih zadevah.
133 (2019) enako/ podobno: 67 (2018), 45 (2014)	Varuh ponovno priporoča Ministrstvu za pravosodje, naj prouči možnosti za zaposlitev vrzeli, ki nastajajo v praksi pri zagotavljanju in uveljavljanju brezplačne pravne pomoči.	MP	realizirano Brezplačna pravna pomoč po Zakonu o brezplačni pravni pomoči predstavlja obliko uresničevanja pravice do sodnega varstva, in sicer po načelu enakopravnosti, upoštevajoč socialni položaj osebe, ki brez škode za svoje preživljanje in preživljanje svoje družine te pravice ne bi zmogli uresničevati. Vlada na tem mestu izpostavlja, da je Varuh je zvezi s predlogom zadnje novele ZBPP (Uradni list RS, št. 19/15; v nadaljnjem besedilu: ZBPP-C) ugotovil, da predlog v glavnem vključuje in upošteva vse pripombe, priporočila in predloge, ki jih je Varuh izpostavil v svojih letnih poročilih v obdobju od leta 2008 do 2012 ter tudi tiste, ki jih Varuh podal v svojem letnem poročilu za leto 2013. Vlado so ugotovitve Varuha razveselile, saj je v okviru priprav osnutka ZBPP-C zelo podrobno preučila vsa dotedanja priporočila, pripombe in predloge Varuha ter jih skušala kar v največji meri upoštevati. Vlada tudi danes meni, da je zadnja novela ZBPP-C doprinesla k večji učinkovitosti instituta BPP, se pa zaveda, da se pri izvajanju v praksi	realizirano Ni dodatnih pojasnil.

		kažejo tudi kakšne nove pomanjkljivosti, ki jih bo treba v prihodnje odpraviti. Kar se tiče spremembe instituta prvega pravnega nasveta v institut pravnega svetovanja Vlada še vedno meni, da je bila sprememba utemeljena, saj združuje prednosti obeh dosedanjih oblik pravnega svetovanja. Prvi pravni nasvet je lahko po zakonu trajal največ 30 minut, kar je vsekakor prekratko za proučitev neke kompleksne pravne zadeve »pri posameznikih v postopku na prvi stopnji (ker so se znašli v položaju, ko so morda morali sami vložiti tožbeni zahtevek ali ker so bili toženi) in pri tistih, za katere se je postopek na prvi stopnji končal neugodno, v postopku pa jih ni zastopal usposobljeni pravni strokovnjak« kot potrebo po prvem pravnem nasvetu opredeljuje Varuh. V takih primerih je absolutno nujno, da se stranka posluži instituta pravnega svetovanja, v okviru katerega bo izvajalcu na voljo toliko časa, kot ga za proučitev zadev in temeljito svetovanje prava neuki stranki, potrebuje. Se pravi neomejeno. Kar se splošne dostopnosti do BPP tiče, pa je vsekakor treba izpostaviti, da je BPP vezana na minimalni dohodek (oziroma na njegov 2-kratnik), ki ga določa Zakon o socialno varstvenih prejemkih. Ker minimalni dohodek od 1. 8. 2019 znaša 402,18 EUR, znaša višina cenzusa za BPP 804,36 EUR. Treba je poudariti, da tako visokega cenzusa za BPP še nikoli v preteklosti ni bilo. Posledično lahko veliko širši krog državljanov pridobi BPP, kar pomeni, da je dvig višine minimalnega dohodka pripomogel k večji dostopnosti do BPP. Na tem mestu naj ponovno izpostavimo razlikovanje med BPP po ZBPP in »pro bono« oziroma drugimi oblikami pravne pomoči. Namen BPP po ZBPP je predvsem, da se osebam z ekonomsko šibkejšim položajem zagotovijo enake pravice do sodnega varstva. BPP administrirajo sodišča, sredstva zanj pa se zagotavljajo iz proračuna RS. Pri »pro bono« in drugih oblikah pravne pomoči gre za pravno pomoč v najširšem pomenu besede bodisi s strani odvetnikov, nevladnih organizacij, pravnih klinik na fakultetah ali občin. Najpogosteje gre za pravno pomoč v obliki splošnega svetovanja (kam umestiti problem posameznika in na kateri organ se lahko obrne za rešitev svoje težave), ki nima neposredne povezave s sodiščem in sodnimi postopki, zato tudi ne sodi v okvir ZBPP. Se pa Vlada strinja, da so take oblike pravne pomoči zelo pomembne z vidika splošnega varovanja pravic socialno ogroženih in drugih ranljivih družbenih skupin.	
134 (2019) enako/ podobno: 68 (2018)	Varuh sodiščem in prekrškovnim organom še naprej priporoča, naj pri obravnavanju prekrškovnih zadev spoštujejo temeljna jamstva poštenega postopka in druge pravice strank ter skrbno	MP (2018, k priporočilu 68 [2018]): Ministrstvo za pravosodje je že v preteklih letih izvajalo redna izobraževanja z namenom izboljšati stanje varstva človekovih pravic v prekrškovnih postopkih. Z izvajanjem te svoje naloge je nadaljevalo tudi v letu 2018. Tako je Center za izobraževanje v pravosodju v mesecu novembru 2018 izvedel Prekrškovnopravno šolo za sodnike, pri čemer so bile v programu šole obravnavane naslednje teme, ki po naši oceni pomembno prispevajo k zagotavljanju spoštovanja temeljnih jamstev poštenega postopka v prekrškovnih zadevah:	MNZ: Policija je in bo tudi v prihodnje obravnavanem sklopu s ciljem odprave ugotovljenih nepravilnosti namenila posebno pozornost in potreben čas v okviru vsakokratnih izobraževanj in usposabljanj pooblaščenih uradnih oseb prekrškovnih organov tako s V. kot tudi s VI. ravnanjo izobrazbe.

	obravnavajo zahteve za sodno varstvo (stalna naloga).		* načelo materialne resnice; * probacija v zadevah prekrškov; * ugotavljanje kriterijev za opravljanje družbeno koristnega dela v sodni praksi; * razmerje med kaznivimi dejanji in prekrški; * problemi v zvezi z izvršitvijo odvzema, spremembami in prenehanjem veljavnosti vozniškega dovoljenja; * pravna dopustnost dokazov iz neprekrškovnih postopkov; * prekrški na področju varstva osebnih podatkov po Splošni uredbi Evropske Unije o varstvu osebnih podatkov (GDPR); * vloga izvedenca s področja medicine dela in športa v prekrškovnih zadevah; * izzivi pri delu z romsko skupnostjo ter njene posebnosti. Prekrškovnoppravna šola je namenjena sodnikom in strokovnim sodelavcem na prekrškovnem področju, pri čemer v sklopu šole potekajo tudi delavnice, kjer udeleženci šole obravnavajo vprašanja in dileme s katerimi se srečujejo v praksi pri svojem delu. V sklopu delavnic poteka tako izmenjava stališč glede odprtih vprašanj kot tudi izmenjava dobrih praks, udeleženci pa po zaključku šole prejmejo gradivo z odgovori na posredovana vprašanja. MP (2019): Priporočilo se ne nanaša na pristojnosti Vlade. Ministrstvo za pravosodje v okviru svojih pristojnosti redno skrbi za izobraževanje glede zakonitega izvajanja prekrškovnih postopkov. MNZ (2018): Policija kot prekrškovni organ je in bo tudi v prihodnje s ciljem odprave ugotovljenih nepravilnosti temu področju namenila posebno pozornost in potreben čas v okviru vsakokratnih izobraževanj in usposabljanj pooblaščenih uradnih oseb prekrškovnih organov tako z V. kot tudi s VI. ravno izobrazbe.	
135 (2019) enako/ podobno: 70 (2018)	Varuh znova priporoča, naj državni tožilci zagotavljajo sprotno, vestno in strokovno pravilno opravljanje svojega dela (stalna naloga).		Priporočilo se ne nanaša na pristojnosti Vlade. MP: MP v okviru svojih pristojnosti pojasnjuje, da mora Državni tožilec zakonito, strokovno pravilno in pravočasno opravljati državno-tožilske službe ter varovati ugled ter brez nepotrebnega odlašanja reševati zadeve, ki so mu dodeljene v delo (7. člen Zakona o državnem tožilstvu, v nadaljevanju: ZDT-1). Navedeni postulati so temeljni atributi opravljanja državno-tožilske službe, ki so v posameznih poglavjih veljavnega zakona na določenih mestih še dodatno omenjeni, vsi pa so se uveljavili kot načela demokratičnih ureditev, znana tudi iz tujih demokracij. Zagotavljanje sprotne, vestne in strokovno pravilne dela opredeljuje tretji odstavek 151. člena ZDT-1, ki opredeljuje državno-tožilsko upravo in določa, da se zagotavljanje in nadzor nad zakonitostjo, strokovno pravilnostjo in pravočasnostjo dela državnega tožilca izvaja po določbah ZDT-1 o strokovnem nadzoru in torej ni del državno-tožilske uprave. To pomeni, da je zaradi zagotovitve enotnosti kazenskega pregona ter strokovne pravilnosti in učinkovitosti izvrševanja državno-tožilske funkcije dopusten tudi notranji nadzor nad delom državnega tožilca. Glede na navedeno ZDT-1 v 173. členu ureja strokovni	

			nadzor, ki ga izvaja Vrhovno državno tožilstvo nad delom okrožnih državnih tožilstev s splošnim, delni ali posamični strokovnim pregledom dela državnih tožilstev in državnih tožilcev ter tožilskega osebja, s pregledovanjem spisov, vpisnikov in druge dokumentacije. Nadzor nad zakonitostjo, pravilnostjo ali učinkovitostjo dela državnih tožilcev predstavljajo tudi drugi instituti, ki jih določa ZDT-1. To sta predvsem disciplinski postopek in ocena državnotožilske službe. Državnotožilski svet sprejme merila za kakovost dela državnih tožilcev za oceno državnotožilske službe in merila za uspešnost pregona državnih tožilstev. Z merili za kakovost dela državnih tožilcev se določijo okvirni kriteriji za oceno strokovnosti dela državnih tožilcev, vključno z določitvijo predvidenega časa za reševanje posamezne vrste zadev in za tipična procesna dejanja. Nenazadnje pa je kot kršitev državnotožilske službe v 80. členu ZDT-1 določeno nedoseganje pričakovanih delovnih dosežkov po obsegu, kakovosti ali uspešnosti ali pričakovanega časa za posamezna procesna opravila več kakor tri mesece zaporedoma iz neopravičenih razlogov. Vsi navedeni nadzorni mehanizmi so namenjeni zagotavljanju kvalitete državnotožilskih odločitev in pravočasnosti dela. Center za izobraževanje v pravosodju organizira in izvaja strokovna izpopolnjevanja tudi za državne tožilce in strokovne sodelavce na državnih tožilstvih.	
136 (2019)	Varuh priporoča, naj Odvetniška zbornica Slovenije še naprej zagotavlja učinkovito in objektivno odzivanje na očitane kršitve pri opravljanju odvetniške službe (stalna naloga).		Priporočilo se ne nanaša na pristojnosti Vlade. MP: MP v okviru svojih pristojnosti pojasnjuje, da je skladno z drugim odstavkom 60. člena Zakona o odvetništvu (ZOdv) naloga Odvetniške zbornice Slovenije (OZS) in njenih disciplinskih organov, da zagotovijo učinkovito, nepristransko in pregledno uveljavljanje odgovornosti njenih članov za disciplinske kršitve. K hitri izvedbi disciplinskih postopkov disciplinske organe zavezujejo tudi nekatere določbe VIII.A poglavja ZOdv, ki predpisujejo roke za izvedbo posameznih dejanj v okviru disciplinskega postopka (64., 64.a, 64.b in 64.c člen ZOdv). OZS na svojih spletnih straneh skladno s tretjim odstavkom 60. člena ZOdv za posamezno leto javno objavlja in najmanj vsake tri mesece posodablja z novimi podatki poimensko sestavo disciplinskih organov in organov, pristojnih za presojo kršitev Kodeksa odvetniške poklicne etike; število prejetih pobud oziroma zahtev, število postopkov, število izrečenih ukrepov oziroma sprejetih mnenj, število zastaranih postopkov ter vrsto izrečenih ukrepov glede disciplinskih postopkov in postopkov zaradi kršitve Kodeksa odvetniške poklicne etike; izrečene pravnomočne disciplinske ukrepe skupaj z obrazložitvijo za obdobje dveh let po izrečenem ukrepu brez objave osebnih in drugih varovanih podatkov; mnenja organov, pristojnih za odločanje o kršitvah Kodeksa odvetniške poklicne etike, brez objave osebnih in drugih varovanih podatkov. V letu 2019 je bilo po podatkih OZS prejetih 19 pobud oziroma zahtev zoper odvetnike, odvetniške kandidate ali odvetniške pripravnike,	

			vodenih 28 disciplinskih postopkov ter 50 postopkov zaradi kršitve Kodeksa odvetniške poklicne etike, izrečenih 12 disciplinskih ukrepov, sprejetih 26 mnenj, noben postopek pa ni zastaral. Vlada (podobno kot Varuh) nima možnosti vlaganja pravnih sredstev zoper odločitve disciplinskih organov OZS ali celo možnosti spremenjanja njihovih odločitev. V disciplinskih postopkih pri OZS sicer sodelujejo predstavniki Ministrstva za pravosodje (pet predstavnikov v disciplinski komisiji prve stopnje in pet predstavnikov v disciplinski komisiji druge stopnje), ki se disciplinskih obravnav redno udeležujejo in strokovno sodelujejo v različnih senatih s člani disciplinske komisije, ki jih imenuje OZS.	
137 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj v sodelovanju z Notarsko zbornico Slovenije znova preveri ustreznost normativne ureditve vloge notarjev pri sestavljanju sporazumov o preživljanju staršev, zlasti glede ugotavljanja sposobnosti otrok za njihovo preživljanje.	MDDSZ	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja V skladu z Družinskim zakonikom, ki se v celoti uporablja od 15. 4. 2019, je polnoletni otrok po svojih zmožnostih dolžan preživljati starše, če ti nimajo dovolj sredstev za življenje in si jih ne morejo pridobiti, vendar najdlje toliko časa, kot so starši dejansko preživljali njega. O preživnini lahko upravičenec in zavezanec skleneta tudi sporazum v obliki izvršljivega notarskega zapisa. V skladu s 5.a členom Zakona o notariatu lahko notar pridobi podatke, ki jih potrebuje za ugotovitev sposobnosti za preživljanje. Glede na navedeno ocenjujemo, da Zakon o notariatu daje zadostno pravno podlago za ugotovitev sposobnosti posameznika za preživljanje svojega starša.	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ni dodatnih pojasnil.
2.20	Policijski postopki, zasebno varovanje, detektivni in redarji (2020 str. 357, 2019: str. 218, 2018: poglavje <i>Policijski postopki</i> , str. 339)			
48 (2015)	MNZ smo že predlagali, da ob prvi noveli ZZasV-1 pripravi takšne spremembe oziroma dopolnitve 58. člena ZZasV-1, da ta ne bo dopuščal različnih razlag, ko gre za kaznivo dejanje, ki se preganja na predlog.	MNZ	delno realizirano Varuh v tem poglavju podrobno razčleni zakonske določbe ZKP in ZZasV-1, ki se nanašajo na obveznosti oškodovanca, imetnika licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja zasebnega varnostnika in policije, kadar je storjeno kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti. Policija sledi določbam navedenih predpisov in razume razlikovanje med različnimi vrstami kaznivih dejanj, ki imajo za posledico različne obveznosti prej navedenih subjektov. Policija se tako pridružuje mnenju MNZ, ki navaja, da mora varnostnik vselej obvestiti policijo o navedenem kaznivem dejanju, ne glede na to, ali bo oškodovanec podal predlog za pregon kaznivega dejanja ali ne.	delno realizirano ZZasV-1 je bil sprejet in stopil v veljavo leta 2011 ter od takrat še ni bil noveliran. Ob prvi spremembi zakona bo pripravljavec sprememb zakona obravnaval tudi navedeno varuhovo priporočilo, št. 48 (2015), glede spremembe oz. dopolnitve 58. člena ZZasV-1.
33 (2017)	Ministrstvu za notranje zadeve in Detektivski zbornici Slovenije priporočamo, naj pri prenovi predpisov, ki se nanašajo na detektivsko dejavnost,	MNZ	delno realizirano Priporočilo št. 33 je v fazi realizacije ter se aktivnosti v zvezi s spremembo splošnega akta, ki ureja reševanje pritožb zoper detektive, pospešeno izvajajo. MNZ je z dopisom 11. 5. 2020 pozvalo Detektivsko zbornico Republike Slovenije (v nadaljevanju: Zbornica) naj za namene realizacije priporočila Varuha posreduje osnutek sprememb splošnega akta, ki ureja reševanje pritožb zoper detektive. 8. 6. 2020	realizirano Spremembe akta so bile že sprejete. Pravilnik o postopku pred Častnim razsodiščem Detektivske zbornice Republike Slovenije je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 64/21 s 23.4.2021.

	upoštevata naše pripombe.		je MNZ posredoval Zbornici pripombe na predlagani osnutek splošnega akta, pri čemer je Zbornici izrecno naložil naj predlog splošnega akta vsebuje rešitve, ki bodo omogočile postopek, ki bo za predlagatelja hiter, neoviran in brezplačen. Predsednik Zbornice se je 2.7.2020 sestal z gospodom Ivanom Šelihom, namestnikom Varuha, s katerim sta uskladila pripombe Varuha ter pripombe MNZ. Predlog sprememb bo obravnaval Upravni odbor Zbornice ter bo predlog predstavljen Varuhu v mesecu septembru 2020. V mesecu septembru naj bi predlog splošnega akta potrdila še skupščina Zbornice.	
73 (2018)	Varuh priporoča, naj policisti v vsakem primeru omejitve prostosti oziroma prisilnega zadržanja osebe upoštevajo vse predpise in usmeritve s tega področja, vključno s skrbnim evidentiranjem svojih postopkov in zagotovitvijo pravic, ki ji ima pridržana oseba.	MNZ	stalna naloga MNZ (2018): Policisti v vseh primerih odvzemov prostosti ali zadržanja upoštevajo vse predpise in usmeritve s tega področja, vključno s skrbnim evidentiranjem svojih postopkov in zagotovitvijo vseh pravic pridržane osebe. Zagotovitev pravic dokumentirajo v dokument Izvajanje opravil med pridržanjem – zadržanjem – UZ. V letu 2018 je policija upoštevala predlog Varuha in spremenila naveden obrazec. Novost je v tem, da se policist, ki je osebi izročil izvod Obvestila o pravicah osebe, ki ji je odvzeta prostost, v rubriko podpiše, prav tako pa oseba, ki ji je bila odvzeta prostost, prejem navedenega izvoda pravic potrdi s svojim podpisom. MNZ (2019): Brez sprememb.	stalna naloga Ni dodatnih pojasnil.
138 (2019) enako/ podobno: 72 (2018)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za notranje zadeve še naprej zagotavlja, da bo vsaka pritožba na postopek policistov po ZNPPol temeljito in vsestransko preverjena, pritožbena odločitev pa skrbno pretehtana z odgovorom, ki bo vseboval utemeljeno razlago stališč pritožbenega senata glede vseh razumljivih trditev oziroma očitkov v pritožbi (stalna naloga).	MNZ	stalna naloga MNZ nenehno teži k zagotavljanju, da se vsaka pritožba na postopek policistov temeljito in vsestransko preveri ter da se vsaka pritožbena odločitev skrbno pretehta. Pri tem stremi k temu, da se na posamezni pritožbeni razlog poda pretehtana, obrazložena in vsebinsko argumentirana razlaga stališča pritožbenega senata. Vsaka odločitev senata se utemeljuje na način, da se povezuje trditve pritožnika in trditve policistov z dokazi pridobljenimi v pritožbenem postopku. Odločitev senata se, v skladu s splošno sprejetimi pravnimi načeli in pravnimi pravili, sprejme na podlagi vseh znanih in dognanih dejstev v pritožbenem postopku. Zagotovo bo v prihodnje dodatna pozornost namenjena kakovosti vsebine odgovorov pritožbenega senata, ki morajo vsebovati ustrezno in utemeljeno razlago stališč senata do vseh razumljivih trditev oziroma očitkov v pritožbi ter povzetek vseh drugih bistvenih okoliščin in ugotovitev.	stalna naloga Ni dodatnih pojasnil.
139 (2019)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za notranje zadeve in Policija ob upoštevanju načela dobrega upravljanja zagotovita skrbno obravnavo vlog, ki jih prejmeta v obravnavo (stalna naloga).	MNZ	stalna naloga MNZ in Policija ob obravnavi vlog, ki jo prejmeta v obravnavo, le to obravnavajo v skladu z načelom dobrega upravljanja. Prejete vlogo obravnavajo nepristransko, neodvisno, pravično in v razumnem roku oziroma v predpisanim roku. Pri tem se upoštevajo vse pravice pritožnika, pravice policista in pravice drugih strank v postopku. Predvsem se v luči načela dobrega upravljanja pri obravnavi vlog upošteva, da se MNZ in Policija na prejete vloge odzovejo pravočasno in na le te	stalna naloga Ni dodatnih pojasnil

			odgovorijo argumentirano, pri tem pa nenehno stremita k varstvu pravic posameznika v postopku.	
141 (2019)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za notranje zadeve na sistemski ravni uredijo morebitne izjeme od takojšnje uveljavitve pravice pridržane osebe, da se o odvzemu njene prostosti obvesti tretja oseba, in da bo z zagotovljenim nadzorom odvzem prostosti skrbno pretehtan v vsakem primeru posebej in odrejen le v skrajnih primerih.	MNZ	realizirano Policija v primeru uveljavljanja pravic pridržane osebe, da se o odvzemu njene prostosti obvesti tretja oseba, ravna v skladu z 208. členom ZKP. Pri tem je poudarek na tem, da to velja samo za družino osebe, ki ji je odvzeta prostost ali pristojni organ socialnega varstva, ne pa tudi npr. za zagovornika. V praksi so izjeme od takojšnjega obveščanja družine povezane izključno s posamičnimi primeri, ko je treba opraviti hišno preiskavo, ker obstaja bojazen, da bi kdo od bližnjih skril ali uničil sledi kaznivega dejanja ali predmete, ki so pomembni za kazenski postopek, če bi bil o odvzemu prostosti obveščen pred izvedbo hišne preiskave. Zato se v takih primerih obveščanje opravi nemudoma ob začetku hišne preiskave, ko mine nevarnost skritja ali uničenja sledov kaznivega dejanja.	realizirano Ni dodatnih pojasnil.
2.21	Okolje in prostor (2002: str. 365, 2019: str. 224, 2018: str. 357)			
91 (2013)	Vlada naj pripravi enoten predpis za sanacijo vseh onesnaženih in degradiranih območij v državi.	MOP	delno realizirano Delno so naloge realizirane v okviru obstoječe zakonodaje, ZVO-2, ki je tudi predvidel del teh rešitev, pa še ni sprejet.	delno realizirano MOP vsa sanacijska dela na degradiranih območjih izvaja na podlagi ZVO-1. Sanacijski postopki so opredeljeni v ZVO-1 in podzakonskih aktih, vendar je potrebno povedati, da se vsebinsko med seboj zelo razlikujejo, saj je sanacija odvisna od obsega in stopnje onesnaženja. Postopek sanacije je razdeljen v več delov in sicer: - Preiskava terena in potrditev nujnosti sanacije - Opredelitev načrta sanacije z vsemi ustreznimi ukrepi - Izvedba sanacije - Monitoring izvedenih sanacijskih ukrepov. V letu 2021 je MOP izvedel projekt "Evidenca potencialno onesnaženih območij, skupaj z aplikacijo za njihov prostorski zajem". Trenutno imamo evidentiranih 650 potencialno onesnaženih območij v Sloveniji. Evidenca skupaj z aplikacijo omogoča pregledovanje in urejanje podatkov in vnašanje novih podatkov (nova potencialno onesnažena območja). Na podlagi navedene evidence bodo pripravljene načrti za sanacijo najbolj onesnaženih območij (za obdobje 2022-2027). MOP trenutno izvaja naslednje sanacije onesnaženih območij: - Sanacija nezakonitega odlagališča Bukovžlak (zaključek sanacije konec leta 2021) - Sanacija zaprtega odlagališča Rakovnik (zaključek 2023) - Sanacija opuščenega odlagališča Globovnik (zaključek 2022) - Sanacija gramozne jame v Kidričevem (zaključek konec leta 2021) - Sanacija opuščenega odlagališča Ležen (zaključek 2023) - Izvedba sanacijskih ukrepov v Zgornji Mežiški dolini (zaključek konec leta 2022).

				- Izvedba sanacije zemljine v vrtcih v Mestni občini Celje (zaključek konec leta 2022).
55 (2015) enako/ podobno: 66 (2014), 88 (2013), 87 (2012), 87 (2011)	Varuh priporoča Ministrstvu za okolje in prostor, da mesečno spremlja dinamiko reševanja zadev s področja vodne pravice in o lastninskopravnih razmerjih.	MOP	delno realizirano Izključno z optimizacijo delovnega procesa, brez dodatnih kadrovskih resursov ali pomoči zunanjih izvajalcev, kljub povečanemu pripadu zadev, so na DRSV uspeli v enem letu, t.j. od 30.7.2019 do 30.7.2020 zmanjšati razmerje med nerešenimi in rešenimi zadevami za 6 odstotkov. Z dodatno strokovno pomočjo se že do 31.12.2021 pričakuje še dodatno povečanje števila rešenih zadev in zmanjšanje zaostankov. Vodijo se tudi postopki dodatnih optimizacij delovnih procesov. Nadaljnje zmanjševanja zaostankov v postopkih izdaje vodnih dovoljenj (VD) bo v prihajajočem letu upočasnjeno na račun povečanega števila vlog za podaljšanje VD. Konec leta 2020 namreč poteče skoraj 30.000 vodnih dovoljenj, ki jih je treba podaljšati v sklopu novega postopka in sicer spletnega evidentiranja posebne rabe vode (evidentiranja). V letu 2019 se je poleg drugih aktivnosti, pristopilo k urejanju problematike na način, da so se zagotovila finančna sredstva Sklada za vode za izdelavo spletne aplikacije. Slednja bo strankam omogočila enostavno spletno evidentiranje rabe vode, brez dolgotrajnih postopkov podaljševanja. V sodelovanju z MJU je v zaključni fazi priprava javnega razpisa za izbiro izdelovalca aplikacije za evidentiranje. Do pričetka uporabe aplikacije (predvidoma sredina leta 2022), bo sproti reševanja vlog za podaljšanje VD oz. evidentiranje, urejeno s prerazporejanjem zaposlenih znotraj obstoječih resursov. Vse navedene aktivnosti se seveda sproti spremljajo.	delno realizirano V letu 2021 se je na DRSV nadaljevalo s pospešenim reševanjem več kot 6000 prejetih vlog za podaljšanje vodnih dovoljenj oz. predlogov za evidentiranje posebne rabe vode (EPRV). Do dne priprave poročila je bilo odločeno v 524 postopkih izdaje, spremembe in podaljšanja vodnih dovoljenj ter 1377 postopkih EPRV. Med aprilom in junijem 2021 je bilo izvedenih več usklajevalnih sestankov z Ministrstvom za javno upravo, oblikovana je bila končna projektna naloga za razvoj informacijske rešitve za spletno odločanje o EPRV ter ostala dokumentacija za izvedbo javnega naročila za izbiro izvajalca za razvoj informacijske rešitve. Obvestilo o javnem naročilu bo na spletnem portalu javnih naročil objavljeno najkasneje do 24. 8. 2021. Predvidena je naslednja časovnica, ki bo sledila izvedenemu razpisu: 1. mejnik: Priprava projekta za izvedbo del (PZI), 19. 11. 2021 2. mejnik: Izdelava zalednega sistema, 15. 4. 2022 3. mejnik: Izdelava spletne aplikacije, 30. 6. 2022 4. mejnik: Prenos rešitev v testno okolje, izvedba PEN testov, integracija rešitev v produkcijsko okolje MJU ter prenos obstoječih podatkov EPRV, 28. 10. 2022 5. mejnik: Vzdrževanje in nadgradnja informacijskega sistema, 31.12. 2024. Na DRSV, Oddelku za vodne pravice in Oddelku za upravljanje s premoženjem, se vodi mesečna realizacija po področjih in uslužbencih, ki vodijo postopke, tako da se sproti spremlja obseg dela in število rešenih postopkov. MOP, ki je pristojno za reševanje vloženih pobud zainteresiranih za rabo vode na podlagi koncesij, kar je urejeno v 1. odstavka 136. člena Zakona o vodah (koncesija za rabo vode za proizvodnjo pijač, potrebe kopališč, ogrevanje in podobno, če se rabi mineralna, termalna ali termomineralna voda, proizvodnja električne energije v hidroelektrarni z instalirano močjo, enako ali večjo od 10MW, in odvzem naplavin, razen če gre za izvajanje javne službe po tem zakonu) že več let zaporedoma mesečno spremlja dinamiko reševanja pobud za zgoraj naštetih rabe vode. MOP je v zadnjih letih že večkrat pošiljalo podatke o prispelih in rešenih pobudah za rabo vode na podlagi koncesij in o tem poročalo Računskemu sodišču Republike Slovenije v začetih in končanih revizijskih postopkih in poizvedbah, pri tem pa Računsko sodišče ni ugotovilo nepravilnosti in zamud pri reševanju vloženih pobud za rabo vode na podlagi koncesij, zato na tej podlagi MOP ni prejelo nobenega dodatnega priporočila.
80 (2018)	Varuh priporoča, da se pri umeščanju vetrnih elektrarn v prostor do sprejetja ustreznih	MOP	delno realizirano MOP (2018): Sprejetje ustreznih predpisov za realizacijo tega priporočila je povezano z sprejetjem nove prostorske zakonodaje in njenih izvršilnih predpisov. Ker se v tem obdobju pripravljajo tudi spremembe	delno realizirano Hrup vetrne elektrarne (oz. polja vetrnih elektrarn) v okolju je normiran z Uredbo o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 43/18 in 59/19, v nadaljevanju: uredba). Uredba določa tako

	predpisov upošteva previdnostno načelo iz ZVO-1.		ti. prostorskega trojčka se bo priporočilo realiziralo v skladu z uveljavitvijo teh predpisov. Se pa navedeno previdnostno načelo upošteva v vsem tem obdobju. MOP (2019): Glede na postopek priprave sprememb zakonodaje se to načelo izvaja v posameznih konkretnih postopkih.	zahteve za nov vir hrupa ter s tem pogoje za umeščanje v prostor, kot tudi zahteve za obratovanje vira hrupa. Zahteve za umeščanje nove vetrne elektrarne v prostor določa 10. člen uredbe. Vetrna elektrarna ne sme povzročiti čezmerne obremenitve okolja s hrupom na območju varstva pred hrupom, na katerem pred obratovanjem novega vira hrupa celotna obremenitev okolja s hrupom na območju varstva pred hrupom ni bila presežena, ter ne sme povečati celotne obremenitve okolja s hrupom na območju varstva pred hrupom, na katerem je ta obremenitev pred obratovanjem novega vira hrupa čezmerna. Poleg predhodno navedenega, nova vetrna elektrarna ne sme presegati mejnih vrednosti, torej: - kazalcev hrupa: Ldan= 58 dBA, Lvečer= 53 dBA, Lnoč= 48 dBA, Ldvn= 58 dBA ter - konične ravni hrupa: L1 večer in noč= 70 dBA in L1 dan= 85 dBA.
142 (2019)	Varuh poziva, naj vse inšpekcijske službe prijavitelje obveščajo o prejetih prijavah in predvidenem roku obravnave (stalna naloga).	MOP, MJU	stalna naloga MOP: Prijavitelji so obveščeni o prejemu prijave s strani IRSOP. Predvideni rok obravnave je skoraj nemogoče napovedati. Prejete prijave je potrebno rangirati skladno s sprejetimi usmeritvami za določanje vrstnega reda obravnave prijave. Ker se morajo prijave obravnavati v skladu z usmeritvami, se lahko kasneje prejeta prijava obravnava pred prijavo, prejeto pred njo, če je uvrščena v višjo prioriteto. MJU: Glede poziva Varuha, da naj vse inšpekcijske službe prijavitelje obveščajo o prejetih prijavah in predvidenem roku obravnave, pojasnujemo, da navedeno vprašanje ureja 24. člen ZIN. Na podlagi prvega odstavka 24. člena ZIN inšpektor o prejeti prijavi, o ustavitvi postopka oziroma o sprejetem zadnjem ukrepu obvesti prijavitelja le takrat, ko ta to zahteva. Prijavitelj v inšpekcijskem postopku nima statusa stranke, lahko pa pridobi status stranskega udeleženca, če za to izpolnjuje pogoje po Zakonu o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13). Predviden rok obravnave je odvisen od tega, ali gre za prioritetni primer. V skladu s sklepom Vlade Republike Slovenije, številka: 06100-4/2015/15 z dne 2. 4. 2015 inšpektorati na spletni strani objavijo kriterije za določanje prioriteten inšpekcijskih nadzorov, upoštevaje oceno tveganja na posameznem področju.	stalna naloga MOP: Inšpektorji po prejemu prijave, skladno z ustaljeno notranjo prakso po 17. členu UUP, prijavitelju posredujejo splošno obvestilo o prejemu pobude ter načinu dela s prejetimi pobudami; skladno s 24/1. členom ZIN pa inšpektor prijavitelja obvesti o ukrepih najkasneje po opravljenem nadzoru in sprejetem zadnjem ukrepu oziroma ustavitvi postopka. UUP v 17. členu določa odgovarjanje na prejete dopise, iz katerih je mogoče razbrati pričakovanje odgovora organa in identiteto pošiljatelja, razen če se vsebina dopisa nanaša na postopek, ki se še vodi pri organu, če je dopis šikanozen ali če je organ pošiljatelju na bistveno podobno vprašanje že odgovoril. Organ odgovori na dopise najpozneje v 15 dneh po prejemu dokumenta, pri čemer odgovor pošlje pošiljatelju na naslov, ki izhaja iz dopisa. Organ lahko odgovor objavi tudi anonimizirano na svetovnem spletu. Za zahtevnejše zadeve organ v 15 dnevnem roku pošiljatelju pošlje vsaj obvestilo o nadaljnjem postopanju in roku, ki ga je mogoče pričakovati za pripravo odgovora. Če pa je v vsebinsko bistveno podobni zadevi organ že objavil anonimiziran odgovor, organ v tem delu pošiljatelja napoti na ta odgovor. IRSOP ima pripravljen samodejni odgovor, ki ga pobudnik na podlagi 17. člena UUP prejme in sicer o prejemu prijave in obravnavi le-te. Ne moremo pa napovedati predvidenega roka za obravnavo posamezne prijave, kar posledično pomeni, da pobudnika o tem ne moremo obvestiti. Predvideni rok obravnave je nemogoče napovedati, saj je obravnavna prijava odvisna od ranga prijave. Vsaka prispela prijava se rangira skladno s prioriteta deli in sprejetimi usmeritvami za obravnavo prijav, ki so za gradbeno inšpekcijo določene tudi v samem zakonu (GZ). Ker se morajo prijave obravnavati skladno z usmeritvami in rangom, se lahko kasneje prejeta prijava obravnava pred starejšo prijavo, če je uvrščena v višjo prioriteto. Zaradi velikega števila prejetih prijav v zadnjih letih imajo lahko inšpektorji za okolje v povprečju tudi več kot 100 neobdelanih prijav, kar

				lahko čas obravnave bistveno podaljša (če ne gre za nujne zadeve), navedeno pa upravičeno pomeni nezadovoljne prijavitelje in slabo podobo organa v splošni javnosti. Zaradi navedenega je posamezen inšpektor lahko podvržen pripravi večjega števila poročil, odgovorov, kar zopet pomeni manj časa za delo na terenu in obravnavi drugih prijav. V zadnjih letih se beleži vedno večji pripad novih zadev, kar ob trenutni kadrovske zasledbi ne omogoča sprotne obravnave (vseh) prijav, glede na pomembnost področja, ki spada pod Inšpekcijo za okolje in naravo, pa tudi v prihodnje ni pričakovati zmanjšanja. Glede individualnega in ločenega fizičnega odgovarjanja vsakemu prijavitelju, predvsem zaradi ogromnega števila prijav, je IRSOP še vedno na stališču, da bi inšpektorji potrebovali dodatni čas za pripravo vsakega individualnega fizičnega odgovora, še manj bi bili prisotni na terenu, posledično bi se še manj ukvarjali z ugotavljanjem konkretnih kršitev in izrekanjem ukrepov. Ravno ugotavljanje kršitev in ukrepanje v skladu s pooblastili pa je tudi v največjem javnem interesu, ter posredno tudi samih pobudnikov. IRSOP tako zagotavlja odgovarjanje na vse dopise v zakonsko določenih rokih, razen v primeru šikanoznih pisanj ali zaradi upravičenih razlogov (odsotnost uradne osebe in gre za nenujno zadevo). Za transparentnost v zvezi z določanjem prioritet je poskrbljeno z nadgradnjo informacijskega sistema. Zainteresirani lahko v vsakem trenutku izve, kako je prijava rangirana in na katerem mestu za obravnavo trenutno je. O tem stranko tudi obvestimo, če to zahteva. Kljub temu pa bo IRSOP poskrbel za nadgradnjo računalniškega sistema na način, da bo prijavitelju v samem odgovoru po UUP podal tudi prioriteto stopnjo.
143 (2019)	Varuh priporoča, naj pristojni organi oblasti nadaljujejo s sprejemanjem in izvajanjem vseh ukrepov za izboljšanje kakovosti življenjskega okolja in zdravja prizadetih na čezmerno onesnaženih in degradiranih območjih, kar vključuje tudi izvajanje javnozdravstvenih ukrepov (stalna naloga).	MOP, MZ, VSI RE-SORJI	stalna naloga MOP: Ministrstvo v okviru finančnih možnosti izjava sanacije degradiranih območji: • Območje Teharje in Bukovžlak • Sanacija vrtcev v Celju • Sanacija Mežiške doline • Odlagališče Rakovnik V letu 2020 je bilo za to namenjenih cca.9 mio €. Prav tako ministrstvo preko odlokov in sredstev Podnebnega sklada financira ukrepe za zmanjšanje onesnaženja zraka z delci PM na problematičnih področjih. Agencija RS za okolje stalno spremlja stanje v okolju in opozarja na ugotovljene presežene standarde okolja. MZ: Ključna javnozdravstvena ukrepa na področju izboljšanja kakovosti življenjskega okolja in zdravja prizadetih na čezmerno onesnaženih in degradiranih območjih sta spremljanje stanja (biomonitoring), s katerim lahko spremljamo učinkovitost sanacijskih ukrepov, in ozaveščanje prebivalcev. Ministrstvo za zdravje financira izvajanje monitoringa krvi otrok na vsebnost svinca v Mežiški dolini in ozaveščanje tamkajšnjih prebivalcev, kar izvaja NIJZ. Poleg tega Ministrstvo za zdravje že od leta 2007 financira biomonitoring kemikalij z namenom spremljanja	stalna naloga MOP: Ministrstvo za okolje in prostor v okviru finančnih možnosti izvaja sanacije degradiranih območjih še na dveh območjih: - Odlagališče Globovnik v Ilirski Bistrici - Odlagališče Ležen na območju Premogovnika Velenje V letu 2021 je za ta namen v proračunu RS namenjenih cca. 9 mio €. MJU: MJU: gre za stalno nalogo, za izvajanje katere je podlaga v 42. členu Zakona o inšpekcijskem nadzoru (v nadaljnjem besedilu: ZIN), ki v tem delu ni bil spremenjen. Še vedno velja, da na podlagi prvega odstavka 24. člena ZIN inšpektor o prejeti prijavi, o ustavitvi postopka oziroma o sprejetem zadnjem ukrepu obvesti prijavitelja le takrat, ko ta to zahteva. Prijavitelj v inšpekcijskem postopku nima statusa stranke, lahko pa pridobi status stranskega udeleženca, če za to izpolnjuje pogoje po Zakonu o splošnem upravnem postopku. Prav tako še vedno velja, da je predviden rok obravnave odvisen od tega, ali gre za prioriteten primer. V skladu s sklepom Vlade Republike Slovenije, številka: 06100-4/2015/15 z dne 2. 4. 2015 inšpektorati na spletni strani objavijo kriterije za določanje prioritetenih inšpekcijskih nadzorov, upošteva oceno tveganja na posameznem področju. Za leto 2020 pa je treba opozoriti še, da gre za leto, ko se je Slovenija soočala z epidemijo in širjenjem virusa COVID-19, kar je upoštevalo

			stanja izpostavljenosti onesnažilom v življenjskem okolju in financira tudi ciljno raziskovalne projekte s tega področja.	sprejete ukrepe in omejitve vplivalo tudi na obseg izvajanja inšpekcijskih nalog, tudi zato, ker so inšpektorji ob rednih nalogah izvajali tudi nadzor nad upoštevanjem ukrepov za preprečevanje širjenja virusa.
144 (2019)	Varuh priporočila, naj Ministrstvo za okolje in prostor čim prej pripravi nacionalno poročilo o stanju okolja.	MOP	nerealizirano Zadnje poročilo o stanju okolja je Poročilo o okolju v Republiki Sloveniji 2017. MOP načrtuje pripraviti naslednje poročilo leta 2021.	delno realizirano Izdelavo Poročila o stanju okolja ureja 106. člen Zakona o varstvu okolja in sicer na način, da »Ministrstvo v sodelovanju z drugimi ministri najmanj vsako četrto leto pripravi poročilo o okolju v Republiki Sloveniji«. Zadnje poročilo o okolju je bilo izdelano leta 2017 (Poročilo o okolju v Republiki Sloveniji 2017). Glede na zakonsko določeno pogostost priprave poročil o stanju okolja, je naslednje poročilo treba pripraviti v letu 2021. Priprava poročila je v teku in načrtovano je, da bo do konca 2021 predloženo v sprejem Vladi RS.
145 (2019)	Varuh priporočila, naj Ministrstvo za okolje in prostor pripravi predpis, s katerim bo uredilo področje izpustov smrada v okolje.	MOP	nerealizirano Z namenom vzpostavitve sistema za obvladovanje obremenjenosti zunanjega zraka z neprijetnim vonjem v Sloveniji je Ministrstvo za okolje in prostor dne 30. maja 2017 sklenilo pogodbo z zunanjim izvajalcem za izdelavo Strokovnih podlag za vzpostavitev sistema za obvladovanje obremenjenosti zunanjega zraka z neprijetnim vonjem. Strokovne podlage so bile izdelane v novembru 2019, objavljene so na spletni strani ministrstva. Z upoštevanjem izdelanih strokovnih podlag se načrtujejo spremembe v predpisih, ki bodo dopolnile obstoječo normativno ureditev emisije vonja. Normativna ureditev bo vsebovala zahteve za obratovanje naprav, mejne vrednosti emisij enot vonja v zrak, metodologija vzorčenja, merjenja in vrednotenja meritev, način poročanja o opravljenih meritvah, ter pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki izvaja obratovni monitoring. Predpis bo od 10.12.2020 v javni obravnavi.	delno realizirano Ministrstvo je pripravilo novelo Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja (Uradni list RS, št 31/07 s spremembami), ki določa ukrepe in postopke za preprečevanje ali zmanjševanje onesnaženosti zraka iz naprav, ukrepe v zvezi z varovanjem zdravja ljudi v okolici naprav, ki kot nepremični viri onesnaževanja zaradi svojega obratovanja povzročajo onesnaževanje zunanjega zraka ter ukrepe v zvezi z zagotavljanjem varstva ljudi in okolja pred škodljivimi učinki onesnaževanja zunanjega zraka zaradi emisij snovi v zrak iz teh naprav. S spremembo uredbe smo določili ukrepe in postopke za preprečevanje ali zmanjševanje onesnaženosti zraka z vonjem. Za nekatere dejavnosti so predpisane tudi mejne koncentracije vonja ter drugi ukrepi za njegovo zmanjševanje. Novela uredbe je trenutno v fazi medresorskega usklajevanja.
146 (2019)	Varuh priporočila, naj glavni inšpektor za okolje in prostor vzpostavi neodvisni nadzor določanja vrstnega reda za obravnavo novih prijav in obstoječih inšpekcijskih postopkov.	MOP	realizirano Vsaka prijava se mora obravnavati v skladu z sprejetimi usmeritvami, uvedenimi z uveljavitvijo novega gradbenega zakona. Neposredni nadzor dela se izvaja preko nadzorstvene vloge v okviru organizacije dela s strani nadrejenih ter z oblikami internega nadzora.	realizirano Najprej ponovno poudarjamo, da je IRSOP dolžan spoštovati vrstni red obravnave prijav, zadev in izvršb, ki jih za gradbeno inšpekcijo določa že materialni predpis (GZ) ter na njegovi podlagi sprejete usmeritve za obravnavo prijav, zadev in izvršb. Vsaka prijava se obravnava po vrstnem redu. Žal zaradi velikega števila prijav tako gradbeni inšpekciji kot tudi Inšpekciji za okolje in naravo vseh prijav ni mogoče obravnavati nemudoma, zato so bile z namenom zagotavljanja čim večje transparentnosti in učinkovitosti dela uvedene prioritete dela, na podlagi katerih se prijave razvrsti glede na njihovo vsebino. Vse prijave so rangirane v informacijskem sistemu IRSOP, ki tudi določa prednostni vrstni red za obravnavo prijav glede na dodeljeni rang. Glede vzpostavitve neodvisnega nadzora določanja vrstnega reda za obravnavo novih prijav in obstoječih inšpekcijskih postopkov pa pojasnimo, da se neposredni nadzor dela izvaja preko nadzorstvene vloge v okviru organizacije dela s strani nadrejenih ter z oblikami internega nadzora. Redno delo vodij in koordinatorjev območnih enot IRSOP je, da opravljajo nadzor nad določanjem vrstnega reda za obravnavo novih prijav in obstoječih inšpekcijskih postopkov.

147 (2019)	Varuh priporoča, naj Vlada Republike Slovenije zagotovi Inšpektoratu Republike Slovenije za okolje in prostor kadrovske in druge pogoje za učinkovito vodenje postopkov.	MOP, VLADA, MJU	delno realizirano MOP: MOP povečuje obseg proračuna za izvršbe inšpekcijskih odločb. V proračunu za leto 2020 so tako predvidena sredstva v višini 3.434.033,00 eur bila dodatno povečana za 3.213.780,00 eur iz proračunske rezerve, v osnutku rebalansa proračuna za leto 2020 pa še dodatnih 50.000,00 eur. V celotnem obsegu gre za enkrat več planiranih sredstev za leto 2020, v razmerju do preteklih let pa za kar štirikrat oz. 8 kratnik povečanj. MJU: V zvezi s priporočili Varuha glede kadrovskega primanjkljaja inšpektorjev pojasnjujemo, da se Vlada že več let zaveda problematike zagotovitve popolnitve potrebnih delovnih mest inšpektorjev, zato je tudi v preteklih letih, ko je veljalo pravilo zmanjševanja števila zaposlenih v organih državne uprave, sprejemalo posebne sklepe, da naj v okviru kvote dovoljenih zaposlitev za ministrstva in organe v sestavi posebno pozornost namenijo ustrezni kadrovski popolnitvi delovnih mest inšpektorjev in se je število inšpektorjev v zadnjih letih ponovno začelo povečevati. 60. člen Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2018 in 2019 (ZIPRS1819, Uradni list RS, št. 71/2017, 13/18-ZJF-H, št. 83/18 in 19/19), med drugim določa, da so neposredni uporabniki proračuna države in posredni uporabniki proračuna države in občin pripravili kadrovski načrt za leti 2018 in 2019 tako, da dovoljeno število zaposlenih ni smelo presežati dovoljenega števila zaposlenih določenega v kadrovskih načrtih za leto 2017. V skladu s četrtem odstavkom 60. člena ZIPRS1819 je Vlada ob predhodnem soglasju MF in MJU odločila, da se dovoljeno število zaposlenih v skupnem kadrovskem načrtu državnih organov v letih 2018 in 2019 poveča za največ en odstotek. Za zmanjšanje kadrovskega primanjkljaja je Vlada s sklepom številka 10002-7/2019/14 z dne 11. 4. 2019 odobrila povečanja skupnega kadrovskega načrta za skupaj 91 kvot in od tega 10 za MOP. V letu 2019 je bilo odobrenih skupaj 27 novih zaposlitev. Problematiko glede kadrovske podhranjenosti inšpekcijskih služb je večkrat obravnaval tudi Inšpekcijski svet. Glede na Poročilo Inšpekcijskega sveta za leto 2019 je bilo v tem letu na dan 31. 12. 2019 zaposlenih 1504 inšpektorjev, v primerjavi s prejšnjim letom (1487 inšpektorjev na dan 31. 12. 2018) se je število vseh inšpektorjev povečalo za 17. Za organizacijo dela v inšpektoratu in učinkovitost dela inšpektorata pa je odgovoren glavni inšpektor.	delno realizirano MOP: Ministrstvo si prizadeva za reševanje kadrovskih in drugih pogojev za učinkovito delovanje inšpekcije, vendar v zadnjem obdobju ni prejelo ustreznih kvot za nova delovna mesta. Zaradi nastale situacije je ministrstvo v predlogu novega Gradbenega zakona predvidelo rešitev te problematike na način, da bodo za posamezne naloge inšpekcijskih služb pristojne tudi občinske inšpekcijske službe. MJU: Naloga vsakega ministrstva v skladu s sklepom vlade je, da skrbi za ustrezno kadrovsko popolnitev delovnih mest inšpektorjev v inšpekcijah, ki delujejo znotraj posameznih ministrstev, in sicer v okviru kvote dovoljenih zaposlitev. Slednje se nanaša tudi na Priporočilo št. 158 (2019) v poglavju 2.24.2 za stanovanjsko inšpekcijo, ki je del Inšpektorata RS za okolje in prostor. Glede na Poročilo Inšpekcijskega sveta za leto 2019 je bilo na dan 31.12.2019 na IRSOP zaposlenih 136 inšpektorjev, medtem ko je bilo glede na Poročilo Inšpekcijskega sveta za leto 2020 na dan 31.12.2020 na IRSOP zaposlenih 134 inšpektorjev. Gl. tudi pojasnilo k priporočilu št. 46 (2018).
148 (2019) enako/ podobno: 79 (2018), 47 (2017), 45 (2016), 56 (2015), 68 (2014),	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za okolje in prostor temeljito prouči obstoječi sistem obratovalnega monitoringa in po evalvaciji pripravi spremembe, ki bodo zagotavljale	MOP	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ministrstvo za okolje je prejelo primerjalno analize izvajanja obratovalnega monitoringa v Sloveniji bližnjih štirih državah EU, in sicer v Nemčiji (Bavarska), Avstriji (Tirolska, Koroška ali Štajerska), Hrvaški in Madžarski. Iz analize je razvidno, da je način izvajanja obratovalnega monitoringa v Sloveniji primerljiv z nam sosednimi državami EU, ter zagotavlja neodvisno izvajanje ter zagotavlja ustrezno kvaliteto izvajanja meritev.	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Ni dodanih pojasnil.

90 (2013)	neodvisno izvajanje, neodvisni nadzor in financiranje monitoringa.			
149 (2019)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano čim prej pripravi vse podzakonske akte iz 83. člena Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov), predvsem pa naj v takšnem predpisu opredeli natančnejša merila za opredelitev vrst škod iz predhodnih odstavkov tega člena ter metode in merila za ugotavljanje njihove višine.	MKGP	delno realizirano Od uveljavitve Zakona o divjadi in lovstvu v letu 2004 je MKGP na podlagi 83. člena sprejelo in objavilo že 26 pravilnikov (skupaj z njihovimi spremembami in dopolnitvami). Predpis, ki ga navaja Varuh pa ni predpis iz 83. člena Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C, 31/18, 65/20 in 97/20 – popr., v nadaljevanju: ZDLov-1), saj le tega sprejme Vlada in ne ministrstvo. Gre za vladni predpis iz sedmega odstavka 52. člena ZDLov-1, v katerem naj bi Vlada opredelila vrste škod ter predpisala metode in merila za ugotavljanje njihove višine. Vendar pa že predhodni odstavki 52. člen ZDLov-1 podrobno opredeljujejo posamezne vrste škod, prav tako 55. člen ZDLov-1 natančno določa višino odškodnine za vse možne primere, ki jih povzroči divjad. Ob tako natančni opredelitvi so dodatni kriteriji, metode in merila za ugotavljanje višine škod nepotrebni oziroma bi bili celo v nasprotju z ostalimi določbami ZDLov-1.	delno realizirano Od uveljavitve ZDLov v letu 2004 je MKGP na podlagi 83. člena sprejelo in objavilo že 26 pravilnikov (skupaj z njihovimi spremembami in dopolnitvami). Ponovno poudarjamo, da predpis, ki ga navaja Varuh ni predpis iz 83. člena Zakona o divjadi in lovstvu, saj le-tega sprejme Vlada in ne MKGP. Gre za vladni predpis iz sedmega odstavka 52. člena ZDLov, v katerem naj bi Vlada opredelila vrste škod ter predpisala metode in merila za ugotavljanje njihove višine. Po mnenju MKGP omenjeni predpis ni potreben, saj so določila katera naj bi vseboval predpis Vlade že vsebovana v ZDLov. Natančnejši kriteriji za opredelitev vrst škod so določeni v 52. členu ZDLov, metode in merila za ugotavljanje njihove višine pa v 55. členu ZDLov. Če vzamemo primer škod od divjadi v gozdu, kjer tretji odstavek 52. člena ZDLov določa, kaj ne šteje za škodo, ki jo povzroči divjad v gozdu in zadnja alineja prvega odstavka 55. člena določa, da je oškodovanec upravičen do odškodnine za ostale vrste škod, ki jih ureja ZDLov (torej za škodo v gozdu), v višini, ki jo oceni izvedenec ustreznega področja. Tudi če bi Vlada sprejela oziroma predpisala metode in merila za oceno vseh vrst škod, ne bi mogla spregledati zakonskih določil in predpisati drugače kot določa ZDLov. MKGP je mnenja, da ZDLov ustrezno ureja področje škod oziroma področje ocenjevanja škod po divjadi, zato bo ob spremembi ZDLov, predlagalo črtanje sedmega odstavka 52. člena. Naj ponovno poudarimo, da odškodninski sistem na področju divjadi deluje nemoteno od sprejema ZDLov leta 2004. V vsem tem času je MKGP stalno aktivno sodelovalo v primerih, ko med oškodovanci in odškodninsko odgovornimi (koncesionarji = lovskimi družinami) ni bilo mogoče doseči sporazuma glede odškodnine za škodo, ki jo povzroči divjad. V teh primerih ZDLov v 56. členu določa, da se lahko oškodovanec obrne na Komisijo za določanje višine škode na kmetijskih in gozdnih kulturah, ki deluje na posameznem lovsko upravljavskem območju (v Sloveniji jih imamo 15). Teh primerov – prijav na komisije je bilo v vseh teh letih manj kot 5 odstotkov vseh prijavljenih škod, kar dokazuje, da sistem v praksi deluje zelo dobro. Seveda pa vedno lahko obstajajo posamezniki, ki iz različnih razlogov s takšno sistemsko ureditvijo niso zadovoljni, zato tudi stalna želja in pozivanja k sprejemu vladnega predpisa, ki bi drugače uredil področje odškodnin, ki jih povzroča divjad. To pa seveda s podzakonskim predpisom ni mogoče. Takšna ureditev se lahko sprejme le s spremembo zakona.
150 (2019)	Varuh priporoča, naj Direkcija za vode pripravi konkretne ukrepe za odpravo zaostankov na področju voda in vodnih	MOP	delno realizirano V okviru prizadevanj za izboljšanje ravnanja s premoženjem na področju vodnih zemljišč so na DRSV, poleg drugih aktivnosti, pristopili tudi k izvajanju projekta uvajanja sistema za upravljanje evidence hidrografije in vodnih zemljišč (sistem EHVZ). Petletni projekt je financiran iz Sklada za vode in uvrščen v seznam načrt projektov Vlade RS.	delno realizirano DRSV je v letu 2020 pripravila štiriletni načrt odprave zaostankov na področju lastninsko pravnih razmerij. V prvem letu je pripravila Plan ravnanja z zemljišči v obsegu 450 zadev, kar predstavlja povečanje letnega plana za približno 300 odstotkov.

	zemljišč ter z njimi seznanili vlado in javnost.		Izvajajo ga skupaj z Geodetskim inštitutom Slovenije, uvrščen je tudi v letni program dela inštituta. Z njim se uvaja organizacijske in tehnične (IT) izboljšave v postopkih ugotavljanja dejanskega stanja vodnih zemljišč, kar bistveno pospešuje postopke povezane z upravljanem tako voda in vodnega režima (vodno soglasje, mnenje, prostorsko načrtovanje) kot vodnimi zemljišči kot premoženjem. Na tem področju se je v sredini 2020 začelo z izvajanjem aktivnosti strokovno-tehnične pomoči za sodelavce DRSV, Oddelka za upravljanje s premoženjem pri obravnavi konkretnih zadev strank. Pričakuje se, da bo pred koncem leta 2020 že opazen napredek pri zmanjševanju zaostankov tudi na tem področju, bistven napredek pa se pričakuje predvidoma do 31.12.2021.	Plan ravnanja z zemljišči 2021 je skupaj z dopolnitvijo plana za leto 2021 objavljen na spletnih straneh direkcije. Do dne priprave poročila je bilo zaključenih 143 postopkov, ostali postopki potekajo (izvajajo se parcelacije, tečejo postopki odobritve pravnega poslana na upravnih enotah, pri finančnih uradih, izvajajo se plačila za sklenjena pogodbeni razmerja in overitve pri notarjih). Pričakuje se, da bo večina postopkov rešenih v letu 2021; nekateri se bodo nadaljevali v letu 2022. V letu 2022 direkcija namerava pripraviti plan ravnanja z zemljišči v enakem obsegu (450 zadev), v kolikor bo na voljo zadostna kadrovska in finančna podpora (ki v letošnjem letu omogoča obseg dela kot je bil predstavljen). Zato se pričakuje, da bodo do konca štiriletnega obdobja zaostanki odpravljeni, večinoma pa v letu 2023.
2.22	Regulirane dejavnosti (2020: str. 370, 2019: str. 228, 2018: str. 371)			
152 (2019)	Varuh priporoča, naj Vlada Republike Slovenije in Državni zbor Republike Slovenije čim prej pripravita in sprejmeta potrebne predpise, ki bodo omogočili uresničevanje pravice do pitne vode, zapisano v Ustavi Republike Slovenije, Zakonu o varstvu okolja, v Zakonu o gospodarskih javnih službah, v Zakonu o lokalni samoupravi in drugje.	MOP, VLADA	nerealizirano MOP: Za pripravo predlogov sprememb zakonodaje, ki je povezana z implementacijo 70.a člena Ustave, je Vlada Republike Slovenije ustanovila dve medresorski delovni skupini, in sicer v letu 2017 ter konec leta 2018. Vlada s svojim sklepom ni podaljšala delovanja zadnje medresorske delovne skupine tudi v novem mandatu, saj Ministrstvo za okolje in prostor načrtuje poseben Zakon o gospodarskih javnih službah varstva okolja (ZGJSVO), s katerim bo urejen način izvajanja gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo v skladu z Ustavo. V ta namen je minister za okolje in prostor v maju 2020 ustanovil projektno skupino ter projektni svet, ki imata med drugim kot nalogo pripravo predloga ZGJSVO do konca leta 2020 ter sprejem predloga tega zakona na Vladi v mesecu juliju 2021. Implementacija 70.a člena Ustave Republike Slovenije v zakonodajo bo tako obsegala več korakov. V prvi fazi je na podlagi v maju letošnjega leta sprejete novele Zakona o vodah (Uradni list RS, št. 65/20) že uvedena možnost sofinanciranja infrastrukture lokalnega pomena iz sklada za vode: občinskih projektov novogradnje ali rekonstrukcije sistemov za oskrbo s pitno vodo za zagotovitev javne oskrbe s pitno vodo, ki jih ni mogoče sofinancirati iz sredstev Evropske unije, kadar je v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja, predpisano opremljanje z javnim vodovodom, in odkupa zasebnih vodovodov s strani občin zaradi zagotovitve javne oskrbe s pitno vodo, kadar je v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja, predpisano opremljanje z javnim vodovodom. Poleg predloga ZGJSVO pa bodo v nadaljevanju predlagane tudi morebitne druge potrebne spremembe zakonodaje, kolikor se bo tekom priprave predloga spremembe ureditve izkazala potreba po prilagoditvi zakonov oziroma drugih predpisov.	nerealizirano MOP: Ministrstvo za okolje in prostor pripravlja Zakon o gospodarskih javnih službah varstva okolja (v nadaljevanju: ZGJSVO), ki se, med drugim, nanaša na oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev (v nadaljevanju: oskrba s pitno vodo). ZGJSVO bo določal načela izvajanja gospodarskih javnih služb varstva okolja, načine in oblike izvajanja, oblikovanje cen storitev javnih služb in subsidiarno odgovornost izvajanja javnih služb ter izvajanje javnih služb v primeru stavke in višje sile pri izvajalcih javne službe. Cilji zakona bodo zlasti zanesljivo, učinkovito in pregledno izvajanje javnih služb, varstvo potrošnikov kot končnih uporabnikov javnih služb, zagotavljanje učinkovitega nadzora nad izvajanjem določb tega zakona in zagotovitev ustavne pravice do pitne vode. Pripravljen je osnutek zakona, pri čemer se je njegova priprava nekoliko zavlekla, ker je bilo tekom priprave ugotovljeno, da je potrebno izdelati še dodatne strokovne podlage. Potrebno je upoštevati tudi, da se mora osnutek zakona vsebinsko uskladiti z Zakonom o varstvu okolja. Zakon o varstvu okolja še ni sprejet in njegova priprava oziroma sprejem nekoliko odstopata od predvidene časovnice. Posledično ocenjujemo, da bo ministrstvo po sprejemu Zakona o varstvu okolja pričelo z javno obravnavo ZGJSVO. Poleg navedenega zakona se na področju javne službe oskrbe s pitno vodo predvideva tudi dopolnitev Uredbe o oskrbi s pitno vodo in Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja.
153 (2019)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za okolje in prostor ob napovedanem spreminjanju	MOP	delno realizirano IRSOP je 3. 3. 2020 na MOP posredoval »Letno poročilo inšpekcije za okolje in naravo za leto 2019- nadzor nad izvajanjem ZdimS in na njegovi podlagi izdanih predpisov«. IRSOP je na podlagi ugotovitev teh	delno realizirano IRSOP redno posreduje MOP letna poročila Inšpekcije za okolje in naravo glede nadzora nad izvajanjem ZdimS in na njegovi podlagi izdanih predpisov. Predlog sprememb ZdimS je trenutno v internem

	Zakona o dimnikar-skih storitvah pripravi analizo nadzora nad izvajanjem dimnikar-skih storitev.		poročil ter ob izvajanju dela podal tudi predloge za spremembo zakonodaje na tem področju. MOP pripravlja predlog spremembe ZdimS in bo predloge IRSOP upošteval.	usklajevanju na MOP. Načrtujemo, da bo še v letu 2021 posredovan v javno obravnavo. Analiza nadzora nad dimnikarskimi storitvami je redna naloga ministrstva in se izvaja.
2.23	Družbene dejavnosti (2020: str. 376, 2019: str. 231, 2018: str. 377)			
154 (2019)	Varuh ponavlja priporočilo Vladi Republike Slovenije, naj čim prej pripravi, Državni zbor Republike Slovenije pa sprejme ustrezne zakonske spremembe za zagotovitev enako-pravnega položaja vseh izvajalcev vzgoje in izobraževanja.	MIZŠ, VLADA	delno realizirano MIZŠ: MIZŠ si bo še naprej prizadevalo v najkrajšem možnem času uresničiti Odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-110/16, z dne 12.3.2020, in sicer ob spremembah Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, ki so v pripravi.	realizirano MIZŠ: Realizirano z Zakonom o spremembi Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – ZOFVI-L (Uradni list RS, št. 123/21 z dne 27. 7. 2021)
155 (2019)	Varuh priporoča Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, naj v sodelovanju z Zvezo za tehnično kulturo Slovenije čim prej uredi vprašanje glede sodelovanja učencev na tekmovanju iz logike pod pogojem, da starši soglašajo z javno objavo rezultatov tekmovanja in fotografije udeležencev.	MIZŠ	delno realizirano MIZŠ to medresorsko vprašanje v okviru delovne skupine ureja v procesu prenove koncepta šolskih tekmovanj, tudi v sodelovanju z Zvezo za tehnično kulturo Slovenije. Zaključek prenove koncepta je načrtovan v jeseni 2020.	realizirano Medresorska skupina je delo uspešno zaključila, rezultat je Pravilnik o financiranju šolskih tekmovanj (Ur.l. 74/2021, 14.5.2021)
2.24	Stanovanjske zadeve (2020: str. 384, 2019: str. 234, 2018: str. 385)			
84 (2018) enako/ podobno: 157 (2019)	Varuh od Ministrstva za okolje in prostor terja temeljito analizo upravljanja v večstanovanjskih stavbah in glede na ugotovitev spremembo zakonodaje, predvsem pa stalen nadzor nad delom upravnikov v večstanovanjskih stavbah.	MOP	delno realizirano MOP (2018): Med pristojnosti IRSOP sodi tudi Stanovanjska inšpekcija, ki ima med zastavljenimi cilji na stanovanjskem področju tudi nadzor upravnikov. Učinkovito upravljanje in nadzor upravnikov je tako eden od osnovnih ciljev dela stanovanjske inšpekcije. IRSOP pojasnjuje, da je v letu 2017 bila izvedena usmerjena akcija stanovanjske inšpekcije z namenom preveritve zagotavljanja ustreznih pogojev za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb. Na IRSOP je bil v ta namen načrtovan in izveden inšpekcijski nadzor nad naključno izbranimi večstanovanjskimi stavbami, razpršenimi po celotnem območju RS. Zaradi zagotovitve zajema čim večjega nabora upravnikov, ki upravljajo večstanovanjske stavbe, kot jih opredeljuje 49. člen SZ-1, je bil vzorec naključnih 81 stavb (načrtovanih 75) izbran na način, da se je posamezni Upravnik pojavil le enkrat.	delno realizirano Analiza upravljanja je bila pripravljena v okviru Izhodišč za prenovo stanovanjske zakonodaje po posameznih področjih, ki jih je pripravil Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani. Ugotovitve iz analize so služile kot osnova za pripravo predloga sprememb in dopolnitev Stanovanjskega zakona, ki so bile sprejete na izredni seji Državnega zbora, 26. maja 2021. Preostale ugotovitve analize bodo predmet nadaljnjega upoštevanja za naslednje spremembe oz. dopolnitve stanovanjske zakonodaje. Stalen nadzor nad delom upravnikov je sicer zagotovljen že v okviru rednega dela GGSI ter vsakoletnih akcij stanovanjske inšpekcije - »Nadzor nad upravniki«. Akcija je bila povečala realizirana v letih 2018 in 2019, izvedla se je tudi v letu 2020. Zadnja novela Stanovanjskega zakona je pristojnosti stanovanjske inšpekcije razširila.

		IRSOP pojasnjuje, da se ob ustrezno zagotovljenem okolju za upravljanje večstanovanjskih stavb, lahko zasleduje javni interes RS, kot je opredeljen v 124. členu SZ-1. Namreč pomembno je, da se zagotavljanja takšno stanje večstanovanjske stavbe, da je omogočena njena normalna raba ter da je omogočeno zagotavljanje pogojev za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb. IRSOP dodaja, da je usmerjeni nadzor zajemal področja dela Upravnika (kot pooblaščenca etažnih lastnikov v skladu z 48. členom SZ-1) ob upravljanju večstanovanjskih stavb, v zvezi s sklicem in izvedbo zbora lastnikov v skladu z 36. členom SZ-1, ali je bil sestavljen zapisnik zbora lastnikov skladno z 38. členom SZ-1; ali Upravnik vodi poseben račun v skladu z 42. členom SZ-1; ter ali je Upravnik podal poročilo o upravljanju objekta; 6. točka, 50. člen SZ-1. Od načrtovanih stavb oziroma usmerjenih nadzorov (75 stavb) je bilo v usmerjeno akcijo vključenih 81 stavb oziroma Upravnikov. V dveh (2) primerih stavba ni izpolnjevala merila, da je Upravnik po zakonu obvezen (118. člen SPZ oziroma 48. člen SZ-1). V obeh stavbah je sicer s stavbo upravljala pravna oseba registrirana za upravljanje z nepremičninami, kjer je bila osnova za upravljanje (vzdrževanje) pogodbeno razmerje po Obligacijskem zakoniku in so pri delu uporabljali tudi posamezna določila SZ-1. V zvezi z izvedenimi usmerjenimi nadzori v 68 nadzorih ni bilo ugotovljenih nepravilnosti, v 13 izvedenih usmerjenih nadzorih pa so bile ugotovljene posamezne kršitve SZ-1 ter uvedeni prekrškovni postopki in sicer: 1. Kršitve tretjega odstavka 36. člena SZ-1 – 8 prekrškovnih postopkov; 2. Kršitve 38. člena SZ-1 – 4 prekrškovnih postopkov; 3. Kršitve 42. člena SZ-1 – 1 prekrškovni postopek; 4. Kršitve 6. točke, 50. člen SZ-1 – 0 prekrškovnih postopkov. IRSOP pojasnjuje, da so se ugotovljene kršitve SZ-1 pretežno nanašajo na izvedbo Zbora etažnih lastnikov ter izdelave zapisnikov izvedenih zborov, medtem, ko je bila ugotovljena kršitev 42. člena SZ-1 (sredstva rezervnega sklada na posebnem računu) v enem inšpekcijskem postopku. V vseh primerih izvedenega usmerjenega nadzora, so Upravniki poročali etažnim lastnikom. Po navedbah IRSOP je tudi v letu 2018 načrtovana koordinirana akcija nadzora nad upravniki. Akcija bo tako koordinirano usmerjena v nadzor nad upravniki, s tem, da bo izveden nadzor nad 25 naključno izbranimi upravniki večstanovanjskih objektov, razpršenih po RS. Nadzor bo usmerjen v obveznosti upravnika, kot jih določa SZ-1: – nadzor 43. člena SZ-1: ali upravniki naložijo sredstva rezervnega sklada v skladu z 2. odstavkom 43. člena SZ-1, način gospodarjenja s sredstvi rezervnega sklada ter	Nadzor nad delom upravnika se vsako leto izvaja v okviru usmerjenih akcij Stanovanjske inšpekcije (SI), kot je to razvidno iz poročil IRSOP. V smislu preventivnega delovanja SI, kot je to opredeljeno v 33. členu ZIN (preventivni ukrepi inšpektorjev), IRSOP o izsledkih izvedenih usmerjenih nadzorov pri upravnikih seznani tudi ostalo zainteresirano javnost preko medijskih sporočil na svojih spletnih straneh in z obveščanjem tudi tistih upravnikov (predstavitev ugotovitev inšpekcijskih nadzorov na Posvetu v Portorožu), ki sicer niso bili vključeni v izveden nadzor. S tem se želi krepiti občutek prisotnosti SI na terenu in glede na trenutno število inšpektorjev v kar največji možni meri delovati v javnem interesu, kot je to opredeljeno v SZ-1 (učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb).
--	--	---	--

			– nadzor 66. člena SZ-1– ali upravnik ravna v skladu z določbo 66. člena SZ-1, izstavljanje obračuna stroškov. MOP kljub zgoraj zapisanemu, dodaja, da je bila v januarju 2017 zaključena analiza stanovanjske zakonodaje in v okviru te tudi analiza upravljanja. Na podlagi analize je bil na Ministrstvo za okolje in prostor pripravljen Osnutek izhodišč za prenovo stanovanjske zakonodaje po posameznih področjih. Gradivo je objavljeno na spletnih straneh MOP. MOP je že pristopil k pripravi nove stanovanjske zakonodaje. Notranja skupina ministrstva na podlagi teh izhodišč in ob upoštevanju predlogov, ki so jih podali zunanji deležniki, pripravlja osnutek novega zakona. MOP (2019): Analiza upravljanja je bila pripravljena v okviru Izhodišč za prenovo stanovanjske zakonodaje po posameznih področjih in sicer v letu 2017 in je služila kot osnova za pripravo predloga sprememb in dopolnitev stanovanjskega zakona, ki je v pripravi. Stalen nadzor nad delom upravnikov je zagotovljen že v okviru rednega dela GGSi ter vsakoletnih akcij stanovanjske inšpekcije -»Nadzor nad upravniki«. Akcija je bila realizirana v letih 2018 in 2019, izvaja pa se tudi v letu 2020.	
156 (2019)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za okolje in prostor v spremembah Stanovanjskega zakona določi obveznost občin, da zagotovijo določeno število bivalnih enot ustreznega bivanjskega standarda (glede na število prebivalcev) in da v določenih časovnih razmikih (npr. enkrat letno) objavijo razpis za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem.	MOP	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Predloga, da bi zakonsko določili dolžnost vsem občinam, da zagotovijo določeno število bivalnih enot glede na število prebivalcev in da v določenem časovnem intervalu objavijo razpis za dodelitev neprofitnih najemnih stanovanj, MOP ne podpira. Podatki kažejo, da potrebe po bivalnih enotah izkazuje le slaba tretjina vseh občin v Sloveniji, v ostalih občinah potreb po tovrstnem bivanju nimajo. V dobršnem delu, zlasti manjših in ruralnih občin, tudi ni povpraševanja po neprofitnih najemnih stanovanjih, zato bi bil obvezen razpis za dodeljevanje nesmiseln in bi občinam povzročil nepotrebne stroške. Naloga občine je, da v okviru svojih finančnih zmožnosti najprej zagotoviti stanovanja tistim upravičencem, ki so uspeli na razpisu, šele potem objavijo nov razpis. Če občina razpisa ni imela več kot leto dni in se torej prosilci na razpis sploh niso mogli prijaviti, imajo pravico, da si sami na trgu najamejo primerno stanovanje in uveljavijo pravico do subvencije k tržni najemnini, pri čemer niso več vezani le na teritorij stalnega prebivališča, kar pomeni, da si stanovanjsko vprašanje lahko rešijo z najemom primerne stanovanja, Najemniki neprofitnih in tržnih stanovanj so pri subvenciji k najemnini v celoti izenačeni, saj najemnikom tržnih stanovanj, ki izpolnjujejo pogoje, pripada tako neprofitni kot tudi tržni del subvencije. Zavedati se je potrebno, da je stanovanjska politika občine njena izvirna pristojnost. Stanovanjski zakon v 154. čl. določa pristojnosti občin na stanovanjskem področju. Tako je občina pristojna za sprejemanje in izvajanje stanovanjskega programa občine in za zagotavljanje sredstev za graditev, pridobitev in oddajanje stanovanj ter stanovanjskih	zavrnitev realizacije zaradi nestrinjanja Predloga, da bi zakonsko določili dolžnost vsem občinam, da zagotovijo določeno število bivalnih enot glede na število prebivalcev in da v določenem časovnem intervalu objavijo razpis za dodelitev neprofitnih najemnih stanovanj, MOP ne podpira. Zavedati se je potrebno, da je stanovanjska politika občine njena izvirna pristojnost. Stanovanjski zakon v 154. členu določa pristojnosti občin na stanovanjskem področju. Tako je občina pristojna za sprejemanje in izvajanje stanovanjskega programa občine in za zagotavljanje sredstev za graditev, pridobitev in oddajanje stanovanj ter stanovanjskih Podatki kažejo, da potrebe po bivalnih enotah izkazuje le slaba tretjina vseh občin v Sloveniji, v ostalih občinah potreb po tovrstnem bivanju nimajo. V dobršnem delu, zlasti manjših in ruralnih občinah, tudi ni povpraševanja po neprofitnih najemnih stanovanjih, zato bi bil obvezen vsakoletni razpis za dodeljevanje neprofitnih stanovanj nesmiseln in bi občinam povzročil nepotrebne stroške. V primerih, ko posamezna občina (iz različnih razlogov) ne objavi razpisa za dodeljevanje neprofitnih stanovanj več kot leto dni in se torej prosilci na razpis sploh niso mogli prijaviti, imajo prosilci pravico, da si sami na trgu najamejo primerno stanovanje in uveljavijo pravico do subvencije k tržni najemnini. Pri tem niso vezani le na teritorij stalnega prebivališča, kar jim zelo poveča možnosti za najem ustreznega stanovanja, saj v nekaterih občinah ponudbe tržnih stanovanj ni, oz. le-ta ni zadostna. Najemniki tržnih stanovanj so pri subvenciji k najemnini v celoti izenačeni z najemniki neprofitnih stanovanj.

			stavb, namenjenih začasnemu reševanju stanovanjskih potreb socialno ogroženih oseb. Občina torej avtonomno sprejme svoj stanovanjski program glede na potrebe in specifičnosti posamezne občine ter glede na proračunske zmožnosti. Na državni ravni SSRS ponuja občinam dodatne možnosti za pridobitev neprofitnih najemnih stanovanj in bivalnih enot (skozi sofinanciranje, soinvestitorstvo in dolgoročna namenska posojila). Prav tako državni proračun zagotavlja finančna sredstva v višini 1/2 tržnih najemnin. S spremembo stanovanjske zakonodaje, ki bo omogočila dvig neprofitnih najemnin in povečala možnost zadolževanja stanovanjskih skladov bo posredno zagotovo vpliv na zagotavljanje večjega števila neprofitnih najemnih stanovanj in bivalnih enot. Stanovanjska zakonodaja določa predvsem splošne pogoje za zagotavljanje neprofitnih najemnih stanovanj in bivalnih enot, medtem ko sam »socialni del« (ugotavljanje upravičenosti, subvencije, ranljive skupine) sodi v delovno področje ministrstva, ki je pristojno za socialno področje. Izhajajoč iz vseh navedenih utemeljitev MOP v okviru načrtovanja rešitev za stanovanjsko politiko v RS ne podpira navedenega priporočila v delu, ki se nanaša na konceptualnega razhajanja; bo pa z spremembami na področjih, ki prispevajo k celoviti rešitvi stanovanjske problematike navedeno priporočilo tudi smiselno realizirano.	Na državni ravni SSRS ponuja občinam dodatne možnosti za pridobitev neprofitnih najemnih stanovanj in bivalnih enot (skozi sofinanciranje, soinvestitorstvo in dolgoročna namenska posojila). Državni proračun je z letom 2021 v celoti prevzel obveznost zagotavljanja finančna sredstva za subvencioniranje tržnega najema in tako občine finančno razbremenil. Menimo, da bomo s spremembo stanovanjske zakonodaje, ki bo omogočila dvig neprofitnih najemnin in povečala možnost zadolževanja stanovanjskih skladov, posredno zagotovo vplivali na zagotavljanje večjega števila neprofitnih najemnih stanovanj in bivalnih enot. Poleg tega bo v letu 2022 SSRS začel izvajati tudi javni najem stanovanj na območju celotne države, nov ukrep stanovanjske politike, ki bo pripomogel k reševanju stanovanjskih vprašanj zlasti mladih in mladih družin.
158 (2019)	Varuh priporoča, naj Ministrstvo za okolje in prostor kadrovsko okrepi stanovanjsko inšpekcijo, v Stanovanjskem zakonu naj določi njene pristojnosti tako, da bo imela možnosti za ukrepanje pri upravljanju večstanovanjskih stavb in pri nadzoru nad izvajanjem predpisov s področja stanovanjskih razmerij ne glede na lastništvo stavb.	MOP	delno realizirano Pri pripravi predloga sprememb in dopolnitev Stanovanjskega zakona je bila posebna pozornost namenjena tudi pristojnostim stanovanjske inšpekcije. Tako se predlaga precejšna razširitev nabora nalog inšpekcije. V septembru je predvidena medresorska obravnava predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Stanovanjskega zakona, v oktobru potrditev na Vladi. Sprejem zakona je predviden do konca leta 2020.	delno realizirano Pri pripravi predloga sprememb in dopolnitev Stanovanjskega zakona (SZ) je bila posebna pozornost namenjena tudi pristojnostim stanovanjske inšpekcije. Tako je bila predvidena precejšna razširitev nabora nalog inšpekcije prav z namenom povečanja pristojnosti in učinkovitosti. Novela SZ je bila sprejeta na izredni seji Državnega zbora, 26. maja 2021.

D. Podrobnejša pojasnila

K poglavju 1 Uvodnik varuha in predstavitev dela v letu 2020

K podpoglavju 1.1 Uvodnik varuha človekovih pravic in predstavitev dela v letu 2019

- *Varuh v poročilu izpostavlja, »naj policisti za izvajanje pooblastila ugotavljanja identitete vselej opravijo skrbno presojo pogojev, ki jih določajo zakon in drugi predpisi za izvajanje policijskih pooblastil« (str. 29).*

Odziv MNZ:

Policisti za izvajanje pooblastila ugotavljanje identitete vselej opravijo presojo pogojev, ki jih določa zakon in drugi predpisi za izvajanje policijskih pooblastil. Izvajanje tega pooblastila se v policiji spremlja, kakor tudi izvajanje vseh ostalih policijskih pooblastil.

K podpoglavju 1.6 Varuh kot nacionalna institucija za človekove pravice

- *Priporočilo št. 5 (2019): »Varuh priporoča, naj Vlada Republike Slovenije pripravi, državni zbor pa sprejme ustrezno zakonodajo o varstvu osebnih podatkov in sektorsko zakonodajo, s katero se določi posebna izjema glede zbiranja razčlenjenih podatkov glede na posamezne osebe okoliščine z namenom spodbujanja enakega obravnavanja in enakih možnosti ob spoštovanju veljavnih domačih in mednarodnih standardov o varstvu osebnih podatkov«.*

Odziv MP:

Glede posebnega vidika zbiranja in obdelave osebnih podatkov o narodni pripadnosti za statistične ali raziskovalne ali poročevalske namene ima Republika Slovenija glede dela posebnih vrst osebnih podatkov že ustavnopravno dokaj strogo ureditev glede izražanja narodne pripadnosti – namreč v 61. členu Ustave Republike Slovenije, po katerem se narodno pripadnost izraža svobodno. Glede na navedeni člen Ustave mora biti vsak poseg v smer pridobivanja osebnega podatka o narodni pripadnosti razumno utemeljen, mora spoštovati svobodo človeka in biti v skladu s temeljnim ustavnim načelom sorazmernosti (2. člen v zvezi s tretjim odstavkom 15. člena Ustave Republike Slovenije) – spoštovan mora biti torej strogi test (v zvezi načelom) sorazmernosti, kar praktično skoraj onemogoča da bi se ta podatek, glede katerega je ustavna opredelitev še posebej poudarja njegovo »svobodno« opredeljevanje, sploh lahko zbiral in nato nadalje obdeloval. Torej zbiranja in nadaljnje obdelave (ali celo obdelave v druge namene) osebnih podatkov o narodni pripadnosti ni možno opravičiti s potrebami statističnega poročanja ali raziskovanja (izjema so glede na posebne varovalke lahko popisi prebivalstva – npr. Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Republiki Sloveniji leta 2002), ali poročanja organom mednarodnih organizacij s področja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, če ni ustavnopravno opravičen (utemeljen) že primarni namen za zbiranje podatka o narodni in etnični pripadnosti za potrebe določenega postopka ali odločanja (npr. izjemoma prosilci za mednarodno zaščito – preganjanje zaradi narodne pripadnosti - na podlagi druge ustavne vrednote – npr. 48. člen Ustave Republike Slovenije). Prav tako, če se odmisli prej navedeni primarni namen zbiranja (za potrebe postopka ozir. odločanja), bi bilo pa zbiranje in obdelava podatkov o pripadnosti na podlagi izrecne privolitve načeloma nesmiselno, saj nikoli ne bi dovolj ljudi dalo privolitve za to, da bi vzorec dejansko bil reprezentativen,

niti njihove dejanske pripadnosti ne bi bilo dopustno preverjati (svobodno opredeljevanje o narodni pripadnosti iz 61. člena Ustave) in realno ne bi kaj bistvenega moglo pomeniti z vidika ocene delovanj ali odločanj o ljudeh v raznih uradnih (zakonsko določenih) postopkih. Zaradi posebne zgodovinske občutljivosti obstajajo na določenih upravnih področjih v tujini tudi znatno splošnejše rešitve anonimizacije celo neosebni (!) podatkov, iz katerih bi se lahko (pa četudi neutemeljeno) sklepalo na narodno ali versko pripadnost posameznikov, ki so lastniki ali vozniki vozil. Npr. v Bosni in Hercegovini so tako leta 1997 v dogovoru več institucij z Visokim predstavnikom (OHR) določili, da se od leta 1998 na registrskih tablicah ne navaja več kratica okrožja, kjer je vozilo registrirano (npr. SA), ampak da imajo registrske tablice isto obliko in da številke na njih določi samodejno in slučajno računalniški sistem s centralnega nivoja Bosne in Hercegovine.

MP trenutno pripravlja predlog novega Zakona o varstvu osebnih podatkov. V predlogu, ki ga je poslalo v medresorsko in strokovno usklajevanje, je pri oblikovanju šestega odst. 7. člena bilo preučeno tudi, v kolikšni meri je dopustno zbiranje in obdelovanje osebnih podatkov o narodni pripadnosti za statistične ali raziskovalne ali poročevalske namene. Zaenkrat je glede na navedena izhodišča bila oblikovana zakonska rešitev, ki zbiranje navedenih podatkov ureja restriktivno - če je podana privolitev posameznika.

K podpoglavju 1.7 Varuh kot nacionalna institucija za človekove pravice – mednarodni standardi delovanja

- *Varuh navaja, da je bil dosežen izjemen napredek in premik glede mednarodnega priznanja Načel o zaščiti in krepitvi institucije varuha človekovih pravic (»Beneška načela«), dosežen 16. decembra 2020, ko jih je Generalna skupščina Združenih narodov potrdila s svojo resolucijo o vlogi varuha človekovih pravic in mediatorjev pri spodbujanju in varstvu človekovih pravic (A/RES/75/186) kot mednarodni standard ter pri tem ugotavlja, da žal Slovenija te resolucije ni kosponsorirala in to kljub temu, da je Varuh maja Ministrstvu za zunanje zadeve poslal prošnjo za podporo Mednarodni organizaciji ombudsmanov (IOI) glede prizadevanja za pridobitev ustreznega statusa v Združenih narodih preko aktivnosti ministrstva v New Yorku. Varuh glede tega dopisa ni prejel odziva MZZ (str. 55).*

Odziv MZZ:

MZZ sporoča, da je Slovenija v okviru OZN vedno podpirala delo in prizadevanja nacionalnih institucij varstva človekovih pravic. Nacionalne institucije varstva človekovih pravic s statusom A lahko sodelujejo na zasedanjih Sveta OZN za človekove pravice kot tudi na določenih področjih dela Generalne skupščine OZN (npr. Odprta delovna skupina Generalne skupščine o staranju). Do sedaj je Slovenija tudi kosponsorirala vse resolucije na omenjeno tematiko, kot tudi v poročilu Varuha omenjeno resolucijo o vlogi Varuha človekovih pravic in mediatorjev pri spodbujanju in varstvu človekovih pravic (A/RES/75/186), kar je razvidno iz priložene spletne povezave (op. gl. str. 14): <https://undocs.org/A/75/478/Add.2>.

K podpoglavju 1.9 Center za človekove pravice

K podpoglavju 1.9.1.3 Priprava mednarodnih poročil s posameznih področij spodbujanja in varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin

- *Varuh v poročilu izpostavlja ugotovitve, ki so bile ugotovljene med obiski policijskih postaj. Te »so pokazale resnost obtožb, da bi lahko prišlo do nepravilnosti v nekaterih policijskih postopkih, vključno z izvajanjem kolektivnih izgonov. Varuh je tudi opozoril, da policija tuje državljane, ki so ujeti pri vstopu v Slovenijo in ne zaprosijo ali jim ni omogočeno zaprositi za azil, vrača na Hrvaško tudi v okviru tako imenovanih „neformalnih vrnitev“ po dvostranskem sporazumu med Slovenijo in Hrvaško, brez kakršnihkoli zahtevanih postopkovnih varovalk pred vračanjem v države, kjer bi lahko bili v nevarnosti zaradi mučenja ali drugega slabega ravnanja. Obenem je opozoril tudi na dolge azilne postopke ter omejevanje svobode gibanja iskalcem azila, ki so čakali, da bi lahko vložili prošnjo za mednarodno zaščito« (str. 68).*

Odziv MNZ:

Policija je že večkrat odgovarjala na ugotovitve Varuha, povezane z vračanjem migrantov, ki ne zaprosijo za mednarodno zaščito. Policija izvaja vračanje migrantov v Republiko Hrvaško, ki so na nedovoljen način prestopili državno mejo in niso zaprosili za mednarodno zaščito, v skladu z mednarodnim sporazumom. Pri tem se izvajajo vsi postopki, ki so predvideni s sporazumom in upoštevajo vse mednarodne pravne norme, ki urejajo to področje.

K podglavju 1.9.2 Uresničevanje preteklih Varuhovih priporočil

- *Priporočilo št. 11 (2019): »Varuh priporoča, naj Vlada Republike Slovenije zagotovi ustrezne, dostopne, cenovno sprejemljive in primerne storitve za starejše in invalide, ki potrebujejo pomoč, da bodo te osebe lahko uveljavljale svojo pravico do samostojnega življenja in vključenosti v svoje skupnosti, tako v mestih kakor tudi na podeželskih območjih«.*

Odziv MDDSZ (gl. tudi odziv v tabeli):

MDDSZ tudi v prihodnje načrtuje nadaljevanje procesa deinstitucionalizacije.

Izveden je bil Javni razpis za sofinanciranje vlaganj v infrastrukturo namenjeno izvajanju dnevnih oblik varstva / začasnih namestitev za starejše, v okviru katerega je MDDSZ podprlo 22 projektov oziroma bo vzpostavljenih 16 novih enot za izvajanje dnevnih oblik varstva za starejše in 13 novih enot za izvajanje začasnih namestitev za starejše.

Prav tako je bil v letu 2021 objavljen in je trenutno še v teku Javni razpis za sofinanciranje vlaganj v infrastrukturo za vzpostavitev stanovanjskih skupin za osebe mlajše od 65 let. Namen javnega razpisa je sofinanciranje projektov, ki bodo zagotavljali namestitvene kapacitete za vzpostavitev stanovanjskih skupin za odrasle osebe mlajše od 65 let, ki so v skladu z 8. členom C točke odstavka B) Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev: Odrasle osebe z motnjami v duševnem razvoju, s težavami v duševnem zdravju, s senzornimi motnjami, motnjami v gibanju in z napredovalno kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja:

- odrasle osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju,
- odrasle osebe z zmerno motnjo v duševnem razvoju,
- odrasle osebe s težjo motnjo v duševnem razvoju
- odrasle osebe s težko motnjo v duševnem razvoju,

- odrasle osebe z več motnjami (odrasli z motnjo v duševnem razvoju, osebnostnimi motnjami, gibalnimi in senzornimi oviranostmi ter s poškodbami glave),
- osebe s težjo ali težko obliko gibalne ali senzorne oviranosti, ki niso sposobne samostojnega življenja,
- odrasle osebe z napredovalno kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja, ki so vključene v celodnevno institucionalno varstvo pri upravičenih prijaviteljih.

Predvideva se sofinanciranje 25 enot namestitvenih kapacitet v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija (v nadaljevanju: KRVS), pri čemer lahko posamezni prijavitelj dodatno kupi tudi 1 (eno) vozilo na 1 (eno) namestitveno enoto.

Nadaljuje se z razvojem storitev in programov za starejše kot so pomoč na domu ali socialno-varstveni programi, namenjeni starejšim, katerih cilj je starejšim omogočiti, da čim dalj ostanejo na svojem domu:

Pomoč na domu je namenjena upravičencem, ki imajo zagotovljene bivalne in druge pogoje za življenje v svojem domačem okolju, če se zaradi starosti ne morejo oskrbovati in negovati sami, njihovi svojci pa take oskrbe in nege ne zmorejo ali zanjo nimajo možnosti. Storitve zajema pomoč pri temeljnih dnevnih opravilih, pri gospodinjski pomoči in pri ohranjanju socialnih stikov. Storitve je med vsemi storitvami, ki potekajo v domačem okolju najbolj razširjena in se prilagaja potrebam posameznega upravičenca.

Za organiziranje te storitve so po zakonu pristojne občine.

Socialnovarstveni program za starejše so namenjeni osebam, ki so socialno izključene ali pa potrebujejo podporo in pomoč v vsakodnevem življenju. Največ izvajalcev socialnovarstvenih programov prihaja iz vrst nevladnih organizacij. Omenjeni program so sofinancirani s strani države, ki jih izbere z javnim razpisom.

- *Priporočilo št. 12 (2019): »Varuh priporoča deinstitutionalizacijo opravljanja storitev oskrbe v skladu s priporočili odbora za pravice invalidov«.*

Odziv MDDSZ iz Odzivnega poročila Vlade Republike Slovenije na Petindvajseto redno letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2019:

Odbor za pravice invalidov priporoča predvsem uporabo sredstev ESI za namen deinstitutionalizacije (v nadaljevanju: DI) in zaskrbljenost, da se v nekaterih državah ta sredstva uporabljajo za spodbujanje institucionalizacije. MDDSZ se zaveda in pri načrtovanju ukrepov upošteva, da se sredstva ESI ne namenjajo za širitev institucionalnih kapacitet oz. za t.i. spodbujanje institucionalizacije.

Z namenom spodbujanja DI se je na MDDSZ v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, 9. prednostna os »Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine«, 9.2. prednostna naložba »Pilotno preizkušeni pristopi za boljšo integracijo storitev dolgotrajne oskrbe«, specifični cilj 9.2.1. »Pilotno preizkušeni pristopi za boljšo integracijo storitev dolgotrajne oskrbe« vzpostavila Projektna enota za izvedbo deinstitutionalizacije, ki poleg priprave zakonskih osnutkov, nacionalne strategije in ostalih pomembnih dokumentov, ki bodo omogočili usklajeno izvajanje aktivnosti za vzpostavitev sistema DI, pripravlja strokovne podlage za izvedbo drugih DI projektov v pristojnosti MDDSZ. Projektna enota za izvedbo deinstitutionalizacije bo povezala vse relevantne deležnike na področju vzpostavitve sistema DI in delovala kot krovni spodbujevalnik, točka spremljanja, povezovanja ter koordiniranja izvajanja aktivnosti ki jih bodo na področju vzpostavitve sistema DI izvajali pomembni deležniki, torej tudi izvajalci zdravstvenih in socialnih storitev v skupnosti.

Prav tako ves čas spremlja in nadzoruje t.i. izgradnjo sistema DI V RS

V pripravi sta dva projekta, ki bosta predložena kot neposredni potrditvi operacije za CUDV Črna na Koroškem in Dom na Krasu.

MDDSZ bo v sklopu »Projekta za izvedbo deinstitutionalizacije CUDV Črna na Koroškem« in »Projekta Izvedba deinstitutionalizacije Dom na Krasu« zagotovil sofinanciranje infrastrukture za zagotavljanje izvedbe deinstitutionalizacije tj. gradnja oz. pridobitev mreže manjših bivalnih oz. stanovanjskih enot za zagotavljanje nastanitev uporabnikov CUDV Črna na Koroškem in Doma na Krasu.

V okviru projektov se bo zagotovilo tudi prostore za t. i. informativne pisarne in nakup mobilnih enot za podporo uporabnikom, ki bodo živeli v stanovanjskih skupinah in/ali na domu.

Izvedba obeh projektov bo osebam omogočala, da se ob ustrezni podpori vrnejo v skupnost ali domače okolje hkrati pa bosta projekta v središče sistema oskrbe postavila posameznika in njegove potrebe.

Projekta bosta dosegala cilje procesa DI, v smislu koordiniranega, integriranega in celostnega pristopa k zagotavljanju storitev, krepitve avtonomije posameznika in njegove možnosti izbire, krepitev izvajanja oskrbe v skupnosti, ohranjanja oziroma vzpostavljanja samostojnosti in neodvisnega načina življenja.

MDDSZ načrtuje do konca finančne perspektive 2014–2020 nameniti sredstva tudi za vzpostavitev stanovanjskih skupin za odrasle osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, z motnjami v duševnem razvoju in osebe, ki zaradi gibalne in senzorne oviranosti ne zmorejo živeti v domačem okolju. Namen ukrepa bo preselitev oseb, mlajših od 65 let z motnjami v duševnem razvoju, s težavami v duševnem zdravju, s senzornimi motnjami, motnjami v gibanju in z napredovalo kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja, iz domov za starejše, v novo vzpostavljene stanovanjske skupine.

V okviru novega inštrumenta regionalne politike po ZSRR-2 Dogovor za razvoj regij so v teku naslednji projekti:

- Dogovor regij – Posavje: »Mreža socialni storitev in medgeneracijsko sodelovanje« Sofinanciranje javne infrastrukture za vzpostavitev prostorov za izvajanje dejavnosti dnevnega centra in bivanjskih enot za starejšo populacijo in osebe z motnjami v duševnem zdravju.
- Dogovor regij – JV Slovenija: »Vzpostavitev ustreznih pogojev za aktivno udeležbo ranljivih skupin« Namen je urediti bivalno enoto s podružnico, ki bo omogočala odraslim osebam z motnjo v duševnem in telesnem razvoju bivanje, zaposlitev pod posebnimi pogoji, usposabljanje za mlajše osebe in kulturno, socialno in rekreativno dejavnost.
- Dogovor regij – Goriška: »Skupnosti center Nova Gorica« Zagotovitev kakovostne socialno varstvene infrastrukture in programov za zagotovitev boljše socialne vključenosti na regionalnem, predvsem pa na lokalnem nivoju ter ustrezne socialne varnosti socialno ogroženih in ostalih šibkejših skupin prebivalcev, izboljšanje življenjskih pogojev ter prispevati k povečanju privlačnosti okolja kot bivanjskega in delovnega okolja.

Vsi navedeni projekti zasledujejo cilje koordiniranega, integriranega in celostnega pristopa k zagotavljanju storitev v skupnosti, krepitve avtonomije posameznika in njegove možnosti izbire, krepitev izvajanja oskrbe v skupnosti, ohranjanje samostojnosti in neodvisnega načina življenja.

DZ RS je leta 2017 sprejel Zakon o osebni asistenci (ZOA), ki se je začel uporabljati 1. januarja 2019. Čeprav se je osebna asistenca v okviru nevladnih organizacij in preko sofinanciranja

javnih razpisov MDDSZ in posameznih občin izvajala že prej, pa je ZOA področje asistencne sistemsko uredila. S sprejetjem ZOA je osebna asistenca postala pravica. Pravica do osebne asistencne je zapisana v 19. členu Konvencije o pravicah invalidov ZN.

ZOA oz. storitev osebne asistencne kot jo opredeljuje zakon, je namenjena posameznikom in posameznicam z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzoričnimi okvarami, ki jih v povezavi z različnimi ovirami lahko omejujejo, da bi enako kot drugi polno in učinkovito delovali na vseh področjih življenja.

ZOA je sledila dobrim praksam nevladnih organizacij in uporabnico, uporabnika postavil v središče. To pomeni, da se obseg storitev osebne asistencne ugotavlja glede na potrebe uporabnika, da uporabnik sam izbere izvajalca osebne asistencne, da mora uporabnik imeti nadzor nad organizacijo in oblikovanjem osebne asistencne glede na lastne potrebe, zmožnosti, življenjske okoliščine, pogoje in želje.

Osebna asistenca je zagotovo storitev ali mehanizem, ki posamezniku, posameznici omogoča, da ob podpori ostaja v svojem domačem okolju in se polno vključuje v vsakdanje življenje, kar je nesporno velik premik na poti k deinstitucionalizaciji.

V okviru Evropskega socialnega sklada (v nadaljevanju: ESS) iz Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (v nadaljevanju: OP EKP), 9. prednostne osi »Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine«, 9.2. prednostne naložbe »Izboljšanje dostopa do cenovno ugodnih trajnostnih in visoko kakovostnih storitev, vključno z zdravstvenimi in socialnimi storitvami splošnega interesa« ter 9.2.1. specifičnega cilja »Pilotno preizkušeni pristopi za boljšo integracijo storitev dolgotrajne oskrbe« se izvajata dva projekta, in sicer »razvoj in preizkušanje storitev socialnega vključevanja invalidov v zahodni in vzhodni kohezijski regiji.

S projektom bodo razvite storitve socialnega vključevanja invalidov ter oblikovano ustrezno podporno okolje (mreže izvajalcev storitev) za njihovo izvajanje. S pomočjo storitev želimo invalidom omogočiti, da ob ustrezni pomoči in podpori čim dlje ostanejo v svojem lokalnem okolju oziroma skupnosti ter jih opolnomočiti za uspešnejše vključevanje v družbo.

V projekt so vključeni uporabniki storitev socialnega vključevanja, ki so osebe s trajnimi prirojenimi ali pridobljenimi okvarami, ki se zaradi invalidnosti ne morejo socialno vključevati v skupnost brez nudenja storitev socialnega vključevanja in ne morejo samostojno opravljati večine ali vseh življenjskih potreb ter si zagotavljati sredstev za preživljanje.

Nosilca obeh projektov sta VDC (Polž in Želva).

K podpoglavju 2.2. Nacionalne in etnične skupnosti

K podpoglavju 2.2.1 Splošne ugotovitve in ocena stanja

K podpoglavju 2.2.1.3 Posebej o romski skupnosti oziroma njenih pripadnikih

- *Varuh navaja, da nekatere navedbe v Sedmem poročilu Vlade Republike Slovenije o položaju romske skupnosti v Sloveniji kažejo na očitno potrebo po strategiji Vlade Republike Slovenije o tem, kaj z romskimi naselji, ki jih ni moč legalizirati. Gre npr. za ugotovitve Ministrstva za okolje in prostor, da se smernice in navodila pri pripravi OPN večinoma upoštevajo, razen »ko se nelegalna romska naselja nahajajo na območjih, ki so zavarovana s posebnimi varstvenimi režimi (ožje vodovarstveno območje, območje NATURA 2000, poplavno območje, varstvo kulturne dediščine ali ko gre za naselja na območjih, ki jih iz objektivnih razlogov ni mogoče komunalno opremiti)« (str. 137).*

Odziv MKGP:

MKGP meni, da je treba, če želimo omogočiti legalizacijo vseh romskih naselij, zagotoviti zakonsko podlago za posebno obravnavo romskih naselij v sistemu občinskega prostorskega načrtovanja (ZUreP-2).

- *S strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano e Varuh nato pojasnilo, da so prenovo zemljiške politike razdelili v dve fazi. V prvi fazi se pripravljajo spremembe in dopolnitve ZKZ (ta sprememba je bila novembra 2020 v fazi priprave gradiva za medresorsko usklajevanje), v drugi fazi pa naj bi ministrstvo izvedlo dopolnitev ZSKZ (predvidevalo se je, da bo ministrstvo s pripravo sprememb in dopolnitev tega zakona začelo najpozneje v začetku leta 2021). Po pojasnilih ministrstva se tako v zakonu med drugim predvideva dopolnitev prvega odstavka 16.b člena na način, da bo na občino mogoče brezplačno prenesti lastninsko pravico zemljišč, ki jim je bila za namen legalizacije romskih naselij predhodno spremenjena namenska raba v stavbno zemljišče (str. 138).*

Odziv MKGP:

K pripravi sprememb in dopolnitev Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije namerava MKGP pristopiti jeseni 2021. Glede na zahtevnost vsebin, ki se bodo urejale z zakonom, je predvideno, da bo Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije sprejet v drugi polovici leta 2022 oziroma prvi polovici leta 2023.

- *Varuh opozarja na potrebo po oskrbi s pitno vodo v romskih naseljih ter izpostavlja naselje Goriča vas v ribniški občini (str. 143).*

Odziv MOP:

Kot je v svojem poročilu že ugotovil Varuh človekovih pravic (VČP), je ključno za reševanje problematike bivalnih razmer Romov aktivno sodelovanje med predstavniki lokalne skupnosti in tam živečimi Romi. Primer kočevske občine in njenih strokovnih služb z županom na čelu, je pozitiven primer takšne prakse, ni pa edini. Tudi v številnih drugih občinah z romsko populacijo župani vlagajo velike napore za izboljšanje bivalnih razmer predstavnikov romske skupnosti, pa to medijsko ni tako izpostavljeno oziroma »pokrito« z aktivnostmi različnih nevladnih organizacij (NVO), ki pa (pogosto za lastno promocijo) razkrivajo v prvi vrsti nepravilnosti in obrobni odnos lokalnih in državnih institucij do tega vprašanja. Na podlagi takšnih informacij je posledično tudi medijska podoba izkrivljena in enostranska, pogosto prilagojena manipulacijam dnevne politike. Dejstvo, s katerim se srečuje tako Policija, centri za socialno delo (CSD) pa tudi drugi pristojni organi, je, da so Romi, pogosto med seboj sprti in brez medsebojne solidarnosti, pa naj gre za različne oblike oderuštva (vzpostavljanje popolne odvisnosti) ali preprečevanja dostopa do komunalne infrastrukture in drugih dobrin. O tem se javno ne govori, mediji in zagovorniki pravic Romov pa tega dejstva ne komentirajo oziroma se do njega ne opredeljujejo.

Vključevanje naselij, kjer večinsko živijo Romi, v poselitveni sistem Slovenije in preprečitev nadaljnje izoliranosti, segregacije in getoizacije teh naselij poteka v okviru priprave občinskih prostorskih načrtov (OPN) ter njihovih sprememb in dopolnitev na podlagi veljavne prostorske zakonodaje. Ker v preteklosti pridobljeni podatki niso bili obdelani v obliki, ki bi omogočala neposreden prenos v podatkovno bazo e-prostor, bo potrebno izvesti nov zajem ažurnih podatkov za namene »Vključevanja naselij, kjer večinsko živijo Romi, v poselitveni sistem

Slovenije«. Ob kasnejšem vzdrževanju in ažuriranju baze podatkov bo potrebno upoštevati tudi omejitve, ki izhajajo iz Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP in ZVOP – 2).

Ob vsem navedenem MOP trdno stoji na stališču, da veljavna področna zakonodaja, v prvi vrsti Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (ZRSRS), predstavlja zadosten okvir, znotraj katerega lahko vsi zainteresirani akterji doprinesejo svoj delež k izboljšanju razmer romske skupnosti.

Glede konkretnega primera zagotavljanja dostopa do pitne vode v nelegalnem romskem naselju Goriča vas v Občini Ribnica, MOP podaja naslednji odgovor:

Občina Ribnica ima od leta 2012 sprejet občinski prostorski načrt (OPN) in v njem je opredeljeno tudi naselje Goriča vas, ki pa ne zajema dela naselja, kjer prebivajo Romi. Romsko naselje Goriča vas je odmaknjeno od ostalega naselja. Ker romsko naselje v OPN ni opredeljeno kot stavbno zemljišče, namenjeno stanovanjski gradnji, ga v skladu s prostorsko in gradbeno zakonodajo ni mogoče komunalno opremiti. To pomeni, da vanj legalno - zakonito ni mogoče napeljati vodovoda, kanalizacije in elektrike. Prebivalci se s pitno vodo oskrbujejo z bližnje kmetije, prek javnih pip na pokopališču v Hrovačah ali pa plačajo dovoz pitne vode gasilcem. Odvajanje komunalnih odpadnih voda v naselju ni urejeno. Zemljišče, na katerem leži romsko naselje, je delno v lasti občine, delno pa v lasti zasebnih lastnikov. V veljavnem OPN je območje romskega naselja opredeljeno kot najboljša in druga kmetijska zemljišča (K1 in K2). Občina Ribnica ni opredelila romskega naselja Goriča vas v OPN, ker želi to nelegalno naselje preseliti, saj leži na kmetijskih zemljiščih in v koridorju daljnovoda.

V konkretni zadevi sta dve romski družini vložili tožbo proti Republiki Sloveniji zaradi domnevne diskriminacije in kršenja človekovih pravic, ki naj bi se nanašalo na to, da jim država ni zagotovila dostopa do osnovnih javnih gospodarskih služb, kot so pitna voda in sanitarije. Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP) je 10. marca 2020 v zadevi Hudorovič in drugi proti Sloveniji izdalo sodbo, s katero je odločilo, da kršitev 3. člena in 8. člena v povezavi s 14. členom Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ni podana.

Varuh človekovih pravic Republike Slovenije je 11. 2. 2020 naslovil na Vlado Republike Slovenije dopis s predlogom za nujno zagotovitev dostopa do pitne vode, sanitarij in elektrike v Goriči vasi. Varuh je 23. 3. 2020 na Vlado Republike Slovenije naslovil še Ponovni predlog Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za nujno zagotovitev dostopa do pitne vode, sanitarij in elektrike v Goriči vasi.

Kot je bilo Varuhu že večkrat pojasnjeno, prva točka prvega odstavka 149. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE, v nadaljnjem besedilu: ZVO-1) določa, da se oskrba s pitno vodo v Republiki Sloveniji izvaja kot obvezna občinska gospodarska javna služba varstva okolja. Navedeno pomeni, da so za izvajanje javne službe kot tudi za izgradnjo javne infrastrukture, ki je potrebna za to, pristojne občine. Občina tudi ureja in vzdržuje vodovodne in energetske komunalne objekte (vodovodno omrežje). Izvajalci javne službe pa so dolžni vsakomur pod enakimi pogoji zagotoviti storitve javne službe na predpisan način in v predpisanem obsegu.

Na podlagi ZVO-1 je Vlada Republike Slovenije sprejela Uredbo o oskrbi s pitno vodo (Uradni list RS, št. 88/12, v nadaljnjem besedilu: Uredba), ki določa vrste nalog, ki se izvajajo v okviru obvezne občinske gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo. Uredba se torej nanaša le na tisti segment oskrbovanja prebivalcev s pitno vodo, ki se izvaja v okviru javne službe, kot oskrba stavb in gradbenih inženirskih objektov s pitno vodo iz javnega vodovoda. V 9. členu Uredbe je določeno, v katerih primerih mora biti območje poselitve opremljeno z javnim

vodovodom. Drugi načini oskrbovanja prebivalcev s pitno vodo (npr. lastna oskrba s pitno vodo, samooskrba objekta s pitno vodo v skladu s predpisi, ki urejajo graditev) ne spadajo v oskrbo s pitno vodo v skladu s 1. točko prvega odstavka 149. člena ZVO-1.

Po informacijah upravitelja javnega vodovodnega sistema v Občini Ribnica je priklop na javni vodovod v vasi Goriča vas možen, vendar morajo biti objekti, ki se priklapljajo na javni vodovodni sistem, legalno zgrajeni tako, da imajo skladno z veljavno gradbeno zakonodajo, pridobljena pravnomočna gradbena, pa tudi uporabna dovoljenja.

Glede problematike izrednih razmer ob pojavu epidemije koronavirusa in v zvezi s tem sprejetimi ukrepi, ki jih nadalje omenja Varuh in so namenjeni zaježitvi širjenja tega virusa in s tem povezanega poziva Varuha glede reševanja te problematike, MOP dodaja, da je skladno s svojimi pristojnostmi v okviru točke 7.1.9 (usmerjanje dejavnosti za vzpostavitev vodne oskrbe) Državnega načrta zaščite in reševanja (DNZIR) ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljivih bolezni pri ljudeh, seznanilo Upravo za zaščito in reševanje Republike Slovenije s situacijo. Ker gre za izredne razmere in sprejete ukrepe v povezavi s koronavirusom, smo predlagali, da se predmetna problematika rešuje v okviru zaščite in reševanja ter skupine za izvajanje Državnega načrta zaščite in reševanja (DNZIR).

K podglavju 2.3 Zaposleni in brezposelni

- *Priporočilo št. 46 (2018): »Vlada RS naj zagotovi, da bodo postopki pri vseh nadzornih institucijah potekali v razumnih rokih. Predlagamo primerno kadrovske okrepitve IRSD, kjer je to mogoče, tudi s prerazporeditvami«.*

Odziv MDDSZ iz Odzivnega poročila Vlade Republike Slovenije na Štiriindvajseto redno letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2018:

Na podlagi sklepa Vlade je ministrica za delo v letu 2018 Inšpektoratu RS za delo (IRSD) odobrila 5 dodatnih zaposlitev. Tako se je število dovoljenih zaposlenih povečalo s 106 na 111. Zaposlitve so bile odobrene zgolj za leto 2018, pri čemer smo lahko zaposlitve izvedli le, če smo imeli za to na voljo dovolj sredstev, dodatnih sredstev ni bilo odobrenih. Po zagotovilih MJU, da bodo pri pripravi kadrovskega načrta za leto 2019 upoštevane kvote iz leta 2018, smo zaposlili 5 inšpektorjev za nedoločen čas (zaposlovanje inšpektorjev za določen čas namreč ni mogoče).

Glede na navedeno potrebuje IRSD v letu 2019 odobritev 5 dodatnih zaposlitev, da ohranimo kvoto, kot smo jo imeli v letu 2018. Šele odobritev večjega števila zaposlitev od navedenega pa bi pomenila dejansko povečanje števila inšpektorjev. Zaenkrat še ni potrjeno s strani Vlade RS oz. resornega ministrstva, v kakšni meri bo napovedana kadrovske okrepitve IRSD v letu 2019 realizirana.

Z dodatnimi zaposlenimi, ki so nam bile odobreni leta 2018, smo okrepili nadzor delovnih razmerij. Okrepiti pa bi morali še število inšpektorjev za nadzor varnosti in zdravja pri delu, saj se je njihovo število v zadnjih letih na račun delovnih inšpektorjev močno znižalo. Razmisliti bomo morali tudi o okrepitvi socialne inšpekcije, v kateri so zdaj zaposleni le 4 inšpektorice in direktor, ki poleg vodenja inšpekcije opravlja tudi nadzore in zagotavlja vso drugo strokovno podporo na različnih nivojih.

Zakon o izvrševanju proračunov za leti 2018 in 2019 je dal možnost, da Vlada v soglasju z MF in MJU Inšpektoratu za delo Republike Slovenije v izjemnih primerih odloči, da se dovoljeno število zaposlenih v skupnem kadrovskem načrtu državnih organov v letih 2018 in 2019 poveča za največ dodatnih deset zaposlitev.

Pri zviševanju števila inšpektorjev je treba upoštevati tudi, da višje število inšpektorjev pomeni tudi potrebo po večjem številu podpornega kadra (dokumentalistke, informatiki,...).

Če želimo z vidika zaposlovanja razmišljati dolgoročno, menimo, da bi bilo smiselno del novih zaposlitev zagotoviti tudi za strokovne pomočnike, ki jih je uvedel Zakon o inšpekciji dela že v letu 2014. V skladu z zakonom naj bi strokovni pomočnik opravljal posamezna procesna dejanja v inšpekcijskem postopku pred izdajo odločbe, v skladu z usmeritvami in pod nadzorom inšpektorja, ki vodi postopek. Institut za zdaj ni zaživel, saj na ta račun IRSD ni dobil dodatnih zaposlitev, kar pomeni, da bi zdaj vsaka zaposlitev strokovnega pomočnika šla na račun zaposlitve inšpektorja. Strokovni pomočniki bi v praksi inšpektorjem pomagali pri administrativnih nalogah in ko bi imeli 5 let delovnih izkušenj, bi jih lahko zaposlili kot inšpektorje, ki bi že imeli izkušnje in bi lahko takoj samostojno opravljali delo. Z zaposlovanjem strokovnih pomočnikov bi lažje pridobili inšpektorski kader tudi zato, ker na tehniškem področju inšpektorje preko razpisov težko dobimo (razlog je nizka plača). Dolgoročno bi želeli bi imeti na vsaki območni enoti sistemizirano mesto vsaj za enega strokovnega pomočnika.

Odziv MDDSZ iz Odzivnega poročila Vlade Republike Slovenije na Petindvajseto redno letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2019:

Vlada in MDDSZ sta za leto 2019 odobrila IRSD deset dodatnih zaposlitev in tako s kadrovskim načrtom določila, da ima lahko IRSD v letu 2019 zaposlenih 121 uslužbencev (v letu 2018: 111). Zaradi dolgotrajnih zaposlitvenih postopkov in odpovednih rokov izbranih kandidatov je imel IRSD na dan 31. 12. 2019 zaposlenih 120 uslužbencev, od tega so bila 104 uradniška delovna mesta in 17 strokovnotehničnih delovnih mest.

Na IRSD poleg tega opravlja delo tudi 6 uslužbencev, katerih zaposlitve so v 80 odstotkih sofinancirane iz sredstev EU, izvajajo pa projekt Odpravimo konflikte na delovnem mestu.

Od navedenega števila zaposlenih je bilo poleg glavnega inšpektorja na dan 31. 12. 2019 zaposlenih 91 inšpektorjev (v letu 2018: 81, v letu 2011 pa na primer 88).

Odziv MJU iz Odzivnega poročila Vlade Republike Slovenije na Petindvajseto redno letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2019:

V zvezi s priporočili Varuha glede kadrovskega primanjkljaja inšpektorjev pojasnjujemo, da 60. člen Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2018 in 2019 (ZIPRS1819, Uradni list RS, št. 71/2017, 13/18-ZJF-H, št. 83/18 in 19/19), med drugim določa, da so neposredni uporabniki proračuna države in posredni uporabniki proračuna države in občin pripravili kadrovski načrt za leti 2018 in 2019 tako, da dovoljeno število zaposlenih ni smelo presegati dovoljenega števila zaposlenih določenega v kadrovskega načrtih za leto 2017. V skladu s četrtem odstavkom 60. člena ZIPRS1819 je Vlada ob predhodnem soglasju MF in MJU odločila, da se dovoljeno število zaposlenih v skupnem kadrovskem načrtu državnih organov v letih 2018 in 2019 poveča za največ en odstotek in za dodatnih 10 zaposlitev na Inšpektoratu RS za delo. Za zmanjšanje kadrovskega primanjkljaja je Vlada s sklepom z dne 11. 4. 2019 odobrila povečanja skupnega kadrovskega načrta za skupaj 91 kvot in od tega 10 za MDDSZ ter s sklepom z dne 11. 7. 2019 še za dodatno eno kvoto od skupaj odobrenih 22 kvot.

V letu 2019 je bilo odobrenih skupaj 27 novih zaposlitev. Problematiko glede kadrovske podhranjenosti inšpekcijskih služb je večkrat obravnaval tudi Inšpekcijski svet. Glede na Poročilo Inšpekcijskega sveta za leto 2019 je bilo v tem letu na dan 31. 12. 2019 zaposlenih 1504 inšpektorjev, v primerjavi s prejšnjim letom (1487 inšpektorjev na dan 31. 12. 2018) se je število vseh inšpektorjev povečalo za 17.

Odziv MJU (gl. tudi odziv v tabeli):

Podatki o zaposlenih inšpektorjih v vseh inšpekcijskih organih na dan 31.12.2020:

Inšpekcija	Zapo- sleni skupaj	Inšpek- torji	Ostali zapo- sleni
AKOS	93	20	73
CAA	66	50	16
FURS	3622	426	3196
IJS	17	14	3
IP	48	18	30
IRSD	118	90	28
IRSI	78	64	14
IRSKGLR	85	67	18
IRSKM	8	7	1
IRSNZ	17	14	3
IRSO	14	11	3
IRSOP	191	134	57
IRSŠŠ	17	15	2
IRSVNDN	61	50	11
JAZMP	144	21	123
MIRS	41	6	35
TIRS	121	97	24
UNP	61	6	55
UPPD	27	5	22
URSIV	10	2	8
URSJV	44	6	38
URSK	18	3	15
URSP	5	5	0
URSVS	6	2	4
UVHVVR	399	287	112
ZIRS	104	87	17
SKUPAJ:	5415	1507	3908

- 25 (2019): »Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj zakonsko opredeli prekarnost, njene najbolj pojavnne oblike in prepove prekarna razmerja, hkrati pa predpiše tudi sankcije za kršitve te prepovedi«.

Odziv MDDSZ iz Odzivnega poročila Vlade Republike Slovenije na Petindvajseto redno letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2019:

Aktivnosti MDDSZ na področju prekarnosti:

Projekt MAPA

Zaradi večstranskih (negativnih) učinkov uporabe atipičnih oblik dela je MDDSZ pristopilo k sofinanciranju projekta »MAPA: Multidisciplinarna analiza prekarnega dela: pravni, ekonomski, socialni in zdravstveno varstveni vidiki«. Gre za skupni projekt treh slovenskih univerz, ki temelji na multidisciplinarnem pristopu raziskovanja v vseh fazah raziskovanja, s čemer se želi doseči sintezo in preseči različne pristope glede opredelitve koncepta prekarnega dela. Raziskovalno delo se je izvajalo v obdobju od 1. 4. 2018 do 31. 3. 2020 (24 mesecev). Projekt MAPA je usmerjen v zmanjšanje negativnih posledic prekarnosti in s tem segmentacije na trgu dela ter zagotavljanje dostojnega dela vsem delavcem.

Glavni cilji projekta MAPA je pridobiti celovit multidisciplinarni vpogled v stanje prekarnosti v Sloveniji, tako da se ugotovi njegov obseg, značilnosti in primerjava z drugimi državami EU ter na podlagi celovitega vpogleda v prekarno delo v Sloveniji oblikovati predloge za omejevanje negativnih učinkov prekarnosti za posameznika in družbo v celoti.

Projekt MAPA naslavlja diskusijo, da ni vsako atipično delo že kot tako prekarno, niti ni zadošten ukrep za preprečevanje nastanka prekarnosti zgolj enostavna razširitev določene značilnosti standardne zaposlitve na prekarno delo, ker je prekarnost veliko bolj kompleksen problem.

Projekt je z izvajalskega vidika že zaključen, kjer so že oblikovani predlogi ukrepov za omejevanje negativnih učinkov prekarnosti z vidika pravnega, ekonomskega, socialnega in zdravstvenega varstva, ki pa jih je treba še dokončno uskladiti med raziskovalci in MDDSZ. Skupna konferenca raziskovalcev in MDDSZ s predstavitvijo predlaganih ukrepov je bila predvidena za 30.3.2020 na Pravni fakulteti v Ljubljani in je glede na vse okoliščine epidemije bila predstavljena na primernejše obdobje, predvidoma v jeseni 2020.

Medresorska delovna skupina za načrtovanje in izvedbo ukrepov proti prekarnosti (MDS) – obvestilo o rezultatih dela

MDDSZ je Varuha človekovih pravic RS seznanilo z rezultati dela MDS z dopisom št. 070-8/2019 dne 18.5.2020.

Dogovorjena je bila priprava ocene tveganja za vse možne oblike dela ter določitev ukrepov, s katerimi bi se ta tveganja omilila oziroma da se za posamezna področja opredelijo indikatorji, ki bodo stopnjo tveganja prekarnosti znižali. Poleg ukrepov je bilo dogovorjeno, da je treba določiti tudi rok za izvedbo le-teh ter finančne posledice. Oceno tveganja naj bi pripravila vsa posamezna ministrstva. Januarja 2020 je bil izveden poseben tehnični sestanek, na katerem je MDDSZ predstavilo preglednico možnih oblik dela, v katero posamezni resorji vnesejo za oblike dela, ki sodijo v okvir njihove pristojnosti, oceno tveganj za prekarnost po določenih parametrih v primerjavi s standardno pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas s polnim delovnim časom, možne ukrepe, s katerimi bi posamezna tveganja za prekarnost lahko odpravili ali zmanjšali, rok izvedbe ukrepa ter finančne posledice. Dne 22.11.2019 je bila imenovana posebna posvetovalna skupina zunanjih strokovnjakov z nalogo, da posreduje dodatne informacije v zvezi s predmetno problematiko, pripravi odziv na osnutek ukrepov predlaganih s strani MDS in identificira dodatne ukrepe. Seja te posvetovalne skupine je bila načrtovana v drugi polovici meseca marca. Proti koncu meseca je bila načrtovana tudi zadnja seja MDS, ki pa zaradi razglašene epidemije ni bila izvedena. Na tej seji naj bi bili obravnavani zaključki dela MDS, v okviru teh pa naj bi bil predstavljen celovit nabor ukrepov za omejitev učinkov prekarnosti. Nabor ukrepov bi temeljil tudi na ugotovitvah iz zaključnega poročila projekta »MAPA«. Delo MDS je torej v zaključni fazi, pri čemer do zaključka zaradi epidemiološkega stanja v državi še ni prišlo.

K podpoglavju 2.5 Otroci

- *Priporočilo št. 88 (2018): »Varuh priporoča, da se za celotno področje izobraževanja sprejmejo zakonske rešitve, ki bodo ustrezno urejale pregled šolskih torb in preizkus prisotnosti drog ali alkohola«.*

Odziv MDDSZ iz Odzivnega poročila Vlade Republike Slovenije na Štiriindvajseto redno letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2018:

Ustava določa, da se človekove pravice in temeljne svoboščine uresničujejo neposredno na podlagi Ustave in da je z zakonom mogoče predpisati način uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kadar tako določa Ustava, ali če je to nujno zaradi same narave posamezne pravice ali svoboščine. Človekove pravice in temeljne svoboščine pa so omejene samo s pravicami drugih in v primerih, ki jih določa ta Ustava. Eden od ciljev vzgoje in izobraževanja v RS je tudi spoštovanje otrokovih in človekovih pravic in temeljnih svoboščin (2. člen ZOFVI).

Dejstvo je, da šolska zakonodaja neposredno ne predpisuje načina uresničevanja oziroma omejevanja pravic in temeljnih svoboščin v smislu izvajanja varnostnih oziroma osebnih pregledov otrok ali njihovih predmetov oziroma bivalnih prostorov (izjema je 23. člen Pravilnika o bivanju v dijaških domovih (Uradni list RS, št. 97/06), ki določa, da lahko strokovni delavci oziroma druge pooblaščen osebe pri neposrednem izvajanju svojih pristojnosti oziroma nalog v skladu z vzgojnim programom oziroma drugimi dejavnosti doma vstopajo v sobo dijaka ob upoštevanju dijakove zasebnosti).

Dejstvo je tudi, da so učitelji in vzgojitelji dolžni varovati življenje in zdravje otrok ter mladostnikov v času izvajanja vzgojno-izobraževalnega programa oziroma v času namestitve v zavodu. Žal pa je dejstvo tudi, da so strokovni delavci v vzgojno-izobraževalnih zavodih (pri tem izpostavljamo npr. vzgojne zavode) soočeni z vedno bolj problematičnimi otroki in mladostniki (tudi v smislu psihiatričnih težav) in vedno težjimi oblikami nasilja, ki od njih, tudi zaradi dolžnosti varovanja pravic drugih otrok, zahtevajo takojšnje in učinkovito ukrepanje. Če so pravice otroka ali mladostnika - posredno (npr. vnos prepovedanih substanc) ali neposredno (nasilje) – ogrožene s strani drugega otroka ali mladostnika, mora imeti strokovni delavec, ki je odgovoren za spoštovanje človekovih (otrokovih) pravic in temeljnih svoboščin vseh otrok in mladostnikov v razredu (ali vzgojni skupini), pravico in tudi dolžnost, da takšne posege v pravice drugih takoj in učinkovito prepreči oziroma omeji. Menimo, da lahko učitelj oziroma vzgojitelj, v skladu z veljavno zakonodajo, če ugotovi ali sumi, da učenec prinaša v šolo drogo, orožje ali druge stvari, s katerimi bi lahko poškodoval sebe ali druge in teh stvari noče prostovoljno izročiti, pregleda vsaj otrokove osebne predmete (npr. šolska torba, nahrbtnik, garderobna omara...), če je tako določeno v pravilih šolskega reda oziroma vzgojnem načrtu šole. Pri tem izhajamo tudi iz Biltene Varuha človekovih pravic, (št. 13, november 2009), ki je bil izdan ob 20. obletnici Konvencije o otrokovih pravicah in v katerem je na strani 13, v članku z naslovom »Pravica do zasebnosti v šoli« Varuh človekovih pravic zapisal, da bi bil pregled omar dijakov v dijaškem domu kot skrajni ukrep dopusten, če bi bil kot tak izrecno določen v pravilih za bivanje v dijaškem domu, skupaj s postopkom pregleda. Kot je še navedeno v istem stališču, naj bi enako veljalo v primeru pregledovanja šolskih torbic; ta ukrep naj bi se izvajal izjemoma, ob utemeljenem sumu, da gre pri posamezniku za storjeno nedovoljeno dejanje, ki ogroža učence. In še: »Ukrep in njegova izvedba morata biti zapisana v pravilniku o šolskem redu posamezne šole. Še posebej je treba biti pozoren na postopek izvedbe pregleda šolske torbice (nikakor ne pred drugimi učenci).«

Citirani zapis je MIZŠ do sedaj razumelo kot stališče Varuha, da je pregled šolske torbe dopusten pod pogoji in v postopku, kot je to določeno v pravilih o šolskem redu posamezne šole.

Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-K, v nadaljnjem besedilu: ZOsn) določa dva osnovna dokumenta, ki opredeljujeta in konkretizirata vzgojno delovanje šole, in sicer vzgojni načrt šole (60.d člen ZOsn) in pravila šolskega reda (60. e člen ZOsn). Z vzgojnim načrtom šola določi načine doseganja in uresničevanja ciljev in vrednot iz 2. člena ZOsn, ob upoštevanju potreb in interesov učencev ter posebnosti širšega okolja. Vzgojni načrt vsebuje vzgojne dejavnosti in oblike vzajemnega sodelovanja šole s starši ter njihovo vključevanje v uresničevanje vzgojnega načrta. Pri pripravi vzgojnega načrta sodelujejo strokovni delavci šole ter učenci in starši. Vzgojni načrt sprejme svet šole na predlog ravnatelja po postopku, kot je

določen za letni delovni načrt. Na podlagi vzgojnega načrta šola v pravilih šolskega reda natančneje opredeli dolžnosti in odgovornosti učencev, načine zagotavljanja varnosti, pravila obnašanja in ravnanja, določi vzgojne ukrepe za posamezne kršitve pravil, organiziranost učencev, opravičevanje odsotnosti ter sodelovanje pri zagotavljanju zdravstvenega varstva učencev. Pri pripravi pravil šolskega reda sodelujejo strokovni delavci šole ter učenci in starši.

Pravila šolskega reda sprejme svet šole na predlog ravnatelja, ki si predhodno pridobi mnenje učiteljskega zbora in sveta staršev. ZOsn torej daje zakonsko podlago zato, da šola v vzgojnem načrtu oziroma v pravilih šolskega reda določi ukrepe in postopke, potrebne tudi za zagotavljanje varnosti na šoli in kot enega od takšnih ukrepov lahko npr. določi pregled šolske torbe. Takšno stališče je do sedaj očitno imel tudi Varuh, glede na to, da je v zgoraj citiranem biltenu zapisal, da mora biti ukrep (npr. pregled šolske torbe) in postopek zanj določen v šolskem redu posamezne šole.

Po mnenju Varuha je za pregled osebnih predmetov učenca (torej tudi šolske torbice) potrebna zakonska podlaga, da torej akt šole, sprejet na podlagi in v skladu z ZOsn, ne predstavlja zadostne pravne podlage za pregled osebnih predmetov učencev. Z namenom ureditve tega področja je MIZŠ na Varuha naslovilo zaprosilo po mnenju s konkretnimi vprašanji (september 2017) in predlog po skupnem sestanku za razrešitev omenjene tematike. Odgovor Varuha RS je MIZŠ prejelo konec februarja 2018, v katerem je Varuh predlagal ministrstvu proučitev možnosti za dopolnitev zakonov (s področja osnovnega in srednjega šolstva). Področje je potrebno urediti sistemsko in enovito po vertikali izobraževalnega sistema, zato so morebitni posegi v področno zakonodajo predvideni v času, ko se bo spreminjal Zakon o osnovni šoli.

Glede prisotnosti dijakov med šolskimi obveznostmi pod vplivom alkohola ali prepovedanih drog je ureditev v okviru šolske zakonodaje naslednja:

V skladu z določbo 56. člena Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju (ZPSI-1) podrobnejša pravila o odgovornosti dijakov, vzgojnem ukrepanju in šolskem redu predpiše minister. Šola pa lahko določi pravila v zvezi z vzgojnim ukrepanjem in šolskim redom z internim aktom v skladu z ZPSI-1 in omenjenim podzakonskim predpisom ministra, Pravilnikom o šolskem redu v srednjih šolah. V skladu z omenjenim pravilnikom je v času šolskih obveznosti, torej tudi med poukom, prepovedano kajenje, uživanje alkohola ali prepovedanih drog ter prepovedana prisotnost pod vplivom alkohola ali prepovedanih drog. Navedene prepovedi so v skladu s 56a. členom ZPSI-1 opredeljene kot najtežje kršitve šolskega reda za katere se lahko izreče najstrožji vzgojni ukrep, in sicer izključitev iz šole. Izključitev iz šole traja do konca šolskega leta, če pa je bil dijaku ukrep izrečen mesec dni ali manj pred iztekom pouka v skladu s šolskim koledarjem, lahko izključitev traja še največ do konca naslednjega šolskega leta. Izključitev iz šole se lahko izreče tudi pogojno, tako da se ta ne izvrši, če dijak v pogojnem obdobju, ki lahko traja največ eno leto, ne stori iste kršitve. Če dijak v pogojnem obdobju stori isto kršitev, se pogojna izključitev lahko prekliče. Za uvedbo in vodenje postopka vzgojnega ukrepanja, v katerem se lahko izreče vzgojni ukrep izključitve iz šole, je pristojen ravnatelj šole.

Šolski predpisi, kot je navedeno, bolj eksplicitno ne določajo pristojnosti odgovornih oseb šole oziroma strokovnih delavcev šole in načinov za ugotavljanje prisotnosti alkohola ali drugih prepovedanih drog pri dijakih. Tudi ni določeno, da bi slednje bilo v pristojnosti šolske svetovalne službe.

Pri ugotavljanju in dokazovanju alkoholiziranosti oziroma prisotnosti prepovedanih drog je v primeru utemeljenega suma vedno potrebno paziti, da se ne poseže v osebno integriteto in dostojanstvo dijaka. Sam postopek na šolah ni dorečen, pa tudi praksa ni znana. Če upoštevamo analogijo z delovnopravno zakonodajo, potem je glede na sodno prakso, ugotavljanje in dokazovanje alkoholiziranosti oziroma prisotnost prepovedanih drog pri dijaku lahko dopustno edino in izjemoma pod naslednjimi pogoji:

- izvedba alkotesta po osebi, ki je strokovno usposobljena (opravljen strokovni izpit) in pooblaščen za to (pisno pooblastilo), s soglasjem oziroma privolitvijo dijaka in njegovih staršev, če je postopek predviden v splošnih aktih šole, pri tem je seveda ves čas postopka preizkusa potrebno paziti, da niso kršene temeljne človekove pravice in svoboščine dijaka;
- odvzem telesnih tekočin samo izključno s privolitvijo dijaka in njegovih staršev in
- z izpovedjo prič oziroma dijaka samega.

Šole so v tovrstnih primerih dolžne obvestiti pristojne organe za odkrivanje kaznivih dejanj (Policija), kamor področje prepovedanih drog in izvedba testiranja vsebnosti prepovedanih drog in opojnih substanc tudi spada.

Odziv MDDSZ iz Odzivnega poročila Vlade Republike Slovenije na Petindvajseto redno letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2019:

V zakonodaji srednjega šolstva posedovanje nevarnih predmetov za zdravje in varnost drugih udeležencev izobraževanja ter zaposlenih, alkohola in drugih opojnih substanc predstavlja najhujše kršitve šolskega reda, za katere se lahko izreče tudi najhujše vzgojne ukrepe, vključno z izključitvijo iz srednje šole. Odkrivanje in dokazovanje slednjega pa lahko srednja šola uredi v svojih internih predpisih o šolskem redu. Srednje šole se lahko v primeru utemeljenega suma zatekajo samo k takšnim načinom odkrivanja in preprečevanja najhujših kršitev šolskega reda (ki lahko predstavljajo tudi kazniva dejanja), ki so še v okviru njihovih zakonskih pristojnosti. V primeru preseganja zakonskega okvira, se lahko za pomoč obrnejo na pristojne organe za odkrivanje in preprečevanje kaznivih dejanj.

Iz navedenih razlogov ministrstvo ocenjuje, da šolska zakonska regulacija ni namenjena ukvarjanju s postopki preprečevanja in odkrivanja kaznivih dejanj, ampak zaznavanju in preventivnemu vzgojnemu delovanju z vzgojnimi ukrepi za kršitve pravil šolskega reda.

Osnovna naloga vzgojno-izobraževalnih zavodov je izobraževalni proces in se v pregled šolskih torb in preizkus prisotnosti drog ali alkohola vključi zgolj v primerih, ko je ogroženo zdravje in varnost drugih učencev, dijakov ali strokovnih delavcev. Menimo, da je v obstoječih predpisih dovolj zakonskih podlag za prvo ukrepanje, v vsakem primeru pa mora posamezna šola obvestiti pristojne organe.

K podpoglavju 2.6 Invalidi

K podpoglavju 2.6.1 Splošne ugotovitve in ocena stanja

K poglavju 2.6.1.2 Kratek pregled ugotovitev Varuha glede položaja invalidov v družbi

- *Varuh izpostavlja, da se je iztekel rok za primerno prilagoditev avtobusov za prevoz potnikov v cestnem prometu na način, da se bo invalidom zagotovila dostopnost, ki jo zahteva 16. člen Zakona o izenačevanju možnosti invalidov – ZIMI (str. 190).*

Odziv MZI:

Ministrstvo meni, da se še ni zagotovila dostopnost skladno z določili 16. člena Zakona o izenačevanju možnosti invalidov (Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17, v nadaljevanju ZIMI) in se zaveda, da so t.i. ranljive skupine prebivalstva na področju prevozov prikrajšane pri izvrševanju pravice do dostopnosti kakor jim je sicer zagotovljena skladno z 9. členom Konvencije o pravicah invalidov, katero je ratificirala Republika Slovenija z Zakonom o ratifikaciji Konvencije o pravicah invalidov in Izbirnega protokola h Konvenciji o pravicah invalidov (MKPI),

(Uradni list RS, št. 37/2008). V dosedANJI pozitivni zakonodaji je sicer zagotovljen določen nivo dostopnosti vendar v zelo omejenem obsegu.

V obdobju zadnjih desetih let se je pripravilo določene ukrepe in sicer v letu 2011 z novelo Zakona o prevoziH v cestneH prometu (Uradni list RS, št. 49/11, v nadaljevanju zakon) določilo, da morajo izvajalci javnega linijskega prevoza potnikov – prevozniki prilagoditi splošne prevozne pogoje invalidom in njihovi uporabi in da ne smejo zaračunavati dodatnih stroškov za uporabo pripomočkov za premagovanje gibalne in senzorne oviranosti (psi vodniki, drugi psi pomočniki in invalidski vozički), skladno s 45. in 47. členom zakona. Poleg tega se je določilo, da mora avtobusna postaja zagotavljati neovirano gibanje funkcionalno oviranih oseb in nuditi informacije v invalidom primernim tehnikam, ter zagotavljanje varnosti, vse preko ustreznih služb po 111. členu zakona. Uveljavilo se je novo določilo, ki pravi, da mora avtobusno postajališče zagotavljati neovirano gibanje funkcionalno oviranih oseb ter da minister pristojen za promet, podrobneje predpiše opremljenost avtobusnih postaj in avtobusnih postajališč po določbah 112. a, 111. člena zakona.

V letu 2019 z novelo zakona (Uradni list RS, št. 67/19) se je uredil in uveljavil v letu 2020 brezplačni prilagojen prevoz za študente, ki so težje ali težko gibalno ovirani in, ki so upravičeni do subvencionirane vozovnice po 114. g členu zakona ter se je po določbah 114. b člena zakona omogočilo imetniku evropske invalidske kartice ugodnosti ob izpolnjevanju določenih pogojev za brezplačni prevoz. Pred uveljavitvijo ZIMI, je zakon že zagotavljal dostop in prostor za invalidske vozičke v mestnem linijskem prometu.

V podzakonski ureditvi tega področja, v Uredbi o načinu izvajanja gospodarske javne službe javni linijski prevoz potnikov v notranjem cestnem prometu in o koncesiji te javne službe (Uradni list RS, št. 73/09, 29/19) in v Uredbi o načinu izvajanja gospodarske javne službe javni linijski prevoz potnikov v notranjem cestnem prometu, o koncesiji te javne službe in o ureditvi sistema enotne vozovnice (Uradni list RS, št. 29/19) je (bil) prevoz invalidov urejen glede prilagojenega vozila (20. člen, vrsta in videz vozil), pomoči potnikom, (24. člen, naloge voznega osebja), načina vstopa v vozilo in izstopa iz vozil in še posebej o pravicah gibalno oviranih potnikov v zvezi s tem (32., 33. člen), ter o pravicah in obveznostih v Splošnih prevoznih pogojih (43. člen).

Ministrstvo ob tem poudarja, kot je že zgoraj omenjeno, da se je v tem prehodnem desetletnem obdobju sicer zgolj v določeni meri urejalo to področje, vendar sistemsko še ne celovito. Ministrstvo se obstoječe problematike zaveda in to potrjuje v projektu – »Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi - večletna naloga«, ki poteka, in katero je Varuh človekovih pravic podprl v septembru 2019. Projekt omogoča ranljivim skupinam prebivalstva, da imajo informacijo o dostopnosti – načrtovanje poti (do postaj, postajališč javnega potniškega prometa, parkirišč, javnih stavb, toalet, prometnih poti in tudi varnih poti, itd.). To omogoča digitalizacija, inovativna tehnologija in prostorski podatki. Posledično se lahko prilagodi prometna infrastruktura.

Vse to velja za tri nivojsko povezavo multimodalnosti (država, občine, javne inštitucije). V projekt se je do sedaj vključila skoraj tretjina prebivalcev, 8 mestnih občin in več kot 20 občin.

Zgornji projekt se povezuje s projektom »Prostorska podatkovna podpora upravljanju javnega potniškega prometa - Invalidi v javnem potniškem prometu«, ki se je pričel pripravljati v začetku letošnjega leta in vzpostavlja sistem upravljanja javnega potniškega prometa za invalide oz. za osebe, ki so mobilno omejene (tudi starejši).

Konec leta 2020 se je pričela vzpostavljati in se letos nadaljuje metodologija za prostorske kazalnike in prostorsko analizo ter za vizualizacijo različnih (statističnih) zbirk podatkov, ki bodo služili spremljanju ali upravljanju javnega potniškega prometa. Različnim skupinam

invalidom in starejšim se bo s tem omogočilo veliko večjo dostopnost do javnega potniškega prevoza. To je projekt Prostorska podatkovna podpora upravljanju javnega potniškega prometa - Invalidi v javnem potniškem prometu, ki vzpostavlja pripravo podatkov in smernic na področju JPP za invalide – dostopnost javnega prevoza za invalide ter za starejše prebivalce.

K podpoglavju 2.9 Tujci

K podpoglavju 2.9.1.1 Problematika obmejnega dogajanja v zvezi s sodobnimi migracijskimi tokovi

- *Varuh v poročilu izpostavlja ugotovitve, da so »v letu 2020 obravnavali nekaj konkretnih primerov, za katere je videti, da potrjujejo, da slovenske oblasti res ne upoštevajo vselej izraženih namer za podajo prošnje za priznanje mednarodne zaščite, oziroma sploh ne dajejo dejanske priložnosti za to. Videti, da potrjujejo, zato, ker gre za eno tistih področij, kjer je predvsem ugotavljanje dejanskega stanja izjemno nevhvaležno delo, predvsem v luči raznoraznih interesov vpletenih in posledično tudi izrazito nasprotujočih si trditev obeh strani, praviloma pa tudi zaradi težav pri sploh ohranjanju stika s pobudniki, za katerimi se po njihovi vrnitvi v regijske migrantske tokove sled nemalokrat izgubi. To se lahko lepo ponazori z zadevo pobudnika, ki je bil eden izmed peterice državljanov Maroka, ki naj bi že prečkala mejo in vstopila v Republiko Slovenijo, potem pa naj bi jih brežiški policisti kljub izraženim nameram, da zaprosijo za mednarodno zaščito v tej državi, predali hrvaškimi varnostnim organom (ti pa nato še naprej bosanskim). Ker so bile okoliščine obravnave teh ljudi v uradni dokumentaciji tako pomanjkljivo oziroma neskladno dokumentirane²¹, si ni bilo mogoče zanesljivo razložiti, kako so policisti zaključili, da gre le za t. i. ekonomske migrante« (str. 208).*

Odziv MNZ:

Policija pridobiva informacije potrebne za izvedbo postopkov z razgovori, ki jih policisti opravljajo z migranti. Pri tem je bilo večkrat ugotovljeno, da migranti spreminjajo svoje izjave in prikrivajo oziroma spreminjajo svojo identiteto, da bi prikriji okoliščine nezakonitega prečkanja meje. Policija zato z različnimi ukrepi zagotavlja celovitost postopkov in ustreznost ugotovljenih dejstev in okoliščin, ki so potrebne za izvedbo postopkov policije.

K podpoglavju 2.9.1.2 (Pre)dolgotrajno odločanje o mednarodni zaščiti

- *Varuh opozarja, da se še vedno srečuje s konkretnimi primeri (pre)dolgotrajnega odločanja o mednarodni zaščiti. Razlogi za to so različni – po mnenju Varuha bolj ali manj objektivno opravičljivi. Varuh nadalje pripominja, da ima skladno s presojo Evropskega sodišča za človekove pravice (EKČP) država pogodbenica (pozitivno) obveznost zagotoviti, da pristojni organi promptno odločijo o posameznikovi prošnji za azil, da bi bil kar najkrajši čas v negotovosti in brez zagotovljene varnosti, saj to, če o prošnji za azil ni odločeno v razumnem času, lahko predstavlja kršitev pravice do zasebnega življenja iz 8. člena EKČP, pri čemer se poleg trajanja postopka upošteva tudi siceršnji položaj prosilca (primoranost v preživljanje z delom na črno, nezmožnost vpisa na univerzo ..., str. 212).*

Odziv MNZ:

MNZ je že v preteklih letih (v odzivih na prejšnja letna poročila Varuha) pojasnilo svoja stališča glede dolgotrajnosti postopkov za mednarodno zaščito in pri njih v celoti vztraja. MNZ namreč zavzema stališče, da ni mogoče enoznačno zaključiti, da je odločanje v postopkih mednarodne zaščite (pre)dolgotrajno. Kot je bilo že večkrat izpostavljeno, nikoli ni mogoče v celoti izključiti posameznih primerov, ko postopek bodisi zaradi razlogov na strani prosilca ali drugih objektivnih razlogov traja dlje od zakonsko predpisanih šestih mesecev – taki primeri so vedno obstajali. Pri tem MNZ pripominja, da v primerih, ko o posamezni prošnji ni bilo odločeno v šestih mesecih, vedno obvesti prosilca o razlogih za zamudo in napove rok, v katerem prosilec lahko pričakuje odločitev, na kar ga napotuje 47. člen Zakona o mednarodni zaščiti (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo in 54/21; v nadaljevanju: ZMZ-1). Na ta način si MNZ prizadeva čimbolj omiliti negotovost v povezavi s čakanjem na odločitev. MNZ dodatno pojasnjuje, da v posamičnih primerih prihaja do zamud pri izdaji odločitev tudi v primerih, ki so s strani Upravnega sodišča Republike Slovenije vrnjeni v ponovni postopek. Do zamud pri izdaji odločitev prihaja tako zaradi razlogov na strani prosilca (zaradi na novo predloženih dokazil in informacij, do katerih se je treba opredeliti) ali drugih objektivnih razlogov (povečanje števila vloženih prošenj za mednarodno zaščito). MNZ je o vsaki posamezni zadevi, ki je vrnjena v ponovno odločanje, dolžno upoštevati napotila sodišča, kar prav gotovo terja svoj čas – sploh v primeru, ko sodišče Ministrstvu naloži preučitev novih informacij o izvorni državi ali soočenje prosilca z ugotovljenimi nasprotji v izjavah, kar terja izvedbo dodatnega osebnega razgovora. Ob upoštevanju objektivnih razlogov je v določenih primerih nemogoče upoštevati postavljeni rok za (novo) odločitev (najpogosteje 30 dni). Vsekakor MNZ stremi k temu, da so roki, postavljeni s strani sodišča v večini upoštevani.

V letu 2020 je bilo v Republiki Sloveniji vloženih 3548 prošenj za mednarodno zaščito. Od tega je bilo 89 prošnjam ugodeno (87 osebam je bil podeljen status begunca in 2 osebam status subsidiarne zaščite). Postopki na prvi stopnji so v primeru ugodenih prošenj trajali 359 dni (oziroma 514 do pravnomočno končanega postopka). Skupno povprečno trajanje postopka je v letu 2020 trajalo 59 dni, ter skupno povprečno trajanje postopka do pravnomočnosti 81 dni. Zaradi povečanega pripada zadev v zadnjih letih je MNZ že v letu 2019 pristopilo k organizacijski prilagoditvi, kot smo poročali že v odzivu na poročilo Varuha za leto 2019. V letu 2020 je bila dodatno izpeljana tretja faza kontingentnega načrta, v kateri je bilo na novo zaposlenih 11 javnih uslužbencev. MNZ ocenjuje, da je navedena organizacija dela bistveno pripomogla k skrajšanju časa čakanja na podajo prošnje in izvedbe osebnih razgovorov, s tem pa tudi na sam postopek do dokončne odločitve.

Varuh je nadalje opozoril, da je dolgotrajno odločanje o mednarodni zaščiti tudi posledica nezadostne ureditve uporabe tajnih podatkov v tovrstnih postopkih (glej priporočilo št. 29 [2020]).

K podpoglavju 2.9.3.2 Tudi pri odločanju o izdaji dovoljenja za začasno prebivanje otroka je treba biti pozoren na nevarnosti kršitve pravice do družinskega življenja.

- *Varuh je s področja tujcev predstavil tudi upravno zadevo, za katero je ocenil, da bi glede na obravnavano vsebino utegnili biti uporabna še za koga drugega in sicer upravno zadevo izdaje dovoljenja za začasno prebivanje mladoletnemu otroku, katerega oba starša imata v Republiki Sloveniji izdano dovoljenje za začasno prebivanje, to je enotno dovoljenje za prebivanje in delo (razširjena spletna verzija poročila Varuha, URL: <https://www.varuh-rs.si/letno-porocilo-2020/2-vsebina-dela-in-pregled-obravnavanih-zadev/a-obravnavane-ranljive-skupine/29-tujci/>).*

Odziv MNZ:

Po Zakonu o tujcih (Uradni list RS, št. 1/18 – uradno prečiščeno besedilo, 9/18 – popr. in 62/19 – odl. US, v nadaljevanju: ZTuj-2) se tujcu z dovoljenjem za začasno prebivanje, kar je tudi enotno dovoljenje za prebivanje in delo, ob pogojih in v skladu z navedenim zakonom, pravica do združitve, ohranitve in ponovne pridobitve celovitosti družine z družinskimi člani, ki so tujci, prizna ob kumulativnem izpolnjevanju dveh pogojev in sicer, da zadnje leto pred odločanjem pristojnega organa o prošnji za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje družinskemu članu v Republiki Sloveniji prebiva na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje (prvi pogoj) in da ima dovoljenje za začasno prebivanje izdano z veljavnostjo najmanj enega leta (drugi pogoj). Takojšnje združevanje družine, to je združevanje družine brez omejitve glede dolžine tujčevega prebivanja v Republiki Sloveniji in veljavnosti njegovega dovoljenja, je z ZTuj-2 sicer omogočeno določenim tujcem, med temi izjemami pa ni takšne, ki bi omogočila izdajo dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine mladoletnemu otroku, katerega oba starša imata v Republiki Sloveniji izdano enotno dovoljenje za prebivanje in delo, vendar na podlagi tega dovoljenja v Republiki Sloveniji še ne prebivata eno leto. V predstavljeni upravni zadevi je zato pristojna upravna enota mladoletnemu otroku, ker starša v Republiki Sloveniji na podlagi enotnega dovoljenja za prebivanje in delo še nista prebivala eno leto, dovoljenje za začasno prebivanje izdala na podlagi prvega odstavka 51. člena ZTuj-2, to je iz drugih utemeljenih razlogov in ne zaradi združitve družine na podlagi 47. člena ZTuj-2 (vlagatelj prošnje je namreč svoj zahtevek, to je prošnjo za izdajo prvega dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine, v postopku izdaje dovoljenja spremenil v prošnjo za izdajo prvega dovoljenja za začasno prebivanje iz drugih utemeljenih razlogov). Ker je bilo dovoljenje za začasno prebivanje mladoletnemu otroku izdano, Varuh sicer ni ugotovil kršitve pravice do družinskega življenja, ugotovil pa je, da zaradi spremembe zahtevka mladoletnemu otroku ni bilo izdano potrdilo o vloženi prošnji, ki bi veljalo kot dovoljenje za začasno prebivanje do dokončne odločitve o prošnji, saj ZTuj-2, kot navaja Varuh, izdaje takega potrdila za vloženo prošnjo za izdajo prvega dovoljenja za začasno prebivanje iz drugih utemeljenih razlogov ne določa, določa pa ga za vloženo prošnjo za izdajo prvega dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine. Prav tako je Varuh ugotovil, da je moral vlagatelj prošnje zaradi vročitve prvega dovoljenja za začasno prebivanje iz drugih utemeljenih razlogov, izdanega mladoletnemu otroku, kot otrokov zakoniti zastopnik, potovati v matično državo, kjer mu je bilo dovoljenje vročeno pri diplomatskem predstavništvu oziroma konzulatu Republike Slovenije.

Ker je MNZ prepoznalo težave, s katerimi so se srečevali tujci, starši, kadar sta oba starša zaprosila za izdajo prvega dovoljenja za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji oziroma sta že imela izdano dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji, vendar v državi na podlagi tega dovoljenja še nista prebivala najmanj eno leto ali/in dovoljenja za začasno prebivanje nista imela izdanega z veljavnostjo najmanj enega leta, pri čemer tudi nista sodila med izjeme, katerim je z ZTuj-2 omogočeno takojšnje združevanje družine v Republiki Sloveniji, je bil z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o tujcih (Uradni list RS, št. 57/21, v nadaljevanju: ZTuj-2F) prvi odstavek 47. člena ZTuj-2 dopolnjen. Po ZTuj-2F, ki je začel veljati dne 27. 4. 2021, uporabljati pa se je začel dne 26. 5. 2021, oziroma po Zakonu o tujcih (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo in 95/21 – popr.) je tako staršema, če imata oba oziroma otrokov skrbnik izdano dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji oziroma če ima dovoljenje za začasno prebivanje tisti izmed staršev, ki mu je otrok zaupan v varstvo in vzgojo (kadar starša ne živita skupaj ali če ima otrok samo enega izmed staršev), omogočeno takojšnje združevanje družine z mladoletnim otrokom, torej brez omejitve glede dolžine prebivanja staršev ali otrokovega skrbnika v Republiki Sloveniji in veljavnosti njihovega oziroma njegovega dovoljenja za začasno prebivanje. V navedenih primerih, ko je prošnja za izdajo prvega dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine mladoletnemu otroku vložena pri upravni enoti, lahko otrok, kadar je ta že dopolnil starost šestih let, prstna odtisa da pri upravni enoti, ki otrokovemu staršu ali skrbniku izdano prvo dovoljenje za začasno prebivanje zaradi združitve družine tudi vroči. Navedeno je po novem prav tako določeno v prvem

odstavku 47. člena Zakona o tujcih (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo in 95/21 – popr.). Možnost takojšnjega združevanja družine staršev, ki imata oba dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji oziroma skrbnika oziroma starša, ki mu je otrok zupan v varstvo in vzgojo, z mladoletnim otrokom, pri čemer je otroku, kadar je že dopolnil starost šestih let omogočena tudi oddaja prstnih odtisov pri upravni enoti, otrokovemu staršu oziroma skrbniku pa omogočena vročitev prvega dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine, izdanega mladoletnemu otroku pri upravni enoti, po mnenju ministrstva pomembno prispeva k varovanju pravice do družinskega (in zasebnega) življenja na področju migracij, pa tudi k varovanju oziroma zasledovanju največje koristi otroka.

Prav tako je po mnenju ministrstva v prid varovanju pravice do družinskega (in zasebnega) življenja na področju migracij tudi določa četrtega odstavka 58. člena Zakona o tujcih (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo in 95/21 – popr.). Ta določba, dodana z ZTuj-2F, namreč družinskemu članu, kateremu je bilo prvo dovoljenje za začasno prebivanje zaradi združitve družine izdano ob upoštevanju okoliščin iz petega odstavka 55. člena Zakona o tujcih (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo in 95/21 – popr.), omogoča oddajo prstnih odtisov v postopku izdaje prvega dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine pri upravni enoti, ki družinskemu članu oziroma njegovemu zakonitemu zastopniku prvo dovoljenje za začasno prebivanje zaradi združitve družine tudi vroči. Usmeritev ministrstva za delo upravnim enotam (v skladu s katero družinski član, kateremu se prvo dovoljenje za začasno prebivanje zaradi združitve družine, kljub obstoju enega ali več razlogov za zavrnitev izdaje dovoljenja, zaradi narave in trdnosti družinskega razmerja ter drugih zakonsko določenih okoliščin, izda, prstna odtisa da pri upravni enoti, ki prvo dovoljenje za začasno prebivanje zaradi združitve družine tudi vroči), ki jo omenja Varuh v predstavljeni upravni zadevi, je tako nadomeščena z zakonsko določbo.

V zvezi s predstavljeno upravno zadevo Varuh, med drugim, navaja, da ZTuj-2 za vloženo prošnjo za izdajo prvega dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine za družinskega člana, ki že zakonito prebiva v Republiki Sloveniji, določa izdajo potrdila, ki velja kot dovoljenje za začasno prebivanje do dokončne odločitve o prošnji. MNZ pojasnjuje, da navedeno ne drži. ZTuj-2 v 47. členu, v katerem je urejeno dovoljenje za začasno prebivanje zaradi združitve družine, niti v drugi določbi ne daje pravne podlage za izdajo potrdila o vloženi prošnji za izdajo prvega dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine, ki bi veljalo kot dovoljenje za začasno prebivanje do dokončne odločitve o prošnji in ki bi družinskemu članu do dokončne odločitve o prošnji dovoljevalo prebivanje v Republiki Sloveniji.

K podpoglavju 2.10 Enakost pred zakonom in prepoved diskriminacije

K podpoglavju 2.10.3 Nova priporočila in dejavnosti Varuha

- *Priporočilo št. 30 (2020): »Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da pripravi posebno strategijo oziroma da po potrebi na kakšen drug ustrezen način poskrbi za enakopraven dostop do informacij za vse ljudi, tudi za invalide (slepi, slabovidni, gluhi, naglušni) in starejše, ki se v vsakdanjem življenju srečujejo z najrazličnejšimi težavami na področju dostopa do informacij«.*

Odziv MK (gl. tudi odziv v tabeli):

Trenutno je v pripravi zakonodaja s področja medijev, ki bo pomembno prispevala k izboljšanju dostopa do informacij za invalide. Ministrstvo za kulturo je pripravilo predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah - ZAvMS-B (v nadaljnjem besedilu: predlog zakona), ki ga je Vlada Republike Slovenije na svoji seji dne 4. 3. 2021

sprejela in poslala Državnemu zboru v obravnavo. Predlog zakona je bil dne 9.7. 2021 sprejet v Državnem zboru, a je dne 16.7. 2021 nanj Državni svet vložil veto. S predmetnim predlogom zakona se v slovenski pravni red prenaša Direktiva (EU) 2018/1808 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o spremembi Direktive 2010/13/EU o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah) glede na spreminjajoče se tržne razmere (UL L št. 303 z dne 28.11. 2018, str. 69), ki na področju dostopnosti avdiovizualnih storitev za invalide prinaša določen napredek. Ponudniki avdiovizualnih medijskih storitev morajo postopno in kontinuirano izboljševati dostopnost svojih storitev za invalide, v zvezi z izvrševanjem te obveznosti pa pripraviti triletni načrt in nato vsaka tri leta poročati o njegovi izvršitvi Agenciji za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: AKOS). Prvi načrt za obdobje 2022 - 2024 morajo pripraviti do konca leta 2021. AKOS upravlja spletno kontaktno točko, ki je na enostaven način dostopna tudi invalidom. Na njej zagotavlja informacije, obenem pa sprejema tudi pritožbe v zvezi s kršitvami iz tega člena. Javna sporočila in obvestila ter nujne informacije ob naravnih nesrečah, objavljene preko avdiovizualnih medijskih storitev, morajo biti posredovane na invalidom dostopen način.

Prav tako je v pripravi osnutek Zakona o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide (v nadaljnjem besedilu: osnutek Zakona), ki bo v slovensko zakonodajo prenesel Direktivo (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve (Besedilo velja za EGP)(UL L št. 151 z dne 7. 6. 2019, str. 70). Direktiva ureja harmonizacijo zahteve glede dostopnosti za nekatere proizvode in storitve za nemoteno delovanje notranjega trga EU, in sicer z odpravo in preprečevanjem ovir za prosti pretok, ki lahko nastanejo zaradi različne nacionalne zakonodaje. Države EU morajo direktivo prenesti v nacionalno pravo do 28. junija 2022, ukrepe pa uporabljati od 28. junija 2025. Za namen prenosa Direktive v slovensko zakonodajo je bila imenovana medresorska delovna skupina, ki mora z delom zaključiti do 31. januarja 2022. V mesecu januarju je bil pripravljen osnutek Zakona o dostopnosti do proizvodov in storitev, ki je bil posredovan vsem članom delovne skupine, ki bodo v okviru svojih resornih pristojnosti predlagali spremembe svoje področne zakonodaje. Zakon bo zagotavljal večjo dostopnost komplementarnih storitev, to je storitev, ki invalidom omogočajo spremljanje avdiovizualnih storitev. S predvidenimi cilji in ukrepi, s katerimi se bo zagotavljala dostopnost komplementarnih storitev, med katere spadajo podnapisi za gluhe in naglušne, zvočni opisi dogajanja na zaslonu za slepe, prilagajanje elektronskih vodičev invalidom ter druge tehnološke rešitve, ki jih omogoča tehnologija na področju dostopnosti.

Poleg navedenih zakonodajnih ukrepov pa se bo Vlada Republike Slovenije zavzemala za realizacijo projektov, s katerimi se bo povežalo dosedanje dosežke na področju jezikovnih tehnologij in storitev, tako da bi se invalidnim osebam omogočala večja dostopnost do medijev in avdiovizualnih storitev. Ministrstvo za kulturo, v sodelovanju z RTV Slovenija in Fakulteto za računalništvo in informatiko – Univerza v Ljubljani, pripravlja pilotni projekt samodejnega podnaslavljanja programskih vsebin RTV Slovenija (pilotni projekt se bo izvajal na televizijskem programu TV SLO 3). Cilj projekta je na skupini uporabnikov preizkusiti delovanje razpoznavnika govora za slovenski jezik, ki bi omogočal samodejno ustvarjanje podnapisov za televizijske oddaje. Začetek izvedbe projekta, ki bo trajal 6 mesecev, se predvideva še v letu 2021. Po izvedbi projekta se bo izdelala ocena ustreznosti razpoznavnika govora za slovenski jezik in specifične potrebne tehnične infrastrukture, potrebne za razvoj prvega slovenskega razpoznavnika govora, ki bi omogočal samodejno ustvarjanje podnapisov in s tem večjo dostopnost avdiovizualnih vsebin za invalide. Tako razvita orodja bodo prosto dostopna, zato jih bodo lahko uporabljali vsi ponudniki avdiovizualnih medijskih storitev. Na ta način bo invalidom in drugim osebam (še zlasti starejšim osebam) omogočen dostop do avdiovizualnih storitev

komercialnih televizij in s tem jim bo uresničevanje pravice do obveščenosti in sodelovanja v kulturnem življenju.

Odziv MJU (gl. tudi odziv v tabeli):

Eden od ciljev projekta Prenova in optimizacija spletnih mest državne uprave je zagotoviti uporabniku celostne, točne, razumljive in uporabne vsebine na spletnih mestih organov državne uprave. Ker je uporabnik tudi predstavnik ranljive skupine, smo že v tehnične specifikacije javnega naročila vzpostavitve sistema GOV.SI vključili zagotavljanje dostopnosti na nivoju sistema za upravljanje z vsebinami (CMS) ter HTML kode, ki jo ta generira, in sicer skladno s standardi, ki jih zahteva Zakon o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij (v nadaljnjem besedilu: ZDSMA).

Julija 2019 smo preselili predstavitvena spletna mesta vseh organov državne uprave na enotno platformo GOV.SI in zagotovili sistemsko ustreznost zahtevam glede dostopnosti. Na GOV.SI so še vedno določene objavljene vsebine, ki ne izpolnjujejo vseh zahtev glede dostopnosti, kot jih določa ZDSMA (skenirani dokumenti v PDF obliki zapisa, programsko generirani dokumenti (npr. letna poročila), različne kompleksne tabele s podatki, organigrami organov državne uprave). Vendar pa dostopnost spletišča GOV.SI nenehno spremljamo in sproti izboljšujemo posamezne elemente dostopnosti. Dostopnost dokumentov, ki so objavljeni na spletu se je pokazala kot največji izziv zagotavljanja dostopnosti, saj to presega okvire spleta. Ministrstvo zato izvaja usposabljanja za zavezanke po ZDSMA iz dostopnosti s poudarkom na ozaveščanju in informiranju ter kako ustrezno prilagoditi in vnesti vsebine na spletno mesto, da bodo dostopne ranljivim skupinam. Usposabljanja se izvajajo v okviru Upravne akademije in so na voljo vsem, tako pripravljavcem dokumentov, kot skrbnikom in urednikom spletnih mest. Do sedaj smo izvedli preko 20 usposabljanj z več kot 400 udeleženci. Z ozaveščanjem in informiranjem ter usposabljanji bomo nadaljevali tudi v prihodnje.

Pri pisanju besedil za splet organov državne uprave pazimo na razumljiva in enostavna besedila. Že pred časom so bile pripravljene Smernice pisanja besedil za splet; za urednike organov državne uprave smo organizirali tudi kar nekaj usposabljanj iz pisanja za splet in v pripravi imamo še nekaj tovrstnih usposabljanj.

Vsako spletišče mora imeti objavljeno na svoji strani izjavo o dostopnosti in v njej opisano, kako je prilagojeno s kontaktnimi podatki, če želi uporabnik priti do vsebin, ki so navedene kot trenutno nedostopne.

Z namenom širitve ciljne publike udeležencev smo pričeli tudi s pripravo e-usposabljanja. Želimo si, da bi e-usposabljanja v obliki e-učnega gradiva lahko ponudili našim udeležencem že proti koncu letošnjega leta oz. v začetku naslednjega leta.

V vseh fazah od priprave zakona do izvedbe usposabljanj smo sodelovali z reprezentativnimi invalidskimi organizacijami.

K poglavju 2.11 Varstvo dostojanstva, osebnostnih pravic ter varnosti in zasebnosti

K podpoglavju 2.11.1 Splošne ugotovitve in ocena stanja

K podpoglavju 2.11.1.1 Posebej o področju varstva osebnih podatkov

- *Varuh je podal mnenje, da Ministrstvo nekaterih osebnih podatkov prosilcev za mednarodno zaščito ne obdeluje na ustreznih pravnih podlagah, in sicer je zavzel stališče, da Ministrstvo nima ustrezne pravne podlage za zbiranje osebnih podatkov o dnevni prisotnosti prosilcev v Azilnem domu (stran 240). Varuh ni sprejel pojasnil Ministrstva*

in Urada vlade za oskrbo in integracijo migrantov (Urad) glede tega, da je določba ZMZ-1, da se prošnja za mednarodno zaščito šteje za umaknjeno, če je iz uradnih evidenc pristojnega organa razvidno, da je prosilec samovoljno zapustil Azilni dom (2. alineja 50. člena ZMZ-1), zadostna pravna podlaga za vodenje evidence o nastanjenih prosilcih in njihovih morebitnih odhodih, upoštevajoč, da Zakon o splošnem upravnem postopku tudi določa, da se za uradno evidenco šteje evidenca, ki je bila vzpostavljena na podlagi zakona, podzakonskega predpisa ali splošnega akta, izdanega za izvrševanje javnih pooblastil (drugi odstavek 179. člena ZUP). Pomisleki in nestrinjanje Varuha s pojasnili Ministrstva in Urada izhaja iz nestrinjanja Varuha s tem, da je iz 115. člena ZMZ-1 videti, da naj bi evidenca prosilcev vsebovala tudi evidenco dnevne prisotnosti v Azilnem domu, saj ta določa zgolj, da evidenca prosilcev vsebuje podatek o naslovu začasnega prebivališča prosilca za priznanje mednarodne zaščite. Iz zakonskih določb, ki opredeljujejo evidenco prosilcev za mednarodno zaščito, ni neposredno razvidno, da naj bi se v okviru te zbirke osebnih podatkov dnevno preverjala pristnost prosilca v Azilnem domu. Varuh se tudi ne strinja, da je dopustno pravno podlago za obdelavo osebnih podatkov določiti v podzakonskem aktu. V zvezi z navedenim je Varuh predlagal Informacijskemu pooblaščenцу preučitev predstavljene problematike, kar je Informacijski pooblaščenec štel za prijavo in proti Ministrstvu začel postopek inšpekcijskega nadzora. Odločba Informacijskega pooblaščenca s 14. 12. 2020, s katero je bilo določeno, da bo Ministrstvo v uradnih evidencah, ki jih vodi v skladu s 114. členom ZMZ-1, zbiralo in obdelovalo samo tiste osebne podatke prosilcev, ki jih ZMZ-1 določa v 115., 116. in 117. členu, in da bo prenehalo z zbiranjem in obdelavo osebnih podatkov, ki jih v času izdaje te odločbe še zbira in hrani v teh evidencah o datumu nastanitve in datumu izselitve oziroma zaključka nastanitve, o razlogu in datumu omejitve gibanja, o datumu zadnjega izhoda, o datumu obvestila stanodajalca, o razlogu nastanitve, o razlogu odhoda in o uri odhoda; in da mora navedene osebne podatke prosilcev tudi zbrisati, še ni pravnomočna, saj je Ministrstvo zoper njo 23. 12. 2020 sprožilo pravni spor. Varuh je to potezo Ministrstva štel za dobrodošlo, saj bo na ta način prišlo do opredelitve sodne veje oblasti glede pravnih podlag za obdelavo (nekaterih) podatkov prosilcev (str. 240).

Odziv MNZ:

MNZ pojasnjuje, da v zgoraj omenjenem upravnem sporu Upravno sodišče še ni odločalo. MNZ je v predmetni zadevi podalo tudi zahtevo za izdajo začasne odredbe za začasno zadržanje zgoraj omenjene odločbe Informacijskega pooblaščenca, saj je menilo, da bi v konkretnem primeru z izvršitvijo te odločbe s trajnim brisanjem podatkov iz evidenc, ki jih ni mogoče obnoviti, Ministrstvu nastala nepopravljiva škoda. Upravno sodišče je 20. 12. 2020 izdalo sklep št. I U 1991/2020-1, s katerim je ugodilo zahtevi Ministrstva in izvršitev zgoraj omenjene odločbe Informacijskega pooblaščenca do izdaje pravnomočne odločitve v predmetnem upravnem sporu zadržalo.

MNZ nadalje pojasnjuje, da je bil 9. 4. 2021 sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o mednarodni zaščiti (Ur. l. RS 54/21, ZMZ-1A), ki med najpomembnejšimi spremembami dodatno ureja tudi področje evidenc. MNZ je upoštevalo pripombe Varuha in tudi stališča Informacijskega pooblaščenca ter z 59. členom ZMZ-1A noveliralo 115. člen ZMZ-1, in sicer tako, da je med drugim eksplicitno navedlo vse podatke, ki jih vsebuje Evidenca prosilcev in dodatno ter v skladu s priporočili Varuha in Informacijskega pooblaščenca v šesti alineji opredelilo, da evidenca vsebuje tudi naslov začasnega prebivanja iz sedmega odstavka 45. člena tega zakona, vključno z datumom začetka in zaključka nastanitve na tem naslovu, razlogom za zaključek nastanitve, datumom, uro in razlogom zadnjega izhoda ter datumom obvestila stanodajalca ali predstojnika institucije iz drugega odstavka 50. člena tega zakona; in v sedmi

alineji, da Evidenca vsebuje tudi podatke o dnevni prisotnosti prosilcev v azilnem domu, njegovi izpostavi, drugih institucijah ali na zasebnem naslovu. MNZ meni, da je s takim postopanjem pokazalo pripravljenost k zakonski ureditvi omenjenega področja, saj se ves čas zavzema in stremi k temu, da bi bilo njegovo delovanje zakonito in v celoti transparentno.

K poglavju 2.14 Omejitev osebne svobode

K podpoglavju 2.14.1 Splošne ugotovitve in ocena stanja

K podpoglavju 2.14.1.5 Tujci in prosilci za mednarodno zaščito

- *Priporočilo št. 43 (2020): »Varuh priporoča, da Ministrstvo za notranje zadeve preveri učinkovitost dostopa prosilcev za mednarodno zaščito do podpore in pravne pomoči, ki jo nudijo svetovalci za begunce«.*

Odziv MNZ (gl. tudi odziv v tabeli):

MNZ prvotno pojasnjuje, da iztek projekta z nevladno organizacijo PIC – Pravnim centrom za varstvo človekovih pravic in okolja, ki ga v poročilu omenja Varuh, v ničemer ni vplival na učinkovitost dostopa prosilcev za mednarodno zaščito do svetovalcev za begunce in informiranost o postopku. V praksi samo informiranje prosilcev za mednarodno zaščito poteka preko brošur, videofilmov in tudi z ustnim informiranjem o postopku (v prosilcu razumljivem jeziku), kar vse izvede uradna oseba Ministrstva pred podajo prošnje. MNZ se ne more strinjati z Varuhom, da je praksa pri tem neenotna, drži pa, da je prilagojena lokaciji sprejema prošnje. Če namreč sam sprejem prošnje poteka v prostorih, ki nimajo primerne opreme za predvajanje videovsebin (npr. zavori), ali če MNZ ne razpolaga z brošuro v jeziku, ki ga prosilec razume (brošure so namreč prevedene v najpogostejše jezike, ki jih govorijo prosilci, je pa vnaprej nemogoče predvideti vse jezike vseh prosilcev, ki bodo v prihodnosti zaprosili za mednarodno zaščito), uradna oseba s pomočjo tolmača posameznega prosilca vedno seznanjena ustno, pred podajo prošnje. Praksa torej ni neenotna, pač pa samo prilagojena posamezni specifični situaciji, kar je pri dinamiki dela s prosilci po mnenju Ministrstva vsekakor potrebno upoštevati. Vsekakor pa MNZ ves čas skrbi, da so prosilci ustrezno informirani o poteku postopka in seznanjeni o vseh procesnih garancijah, pri čemer se še posebno pozornost namenja ranljivim skupinam (mladoletnikom brez spremstva, invalidom, staršem samohranilcem ipd.), nepismenim prosilcem in prosilcem, ki so v pridržanju. Poleg informiranja pred samo podajo prošnje je MNZ v primerih prosilcev, katerim je bil odrejen ukrep omejitve gibanja na Center za tujce, opravljalo še dodatna periodična informiranja, pri čemer so uradne osebe odgovarjale na najpogostejša vprašanja prosilcev o stanju njihovega postopka (kako lahko predložijo dokazila, ali bo v njihovem primeru razpisan dodatni osebni razgovor, kdaj lahko pričakujejo odločitev, ipd.). Tovrstna dodatna informiranja se običajno izvajajo vsaj enkrat tedensko.

MNZ nadalje pojasnjuje, da prosilci, ki so zaradi ukrepa omejitve gibanja nastanjeni v Centru za tujce, niso pri ničemer oškodovani v zvezi z dostopom do svetovalcev za begunce in zagotavljanjem učinkovite pravne pomoči. Ne drži namreč, da preteče tudi več dni, preden posamezni svetovalec prejme ustrezno dokumentacijo, potrebno za pripravo tožbe in ravno tako ne, da imajo nevladne organizacije, ki lahko nudijo pravno pomoč prosilcem v azilnih postopkih, otežen dostop do prosilcev, ki so v pridržanju. MNZ pripominja, da je po izteku projekta z omenjeno nevladno organizacijo, ki je predstavljala vezni člen med prosilcem in izbranim svetovalcem, to nalogo prevzelo samo in jo tudi uspešno opravlja. V praksi namreč v primeru, ko je prosilec nastanjen v Centru za tujce, uradna oseba sklep o omejitvi gibanja ali odločitev, v kolikor prosilec nima izbranega svetovalca za begunce, odvetnika ali drugega pooblaščenca, vroči osebno prosilcu. Pri tem je pomembno poudariti, da je upravnemu aktu vedno priložen

tudi prevod povzetka zadevne odločitve v prosilcu razumljiv jezik. Če pa je prosilec nepismen, pa se mu tovrsten povzetek s pomočjo tolmača ustno prevede. Uradna oseba nato prosilcu predloži seznam svetovalcev za begunce s kontaktnimi številkami in elektronskimi naslovi, izmed katerih si prosilec lahko izbere želenega svetovalca za begunce, in nato prosilcu nudi tudi pomoč pri vzpostavitvi kontakta s svetovalcem (opravi prvi telefonski klic in povpraša, ali je svetovalec pripravljen prevzeti zastopanje posameznega prosilca). Ko posamezni svetovalec prevzame zastopanje, pa je odgovornost in ažurnost na njemu, da si čimprej zagotovi primerno pooblastilo za zastopanje, kar v praksi pomeni, da se odpravi v Center za tujce in poskrbi za pridobitev in posredovanje pooblastila Ministrstvu. Ko MNZ prejme tako pooblastilo, svetovalcu nemudoma, še isti dan pošlje po varni elektronski poti (kriptirano) celotno dokumentacijo, potrebno za vložitev tožbe. Zagotovo od posredovanja pooblastila ne mine več dni do prejema ustrezne dokumentacije za tožbo, saj je zaradi izjemno kratkega roka za vložitev tožbe uradna oseba, ki je prosilcu vročila zadevni upravni akt, kot tudi celotna podporna služba (administracija) posebej pozorna na vse takšne primere.

K podpoglavju 2.15 Pokojninsko in invalidsko zavarovanje

K podpoglavju 2.15.1 Splošne ugotovitve in ocena stanja

K podpoglavju 2.15.1.2 Invalidsko zavarovanje

- *Varuh izpostavlja vprašanje do brezplačnega javnega prevoza za osebe z epilepsijo ali drugimi zdravstvenimi diagnozami, zaradi katerih te osebe ne smejo voziti avtomobila (str. 299).*

Odziv MZI:

Ministrstvo o pobudi ureditve pravice do brezplačnega javnega prevoza za osebe z epilepsijo ali drugimi zdravstvenimi diagnozami, zaradi katerih te osebe ne smejo voziti avtomobila, glede tega zatrjuje, da Konvencija o pravicah invalidov, katero je ratificirala Republika Slovenija z Zakonom o ratifikaciji Konvencije o pravicah invalidov in Izbirnega protokola h Konvenciji o pravicah invalidov (MKPI), (Uradni list RS, št. 37/2008) skladno s 1. členom pravi, da so invalidi osebe z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzoričnimi okvarami, ki jih v povezavi z različnimi ovirami lahko omejujejo, da bi enako kot drugi polno in učinkovito sodelovali v družbi. Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17), ki izhaja iz omenjene konvencije, osebi, ki ima status invalida ali osebi z določeno okvaro, omogoča pridobitev EU kartice za invalide ali osebam s telesnimi okvarami, med drugim za koriščenje ugodnosti na področju prometa, (22. h člen). Na podlagi ugotovljene telesne in duševne zmožnosti za vožnjo skladno s 4. členom Pravilnika o zdravstvenih pogojih voznikov motornih vozil (Uradni list RS, št. 14/18), Priloga 1, nevrološke bolezni, epilepsija, se zagotavlja ustrezna varnost prometa in skladno z 2. členom Pravilnika o EU kartici ugodnosti za invalide (Uradni list RS, št. 37/17), o navedbi invalidnosti ali telesne okvare se prizna tovrstno pravico do imenovane kartice in s tem priznanje pravice do ugodnosti brezplačnega medkrajevnega linijskega prevoza potnikov v notranjem cestnem in železniškem prometu tudi za osebe z epilepsijo.

K podpoglavju 2.18 Druge upravne zadeve

K podpoglavju 2.18.3 Nova priporočila in dejavnosti Varuha

- *Priporočilo št. 119 (2019): »Varuh spodbuja Vlado Republike Slovenije, naj sprejme učinkovite ukrepe za dokončanje denacionalizacije (stalna naloga)«.*

Odziv MJU (gl. tudi odziv v tabeli):

MJU je pristojno za koordiniranje delovanja upravnih enot (v nadaljnjem besedilu: UE) na kadrovskem, finančnem ter organizacijskem področju, v okviru pristojnosti pa spremlja tudi stanje na področju reševanja denacionalizacijskih zadev (slednje, zgolj s statističnega vidika).

Na dan 31.12. 2020 je bilo nepravnomočno zaključenih zadev po Zakonu o denacionalizaciji (v nadaljnjem besedilu: ZDEN) še 83, dejansko nerešenih zadev (zadeve v reševanju na UE) pa je bilo 58.

V obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2020 se je število nepravnomošnih zadev zmanjšalo za 11, od 94 na 83. Število dejansko nerešenih zadev se je na UE v tem obdobju zmanjšalo za 16, od 74 na 58. Kljub padanju števila nepravnomošno rešenih zadev je še vedno prisoten vpliv spremenjene sodne prakse, in sicer, odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. Up - 282/15-30 z dne 5.10.2017 (Uradni list RS, št. 59/17) glede drugega odstavka 10. člena ZDEN, vezano na Finančno in izravnalno pogodbo med Zvezno republiko Nemčijo in Republiko Avstrijo iz leta 1961. UE je bilo v ponovno reševanje (v letu 2017 in v letu 2018), iz predhodno navedenega razloga, vrnjenih 31 zadev, v povprečju pravnomočnih že 1.238 dni. Na dan 31. 12. 2020 je bilo v postopku reševanja, od navedenih 31 reaktiviranih zadev, nerešenih še 18.

Po Zakonu o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic (v nadaljnjem besedilu: ZPVAS) je bilo na dan 31. 12. 2020 na UE še 6 nepravnomošnih zadev. V obdobju od 1.1. do 31. 12. 2020 je število nepravnomošnih zadev po ZPVAS zmanjšalo za 2, to je od 8 na 6. Število dejansko nerešenih zadev v tem obdobju je ostalo nespremenjeno, in sicer 6.

Tudi v letu 2020 je med določenimi UE, ki še rešujejo zadeve po ZDEN, potekala pomoč pri reševanju na način, da UE, ki razpolaga z ustrezno usposobljenim kadrom iz področja ZDEN, od druge UE prevzame v reševanje posamezno zadevo. UE prevzame zadevo v reševanje na podlagi sporazuma z drugo UE, kjer se določi tudi uradna oseba, ki bo reševala zadevo ter rok, v katerem naj bi bila izdana prvostopna odločba. V sporazumu se uredijo tudi preostale medsebojne obveznosti ter pravice.

Vlada Republike Slovenije je na 71. redni seji dne 21. 4. 2021 obravnavala in potrdila redno polletno Poročilo MJU o realizaciji 4. in 5. točke Sklepa Vlade Republike Slovenije št. 49900-8/2013/10 z dne 9. 1. 2014 za »Pospešitev in zaključek postopkov po Zakonu o denacionalizaciji in Zakonu o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic na upravnih enotah« v zvezi s Sklepom Vlade Republike Slovenije o spremembi prvo-navedenega sklepa št. 49900-1/2015/4 z dne 18. 3. 2015 v času od 1. 7. do 31. 12. 2020. O tem je sprejela sklep številka 49900-3/2020/11.

V poročilu so predstavljeni prej navedeni statistični podatki glede ZDEN in ZPVAS na UE kot tudi ministrstvih ter Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SKZG RS). V poročilu so zajete ugotovitve Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljnjem besedilu: MKGP), Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo (v nadaljnjem besedilu: MGRT) ter Ministrstva za okolje in prostor (v nadaljnjem besedilu: MOP) o vzrokih za še ne pravnomočno zaključene zadeve po ZDEN na UE na dan 31. 12. 2020.

Vlada je v navedenem sklepu pozvala MOP, MKGP, MGRT, Ministrstvo za kulturo in UE, da pospešijo reševanje upravnih zadev na področjih ZDEN in ZPVAS na prvi stopnji ter v pritožbenih postopkih.

Obenem je Vlada pozvala SKZG RS, da intenzivira aktivnosti pri iskanju nadomestnih zemljišč v vseh postopkih, ko je vodenje in nadaljevanje postopkov po ZDEN na UE vezano na odločitve in aktivnosti sklada.

K podpoglavju 2.18.3.3 Slovenske oblasti so popačile zapis osebnega imena tuje državljanke

- V poglavju 2.18 Druge upravne zadeve je Varuh predstavil obravnavo pobude tujke, državljanke Ruske federacije, ki je s sklenitvijo zakonske zveze s slovenskim državljanom prevzela zakončev priimek, ki vsebuje šumnik. Na podlagi izpiska iz matičnega registra o sklenjeni zakonski zvezi je imenovana sodna tolmačka za ruski jezik prevedla tujkin priimek neposredno v ruski jezik, torej tudi črko »Č« v cirilično pisavo. Zapis v cirilični obliki je Ruska federacija prevzela kot prvi zapis v pobudničinem potnem listu, poleg pa pripisala še zapis tujkega priimka v latinici v skladu z ICAO standardom, torej brez šumnika. Tujkin priimek je v potnem listu Ruske federacije tako, poleg ruske cirilske pisave, vpisan tudi v latinici brez šumnika. Upoštevajoč 96. člen ZTuj-2, ki določa, da mora tujec med prebivanjem na območju Republike Slovenije uporabljati osebno ime, kot ga ima po predpisih svoje države, razen, če zakon ali mednarodna pogodba ne določa drugače (prvi odstavek), določa (drugi odstavek) pa tudi, da se v uradnih evidencah, ki se vodijo v Republiki Sloveniji, tujčevo osebno ime vpiše, kot je vpisano v njegovi potni listini, je pristojna upravna enota tujkino osebno ime v uradno evidenco o dovoljenjih za prebivanje in na dovoljenje za prebivanje vpisala tako, kot je v latinici vpisano v njenem potnem listu Ruske federacije. Tujkin priimek je tako vpisan brez šumnika. Kljub pojasnilu, ki ga je v zvezi s tujkino pobudo podalo ministrstvo, Varuh še vedno meni, da je osebno ime tako pomembno sredstvo osebne identifikacije in povezave z družino, da bi kazalo preučiti možnost uporabe drugačne jezikovne politike, torej ustreznega prečrkovanja oziroma pravilne uporabe slovenskega priimka. Navedeno, po mnenju Varuha, vsaj v primeru konkretne tujke, tudi ne bi bilo v nasprotju s 96. členom ZTuj-2 (razširjena spletna verzija poročila Varuha, URL: <https://www.varuh-rs.si/letno-porocilo-2020/2-vsebina-dela-in-pregled-obravnavanih-zadev/b-obravnavana-vsebinska-podrocja/218-druge-upravne-zadeve/>).

Odziv MNZ:

MNZ meni, da bi bila v primeru konkretne tujke, ki ima v potnem listu Ruske federacije priimek v latinici vpisan brez šumnika, uporaba oziroma zapis njenega priimka v uradno evidenco o dovoljenjih za prebivanje in na dovoljenje za prebivanje s šumnikom, v nasprotju s 96. členom ZTuj-2. Kot je MNZ že pojasnilo, je za zapis tujčevega osebnega imena v uradne evidence v Republiki Sloveniji in na listine, ki jih tujcu izda Republika Slovenija, skladno s 96. členom ZTuj-2 oziroma Zakona o tujcih (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo in 95/21 – popr.), odločilen zapis tujčevega osebnega imena v njegovi potni listini, to je v potni listini države, katere državljan je tujec (v konkretnem primeru zapis tujkega osebnega imena v potni listini Ruske federacije, v katerega je vpisan v ruski cirilski pisavi in v latinici, v skladu z ICAO standardom, torej brez šumnikov), razen, če gre za izjemo, določeno z zakonom ali mednarodno pogodbo. Zapis tujčevega osebnega imena v njegovi potni listini, to je potni listini njegove matične države in zapis tujčevega osebnega imena na listini, ki jo tujcu na podlagi ZTuj-2 oziroma Zakona o tujcih (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo in 95/21 – popr.) izda Republika Slovenija, kot je MNZ prav tako že pojasnilo, se morata namreč ujemati, ujemati pa se mora tudi zapis v uradnih evidencah, ki se vodijo v Republiki Sloveniji. Prav tako je MNZ pojasnilo, da na biografski strani potne listine zapisano tujčevo osebno ime, ki se v

skladu s 96. členom ZTuj-2 oziroma Zakona o tujcih (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo in 95/21 – popr.) vpiše v uradne evidence, ki se vodijo v Republiki Sloveniji, ni namenjeno strojnemu branju, namenjeno pa je za uporabo v pravnem prometu. Glede na navedeno tudi ni treba, da bi bil ta zapis v latinici, v skladu z ICAO standardom, torej brez šumnikov. Se je pa za tak zapis, torej za zapis osebnih imen v latinici, v skladu z ICAO standardom (brez šumnikov), tudi na biografski strani potne listine (in ne samo v strojno berljivem zapisu) odločila Ruska federacija, katere državljanka je tujka. Nasprotno npr. Republika Severna Makedonija svojim državljanom, ki imajo v osebni imenu šumnik oziroma šumnike, omogoča vpis oziroma zapis osebnega imena v potne listine te države in sicer na biografsko stran potne listine tudi v latinici s šumniki (in ne samo v latinici v skladu z ICAO standardom). Vsaka država se torej sama odloči, kako bo zapisovala osebna imena svojih državljanov v potne listine, to je na biografsko stran potne listine (strojno berljiv zapis pa je določen z mednarodnim standardom ICAO 9303). 96. člen ZTuj-2 oziroma Zakona o tujcih (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo in 95/21 – popr.) pa Republiki Sloveniji oziroma njenim organom narekuje upoštevanje tega zapisa. Takšna zakonska ureditev po mnenju ministrstva, kot je MNZ že navedlo, sledi tudi ureditvi Zakona o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (Uradni list RS, št. 56/99 in 45/08 – ZArbit in 31/21 – odl. US). V skladu s tem zakonom (14. člen) se za vprašanja osebnega imena uporabi pravo države, katere državljan je oseba (ki se ji določa ali spreminja osebno ime). Pri tem MNZ ponovno poudarja, da 96. člen ZTuj-2 oziroma Zakona o tujcih (Uradni list RS, št. 91/21 – UPB9 in 95/21 – popr. UPB9) za vse tujce enako, ne glede na njihovo državljanstvo, določa pravilo glede uporabe osebnega imena v času njihovega prebivanja v Republiki Sloveniji. To pravilo je skladno z mednarodnim zasebnim pravom, v skladu s katerim je osebno ime oziroma pojem, sestava in določitev osebnega imena ter pogojev za njegovo uporabo in spremembo v pristojnosti države, katere državljan je oseba.

K poglavju 2.19. Pravosodje

K podpoglavju 2.19.1 Splošne ugotovitve

- *Varuh v poročilu izpostavlja ugotovitve, »da na posameznih podpodročjih uvodoma posebej izpostavljamo le nekatera, med njimi podpodročje Prekrški, kjer smo v letu 2020 obravnavali nekoliko manj zadev (26) kot v letu 2019 (50). V okviru vstopne točke smo dodatno obravnavali še 7 pobud in sprejeli kar 37 klicev pobudnikov glede vprašanj, ki so se nanašali na obravnavo prekrškov. Vsebina obravnavane problematike se ni bistveno spremenila. Pobudniki so še naprej izpostavljali pristranskost pri ugotavljanju dejstev in okoliščin domnevnih prekrškov, nepopolno ugotovitev dejanskega stanja ter nezadovoljstvo pri izdajo plačilnih nalogov oziroma izreka globe in druge kršitve pravic. Največ pobud se je nanašalo na nezadovoljstvo z izrečenimi globami oziroma sprejetimi odločitvami v postopku o prekršku. Še naprej so prevladovale pobude, povezane z udeležbo v cestnem prometu in Policijo kot prekrškovnim organom (čeprav se je število teh tudi v letu 2020 zmanjšalo), povečuje pa se število tistih, ki se nanašajo na redarstvo.«*

Odziv MNZ:

Pritrditi je, da se je število pobud za začetek postopka pri Varuhu, ki so se nanašale na delo policije kot prekrškovnega organa, v letu 2020 sicer zmanjšalo, vendar pa so razlogi za vložitev pobud identični kot v preteklih letih, torej bodisi izražanje nezadovoljstva z izrečenimi globami bodisi zatrjevanje (procesne) nepravilnosti, ki naj bi se pripetila prekrškovnemu organu v postopku o prekršku. Ob tem je pojasniti, da Policija vsako pobudo za začetek postopka pri Varuhu vzame v presojo z največjo mero skrbnosti ter z vidika strokovnega in zakonitega

postopanja kritično preveri vse okoliščine izpostavljenega primera v vseh fazah postopka o prekršku (tudi v delu postopka, ki ga pobudnik za začetek postopka pred Varuhom sicer ne problematizira).

V posameznih primerih, ko je ugotovljeno (povsem) neupravičeno odstopanje od standarda ravnanja s potrebno stopnjo skrbnosti pooblaščenih uradnih oseb prekrškovnega organa pri vodenju in odločanju v vseh fazah postopka o prekršku, ki se rezultira v neupravičeno povzročenih stroških oziroma škodi bodisi zaradi neupravičene davčne izvršbe tako v sferi pobudnika kot tudi v sferi policije bodisi kakršnega koli drugega dejanja oziroma opustitve, se ugotavlja disciplinska, kazenska in materialna odgovornost pooblaščenih uradnih oseb prekrškovnega organa.

K podglavju 2.19.3 Nova priporočila in dejavnosti Varuha

- *Priporočilo št. 70 (2020): »Varuh priporoča, da Ministrstvo za pravosodje z drugimi odgovornimi ministrstvi sprejme dodatne ukrepe, ki bi prispevali oziroma pomagali pri zagotavljanju različnih oblik brezplačne pravne pomoči izven okvirov, ki jih določa Zakon o brezplačni pravni pomoči.«*

Odziv MP:

Brezplačna pravna pomoč (BPP) po Zakonu o brezplačni pravni pomoči (ZBPP) predstavlja obliko uresničevanja pravice do sodnega varstva, in sicer po načelu enakopravnosti, upoštevajoč socialni položaj osebe, ki brez škode za svoje preživljanje in preživljanje svoje družine te pravice ne bi zmogli uresničevati. Namen BPP po ZBPP je predvsem, da se osebam z ekonomsko šibkejšim položajem zagotovijo enake pravice do sodnega varstva. BPP administrirajo sodišča, sredstva zanjo pa se zagotavljajo iz proračuna RS. Pri »pro bono« in drugih oblikah pravne pomoči gre za pravno pomoč v najširšem pomenu besede bodisi s strani odvetnikov, nevladnih organizacij, pravnih klinik na fakultetah ali občin. Najpogosteje gre za pravno pomoč v obliki splošnega svetovanja (kam umestiti problem posameznika in na kateri organ se lahko obrne za rešitev svoje težave), ki nima neposredne povezave s sodiščem in sodnimi postopki, zato tudi ne sodi v okvir ZBPP. Vlada se strinja, da so take oblike pravne pomoči zelo pomembne z vidika splošnega varovanja pravic socialno ogroženih in drugih ranljivih družbenih skupin.

Varuh izpostavlja, da je ponovil anketni vprašalnik, ki ga je prvič izvedel v letu 2012, o zagotavljanju brezplačne pravne pomoči in pravnega svetovanja, izven okvirjev ZBPP v posameznih slovenskih občinah. Varuh navaja, da je bil odziv občin dober in da je bilo iz podatkov, ki so jih posredovale občine, ki so se opredelile, da nudijo brezplačno pravno pomoč, mogoče razbrati, da večinoma občine nudijo to pomoč zlasti v obliki brezplačnih pravnih nasvetov, na način, da se upravičencem pojasni njihov pravni položaj, pravne posledice, ki bi lahko nastopile v primeru njihove pasivnosti ter možne rešitve njihovega pravnega problema, pa tudi kot pomoč pri sestavi vlog za pridobitev morebitne brezplačne pravne pomoči na podlagi ZBPP ter svetovanje z namenom pospeševanja različnih zadev. V večini občin, ki so se opredelile, da takšno pravno pomoč nudijo, nudijo le-to na podlagi sklenjenih pogodb zunanji izvajalci, bodisi odvetniki bodisi nevladne organizacije, pa tudi posamezne fizične osebe oziroma samostojni podjetniki s pravno izobrazbo. Nekatere občine pa tudi same neposredno v različnih pojavnih oblikah nudijo brezplačno pravno pomoč posameznikom v zadevah iz njihove pristojnosti. Varuh ugotavlja tudi, da v primerjavi z letom 2021 manj (a ne bistveno) slovenskih občin zagotavlja brezplačno pravno pomoč. Ključni razlog (glede na prejete odzive občin) pa je iskati zlasti v pomanjkanju povpraševanja posameznikov po tovrstni obliki pomoči.

Vlada pozdravlja in podpira angažma občin v smeri ozaveščanja občanov, kam in na katere institucije se lahko obrnejo za urejanje njihovih pravnih, upravnih, socialnih in drugih zadev, kakor tudi nudenje splošnih pravnih nasvetov najširšem smislu.

Varuh nadalje navaja, da pogreša delovanje države in pristojnih institucij, morda tudi nevladnih organizacij, ki bi si prizadevale ozaveščati posameznike o njihovih pravicah, jim svetovati ter pomagati pri njihovi uveljavitvi in zaščiti. V letnem poročilu za leto 2015 je izpostavil, da praksa kaže, da brezplačno pravno pomoč posamezniki poiščejo praviloma (šele) tedaj, ko so (že) soočeni s konkretnim (upravnim, sodnim) postopkom, ki je (že) sprožen zoper njih, ne pa že prej oziroma tedaj, ko nase prevzemajo določene obveznosti ali želijo uveljaviti pravice, ki jim sicer pripadajo glede na veljavne predpise. Varuh meni, da bi lahko država s sprejemom dodatnih ukrepov (npr. s sistemsko (pravno) ureditvijo drugih oblik pravne pomoči (poleg obstoječega ZBPP), ki jih s svojo dejavnostjo zagotavljajo določene nevladne organizacije, društva in posamezniki, pa tudi nekatere občine; s subvencioniranjem storitev predstavljenih oblik pravne pomoči, zagotovila in omogočila boljšo seznanitev posameznikov s tistimi pravno pomembnimi okoliščinami, na podlagi katerih bi lahko pravočasno in učinkovito uveljavili oziroma zavarovali svoje pravice in pravne koristi.

Vlada ugotavlja, da veliko pravne pomoči izven okvira ZBPP, ki jo tudi Varuh sam našteva (pravna pomoč, ki jo nudijo občine, razne nevladne organizacije, odvetniki v okvir dneva »pro bono« pomoči in drugo), že obstaja. Res, pa, da te oblike niso izdatno subvencionirane s strani države, kar Varuh predlaga. Vsekakor pa ni mogoče vzpostaviti »vodotesnega« sistema pomoči, saj je na posamezniku in njegovem odgovornem ravnanju, da se seznani s svojimi pravicami in pravno pomembnimi okoliščinami v neki zadevi in ali bo v zvezi s tem poiskal pomoč za pravočasno in učinkovito uveljavljanje le-teh ali ne. Samo subvencioniranje teh oblik pomoči ne bi prineslo boljšega rezultata. Vlada se zaveda, da bodo kljub širokemu naboru možnosti za pravno pomoč vedno obstajali primeri, ko se bodo pomanjkljivo ozaveščeni posamezniki obrnili na neko institucijo ali celo Varuha, šele takrat, ko bo problem že težje rešljiv. Štejemo pa tudi, da je v sistemu nudenja pravne pomoči zelo pomembna vloga Varuha, ki lahko posameznikom svetuje glede njihovih temeljnih pravic in svoboščin.

K podpoglavju 2.19.3.6 Primer: Zamujen rok za vložitev zahteve za sodno varstvo

- *Varuh v poročilu izpostavlja ugotovitve, da je »pobudnica kot lastnica motornega vozila prejela plačilni nalog zaradi prekrška prekoračene hitrosti v naselju, ki ga je zaznal samodejni merilnik hitrosti. Naslednji dan je njen mož s sklicevanjem na številko in datum izdaje plačilnega naloga prekrškovnemu organu pisno sporočil, da je v času zaznanega prekrška predmetno vozilo upravljal on, in predlagal, da se to upošteva v nadaljevanju postopka. Kot pravna laika sta z možem menila, da bo to zadostovalo za pošteno obravnavo. Že po izteku roka za vložitev zahteve za sodno varstvo je mož pobudnice prejel dopis prekrškovnega organa, s katerim je bil seznanjen, da njegovo pisanje ne vsebuje elementov zahteve za sodno varstvo, saj bi bila ta s sklepom zavržena kot nedovoljena, ker je ni vložil upravičeni predlagatelj. Pobudnica je šele zatem vložila zahtevo za sodno varstvo. To pa je prekrškovni organ zavrgel, ker je ugotovil, da je bila vložena prepozno. Zoper ta sklep je pobudnica vložila zahtevo za sodno varstvo, pristojno sodišče pa jo je zavrnilo kot neutemeljeno. Varuha je pobudnica prosila za nasvet »kako in kaj« naprej« (razširjena spletna verzija poročila Varuha, URL: <https://www.varuh-rs.si/letno-porocilo-2020/2-vsebina-dela-in-pregled-obravnavanih-zadev/b-obravnavana-vsebinska-podrocja/219-pravosodje/>).*

Odziv MNZ:

Policija je na podlagi razpoložljive dokumentacije ugotovila, da je bil odgovor prekrškovnega organa možu pobudnice vročen 19. 12. 2019, pri čemer je bilo pojasnjeno, da je bil ta odgovor pripravljen in vročen v enem tednu, kar je v skladu z ustaljenim načinom poslovanja. Prekrškovni organ je pobudnico pravilno in pravočasno obveščal o pravicah in dolžnostih v postopku o prekršku, da bi lahko pravočasno vložila redno pravno sredstvo.

Glede neupoštevanja načela materialne resnice v prekrškovnih postopkih pred prekrškovnimi organi v policiji pa pojasnujemo, da je potrebno razlikovati procesni situaciji pri podaji izjave v hitrem postopku na podlagi 55. člena ZP-1 in procesnim prekluzivnim rokom za vložitev zahteve za sodno varstvo, saj med seboj nista primerljivi. V prvem primeru je tudi ob »poznejšem navajanju« relevantnih materialno pravnih dejstev ob upoštevanju načela materialne resnice dopustno, saj pravnomočnost še ni nastopila. V primeru zamude roka za vložitev rednega pravnega sredstva, pa morebitno poznejše uveljavljanje pravnega sredstva ni dopustno. S tem je zagotovljena pravna varnost in ustalitev vzpostavljenega pravnega razmerja.

Vrhovno sodišče je v zadnjih letih poudarilo načelo materialne resnice še zlasti v razmerju do prekluzije. V prekrškovno pravo kot del kaznovalnega prava, so v prekrškovne postopke vključena pravila, ki varujejo druge pomembne vrednote, ki potisnejo materialno resnico na stran, če pridejo z njo v kolizijo. Načelo materialne resnice torej ni absolutno in brezpogojno, temveč se mu je treba v določenih situacijah odreči.

Pravnomočnost je ena glavnih, če ne že glavna izjema od načela materialne resnice. Institut pravnomočnosti zagotavlja pravno varnost in ustalitev vzpostavljenega pravnega razmerja, na katerega se nanaša odločitev državnega organa. Tako sodna odločitev postane pravnomočna ne glede na to, ali je pravilna ali ne.

V obravnavanem primeru je bil procesni rok za vložitev rednega pravnega sredstva prekoračen oziroma zamujen, pobudnica pa ni zahtevala vrnitve v prejšnje stanje, o kateri bi lahko odločal prekrškovni organ. V tem primeru se načelo materialne resnice umakne institutu pravnomočnosti.

Kot je bilo že zapisano, sta omenjenemu stališču Policije pritrdila tudi Okrajno sodišče v Celju in Vrhovno državno tožilstvo RS.

K poglavju 2.20 Policijski postopki, zasebno varovanje, detektivi in redarji

K podpoglavju 2.20.3.2.1 Elektronsko snemanje policijskih razgovorov

- *Varuh opozarja, »da je dolžnost vodje organizacijske enote oziroma osebe, ki vodi pormiritveni postopek, da pravočasno poskrbi za zavarovanje posnetkov videonadzora na policijski postaji, če so ti lahko v pomoč pri reševanju posamične pritožbe. Tudi sicer Pravilnik o reševanju pritožb določa, da mora vodja policijske enote v zvezi s pritožbo proučiti vse razpoložljive dokumente, opraviti razgovore z morebitnimi pričami in izvesti vse, kar je potrebno, da se seznani s policijskim postopkom, ki je predmet pritožbe. Preveriti mora tudi vsa dejstva, ki so potrebna za ugotovitev dejanskega stanja in po potrebi opraviti razgovor s policistom, zoper delo katerega je bila vložena pritožba, zlasti če policist ne pripravi pisne izjave o pritožbi (5. člen Pravilnika o reševanju pritožb). Zato smo s temi ugotovitvami seznanili tudi MNZ, ki bdi nad reševanjem pritožb zoper policiste, da vodje organizacijskih enot na to obveznost še dodatno opozori.« (razširjena spletna verzija poročila Varuha, URL: <https://www.varuh-rs.si/letno-porocilo-2020/2-vsebina-dela-in-pregled-obravnavanih-zadev/b-obravnavana-vsebinska-podrocja/220-policijski-postopki-zasebno-varovanje-detektivi-in-redarji/>)*

Odziv MNZ:

MNZ je policijo opozorilo na dosledno izvajanje pomiritvenih postopkov, kjer so bili posebej opozorjeni na to, da morajo vodje pomiritvenih postopkov v okviru pomiritvenega postopka preveriti vsa dejstva, ki so potrebna za ugotovitev dejanskega stanja, v to spada tudi pravočasno zavarovanje posnetkov video nadzornega sistema. MNZ je zaradi navedenega intenziviral nadzor nad izvajanjem pomiritvenih postopkov kot tudi nadzor nad samim reševanjem pritožb v okviru pomiritvenega postopka.

K poglavju 2.21.1 Splošne ugotovitve in ocena stanja

K podpoglavju 2.21.1.1 (Ne)ustreznost ureditve, ki regulira dejavnost sežiga in so-sežiga odpadkov

- *Priporočilo št. 78 (2020): »Varuh Ministrstvu za okolje in prostor priporoča, da prouči ustreznost trenutne ureditve, ki neposredno ali posredno regulira dejavnost sežiga in so-sežiga odpadkov z vidika njegove preglednosti, jasnosti in določnosti ter po lastni presoji pripravi ustrezne spremembe relevantnih predpisov, ki bodo dosledno sledili načelom pravne predvidljivosti in jasnosti predpisov kot sestavnih delov načela pravne države iz 2. člena Ustave Republike Slovenije«.*

Odziv MOP:

Ministrstvo navedeno problematiko proučuje in pripravlja spremembe Zakona o varstvu okolja, s poudarkom na določilih, namenjenih preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic (nadzor nad načrtovanjem obratov, spremljanje in nadzor obratovanja, zagotavljanje pripravljenosti za odziv na večje nesreče) ter določbah o okoljevarstvenem dovoljenju za naprave, ki povzročajo industrijske emisije (določanje mejnih vrednosti iz zaključkov o BAT, obveznosti upravljalca o prilagoditvi z zaključkom o BAT, ...)

V pripravi so tudi spremembe predpisov s področja termične obdelave komunalnih odpadkov, ki bodo na sistemski ravni urejali državno javno službo (namenjena le termični obdelavi nerreciklabilnega gorljivega ostanka pri obdelavi komunalnih odpadkov v okviru izvajanja javnih služb; vključevanje v sisteme daljinskega ogrevanja, kjer naj nove naprave menjajo tiste, ki kot vir toplote rabijo fosilna goriva ter skrb, da ne pride do presežnih kapacitet pri gradnji naprav...)

Področje termične obdelave odpadkov (obdelava odpadkov z izkoriščanjem pridobljene zgovalne toplote ali brez nje, s sežigom z oksidacijo odpadkov in drugimi postopki toplotne obdelave, kot so piroliza, uplinjanje ali obdelava v plazmi) je v Sloveniji regulirano z več predpisi:

- Uredba o sežigalnicah odpadkov in napravah za sosežig odpadkov (Uradni list RS, št. 8/16 in 116/21),
- Uredba o vrsti dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (Uradni list RS, št. 57/15),

ki v slovenski pravni red prenašata določila Direktive 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o industrijskih emisijah (celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja), zlasti pa:

- ukrepe za nadzor emisije snovi v zrak in mejne vrednosti emisije snovi v zrak,
- pravila ravnanja z odpadki in ostanki,
- ukrepe za preprečevanje onesnaževanja tal in podzemne vode,
- merila za določitev nevarnih snovi, ki lahko povzročajo onesnaženje tal in podzemne vode,

- podrobnejšo vsebino izhodiščnega poročila,
- uporabo zaključkov o najboljših razpoložljivih tehnikah (BAT),
- merila za določanje najboljših razpoložljivih tehnik,
- zavezanca za zagotavljanje izvajanja obratovalnega monitoringa in njegov obseg,
- podrobnejšo vsebino in sestavine vloge za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja ter
- podrobnejšo vsebino okoljevarstvenega dovoljenja.

Da bi se preprečilo, zmanjšalo in v čim večji meri odpravilo onesnaževanje, ki je posledica industrijskih dejavnosti, v skladu z načelom „onesnaževalec plača“ in načelom preprečevanja onesnaževanja, je treba vzpostaviti splošen okvir za nadzor glavnih industrijskih dejavnosti, pri čemer je treba dati prednost ukrepanju pri viru, zagotoviti preudarno upravljanje naravnih virov ter po potrebi upoštevati gospodarski položaj in posebne lokalne značilnosti kraja, v katerem se industrijska dejavnost izvaja.

Različni pristopi ločenega nadzorovanja emisij v zrak, vodo ali tla lahko spodbudijo prenos onesnaževanja z ene prvine okolja na drugo, namesto da bi varovali okolje kot celoto. Zato je primerno zagotoviti celovit pristop k preprečevanju in nadzoru emisij v zrak, vodo in tla, ravnanju z odpadki, energetske učinkovitosti in preprečevanju nesreč.

V pripravi je tudi sprememba Zakona o varstvu okolja (ZVO-2), ki obsega:

- V poglavju o splošnih pravilih ravnanja zakon ureja emisije, pravila ravnanja pri opravljanju dejavnosti in v potrošnji ter splošno obveznost upravljavca, da skrbi za preprečevanje večjih nesreč in zmanjševanje njihovih posledic.
- Za obratovanje naprav in opravljanje nekaterih dejavnosti morajo povzročitelji onesnaževanja pridobiti okoljevarstveno dovoljenje, drugi se morajo vpisati v evidenco, ki jo vodi ministrstvo, tretji predložijo v primeru gradnje strokovno oceno o emisijah.
- Za preprečevanje večjih nesreč in zmanjševanje njihovih posledic so predvideni naslednji mehanizmi:
 - o nadzor nad načrtovanjem obratov z vidika uporabe najboljših tehnik za preprečevanje nesreč in za zmanjševanje njihovih posledic,
 - o spremljanje in nadzor obratovanja obratov z vidika varstva pred večjimi nesrečami z nevarnimi snovmi, ki se izvaja v postopkih izdaje okoljevarstvenih dovoljenj za obratovanje obratov in z inšpekcijskim nadzorom,
 - o zagotavljanje pripravljenosti na odziv na večje nesreče, ki ga sestavljata pripravljenost obratov in pripravljenost lokalne skupnosti, v kateri obrat obratuje.

Največ sprememb, vključno s preimenovanjem naprave, pa prinašajo določbe o okoljevarstvenem dovoljenju za naprave, ki povzročajo industrijske emisije (ZVO-1 dovoljenja za naprave, ki povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega).

Številne spremembe določb odpravljajo očitane kršitve prava EU s strani Evropske komisije, predvsem glede določanja mejnih vrednosti iz zaključkov o BAT, ko so te določene v razponu, predložitve izhodiščnega poročila, upoštevanja obveznosti upravljavca o prilagoditvi z zaključkom o BAT, ne glede na to, ali gre za glavno ali ne glavno dejavnost itd.

Na novo ali drugače je v postopku izdaje, spremembe in prenehanja okoljevarstvenega dovoljenja urejeno:

- mirovanje okoljevarstvenega dovoljenja,
- začasna prepoved obratovanja,
- dvostopenjska izdelava izhodiščnega poročila, primeri sprememb okoljevarstvenega dovoljenja, ki se začnejo na vlogo upravljavca,
- postopek prilagoditve zaključkom o BAT, ki se začne na podlagi vloge upravljavca in ne več po uradni dolžnosti,
- odvzem okoljevarstvenega dovoljenja,

- sodelovanje javnosti, itd..

Področje termične obdelave komunalnih odpadkov, ki je skladno z določili Zakona o varstvu okolja obvezna državna gospodarska javna služba, podrobneje urejata :

- Uredba o načinu opravljanja obvezne državne gospodarske javne službe sežiganja komunalnih odpadkov (Uradni list RS, št. 123/04, 106/05 in 6/16),
- Uredba o načinu, predmetu in pogojih opravljanja obvezne državne gospodarske javne službe sežiganja komunalnih odpadkov na območju občin Savinjske regije (Uradni list RS, št. 109/05, 62/08 in 6/16).

Ker Slovenija pri infrastrukturi za termično obdelavo takih odpadkov ni samozadostna, je v veliki meri odvisna od dostopa do ustrezne obdelave v napravah izven Slovenije.

Države gostiteljice ta dostop vedno bolj omejujejo, kar daje jasen signal, da morajo države članice EU zagotoviti ustrezne lastne kapacitete.

Slovenija ja zato pristopila k pripravi predpisov, ki bodo na sistemski ravni urejali državno javno službo termične obdelave komunalnih odpadkov.

Novi predpisi bodo opredelili naslednje:

- sežigalnice bodo namenjene za termično obdelavo nerekiclabilnega gorljivega ostanka, nastalega pri mehanski obdelavi komunalnih odpadkov z visoko učinkovito sproizvodnjo toplote in električne energije za daljinsko ogrevanje,
- sežigalnice bodo nadomestile naprave, ki kot vir toplote pri daljinskem ogrevanju rabijo fosilna goriva,
- upravljavci sežigalnic bodo morali za delovanje pridobiti ustrezna okoljevarstvena dovoljenja, kjer bodo opredeljeni ukrepi za blaženje in spremljanje vplivov na okolje,
- sežigalnice bodo umeščene v prostor na podlagi ustrezno pripravljene dokumentacije, ob jasnem, sočasnem in transparentnem informiranju javnosti ter vključevanjem prebivalcev v lokalnih skupnosti,
- kapaciteta objektov za termično obdelavo odpadkov bo načrtovana za naslednjih 15 let.

K podpoglavju 2.23 Družbene dejavnosti

K podpoglavju 2.23.1.1 Osnovno in srednje šolstvo

- *Priporočilo št. 81 (2020): »Varuh priporoča, naj Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport dijakom SŠOF zagotovi stabilno in varno okolje ter ustrezne možnosti za nemoteno šolanje«.*

MIZŠ:

Reševanje prostorske problematike SŠOF je v teku. Na podlagi zaključenega urbanističnega natečaja za širše območje Roške (junij 2021), kjer je poleg SŠOF s telovadnico predvidena tudi novogradnja ALUO in Študentskega doma, so bila pridobljena urbanistična in arhitekturna izhodišča za umestitev vseh treh objektov na lokaciji. Urbanistični natečaj je podlaga za spremembo OPPN, ki je nujno potrebna za realizacijo treh načrtovanih projektov na lokaciji. Natečaj je potrdil možnost izgradnje nove šolske stavbe SŠOF po prostorskem programu, nove telovadnice za SŠOF in za obstoječo Srednjo ekonomsko šolo, zaklonska, podzemne garaže, zunanjih parkirnih mest, zunanjih športnih površin in drugih šolskih površin.

Pridobljene smernice so podlaga za izdelavo natečajne naloge, za izvedbo obveznega arhitekturnega natečaja, katerega naročilo je predvideno še v letu 2021. Po izboru optimalne

arhitekturne rešitve umestitve nove šolske stavbe na lokaciji "Roška" (v letu 2022) bo omogočena izdelava projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja in izvedbo gradnje.

Ministrstvo je naročilo in pridobilo izdelan investicijski dokument "Predinvesticijska zasnova", ki je podlaga za uvrstitev projekta Novogradnja SŠOF s telovadnico v državni načrt razvojnih programov (NRP), kar bo omogočalo izvedbo in financiranje vseh postopkov - od načrtovanja do gradnje, vključno z opremo. Predvideni sta 2 varianti izvedbe investicije. Prva načrtuje istočasno gradnjo šolske stavbe in telovadnice, druga načrtuje najprej gradnjo šolske stavbe, nato sledi gradnja telovadnice. Po prvi varianti se investicija zaključi v letu 2025, po drugi varianti se investicija zaključi v letu 2026.

Vrednost investicije po tekočih cenah znaša 22.152.656,61 EUR, oziroma 22.249.428,19 EUR.

Vključitev projekta v NRP je možna le ob predhodni zagotovitvi zadostnih proračunskih sredstev MIZŠ za realizacijo investicije, zato je ob pripravi Rebalansa državnega proračuna 2022 in predloga proračuna 2023 predviden ustrezen obseg sredstev, ki omogoča realizacijo investicije po naslednji dinamiki:

za 1. varianto:

- v letu 2021 - 92.439,95 EUR
- v letu 2022 - 999.855,13 EUR
- v letu 2023 - 3.999.289,72 EUR
- v letu 2024 - 8.998.244,99 EUR
- v letu 2025 - 8.062.826,82 EUR

oziroma za 2. varianto:

- v letu 2021 - 92.439,95 EUR
- v letu 2022 - 999.855,13 EUR
- v letu 2023 - 3.414.211,99 EUR
- v letu 2024 - 7.364.406,78 EUR
- v letu 2025 - 7.451.074,70 EUR
- v letu 2026 - 2.927.439,65 EUR.

Predlog za vključitev projekta v državni NRP je v pripravi.

K podpoglavju 2.24 Stanovanjske zadeve

K podpoglavju 2.24.1 Splošne ugotovitve in ocene stanja

- *Priporočilo št. 85 (2020): Varuh priporoča, naj Ministrstvo za okolje in prostor pristopi k celoviti prenovi zakonodaje na področju stanovanjskih zadev, predvsem Stanovanjskega zakona, pri čemer naj upošteva (predhodna) priporočila Varuha.*

Odziv MOP (gl. tudi odziv v tabeli):

Zaradi spremenjenih družbenih in gospodarskih razmer, kot posledica zaostrenih zdravstvenih razmer in razglasitve epidemije, je bila v Ministrstvu za okolje in prostor sprejeta odločitev, da pristopi le k najnujnejšim spremembam in dopolnitvam Stanovanjskega zakona. Zavedati se je namreč potrebno, da priprava celovite stanovanjske reforme zahteva zelo veliko usklajevanj z najrazličnejšimi deležniki na stanovanjskem področju in posledično bistveno daljši čas za njeno kvalitetno pripravo.

Spremembe in dopolnitve Stanovanjskega zakona res ne rešujejo vseh problemov, ki so se skozi leta nabrali na področju, vsebujejo pa vse ključne spremembe in dopolnitve, ki bodo

lahko v relativno kratkem času imele velik in pozitiven učinek na stanovanjsko področje in zaustavile trend padanja števila neprofitnih najemnih stanovanj. Tako se bo vrednost stanovanjske točke v treh letih uskladila z rastjo drobnoprodajnih cen kar bo ustavilo padanje realne vrednosti najemnin in vzpostavilo pogoje za ohranjanje obstoječega stanovanjskega fonda. Hkrati se je prenovil tudi sistem subvencioniranja, tako uskladitev najemnin socialno najšibkejših gospodinjstev ne bo prizadela.

Novela zakona omogoča tudi dodatno zadolževanje stanovanjskih skladov in vzpostavitev javnega najema stanovanj po zgledu nekaterih evropskih držav, kar bo prispevalo k večji ponudbi najemnih stanovanj.

Na področju upravljanja bodo vzpostavljeni ločeni fiduciarni računi rezervnih skladov za vsako stavbo posebej, kar bo prispevalo k večji transparentnosti vodenja sredstev in lažjemu nadzoru, povečale so se tudi pristojnosti in naloge stanovanjske inšpekcije.

Ministrstvo za okolje in prostor se zaveda, da bo potrebno v prihodnosti pripraviti celovito prenovno stanovanjskega zakona, kar bo zahteven proces, ki bo terjal tudi daljši čas, saj bo potrebno uskladiti interese vseh deležnikov na stanovanjskem področju, ki so pogosto tudi diametralno nasprotni.

K poglavju Vsebina dela in pregled obravnavanih zadev v zvezi z epidemijo bolezni covid-19

K podpoglavju 3.11 Tujci v času epidemije bolezni covid-19

K podpoglavju 3.11.1. Po uveljavitvi zakonskih ukrepov v zvezi z upravnimi zadevami, postopki mednarodne zaščite niso šteli za nujne

- Kot ugotavlja Varuh, je bila v Republiki Sloveniji 12. 3. 2020 na podlagi 7. člena ZNB prvič v zvezi s covid-19 razglašena epidemija. Še istega meseca (29. 3. 2020) je začel veljati tudi Zakon o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (Covid-19) (ZZUSUDJZ-1), ki je med drugim predpisal tudi posebne ukrepe v upravnih in drugih javnopravnih zadevah. Varuh izpostavlja vprašanje, ali naj bi glede na III. Poglavje citiranega zakona postopki mednarodne zaščite šteli za nujne ali nenujne in zagovarja stališče, da meni, da bi predvsem postopki informiranja in sprejema prošnje za priznanje mednarodne zaščite lahko šteli za nujne, saj se status tujca s sprejemom prošnje pomembno spremeni (str. 460).*

Odziv MNZ:

MNZ je na vprašanja in pobude Varuha odgovorilo in pojasnilo svoja stališča, pri katerih vztraja, saj meni, da se pravice vlagatelja namere in prosilca za mednarodno zaščito ne razlikujejo bistveno, ter samega sprejema prošnje za mednarodno zaščito ni mogoče šteti za nujno zadevo v skladu s tretjim odstavkom 6. člena zgoraj omenjenega zakona. MNZ poudarja, da je pred sprejetjem omenjenega zakona (torej pred 1. 5. 2020) pozorno preučilo individualne razmere vsakega vlagatelja namere posebej in kljub stališčem, da je štelo, da postopkov mednarodne zaščite ni mogoče obravnavati za nujne, sprejelo prošnje v primerih ranljivih kategorij (s posebnim poudarkom na prošnjah mladoletnikov brez spremstva) ter nekatere prošnje tistih prosilcev, pri katerih je bilo na podlagi individualnega položaja ugotovljeno, da bi sam nesprejem prošnje pomenil poslabšanje le-tega.

Ostale prošnje so bile sprejete z določeno zamudo, vendar le-ta po mnenju Ministrstva ni bila takšna, da bi kakorkoli ogrožala položaj posameznega prosilca (v povprečju so vlagatelji na podajo prošnje pred uveljavitvijo omenjenega zakona čakali okoli en mesec).

MNZ je nato s 4. 5. 2020 ponovno začelo s sprejemom prošenj za mednarodno zaščito v neokrnjeni izvedbi. V prostore, kjer potekajo sprejemi prošenj, osebni razgovori in druga ustna procesna dejanja, so nameščena zaščitna stekla, prostori se redno zračijo in razkužujejo, v prostoru je nameščeno sredstvo za razkuževanje rok, vsi navzoči pa uporabljajo tudi druga zaščitna sredstva (maske, v določenih primerih rokavice, vizirji ipd.). Taka praksa se nadaljuje tudi v letu 2021.

K poglavju 3.12 Enakost pred zakonom in prepoved diskriminacije v zvezi z epidemijo bolezni COVID-19

K podpoglavju 3.12.3 Ali je bil ukrep za preprečevanje širjenja nalezljive bolezni COVID-19, ki je starostnikom prepovedal nakupovanje živil zunaj časa, namenjenega nakupovanju ranljivih skupin, diskriminatoren?

- *Varuh v poročilu izpostavlja, da se je v aprilu in maju 2020 nanj obrnilo več pobudnikov, ki se niso strinjali z ukrepom, ki je osebam, starejšim od 65 let, prepovedoval nakupovanje živil zunaj časa, namenjenega nakupovanju ranljivih skupin. Ukrep je vzpostavil po starosti ločeno nakupovanje živil, pri čemer je starostnikom dal na voljo le tri ure dnevno za nakupovanje živil. Vlada je z dnem 29. 4. 2020 omenjeni ukrep odpravila (str. 478).*

Odziv MGRT:

Če bi se izkazalo, da je bil ukrep, ki je starostnikom prepovedoval nakupovanje živil zunaj časa, namenjenega nakupovanju ranljivih skupin, v nasprotju s prvim odstavkom 14. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21–UZ62a, v nadaljevanju: URS), menimo, da je bil takšen ukrep vsekakor v skladu s tretjim odstavkom 15. člena URS, ki omogoča, da se človekove pravice in temeljne svoboščine omejijo zaradi človekovih pravic in temeljnih svoboščin drugih. V času sprejema Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: Odlok) so bile namreč ogrožene najbolj temeljne človekove pravice, saj je bilo ogroženo tako javno zdravje kot tudi življenje in zdravje prebivalcev Republike Slovenije. Zato so bile za preprečitev nevzdržnosti zdravstvenega sistema v danih razmerah izbrane omejitve, ki so kar najbolj ščitile javno zdravje, obenem pa v najmanjši možni meri omejevale druge ustavno varovane človekove pravice in temeljne svoboščine.

Poseg v ustavno varovane dobrine mora biti v sorazmerju z vrednostjo postavljenih ciljev, zato je treba vedno vzpostaviti razumno ravnovesje med vrednostjo postavljenih ciljev in teži posegov. Zakonodajalec sme poseči tudi v ustavno varovane položaje posameznikov, če s tem zaradi pravic drugih subjektov uresniči drug ustavno dopusten cilj. Pri tem pa lahko posega v te položaje le, če je to neogibno potrebno za uresničevanje zakonodajalčevega cilja. Zakonodajalec mora pri urejanju razmerja med ustavno varovanimi dobrinami, ki medsebojno kolidirajo, in pri njihovem medsebojnem tehtanju upoštevati načelo sorazmernosti. V skladu z ustavnim načelom sorazmernosti mora biti ukrep zakonit (imeti mora podlago v zakonu in slediti

legitimnemu cilju), prav tako pa mora biti primeren (z njim je mogoče doseči zastavljeni cilj) in nujen v smislu, da ga ni mogoče izvesti brez njegove uporabe ali uporabe milejšega sredstva, ter sorazmeren v ožjem pomenu (*stricto sensu* test).

Ob tem pojasnjujemo, da je Vlada Republike Slovenije imenovala posebno delovno skupino, ki je sodelovala pri pripravi navedenega ukrepa, ključna pa so bila izhodišča zdravstvene stroke. Pri tem poudarjamo tudi, da zdravstvena stroka še ne pozna blažjega in učinkovitejšega ukrepa za zajezitev in obvladovanje širjenja bolezni COVID-19, zato je začasna omejitev ponujanja in prodaje blaga in storitev potrošnikom učinkovita rešitev. Brez takšnega ukrepa bi se nalezljiva bolezen nenadzorovano širila, kar bi glede na dosedanje izkušnje brez dvoma privedlo do nezmožnosti delovanja zdravstvenega sistema in še več smrtnih žrtev. Za preprečitev nevzdržnosti zdravstvenega sistema so bile tako v danih razmerah izbrane omejitve, ki so kar najbolj ščitile javno zdravje, obenem pa v najmanjši možni meri omejevale osebno svobodo državljanov.

Na sprejetje Odloka je nedvomno vplivalo epidemiološko stanje v Republiki Sloveniji. Zaradi hitrega in eksponentnega širjenja nalezljive bolezni COVID-19 med populacijo, ki močno presega normalno obolevnost oziroma incidenco, je bila dne 12. 3. 2020, na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih (Uradni list RS, št. 33/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/20 – ZIUZEOP, 142/20 in 175/20 – ZIUOPDVE in 203/20-ZIUPOP DVE, v nadaljevanju: ZNB) razglašena epidemija na območju celotne države, na podlagi 2., 3. in 4. točke prvega odstavka 39. člena ZNB pa je bil sprejet predmetni Odlok.

Z Odlokom se je varovalo tako javno zdravje kot tudi življenje in zdravje prebivalcev Republike Slovenije. Z nesprejetjem Odloka bi bilo namreč omogočeno neomejeno gibanje, zbiranje, nakupovanje in druženje, kar bi povzročilo širjenje nalezljive bolezni in njeno eksponentno rast. To bi imelo nepopravljive posledice za javno zdravje, še zlasti za tiste prebivalce, ki bi zaradi bolezni izgubili življenje.

Glede na navedeno bi bili z nesprejetjem predmetnega Odloka prebivalci Republike Slovenije izpostavljeni hitremu širjenju virusa SARS-CoV-2, eksponentni rasti števila potrjenih okužb ter predvsem hitri rasti števila oseb s težjim potekom bolezni in še večjim številom hospitaliziranih, kar bi posledično ogrozilo zdravstveni sistem in javno zdravje prebivalstva. Prav tako je treba poudariti, da je bila posledica sprejetega Odloka zagotovo prav zmanjšanje eksponentnega naraščanja števila novookuženih oseb.

Država je z Odlokom, ki je pomenil sorazmeren poseg v skladu z URS, izvrševala tudi ustavno dopusten poseg v svobodo gibanja (drugi odstavek 32. člena URS), pravico do zbiranja in združevanja (tretji odstavek 42. člena URS) in v svobodno gospodarsko pobudo (drugi odstavek 74. člena URS) zaradi preprečevanja širjenja nalezljive bolezni COVID-19 in njenih posledic na področju nujenja blaga in storitev potrošnikom.

Iz navedenega se lahko ugotovi, da bi nesprejetje Odloka privedlo do škodljivih posledic, ki jih ne bi bilo mogoče popraviti in bi zaradi tega bila ogrožena zdravje in življenje posameznikov. Te škodljive posledice bi bile nedvomno hujše in težje popravljive (celo nepopravljive) kot morebitne škodljive posledice Odloka, saj bi lahko bila ogrožena zdravje in življenje posameznikov, ki sta tudi ustavno varovani kategoriji iz 51. in 72. člena URS. Pravica do zdravstvenega varstva, opredeljena v 51. členu URS kot ena od temeljnih socialnih pravic, daje vsakomur pravico do zdravstvenega varstva. Vsakodnevni porast števila novookuženih in povečano število oseb, ki so potrebovale hospitalizacijo, so dodatno obremenili zdravstveni sistem. Če bi število oseb, ki bi potrebovale hospitalizacijo, preseglo bolnišnične zmogljivosti, bi morale zdravstveno osebje zavračati osebe, ki bi potrebovale hospitalizacijo, saj zanje v bolnišnicah ne bi bilo prostora. V primeru strmega naraščanja števila novookuženih in oseb, ki bi potrebovale hospitalizacijo, bi se tudi v Sloveniji zdravstveni sistem zlomil.

Pravica do zdravstvenega varstva kot človekova pravica pozitivnega statusa zahteva aktivno delovanje države. Država mora z ustreznimi ukrepi zagotoviti učinkovito uresničevanje te človekove pravice. Iz drugega odstavka 51. člena URS izhaja obveznost države, da vzpostavi obvezno zdravstveno zavarovanje in skrbi za njegovo delovanje. Upošteva grožnjo zloma zdravstvenega sistema in ustavno obveznost skrbi za njegovo delovanje, je potrebno sprejemati ukrepe, ki zagotavljajo delovanje zdravstvenega sistema.

Kot že omenjeno pa je 51. člen URS neposredno povezan s pravico do zdravega življenjskega okolja iz 72. člena URS, ki skrb za zagotavljanje te pravice neposredno nalaga državi.

Kot že pojasnjeno, bi se brez sprejetih ukrepov nalezljiva bolezen nenadzorovano širila, kar bi glede na dosedanje izkušnje brez dvoma privedlo do nezmožnosti delovanja zdravstvenega sistema in še več smrtnih žrtev.

Namen konkretnega ukrepa, ki je osebam, starejšim od 65 let prepovedoval nakupovanje živil zunaj časa, namenjenega nakupovanju ranljivih skupin, je bil v dodatni zaščiti te skupine oseb, ki je v primeru okužbe z virusom SARS-CoV-2 tudi najbolj ogrožena.

Pri tem ponovno opozarjamo, da so bili ukrepi iz Odloka primerni za doseg legitirnega cilja, to je zaježitev in obvladovanje epidemije.

K podpoglavju 3.12.8 O nezmožnosti koriščenja turističnih bonov

- *Varuh v poročilu izpostavlja, da je bil opozorjen na posameznike, ki iz različnih razlogov ne bodo mogli izkoristiti turističnih bonov, ki so pridobili na podlagi 35. člena Zakona o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19 (ZIUOOPE). Pred očmi je imel starejšo žensko, ki živi v domu starejših, nima sorodnikov, na katere bi bon prenesla, in potrebuje vsakodnevno nego in skrb, ki sta ji zagotovljena v domu. Ker je takih primerov med starejšimi ogromno, pobudniki menijo, da je ureditev diskriminatorna in krivična, zato predlagajo, da bi država takim ljudem protivrednost bona nakazala na njihov tekoči račun. Varuh je opozoril, da je predmetni bon namenjen odpravi posledic epidemije v turizmu. Z njim se želi izboljšati gospodarski položaj na področju domače potrošnje turizma. Ukrep se uvaža za preživetje turistične dejavnosti, ki predstavlja kar 10 % BDP in zaposluje preko 50.000 ljudi, ter je bila zaradi epidemije COVID-19 še posebej prizadeta (str. 485).*

Odziv MGRT:

Eden izmed mnogih ukrepov v pandemiji COVID-19 je bil ukrep uvedbe bona za izboljšanje gospodarskega položaja na področju potrošnje turizma (v nadaljevanju: turistični bon), ki se je, kot pravilno ugotavlja Varuh, uvedel za preživetje turistične dejavnosti, ohranjanje delovnih mest v turizmu in tudi povečanje priliva v davčno blagajno. Turizem je v Sloveniji izjemno pomembna gospodarska panoga, saj predstavlja skoraj 13 % BDP in zaposluje preko 50.000 ljudi. Glede na izjemno rast v preteklih obdobjih je bilo pričakovati, da bomo tudi v letu 2020 uspešni in da bomo presegli 3 mlrd eur prilivov iz naslova izvoza potovanj.

Z razglasitvijo epidemije na območju Republike Slovenije zaradi bolezni COVID-19, so se s 13. 3. 2020 zaprli vsi nastanitveni obrati v Sloveniji.

Ukrep uvedbe turističnega bona ne pomeni le odliva iz državnega proračuna ampak tudi priliv iz naslova DDV in davka ter prispevkov iz naslova bruto plač v turizmu in s turizmom povezanimi dejavnostmi. Ne smemo pozabiti multiplikativnega učinka, saj se s tem zažene poraba skozi verigo vrednosti (trgovina, kmetijstvo, prevozi. ipd) torej stimulacija proizvodnje v

dejavnostih povezanih s turizmom. Ukrep tudi vpliva na izboljšanje percepcije domačega trga in ga pospešuje.

Na MGRT se zavedamo stiske posameznikov, ki zaradi osebnih, zdravstvenih ali drugih razlogov ugodnosti iz ukrepa vzpodbude domače potrošnje ne bodo mogli uporabiti na način, kot bi si sami želeli. Prepričani pa smo, da imamo v Sloveniji dovolj ponudnikov, ki s svojo ponudbo lahko ustrežejo vsem, ki se za uporabo tega ukrepa še niso odločili.

Ukrep ni namenjen temu, da bi se v primeru nezmožnosti koriščenja turističnega bona njegova protivrednost nakazovala posameznim državljanom na njihov tekoči račun, saj s tem ne bi mogli doseči ciljev, ki jih je zasledoval zakonodajalec.

K podpoglavju 3.16 Omejitve osebne svobode v zvezi z epidemijo bolezni covid-19

K podpoglavju 3.16.1 Splošne ugotovitve in ocena stanja

K podpoglavju 3.16.1.1 Priporniki in obsojenci

- *Varuh ugotavlja da je bilo med pobudami zaprtih oseb, ki so se nanašale na obvladovanje bolezni covid-19 v zavodih za prestajanje kazni zapora (ZPKZ), več opozoril, da bi bilo za preprečevanje širjenja virusa potrebno še bolj dosledno ukrepanje (str. 513).*

Odziv MP:

URSIKS je v okviru prizadevanj za ohranjanje in zaščito zdravja zaprtih oseb in zaposlenih v letu 2020 skrbno spremljala epidemiološke razmere v državi in v posameznih lokalnih skupnostih ter v sodelovanju z zdravstveno stroko izvajala vse potrebne ukrepe za preprečevanje širjenja COVID-19 v vseh zavodih. Ukrepe smo sprejemali v skladu z načelom postopnosti in sorazmernosti, določeni so v »Načrtu izvajanja ukrepov v Upravi RS za izvrševanje kazenskih sankcij v kriznih razmerah epidemije oz. pandemije Koronavirusa SARS-CoV-2«.

Zaprte osebe in zaposlene smo ves čas še posebej spodbujali in opozarjali na preventivne ukrepe in priporočila Nacionalnega inštituta za javno zdravje, s katerimi lahko vsak prispeva k ohranjanju zdravja. V zavodih, kjer je prišlo do okužb, so se izvedli vsi protokoli v skladu z navodili epidemiologa oziroma zdravnika zdravstvenega doma, ki na primarni ravni zagotavlja zdravstveno oskrbo v zaporu.

Zaposleni v zavodu pri vseh interakcijah z zaprtimi uporabljajo maske. Ob obiskih, spremstvih in drugih izhodih iz zavoda ter pri delu zaprtih, so maske obvezne tudi za zaprte osebe in jim jih zagotavlja zavod. Najbolj sta zarezala v življenje v zaporih ukrepa omejitve obiskov in podeljevanja izvenzavodskih ugodnosti oz. prostih izhodov.

K podpoglavju 3.16.2 Dejavnosti Varuha in priporočila v zvezi z epidemijo

K podpoglavju 3.16.2.5 Tujci in prosilci za mednarodno zaščito - Spremenjen način nameščanja pridržanih oseb v Centru za tujce v zabojnike

- *Varuh je med drugim ugotovil, da preteče preveč časa od tedaj, ko oseba v Centru za tujce poda namero, da bi zaprosila za mednarodno zaščito v Sloveniji, do tedaj, ko se z njo opravi osebni razgovor zaradi podaje prošnje (tudi več tednov), čeprav bi se po pravu EU morala evidentirati v največ šestih dneh. Varuh je zato pozval MNZ, naj nemudoma zagotovi pravočasno evidentiranje prošelj za mednarodno zaščito (str. 536).*

Odziv MNZ:

MNZ se ne more strinjati, da od trenutka, ko posameznik v Centru za tujce poda namero, da bi zaprosil za mednarodno zaščito, do trenutka, ko je ta prošnja dejansko sprejeta, mine več tednov, kar naj bi bilo glede na mnenje Varuha praksa. MNZ je v obdobju veljavnosti začasnih ukrepov v skladu z ZZUSUDJZ-1 ocenilo, da so ob hkratnem upoštevanju dejstva, da je bilo v tistem obdobju v sprejemnici UOIM nastanjeno bistveno večje število vlagateljev namer, kot so to omogočale obstoječe kapacitete, bili sprejemni pogoji in spoštovanje epidemioloških ukrepov ustrežnejši v Centru za tujce kot pa v sprejemnih prostorih UOIM. MNZ zavrača navedbe, da je to običajna praksa in pojasnjuje, da je bilo tako ravnanje le začasno in rezultat trenutnih splošnih epidemioloških razmer v državi.

Lahko pritrdimo, da so nekatere osebe v Centru za tujce res nastanjene po več tednov ali celo mesecev (ker v Sloveniji nimajo ustreznega dovoljenja za prebivanje, vizuma ali drugega pravnega naslova za legalno prebivanje), preden dejansko izrazijo namero, da bi v Sloveniji zaprosile za mednarodno zaščito, vendar niso tam nastanjene zaradi takšne odločitve in ravnanja Ministrstva, ampak zaradi dejstva, da v Republiki Sloveniji nimajo urejenega prebivanja. Ko oseba v Centru za tujce dejansko izrazi namero po vložitvi prošnje (to se najpogosteje zgodi na način, da oseba Centra za tujce preda lastnoročno pisno izjavo), v najkrajšem možnem času stečejo vsi ustrezni postopki za sprejem prošnje, to osebo pa se premesti v sprejemne prostore UOIM. Ob upoštevanju epidemiološke situacije je bilo v letu 2020 (in tudi še v letu 2021) nemogoče spoštovati določilo o tem, da se mora prošnja sprejeti najkasneje v šestih dneh, saj navedeno ni skladno s priporočili Nacionalnega inštituta za javno zdravje, da je treba tudi pri osebah, ki izrazijo namero, da bi v Sloveniji rade zaprosile za mednarodno zaščito, upoštevati desetdnevno obdobje karantene (do septembra 2020 je bilo to obdobje 14 dni), saj v Slovenijo najpogosteje prihajajo iz visoko rizičnih držav, poleg tega glede na način poti ni mogoče pričakovati, da so se na poti držale priporočene varnostne razdalje in drugih epidemioloških ukrepov. Ta priporočila smo na Ministrstvu z namenom preprečevanja širjenja epidemije ves čas upoštevali in temu prilagodili svoje delo na področju sprejema prošenj. MNZ ocenjuje, da po 1. 5. 2020 zamude pri sprejemu prošenj niso bile veliko daljše od omenjenega obdobja trajanja priporočene karantene, da bi lahko enoznačno trdili, da niso pravočasne.

K podpoglavju 3.23 Družbene dejavnosti v zvezi z epidemijo bolezni covid-19

K podpoglavju 3.23.1.6 Oteženo šolanje na daljavo zaradi slabe internetne povezave

- *Priporočilo št. 16c (2020): »Varuh priporoča Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, da zagotovi, da bodo imeli vsi učenci enake možnosti glede šolanja na daljavo«.*

Odziv MIZŠ (gl. tudi odziv v tabeli):

Na MIZŠ je tudi v času posebnih razmer ostala naša primarna skrb zagotavljanje enakih možnosti izobraževanja na daljavo in omogočanje nemotenega izobraževalnega procesa za vse otroke, tudi tiste iz najbolj ranljivega socialnega okolja. Pri tem smo se dejavno povezali z vsemi deležniki, ki so pomemben del izobraževalnega procesa. Na ministrstvu smo skupaj z ZRSŠ temu vprašanju namenili posebno pozornost. V smernicah smo šole med drugim pozvali, naj posebno pozornost namenijo ranljivim skupinam učencem ter učencem z učnimi in drugimi težavami. Pomembno je, da šole tudi tem učencem omogočijo napredek v njihovem znanju. Podpora učencem, ki potrebujejo pomoč iz različnih razlogov, naj bo usmerjena v individualni pristop učiteljev izvajalcev dodatne strokovne pomoči, spremljevalcev, romskih pomočnikov, ki z različnimi pristopi glede na individualne potrebe učencev pomembno pripomorejo k napredku učencev. Pomembno je njihovo sodelovanje z razrednikom in drugimi učitelji

oddelka. Poseben poudarek je dan evidentiranju učencev in dijakov, ki niso vključeni v izobraževanje na daljavo, ter vzpostavitvi stika z vsemi učenci ob upoštevanju različnih tehničnih zmožnosti za izobraževanje na daljavo. Prav tako se je ob razglasitvi epidemije COVID-19 posebej angažiral CŠOD, ki je nosilec projekta Skupaj za znanje, namenjenega zagotovitvi pomoči romskim otrokom in njihovim staršem pri vključevanju v sistem vzgoje in izobraževanja ter pri pridobivanju novih znanj tudi zunaj šolskih prostorov. V okviru tega projekta na različnih šolah deluje 26 romskih pomočnikov, ki so vez med šolo in starši otrok, dodatno pa ima CŠOD vzpostavljeno mrežo pedagoških koordinatorjev, izvajalcev dejavnosti v večnamenskih centrih in mentorjev.

Vsi ti sodelavci so se v tem obdobju osredotočili na nudenje pomoči in podpore dvema ključnima ciljnim skupinama, to so romski starši in otroci, ki v tem času resnično potrebujejo pomoč zaposlenih na projektu. Prav tako so priskočili na pomoč osnovnim šolam in njihovim strokovnim delavcem pri organizaciji izobraževanja na daljavo na način, da se v tako obliko izobraževanja vključujejo tudi romski otroci. V tem času so se razvile različne oblike medsebojnega sodelovanja. Na MIZŠ smo se izvedbe pouka na daljavo in zagotavljanju dostopnosti za vse vzgojno-izobraževalne zavode in naše otroke lotili z najvišjo prioriteto. Osnovno usmeritev izvedbe pouka na daljavo smo vsem šolam zagotovili prek pripravljenih strokovnih smernic in priporočil za izvedbo pouka na daljavo. Te usmeritve smo podprli strokovno, finančno in tudi zakonodajno, tako da lahko poteka pouk na daljavo s čim manj zapleti. V nadaljevanju so navedeni nekateri ključni ukrepi, s katerimi zagotavljamo temelje za kakovostno izvedbo pouka na daljavo:

- v obdobju epidemije smo prek projekta EU SIO2020 (ki ga izvajamo prek našega javnega zavoda Arnes) šolam spomladi 2020 dobavili 9.583 kosov opreme (osebni računalniki, monitorji, prenosni računalniki, tablice in projektorji);
- iz dodatnih sredstev EU (COVID) smo kupili in že dostavili šolam 4.193 prenosnih računalnikov (septembra 2020);
- našemu javnemu zavodu Arnes smo iz projekta COVID spomladi 2020 zagotovili 1 milijon EUR za infrastrukturo in e-storitve, ki podpirajo izvajanje pouka na daljavo (po leg 2,5 milijona EUR, ki smo jih že v obdobju med letoma 2019 in 2020 zagotovili za podporo pouka na daljavo iz projekta SIO2020);
- v septembru in oktobru 2020 smo uspeli iz integralnih sredstev vsem šolam za nakup IKT-opreme zagotoviti dodatnih 3,3 milijona EUR. Nakupe izvajajo šole, zato zdaj še nimamo natančnih števil, koliko opreme so šole kupile;
- v septembru in oktobru 2020 smo uspeli iz integralnih sredstev vsem javnim univerzam za nakup IKT-opreme zagotoviti 0,6 milijona EUR;
- v času trenutnih ukrepov je MIZŠ prek Akademске in raziskovalne mreže Slovenije – Arnes do zdaj po ugodni ceni od operaterja A1 nabavilo 760 mobilnih modemov z neomejenimi podatki za trajanje enega leta;
- v času spomladanskih izrednih ukrepov smo k sodelovanju povabili tudi mobilne operaterje. Telekom Slovenije je doniral 300, A1 pa 500 mobilnih modemov z neomejenimi podatkovnimi paketi do 31. avgusta 2020. Modemi so bili prek ZRSŠ razdeljeni učencem in dijakom, za katere so šole poslale podatke, da v času izobraževanja na daljavo nimajo dostopa do interneta. Po navedenem roku sta oba operaterja podaljšala uporabo podatkovnih paketov do 31. avgusta 2021;
- vsem šolam v Sloveniji zagotavljamo dostop do pomembnih e-storitev (videokonferenčni sistem Zoom, videokonferenčni sistem MS Teams, dostop do LMS sistema Moodle, dostop do MS Office365 ...);
- vsem učiteljem smo zagotovili dostop do izobraževanj in usposabljanj za izvedbo pouka na daljavo ter vzpostavili digitalne učne načrte (prek našega javnega zavoda za šolstvo – ZRSŠ);

- ministrstvo že pripravlja dokumentacijo za nakup IKT-opreme in mobilnih modemov s podatkovnimi paketi za dostop do interneta iz sredstev sklada ReactEU (17 milijonov EUR), ki jih bo mogoče uporabiti predvidoma od marca 2021;
- pripravlja se vzpostavitev enotne vstopne točke do učnih virov za vse učitelje in učence, ki bo poenostavila dostopnost do vsebin OER in tudi do plačljivih vsebin založnikov;
- v fazi izvedbe je digitalizacija poslovnih procesov šol (projekt Pametna šola), s katerimi bomo razbremenili strokovni kader administrativnega dela, tako da bodo lahko še več časa namenili dvigu kakovosti pedagoškega dela;
- prek javnega zavoda Arnes je bilo od marca do oktobra 2020 razvitih kar 21 različnih spletnih seminarjev, ki si jih je v živo ogledalo 2.000 uporabnikov, posnetke pa 55.000 uporabnikov. Prav tako je bilo razvitih 11 spletnih tečajev za strokovne delavce (4- do 5-) tedenski tečaji, ki so imeli 75 ponovitev ter se jih je skupno udeležilo kar 14.000 strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Vseh oblik usposabljanja na področju rabe IKT-opreme in poučevanja se je na ZRSŠ v času epidemije udeležilo že 26.638 udeležencev – učiteljev.

Zavedamo se, da je kakovost izvajanja pouka na daljavo odvisna od različnih dejavnikov. Veliko izzivov pri izvedbi pouka na daljavo smo že uspešno rešili, nekaj pa jih je še pred nami. Ena naših ključnih skrbi je zagotavljanje dostopnosti in opremljenosti otrok iz socialno šibkih družin in tistih, ki živijo na ruralnih področjih, kjer imajo slabše pogoje za delo na daljavo. Vseh težav z dostopom do interneta ni mogoče rešiti z mobilnim dostopom, saj mobilni signal ne pokriva zadovoljivo celotnega ozemlja Slovenije, tovrstne problematike pa žal ni mogoče hitro rešiti. Vse take primere šole obravnavajo individualno, prav tako imajo navodilo, da družinam, ki nimajo ustrezne opreme, to posodijo (torej svoje šolske računalnike posodijo tem družinam), če pa bi jim tudi šolskih računalnikov in opreme zmanjkalo, si šole priskočijo na pomoč in si v času trajanja pouka na daljavo posodijo opremo tudi med seboj.

Ocenjujemo, da smo vzpostavili mehanizme, s katerimi zagotavljamo, da izvedba pouka na daljavo teče na čim višji možni kakovostni ravni. Vsekakor je pred nami še veliko izzivov (npr. v družinah z več otroki zagotoviti prilagojeno rabo IKT-opreme), ki jih rešujemo sproti in skupaj.

III. Odzivno poročilo Vlade Republike Slovenije na Poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije o izvajanju nalog državnega preventivnega mehanizma po Opcijskem protokolu h Konvenciji OZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju za leto 2020

A. Osnovni pregled

Varuh v skladu z Zakonom o ratifikaciji Opcijskega protokola h konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju sam ali v sodelovanju s humanitarnimi organizacijami opravlja naloge in pristojnosti državnega preventivnega mehanizma, med katere prvenstveno sodi preverjanje ravnanja z osebami, ki jim je odvzeta prostost. Namen izvajanja nalog DPM je krepitev varstva pred mučenjem, drugimi oblikami okrutnega, nečloveškega ali poniževalnega ravnanja ali kaznovanja.

V poročilu o izvajanju nalog DPM Varuh poroča, da je v letu 2020 obiskal 51 krajev odvzema prostosti, in sicer osemnajst policijskih postaj, deset socialnovarstvenih zavodov (domov starejših), sedem različnih lokacij vzgojno-izobraževalnih zavodov, pet zavodov za prestajanje kazni zapora, pet posebnih socialnovarstvenih zavodov, tri psihiatrične bolnišnice, prostore za pridržanje vojaške policije, krizni center za mlade in varstveno-delovni center. Prav tako je opravil dve spremljanji vračanja tujcev. Vsi obiski (razen dveh spremljanj vračanj tujcev zaradi narave teh aktivnosti) so bili opravljeni brez predhodne najave. Osem obiskov je bilo kontrolnih (ob katerih je Varuh zlasti preverjal uresničitev priporočil DPM s preteklih obiskov) in pet tematskih (ob teh obiskih je bili Varuh osredotočeni na določeno, vnaprej izbrano temo).

Varuh tudi v letu 2020 **ni ugotovil primerov mučenja**, kljub temu pa opozarja na določene pomanjkljivosti. Ob obiskih domov starejših je Varuh ugotovil nezakonito omejevanje svobode, saj zaposleni stanovalce, ki želijo dom zapustiti, ustavljajo oziroma vračajo na oddelke, ne da bi za tako ravnanje imeli ustrezno pravno podlago. Nedopustno omejevanje osebne svobode se je dogajalo tudi v času epidemije, saj so nekateri domovi brez pravne (zakonske) podlage prepovedali izhode sicer zdravih stanovalcev, ki niso bili v stiku z okuženimi. V zvezi z obiski socialnovarstvenih zavodov Varuh izpostavlja na nesprejemljivo nameščanje mladoletnih varovancev v zavod, namenjen odraslim. Hkrati opozarja na grdo ravnanje s posamezniki, nameščenimi na varovanih oddelkih, oziroma kršitve njihovih pravic, kar traja že več let. Varuh opozarja tudi na pomanjkljivo pravno podlago za omejitev obiskov in še posebej izhodov stanovalcev oziroma uporabnikov socialnovarstvenih zavodov. V zvezi s kriznim centrom za mlade Varuh ugotavlja, dačasne namestitve zaradi dolgotrajnih sodnih postopkov trajajo predolgo. Varuh izpostavlja tudi, da se vsi zavodi za prestajanje kazni zapora razen v Kopru, nahajajo v starih in neustreznih objektih, ki niso primerni za sodobne načine prestajanja kazni zapora. V zvezi z obiskom vojaške policije Varuh izpostavlja, da mu ni bil omogočen takojšen dostop do prostorov, ki jih je nameraval obiskati. Varuh na več mestih opozarja tudi na kadrovske primanjkljaje in finančne težave zavodov.

V zvezi z odstranitvijo tujcev Varuh ugotavlja, da sta bili prisilni odstranitvi opravljeni profesionalno, zakonito in vljudno, ob upoštevanju pravic oseb v policijskem postopku, zlasti pa osebnosti in dostojanstva tujca. Varuh tudi izpostavlja, da se glede na sklepe, sprejete na sestanku Varuha z več ministri (MDDSZ, MZ, MP in MIZŠ) februarja 2021 obetajo dejanski premiki pri nameščanju mladoletnih oseb v socialnovarstvene zavode, namenjene odraslim. Prav tako Varuh pozdravlja zavezo MDDSZ, da bodo proučili delovanje kriznih centrov za mlade z vidika novih nalog, ki jih nalaga Družinski zakonik, in na osnovi tega oblikovali predlog koncepta delovanja kriznih centrov, ki bo enoten za vse centre in skladen z veljavno zakonodajo na

področju socialnega varstva. Varuh pozdravlja tudi sprejem Zakon o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami ter prenovitev policijskih obrazcev o pridržanju glede roka o podaji pritožbe na odrejeno pridržanje. Varuh izpostavlja tudi številne druge primere dobrih praks posameznih zavodov.

Varuh tudi v okviru nalog DPM podaja različna priporočila, vendar ta priporočila posameznim zavodom oziroma institucijam podaja sproti, enako pa se slednji nanje tudi odzivajo. Iz Varuhovega poročila o izvajanju nalog DPM izhaja, da je v zvezi z obiski krajev odvzema prostosti podal skupaj 329 priporočil, pri čemer prevladujejo poročila, ki se nanašajo na policijske postaje (100 priporočil), zavode za prestajanje kazni zapora (107 priporočil) ter domove za starejše (57 priporočil). Od tega je 15 priporočil nesprejetih, 102 sta nerealizirani, 163 je realiziranih, na 2 priporočili pa pristojni resor oziroma organ ni podal odziva. Glede 24 priporočil Varuh odziv šele pričakuje.

B. Pojasnila k navedbam iz poročila

V nadaljevanju so podana vsebinska pojasnila resorjev glede posameznih navedb Varuha, podanih v poročilu o izvajanju nalog DPM. Pojasnila so podana tako, da je najprej navedeno poglavje iz poročila, sledi povzetek navedbe in odziv pristojnega resorja.

K poglavju 1 Izvajanje nalog in pooblastil državnega preventivnega mehanizma v letu 2020

K podpoglavju 1.4 Uresničevanje priporočil DPM

- Iz poročila DPM izhaja, da je bilo v letu 2020 URSIKS podanih skupno 107 priporočil, od katerih je bilo 85 posamičnih, 22 pa splošnih. Sistemskega priporočila v letu 2020 ni bilo podanega. Priporočila so se tudi v letu 2020 v največji meri nanašala na bivalne razmere, možnosti za aktivnosti, na osebe, na obravnavo zaprtih oseb in oblike dela, na zdravstveno oskrbo ter stike z zunanjim svetom. Štiri priporočila so bila podana glede prehrane ter dve priporočili glede dokumentacije ter obravnave nezaželenega vedenja (str. 17).*

Odziv MP:

Večino priporočil je URSIKS sprejela, od teh pa jih je 34 tudi že uresničila, kar kaže da je bilo tudi v letu 2020 veliko priporočil DPM uresničenih oz. so bila sprejeta. Od izdanih priporočil jih 7 ni bilo sprejetih, glede enega pa se URSIKS ni posebej opredelila. Pri neuresničenih je bilo ugotovljeno, da gre predvsem za priporočila, ki za izvedbo oziroma odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti zahtevajo več časa. URSIKS se z ugotovitvami, pobudami in predlogi, ki izhajajo iz obiskov v okviru DPM, redno in ažurno seznanja in se nanje odziva. Spremljanje in uresničevanje priporočil DPM oziroma priprava pojasnil v primerih, ko se URSIKS s priporočili DPM ne strinja, je zato živ in kontinuiran proces sodelovanja. Na to poročilo URSIKS posledično nima posebnih dodatnih stališč.

K podpoglavju 1.7 Sklep

- Varuh ob obiskih domov za starejše tudi v letu 2020 opaža kadrovsko stisko, ki se je še dodatno zaostрила ob epidemiji covid-19 (str. 24).*

Odziv MDDSZ:

V lanskem letu smo na MDDSZ začeli s pomembnimi aktivnostmi na področju zagotavljanja dodatnega kadra na osnovni in socialni oskrbi na področju institucionalnega varstva.

Na podlagi Zakona o interventnih ukrepih za pripravo na drugi val COVID-19 je Vlada izdala Uredbo o zagotovitvi javnih sredstev za financiranje dodatnih kadrov pri izvajalcih socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva v javni mreži, na podlagi katere so bili izvajalcem izdani sklepi o obsegu sredstev za financiranje dodatnega kadra za obdobje dveh let od uveljavitve uredbe, v skupni višini 29 milijonov evrov. S tem so bila zagotovljena sredstva za cca. 620 dodatnega kadra za vse izvajalce institucionalnega varstva v javni mreži, pri čemer cca. 550 dodatnih zaposlitev v domovih za starejše.

Tako je bilo v obdobju od 22. 8. 2020 do 31. 5. 2021 preko sklenjenih pogodb o zaposlitvi za dodatne kadre v socialno varstvenih zavodih zaposlenih povprečno mesečno 535 ljudi:

- 150 udeležencev je bilo mesečno (povprečno) udeleženih v programih javnih del,
- 25.416 ur je bilo opravljeno iz naslova začasnega in občasnega dela,
- 418.760 delovnih ur je bilo opravljeno s strani dijakov in študentov.

V domovih za starejše je konec leta 2020 delalo 11.880 zaposlenih. V tej številki se že kažejo učinki dodatnih sredstev za DSO, ki smo jih namenili z interventnimi zakoni. V letu 2019 je namreč v DSO delalo le 11.195 zaposlenih.

Poleg tega smo v delovni skupini s socialnimi partnerji pričeli usklajevati nov kadrovski normativ (tudi podrobnejše standarde).

V okviru javnih pooblastil so na Skupnosti socialnih zavodov Slovenije pripravili predlog Podrobnejših standardov za izvajanje posameznih vrst oskrbe in kriteriji za določitev vrst oskrbe glede na potrebe uporabnikov storitve za področje institucionalnega varstva v domovih za starejše.

S sklepom št. 012-29/2020/17 z dne 16. 10. 2020 je bila imenovana delovna skupina za kadrovske standarde in normative v sklopu domov za starejše in posebnih socialnovarstvenih zavodov (v nadaljevanju: skupina). Poleg predstavnic in predstavnikov MDDSZ in Skupnosti socialnih zavodov Slovenije v skupini sodelujejo tudi predstavniki 4 sindikatov (Sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije, Sindikat delavcev v zdravstveni negi Slovenije, Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije, Sindikat zdravstva Slovenije). Delo skupine je v zimskih in pomladnih mesecih zaradi reorganizacije direktorata in novega vodstva, predvsem pa zaradi razmer, povezanih s korona virusom in daljših bolniških staležev ter odhodov nekaterih zaposlenih, žal nekoliko zastalo. Skupina je s svojim delom ponovno pričela junija 2021. Članice in člani so določili izhodišča za delo skupine: osnovo za spremembo standardov in normativov predstavljajo potrebe uporabnikov posameznih vrst oskrbe institucionalnega varstva oziroma izhodišče predstavlja uporabnik in njegove potrebe, sprememba standardov in normativov pomeni spremembo cene storitve, dvig cene storitve pomeni iskanje oz. zagotavljanje novih virov.

Do poletja 2021 se je skupina sestala trikrat. Na skupini so članice in člani razpravljali o spremembi 8. člena Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev – izhodišče za razpravo o spremembi predstavlja gradivo Skupnosti socialnih zavodov.

K poglavju 2 Obiski krajev odvzema prostosti

K poglavju 2.1 Obiski socialnozdravstvenih zavodov (domov starejših)

- *Ob obiskih domov starejših Varuh ugotavlja nezakonito omejevanje svobode, saj zaposleni stanovalce, ki želijo dom zapustiti, ustavljajo oziroma vračajo na oddelek, ne*

da bi za tako ravnanje imeli ustrezno pravno podlago. Hkrati Varuh izpostavlja številne dobre prakse posameznih domov (str. 29).

Odziv MDDSZ:

Z vašimi ugotovitvami in priporočili izvajalcem smo se strinjali, kar je razvidno tudi iz naših odgovorov na končna poročila o obiskih v socialnovarstvenih zavodih.

Ugotavljano, da je vsebina dopolnjenih Usmeritev za delo z osebami z demenco (v let 2018) še vedno aktualna in da pri doslednem izvajanju koncepta osebnega spremljanja ne bi smelo prihajati do omejitev gibanja stanovalcev, kar s svojo dobro prakso potrjujejo številni izvajalci. Kjer smo v vaših ugotovitvah zaznali ponavljajoče napake, smo o teh vsebinah seznanjali (na sestankih, izobraževanjih) vse izvajalce. O ugotovitvah, opaženih samo v konkretnem domu, pa smo se zlasti tam, kjer smo menili, da imajo težave z izvedbo katerega od priporočil, pogovorili z vodstvom doma, s ciljem, da čim hitreje realizirali prejeta priporočila.

Veseli nas, da ste na svojih obiskih naših izvajalcev videli tudi številne dobre prakse, ki prispevajo k boljšim bivalnim pogojem stanovalcev in kvaliteti njihovega bivanja.

Veliko pozornosti namenjamo boljšim bivalnim pogojem, saj je okužba s covidom-19 v številnih starejših domovih pokazala na neprimernost obstoječih objektov in še posebej težavo obvladovanja okužb v več posteljnih sobah.

Zato je MDDSZ v letu 2020 okrepila aktivnosti za modernizacijo obstoječe infrastrukture institucionalnega varstva in za zagotavljanje novih zmogljivosti. Rezultat teh aktivnosti je uspešno izveden Javni razpis za sofinanciranje vlaganj v infrastrukturo React EU, ki je namenjen javnim socialnovarstvenim zavodom za sofinanciranje investicijskih projektov, katerih namen je zagotoviti varno bivalno okolje v primeru izbruha epidemije, v višini 93 milijonov evrov nepovratnih namenskih sredstev za obdobje od 2021 do 2023.

Povišali smo tudi proračunska sredstva za investicije v domove za starejše. Za letošnje in prihodnje leto bo MDDSZ zagotovilo 30 milijonov evrov za ta namen.

V okviru Načrta za okrevanje in odpornost tudi načrtujemo sredstva v višini 59 milijonov evrov za izgradnjo 850 dodatnih mest v domovih za starejše.

Ustrezna infrastruktura in dodatna mesta v domovih za starejše se bodo v prihodnjih letih zagotovila tudi s podelitvijo koncesij. Marca letos so bile že podeljene koncesije za 1285 novih mest za celotno območje Slovenije, 24. 6. 2021 je bil objavljen nov Javni razpis za podelitev koncesij za opravljanje institucionalnega varstva v domovih za starejše za okvirno 1100 mest.

- *Varuh opozarja na sporne omejitve gibanja za preprečevanje epidemije covid-19 oziroma prepoved izhodov za sicer zdrave stanovalce, ki niso bili v stiku z okuženimi (str. 30).*

Odziv MDDSZ:

Omejevanje gibanja naših stanovalcev ste spremljali tudi v času večjega števila okužb s covid-19, zlasti v prvem in drugem valu okužb.

Takrat so se je začasno omejilo svobodno gibanje stanovalcev v socialnovarstvenih zavodih v skladu z 18. členom Zakona o nalezljivih boleznih, kasneje pa je bila pravna podlaga v 87. členu Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic covid-19.

Obe pristojni ministrstvi sta v zvezi s to vsebino izvajalcem posredovali več navodil in priporočil, pripravljeni pa so bili tudi Protokoli preprečevanja in obvladovanja okužb.

Izvajalcem smo ves čas poudarjali pomen sorazmernosti ukrepov in opozarjali na stiske, ki jih lahko omejitve povzročijo stanovalcem domov. Poudarjali smo potrebo, da morajo biti ukrepi omejevanja čim krajši in se hkrati prilagajati oz. ukiniti ob izboljšanju epidemiološke slike.

Pri izvajanju ukrepov so morali izvajalci v največji možni meri upoštevati tudi varnost in korist stanovalcev ter zaposlenih, čustveno in psihično dobro počutje stanovalcev, ter prilagodljivost oziroma fleksibilnost pri izvajanju omejitev v zvezi z ukrepi. Zato so bile dovoljene tudi izjeme (paliativni bolniki, bolniki, pri katerih odsotnost obiskov povzroči veliko škodo na počutju, osebe z demenco in drugo).

Ukrepi omejevanja, še zlasti, če se ti nanašajo na obiske, so zahtevali od vodstev veliko komunikacije, tako s stanovalci, kot tudi z njihovimi svojci. Ti so v veliki večini razumeli, da so ukrepi namenjeni preprečevanju vnosa okužbe v dom in tudi njihovi osebni varnosti. V primeru prejetih pritožb svojcev smo navedbe takoj preverili v navedenem domu.

Prvi val okužb je dal številne neprecenljive izkušnje in dobre prakse tudi v zvezi z omejevanjem gibanja in obiskov. Tudi v kasnejših valih okužb smo z vprašalniki za izvajalce preverjali učinkovitost posameznih ukrepov in se seznanjali s številnimi dobrimi praksami, ki smo jih predstavljali tudi na rednih videokonferencah z našimi izvajalci. Dobljeni podatki so nam bili v veliko pomoč pri dopolnjevanju protokolov in priporočil za zaježitev okužb s covid-19 v socialnovarstvenih zavodih.

K podglavju 2.2. Obiski posebnih socialnovarstvenih zavodov

- *Varuh opozarja na nedopustno stanje v posebnih socialnovarstvenih zavodih, ki je posledica občasne, v nekaterih primerih pa stalne prezasedenosti (str. 36).*

Odziv MDDSZ:

Pojasnjujemo, da se MDDSZ zaveda težav, ki nastajajo zaradi prezasedenosti varovanih oddelkov. Hitrejši širitvi mreže varovanih oddelkov je bilo namenjenih več srečanj z direktorji posebnih in kombiniranih socialnovarstvenih zavodov, ki so dobili nalogo pripraviti načrt (vključno s časovnico in finančno oceno) za vzpostavitev dodatnih kapacitet v varovanih oddelkih. Iz odgovorov in pojasnil posebnih in kombiniranih socialnovarstvenih zavodov izhaja, da v okviru obstoječih stavb ni možnosti za vzpostavitev (dodatnih) varovanih oddelkov. Kot smo že pojasnili, bo potrebno načrtovati nove, dislocirane enote in ob tem upoštevati tako načrtovano deinstitucionalizacijo za osebe s težavami v duševnem zdravju kot širitev skupnostnih storitev, kar pomeni, da bo potrebna daljša časovnica, kot smo prvotno načrtovali.

Na MDDSZ se zavedamo, da je potrebno odgovoriti tudi na trenutne potrebe in kratkoročno zagotoviti dodatne kapacitete, kar bi, glede na prejete povratne informacije, kratkoročno lahko zagotovili le v okviru Doma upokoјencev in oskrbovancev Impoljca, ki so bili spomladi tik pred vzpostavitvijo varovanega oddelka, vendar le-to zaradi razglasitve epidemije covid19 ni bilo realizirano. V domu pravkar vzpostavljajo novo mobilno enoto za potrebe covid-19, ki bo omogočila sprostitev prostora za pet namestitvev v varovanem oddelku. Po zagotovilih vodstva doma, bodo dodatne namestitve na voljo v oktobru 2021.

Hkrati vas želimo informirati, da bomo v naslednjem obdobju, do leta 2022 bistveno okrepili mrežo varovanih oddelkov v domovih za starejše, s pomočjo javnega razpisa za podelitev koncesij za institucionalno varstvo starejših. Zagotovitev varovanih oddelkov po Zakonu o duševnem zdravju smo spodbudili s kriteriji in merili javnega razpisa, posledično pa je med izbranimi prijavitelji za pridobitev koncesijskih mest deset izvajalcev (od enajstih), ki bodo zagotovili varovane oddelke po Zakonu o duševnem zdravju.

Zavedamo se, da moramo čim prej vzpostaviti zadostno mrežo varovanih oddelkov, s katero bo možno pokrivati potrebe po namestitvah v varovane oddelke, kar smo zapisali tudi v predlog Zakona o duševnem zdravju.

V zvezi z odločanjem o vlogah za verifikacijo oddelkov, ki (že) izpolnjujejo zahtevane pogoje za varovane oddelke, pojasnjujemo, da je bila septembra 2020 imenovana Komisija za postopek verifikacije varovanega oddelka za izvajalce socialno varstvenih storitev. Žal je delo

komisije zaradi situacije, povezane s covid ,zastalo. Komisija bo s svojim delom nadaljevala takoj, ko bo mogoče.

K poglavju 2.4 Obisk kriznega centra za mlade

- *Varuh navaja, da začasne namestitve v krizni center na podlagi Družinskega zakonika zaradi dolgotrajnosti sodnih postopkov trajajo praviloma več kot 21 dni (str. 44).*

Odziv MDDSZ:

V zvezi s tem pojasnjujemo, da Družinski zakonik (DZ) pravno sistemsko ureja med drugim ukrepe za varstvo koristi otroka, o odločanju o tem pa je pristojno sodišče. Za hitro zaščito koristi otroka DZ ureja začasne odredbe ter nujni odvzem otroka kot vrste ukrepov ter določa tudi roke za izdajo sodne odločbe oziroma za izdajo začasne odredbe (166. in 168. člen DZ).

Ugotovitev DPM se nanaša predvsem na sodne postopke in ne na morebitno neustreznost pravno sistemske ureditve ukrepov za varstvo koristi otroka v DZ, saj ta po oceni MDDSZ ne ovira hitrejšega odločanja sodišča o kateri od drugih oblik namestitve otroka, v kolikor je v posameznem primeru ocenjeno, da otrok potrebuje tovrstno zaščito. Vsekakor pa se strinjamo, da je za zaščito koristi otroka pomembno tudi hitro odločanje v sodnih postopkih.

MDDSZ bo proučilo delovanje kriznih centrov z vidika novih nalog, ki jih nalaga Družinski zakonik. Na osnovi tega bomo oblikovali predlog koncepta delovanja kriznih centrov za mlade, ki bi bil enoten za vse krizne centre in skladen veljavno zakonodajo na področju socialnega varstva.

K poglavju 2.5. Obiski vzgojnih zavodov

- *Varuh v Poročilu o izvajanju nalog DPM v letu 2020 izpostavi, da je bilo MIZŠ priporočeno, da skrbno spremlja stanje v vseh vzgojnih zavodih v Sloveniji, jim pomaga z nasveti glede zaščitnih ukrepov, posredovanjem pri pridobivanju ustreznih prostorov za izolacijo okuženih, pridobivanju potrebne zaščitne opreme, predvsem pa tudi z zagotavljanjem dodatnega kadra, če bi ga posamezni vzgojni zavodi zaradi varstva otrok in mladostnikov ter pomoči zaposlenim, v času razglašene epidemije, potrebovali (str. 49)*

Odziv MIZŠ:

Na MIZŠ smo z našimi vzgojnimi zavodi v dnevnih kontaktih, po telefonu in elektronski pošti, in jim zagotavljamo vso podporo in pomoč, ki je v naši pristojnosti. Za natančno sledenje okuženim z virusom COVID-19 smo na ministrstvu vzpostavili aplikacijo za dnevno poročanje o okužbah tako, da smo ažurno seznanjeni z zdravstveno situacijo v zavodih. Podatke tudi dnevno spremljamo in primerjamo s podatki, ki jih dobimo od Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ). V začetku epidemije leta 2020 smo zaščitno opremo za vse zavode nabavljali in delili preko civilne zaščite. V tekočem šolskem letu pa se sredstva za zaščitno opremo in dezinfekcijo prostorov zavodom zagotavljajo iz proračuna RS oziroma EU na podlagi 105. člena Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19. Sredstva se zavodom zagotavljajo na podlagi "Metodologije financiranja zaščitne opreme in dezinfekcije prostorov izvajalcem na področju vzgoje, izobraževanja in znanosti", ki jo je potrdila ministrica s sklepom in o kateri so bili vsi zavodi obveščeni na Portalu MIZŠ. Dodatni kader smo zavodom v vseh utemeljenih primerih tudi odobrili. Naša ocena je, da delo in življenje v vzgojnih zavodih potekata stabilno in suvereno, saj smo že v prvem valu epidemije oblikovali ustrezne pristope, kar nam je v veliko pomoč pri načrtovanju in organizaciji vzgojno-izobraževalnega dela za prilagoditev epidemiji v naprej.

K poglavju 2.6 Obiski psihiatričnih bolnišnic

- *V letu 2020 je Varuh opravil tri obiske psihiatričnih bolnišnic. V vseh treh obiskanih ustanovah je preverjal spoštovanje in uresničitev priporočil, ki so bila podana ob prejšnjem obisku. Šlo je torej za nenapovedane kontrolne obiske.*

Odziv MZ:

Zaradi epidemije je bilo v letu 2020 oteženo delovanje MZ in bolnišnic, zlasti pa so breme epidemioloških ukrepov občutili bolniki. V zaostrenih družbenih razmerah so pravice ranljivih oseb vedno izpostavljene morebitnim kršitvam, zato je bilo delovanje DPM še bolj pomembno.

Na MZ smo podrobno preučili poročila DPM, ki je v letu 2020 obiskal Univerzitetno psihiatrično kliniko Ljubljana, Psihiatrično bolnišnico Ormož in Psihiatrično bolnišnico Begunje. Na MZ poročila DPM ocenjujemo kot zelo kakovostna, zato jih bomo upoštevali pri načrtovanju ukrepov na področju duševnega zdravja.

K podpoglavju 2.8 Obiski policijskih postaj

- *Varuh ugotavlja pomanjkljivosti v opreми policijskih postaj, med drugim tudi še ni bilo uresničeno priporočilo o zagotavljanju tekoče vode (str. 65).*

Odziv MNZ:

Na vsa poročila Varuha ob obiskih na policijskih postajah je policija sproti in ažurno odgovorila. Večina napak je bilo odpravljenih že med obiskom Varuha, o napakah so bile obveščene vse enote, v posameznih primerih so morale posamezne enote sprejeti posamezne ukrepe za zmanjšanje napak ugotovljenih pri obiskih Varuha. Glede eventualnih pomanjkljivosti pri opremljenosti prostorov le-te odpravljajo pristojne policijske uprave ali pa pristojne službe Ministrstva za notranje zadeve.

Pomanjkljivosti oz. priporočila vezane na zagotavljanje pitne, tekoče vode, zagotavljanje dnevne svetlobe, sprehajališča za pridržane osebe, prostore za odvetnike ipd. odpravljamo v okviru večjih investicijsko vzdrževalnih del na posameznem objektu. V okviru novih investicij pa so vse zadeve predvidene že v okviru priprave dokumentacije.

V letu 2021 nadaljujemo z realizacijo odprave nekaterih pomanjkljivosti po posameznih prostorih za pridržanje, kot je bilo zapisano v posameznih odgovorih Varuhu, in sicer s poudarkom zagotoviti namestitve fiksnih pepelnikov v prostorih za prosto gibanje oseb, ki jim je odvzeta prostost. Poteka tudi postopek nabave posebnih škatel za odlaganje injekcijskih igel. Realizacija je bila izvedena v okviru zagotovljenih finančnih sredstev za leto 2021.

K podpoglavju 2.9 Obisk Centra za tujce oziroma delno spremljanje prisilnih vračanj tujcev iz države

- *Varuh ugotavlja, da je v dveh izvedenih primerih delnega spremljanja prisilnih odstranitve tujcev iz države, smo lahko zaključili, da sta bili prisilni odstranitvi opravljeni profesionalno, zakonito in v skladu ob upoštevanju pravic oseb v policijskem postopku, zlasti pa osebnosti in dostojanstva tujcev. Izpostavlja pa prime osebe, ki sta ji bili zasežena dva mobilna telefonska aparata, ki pa mu vse do prisilne odstranitve nista bila vrnjena (str. 71).*

Odziv MNZ:

V tej zvezi so ugotovitve Varuha v vlogi DPM za Center za tujce ugodne in pozitivne. Edini očitek v tem delu se nanaša na Okrožno sodišče v Kopru, ki ni poskrbelo za vrnitev dveh zaseženih mobilnikov tujcu, ki je bil v postopku odstranitve in nenazadnje tudi odstranjen iz RS. Na ugotovljeno nepravilnost MNZ Policija oz. Center za tujce ni imel in nima vpliva.

IV. Uporabljene kratice

- DPM – Državni preventivni mehanizem po Opcijskem protokolu h Konvenciji OZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju
- EU – Evropska unija
- MDDSZ – Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- MDS – medresorska delovna skupina
- MF – Ministrstvo za finance
- MIZŠ – Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
- MJU – Ministrstvo za javno upravo
- MK – Ministrstvo za kulturo
- MNZ – Ministrstvo za notranje zadeve
- MOP – Ministrstvo za okolje in prostor
- MORS – Ministrstvo za obrambo
- MP – Ministrstvo za pravosodje
- MZ – Ministrstvo za zdravje
- MZI – Ministrstvo za infrastrukturo
- MZZ – Ministrstvo za zunanje zadeve
- SE – Svet Evrope
- UE – upravna enota
- UOIM – Urad Vlade za oskrbo in integracijo migrantov
- UVN – Urad Vlade za narodnosti
- Ustava – Ustava Republike Slovenije
- Ustavno sodišče – Ustavno sodišče Republike Slovenije
- Varuh – Varuh človekovih pravic Republike Slovenije
- Vlada – Vlada Republike Slovenije